

Svunna tider

Om boende och fastigheter i Avan

Omslag: Åsa Acking, Avan

BYADELAR

Avan har ett antal namngivna byadelar, men en del gårdar i byn ligger inte inom någon exakt byadel och gränserna för delarna har ibland ändrats. Ett sätt att mer exakt inom bygden ange läge har till exempel varit att hänvisa till gårdsnamn.

Sandnäset har fyra gårdsgrupperingar varav två har särskilda namn. Gränsen från Bälinge kallas *Råhagen* och är helt enkelt rågången mellan byarna. (på gränsen står en stor lagerbyggnad). Sista delen, innan vägen mot Avan går in i skogen, kallas *Storbäcken* efter den (nu lilla) bäck som finns där. Området till vänster i skogen mellan Sandnäset och Stenudden kallas *Brännbacken*.

Stenudden är en helhet, men husen i backen mot Änget kallas *Höhållet*.

Trevägs korsningen och upp mot Selet börjar med *Lillbacken* och följs av *Bränslan*. Sedan kommer *Hultet* med två gårdar en bit in på vägen som går in till höger och därefter på vänster sida en bit in i skogen *Höbäcken* också med två gårdar. Längst upp ligger vid sjön ligger *Tälltjärn*. Mellan dessa byadelar ligger några gårdar som "hänger i luften". Dessutom tillhör fastigheterna efter vägen till Alviksträsk också Avan.

"Byssare", de som bor inne i byn, är indelad i flera delar. *Ostibyn* anses omfatta gårdarna på södra sidan av Nyströmsvägen och ned mot färjstället och mot gamla Laxfisket. *Inibyn (eller Västibyn)* avser delen från kurvan vid Föreningshuset till södra sidan av Fabriciusvägen. Mot älven sträcker sig Inibyn ungefär ned till skolan. Gårdarna nedanför mot älven har inget speciellt byanamn.

Delen från norra sidan av Fabriciusvägen och fram till och med gamla telefonstationen kallas *Kläppen* (högsta delen av byn) och här gäller samma begränsning mot älven som Inibyn.

Området runt snickerifabriken utgörs av *Fällan*. Alla gårdar runt Inremarkströms ödehus kallas *Brännlandet*. Sedan återstår en handfull gårdar till höger om Bodenvägen vid gränsen mot Unbyn som kallas *Lövnäset*.

Människor och boningar i Avan

MÄNNISKORNA OCH LIVET I EN BONDBY

med folkräkningen 31 december 1920 som grund

Olov Axel Olsson	byggnadssnickare	1880	Vigsel 1906
h. Hilma Maria Nilsson		1883	Vännäs
s. Nils Albert		1907	
d. Nanny Maria		1910	
d. Ester Viola		1913	
s. Oskar Viking		1916	
d. Sally Lovisa		1919	
Petronella Engqvist, född Lundqvist	Hemmansägaränka	1850	

I den rikstäckande folkräkningen 1920 stod varje by för sig och i varje by stod varje familj för sig (se exempel ovan). Men det framgick inte vilken fastighet det gällde. *Åke Fabricius* kunde dock lokalisera alla de 109 gårdarna, var de låg och i förekommande fall vad de hette. (Till exempel "Jörs").

Under hösten 2017 började jag fundera på om man kunde göra människor av namnen och dessutom då inte bara vara låst vid dem som var skrivna i byn 1920 utan också generationer före och efter. I många fall har också själva gårdarna, bostäderna, fått sin historia. *Lisbeth Jakobsson* från Bälinge har efter hand bidragit med årtal för födslar och dödslar och mycken kunskap, speciellt om släkter med anknytning till Bälinge.

I övrigt har uppgifter hämtats från grupparbetet "Hus och Teg i Avan", K-G Nordströms häften och andra nedskrivna berättelser, tidningsurklipp och framför allt berättelser från familjernas anhöriga, ättlingar.

Anm. Vår by heter Avan, men innan postnumrens tid benämndes den Lulavan för att inte förväxlas med de många Avan som fanns riket runt.

Våren 2022

Jan-Erik Nordström

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Fast.nr.	Namn	Alternativt namn	sida
1	JanLärs	Potatislagret	7
1	Jörs Härs	Stenmans	8
1	Fredrikssons	Arvid Pettersson	13
1	Jörs Härs	Ströms	16
1	J.P. Bäckström	x	18
1	Oll-Axel	Ox-Axel	19
1	Isak Aron	Anderssons	20
1	Ahlströms	x	25
2	Rutbergs och Vikbergs	x	27
2	Marit	Lantbruksskolan Ekmans	30
3	Alfred Nyströms	x	34
3	Sundqvists	(vid laxfisket)	36
3	FällJobben	Johan och Hilda Sundqvist	39
3	Kalinarna	Wilhelm och Axel	40
3	Höbäcken	Johanssons	43
3	Albin Nilsson	x	49
3	Härs Pers	Vidlund Fritiof Hansson	50
4	Lass	Köks- och bakustu-Lass	52
4	Carolinistorpet	x	55
4	Inre-Markströms	x	57
4	Lars Jakubs	Janne och Erik	60
4	Hultet	Arvid Sundström	64

4	Lugnet	Sven August Holmström	65
4	Bäck	x	67
4	Lill-Jobb	x	69
5	Jörs	Ingeborg Wallin	71
5	Jörs	Gunnar Andersson	72
5	Janihansch	Andersihansch Egon Johansson	74
5	Adolf Nilsson	x	76
5	Hedqvist	x	78
6	Daniels	Almqvists Albert Nordström	80
6	Smeden	Lindströms	82
6	Wahlbergs	Albin Sandström	84
6	KläppSundströms	Telefonstation Ester Sundström	90
6	Ellen Holmström	x	93
6	Flodströms	Axel Nordström	95
6	Biggmestars	K.J. Pettersson	103
7	Lärs Teours	Lärs Pers Edvig Bokvist	104
7	JoanArons	Erik Johansson	107
7	Leonard Olofsson	x	110
7	Sundén	Isi stugo	111
8	Ekströms	x	112
8	Helmers	Helmer Nordström	115
8	Gustá	G.A.Sundström	117
9	Norrigårn	Erik Hammargren	119
9	Johan Almqvist	x	122
9	Lidström	Åmans Engelmarks	124

9	Nits Oll	x	127
9	Klas Sundström	x	128
9	Hugo Sundström	Landfors	129
9	Tälltjärn	Ruben och Mia Nilsson	130
9	Gammelperers	Emil Johansson	134
9	Nyperers	Sven Pettersson	137
9	Garveriet	Ruuth	139
10	Kall	Gammelkall, Fabricius	143
10	NyKall	Pär Stenelund	144
10	Forsberg/Fabricius	x	147
10	Fabricius	Petter	151
11	PellPers	Markströms	154
11	Ollgårn	Isak Olof Nordström	157
11	Lundmarks	Anton Algot	158
11	Algot Olofsson	Katolikerna Mariebäck	160
12	Fjellströms	August W Linus Nils	162
12	Marastein	Sigurd Hammargren	168
12	Alsterlunds	x	170
12	Nordströmmarna	Carlqvist	172
12	Boqvists	Hjalmar	175
12	Gammelboqvists	Oscar	179
12	Niss Anders	Nils Lindström	181
12	Träsk-Ida	Ida Nordström Vesterbergs	182
13	Roti	Alex Sundbergs	183
13	Öhlunds	x (Bälinge-Sandnäset-Avan)	187

13	Sven Lund	x	190
13	JanJousch	Häll	191
13	Petterssons	Algot Anselm	192
13	Jahan	Axel Sundström	194
13	Jonas Lundberg	x	197
13	Berglunds	Fjelner	201
	Johan Berg	x	203
	Magnus	Oskar. Olofsson	204
13	Anton Sundströms	Uno Andersson	205
	E.J. Johansson	Sandnäsgränsen	205
13	Karlandersa	x	207
3	Mauritz Ahlqvist	x	209
	Lina	Knorr Lina-Johan	211
	Bergmans	Johannes Frans Oskar Nils Anton	214
3	Rosa	x	218
	Isak Isaksson	Ursprungliga Jahan	219
1	Skräddars	Hugo Isaksson	222
	Skolhuset	Umemoran	225
8	Skärgården	August Markström	225
13	Arthur Lundberg	x	226
13	Axel Lundberg	x	230
13	Spont	Spont-Greta	234
	Roddfärjkarln	x	235
	Paulina	Mårsstugan	237
	Karl Rutberg	x	239

1	Adolf Sandström	x	239
3	Elof Sandström	x	240
3	Karl-August Sandström		242

Dessa personer bodde i Avan 31 december 1920.
 Personerna står familjevis med huvudmannen först.
 h = hustru s = son d = dotter

Antalet personer som ingår i den ursprungliga folkbokföringen är 580.
 Antalet fastigheter är 109.

Text med kursiv stil är tillförd 2017-2020 efter "husförhör" med nutida släktingar och bekanta med familjerna.

Avan 1 JanLärs. Potatislagret i Sandnäset

Fastigheten låg på gränsen mot Bälinge, där nu potatislagret ligger. Ett av de två bostadshusen finns numer i Bjässmora i Wikboms hussamling. Lars Johan Johansson sålde 1937 hemmanet till Herman Johansson, Sandnäset och Helge Jakobsson, Bälinge. Efter att ha avverkat en hel del skog sålde de 1947 till Lantbruksnämnden. 1948 fick Algot Kanon hyra det gamla bostadshuset. 1950 köpte Alex Sundberg hemmanet och fick Kanon "på köpet". Sonen Ragnar Sundberg som blev ägare har berättat att folk tyckte att han gjort en dålig affär, skogen var ju till stor del avverkad. Men när Ragnar sedan började sälja attraktiva sommarstugetomter ned mot älven, blev det ett annat ljud i skällan.

Vid försäljningen 1937 flyttade Lars, Christina och Oskar till det större huset hos Alfred Nyström i Ostibyn. Under kriget bodde finska flyktingar isi JanLärs. Föräldrarna till Bror Lundström från Alviksträsk, Johan och Lovisa, hyrde också bostad där. De var nöjsamma och glada, inte minst över alla sina barn. Staffan Jakobsson berättar att det luktade starkt av fotogen och liniment i huset. De kardade mycket ull och använde det ena att rengöra kardan och det andra för lindring av någon åkomma. När Lovisa vid ett tillfälle låg på lasarettet, åkte Johan dit för att hälsa på och dog då hastigt på sjukhuset av en hjärtinfarkt.

☐ Lars Johan Johansson hemmansägare född 1877 vigsel 1904
Född i Avan. Död i Avan 1952. I Axel Nordströms gamla hus inne i byn finns ett par träskidor, nära 3,5 meter långa med lädersölja. På dessa är en inbränd stämpel med texten "Lars J. Johansson, Avan". Lars hade en häst som han köpt på Norra, Sonja. Hon var stor och lat, vilket var tur för gubben, för han började bli slut.

☐ h. Christina Helena Nyström född 1873

Syster till Alfred Nyström, Ostibyn. Död 1956. Hennes föräldrar var Johan Fredrik Nyström och Kristina Helena Eriksdotter från Alviksträsk. Enar Sundström har berättat om ett äldre par i Ostibyn (Kristin och Lars), som alltid hade veckans radioprogram uppsatt på väggen. En agent som sålde radioapparater kom in och sa: "Jag ser att ni redan har radio". "Nä", sa Kristin, "ve håva öngen radio, men jö breuk lesa för'n Lars bo he jer pa radion".

☐ far Johan Larsson f.d. hemmansäg. född 1829 Överluleå
Född i Överluleå (Vändträsk). Död 1922 i Avan. Vigd 1861 med Maja Lisa Andersdotter född 1830 och död i lungdot som 54-åring 1884.

☐ bror. Frans Oskar Johansson hemmansägare född 1864
Ogift. Död 1945 i Rutvik, kommunalhemmet. Oskar bodde normalt hemma hos Lars och Christina, men under somrarna höll han till i en slätterstuga vid Skräddars nedanför Höhålle. Området ägdes då av Johanssons, men kom med tiden att förvärfvas av familjen Hugo Isaksson.

Oskar hade inte full mental kapacitet, han fick inte sitta vid samma matbord som Lars och Christina. Låg status och (r)inga tillhörigheter. Men han var nog litet full i fasen. Han skulle visa Lars hur mycket man får med sig när man dör genom att bygga sin egen likkista och borra hål där hans armar skulle sträckas ut med de tomma handflatorna uppåt. "Då får han Lars se hur mycket man får med sig". –Man kan nog ana att Oskar kände sig orättvist behandlad.

Oskar var ganska ofta till Bror Andersson i Storbäcken där han kände trygghet. Han skar björkkvistar och band sopkvastar. En gång när han kom till Storbäcken i regn hade han tre hattar utanpå varann. "Jo, förstår herr Andersson, när den yttersta är blöt tar jag av den och då är den andra torr och när den blir blöt tar jag av den och då är jag nästan hemma så den tredje hinner inte bli blöt".

Vid ett tillfälle blev det tal om jordklotet och (den tänkta) jordaxeln mellan Nordpolen och Sydpolen runt vilken jorden roterar. Oskar menade att jordaxeln måste vara mycket stark, "da leut hån våra uta bjerka", den måste vara av björk. –Ja, en teori så god som någon annan, den passade i varje fall in i Oskars världsbild.

Avan 1:18 Jörs Härs

Namnet Jörs Härs kom från Jöns Hansson, som var född i Ale 1797. Det kom att omfatta både Ströms och Stenmans som ägdes av två bröder Nilsson. Senare gjordes efternamnbyten, först på huvudgården från Nilsson till Ström och generationen efter bytte den utbrutna gården från Nilsson till Stenman.

Ströms

Fastigheten ligger sist i Stenudden på ovansidan av Bältingevägen precis före skogsområdet till Brännbacken. Bostadshuset, en mycket vacker Norrbottensgård. Gården brann 1956 och är ersatt med en mindre villa.

Jordbruksfastigheten finns omnämnd i Ostibyn från början av 1600-talet. Utflyttningen efter laga skiftet 1869. Avan 1. 1/16-dels mantal som ägdes av Jöns Hansson blev med sin gårdsbyggnad föreslagen att utflytta till Bodskatan (kallas numera Stenudden) 13500 fot (4 km) från gamla tomten. Kostnad för rivning, omförsling och uppsättning av husen anges noggrant och den totala summan blev 615,15 riksdaler. Kostnaden för mangårdsbyggnaden upptog närmare hälften av summan. Byggnaden var 14 m lång, 7 meter bred och 4 meter hög. Övriga byggnader var en 17 meter lång portalbyggnad, fähus, stall, vedbod, hemlighus, brunn och sommarfähuset vid Storbäcken.

Bostadshuset nedbrunnet. Norrbottens Kuriren 12 jan 1956. "En brand i Stenudden, Lulavan, ödelade vid 3-tiden på onsdagsmorgonen helt hemmansägare Julius Ströms mangårdsbyggnad. Ström berättade att han vaknade av brandrök och upptäckte då att en kammare intill gårdens kök var ett hav av lågor. Utgången var spärrad av eld. Han drog på sig skor och ett par byxor samt slog ut ett fönster, varigenom han kunde rädda sig ur den brinnande byggnaden. Han sprang till närmaste granne varifrån Avans brandkår larmades. Den stod dock maktlös, eftersom brandslangen inte räckte till 500 m avlägsna Luleälven. När Gammelstads brandkår anlände var det för sent. Gården var nyligen moderniserad, värme och vatten hade installerats liksom belysning." Albin Sandström som bodde i huset ovanför Ström såg branden och sprang och bankade på väggen hos Ragnar och Anna Stenman som hade telefon. Det berättar den då 15-årige sonen Åke.

☐ Olov Vilhelm Ström hemmansägare född 1874 vigsel 1898

Vilhelm var en av åtta Sandnäset/Stenuddstbor som 1905 byggde och ägde skolan i Sandnäset. Han var känd för att kunna göra lappskor. Vilhelm var född i Avan och hans föräldrar var Isac Olof Jönsson och Maja Cajsa Ruth. Vilhelm avled 1939 i Avan. – En syster till Vilhelm, som hette Anna Paulina Ström, född 1876 emigrerade 1896 till Amerika, Frankfort i staten New York. Hon åkte i januari med båten Umbria från Liverpool.

☐ h. Selma Viktoria Sundström född 1870

"Tora" var född i Avan och hennes föräldrar var Johan Eric Sundström ur JanJoursa-släktet och Johanna Sofia Isacsdotter (Jahan). Tora avled 1949 i Avan.

☐ s. John (Johan) Vilhelm Ström född 1898 (Bodde inte på hemgården 1920) Amerikafarare. Genom efterforskningar i husförhållnings- och flyttningsslängder och med uppföljning i databaser i USA har Siw Synnerman-Nordström, Avan funnit att 125 avabor under åren 1880-1930 emigrerat till Amerika. Merparten var unga och en tredjedel kvinnor. Det var vanligt att man tog sig till staten Washington i USA:s nordvästra hörn med British Columbia i Kanada som närmsta "granne". Där fanns gott om skogsarbete, som passade avabor bra.

För John Ström från Stenudden gick färden just till de trakterna. Han blev och förblev kanadensare. Det fanns många olika skäl att emigrera, för Johns del var det ren äventyrlusta. Han fick 1923 syn på en affisch när han återvände hem

från arbete i malmfälten. Den berättade om fantastiska utsikter. Redan efter två dagar i Vancouver hade han arbete med de förmåner som affischen hade utlovat. John kom att jobba i skogen, inom bilindustrin (Ford), med jordbruksmaskiner och med spårvagnar. Han arbetade på farm, blev bartender i fem år, jobbade sju år i en guldgruva. Till slut köpte han och frun en farm och började med minkuppfödning. Därefter blev det växthusodling fram till pensioneringen. Efterhand flyttade han österut och vid 83 års ålder bodde han i Monteral. John ångrade aldrig flytten. Det var svåra tider när han lämnade Sverige och även om det var tuffa tag ibland, så hade han mod och kraft att slå sig fram i det nya hemlandet.

☐ John hade en faster, Anna Paulina Ström, som var född 1876. Redan 1896 emigrerade hon som 20-åring till Frankfort i staten New York.

☐ d. Elma Johanna Vilhelmina född 1900

Uppges ha varit en bra kvinna, vacker. Gifte sig med Anselm Pettersson, Avan. De drev ett jordbruk. Fastigheten ligger efter byavägen, mitt emot EFS missionshus. Paret hade fyra barn, Hans, Arne, Ulla och Staffan. Elmas hemgård i Stenudden brann 1956 och Anselm och Elmas ladugård i byakärnan brann med djur 1961.

☐ s. Julius Bernhard flottningsarb. född 1902

Julius gifte sig med 1929 med Signe född 1901, en dotter till Albert Bergman och Maria Åström. Julius blev änkling 1935 och gifte om sig med Helga Ahlström. Med Signe hade Julius sonen Gunnar född 1929 och dottern Gunhild Viktoria född 1932. Gunnar dog ogift 2009 i Stenudden och Gunhild 1944 i Avan. Julius själv dog 1987 i Stenudden. Han var frånskild 1958.

Gunnar var i många år reparatör vid LKAB i Kiruna, men flyttade sedan hem till Stenudden. Han var intresserad av dragspelsmusik och spelade mest för eget nöjes skull med ett italienskt knappdragspel som hette Scandal. Pappan, Julius, spelade fiol.

☐ s. Bror Algot född 1905

Ogift. Algot dog 1926 vid en manöver i Niemisel när han exerserade. Lösskott.

☐ d. Anna Linnea född 1908

Vacker. Dog ung, 1937, i lungsot.

Stenmans (Jörs Härs)

Fastigheten är den sista i Stenudden mot älvsidan, ett par hundra meter ned från vägen till Luleå.

NÄR SEKUNDER INTE FANNS och nätt och jämt minuter. När jag, Jan-Erik, som pojk runt 1950 åkte med Bodenbussen, som ju stenmännen körde, från Avan till Luleå, kom det i Lövudden en karl springande från en sidoväg och lyckades precis hejda bussen. Man såg gården ett par hundra meter ned mot älven.

Mannen satte upp en fot på bussens fotsteg för att pusta ut. Sedan tittade han upp på chauffören och sa: "Hon håller på och tvättar sig". Ja, det var inte mer med det. Stenman, bussföraren, drog till handbromsen och tog fram tidningen.

Ingen av passagerarna framförde några synpunkter, Efter tag kom kvinnan skinande ren, färden kunde fortsätta. Och världen hade inte gått under.

☐ Johan Stenman hemmansägare född 1872 vigsel 1908

Var född i Avan med efternamnet Nilsson. Johan hade tre ogifta systrar som drev kafé i Boden, Emma, Kristina och Anna. Han hade sju barn varav tre söner som körde Bodenbussarna; Ragnar, Yngve och Allan (född 1922). Johan och Axel Nordström arbetade som snickare på Garnisonen i Boden. Johan tillhörde också "Månadens magasin" (gubbgång som löste världsproblemen) där han kunde bli ganska dominerande i diskussioner. Han hade en imponerande svart mustasch. "Hån Steinmän iit föjle". Budet gick och ungar kom för att se Stenmans skäggbeklädnad på överläppen bli vitare och vitare för varje sked fil. Johan avled 1956.

☐ h. Engla Adelia Johansson född 1882 i Lycksele (Västerbotten)
"Adél" hade tidigare arbetat som piga hos Grönbergs i Sunderbyn. 1908 gifte hon sig med Johan. Adelia avled 1957 i Avan.

☐ s. John Linus född 1908

Flyttade till Kalix. Arbetade på Televerket, stolpavdelningen. John var mycket arbetsam. När de satte ut ledningar och han tyckte att de som grävde hålen för telefonstolparna arbetade för sakta, skuffade han undan dem och grävde själv. Detta utnyttjades givetvis. Man maskade litet och fick en trevlig paus. John hade en BSA motorcykel. När han körde den gick det minst sagt undan. Vid ett tillfälle frågade John yngste brodern Allan hur denne hade det med kläder. Ta på dig en tröja och hoppa upp på motorcykeln så åker vi till stan och handlar. John körde som en raket. När de kom, lyckligtvis helbrägda, hem sa han: Nu har du representativa kläder. John var gift med Karin Evertström, Boden. Paret fick tre flickor, Birgitta -42, Ingrid -45 och Ann-Mari -51. Pappan till hustrun var anställd av Landstinget för att sköta blomsterprakten på "Garnis", Garnissionssjukhuset i Boden. John avled 1990 i Kalix.

☐ s. Bengt Ragnar född 1910

Chaufför på Bodenbussarna 1930-1968. Bussgaragen fanns i Stenudden. Ägare av busslinjen var Bodens Omnibuss och chefen hette Nyman. Gift 1939 med Anna Nyberg från Unbyn, född 1911. Ragnar hade en Harley Davidson motorcykel. Sonen Åke -42 ärvde bostadshuset som ligger intill Lulevägens högra sida i slutet av Stenudden. Ragnar avled 1996 och Anna 1998 i Stenudden 22.

Förnämlig service

Arbetarbussen gick från Avan kl 06 på morgonen, men sedan gick det ytterligare en buss kl 08.30 från Boden till Luleå. Den fungerade i mycket som en transport för varor. Från Boden hade man med en låda mediciner från Apoteket, som skulle till Widmans butik i Unbyn. I Unbyn lastade man vid Lestadius bageri in brödlådor till Alex Andersson i Avan och till Handelsföreningen i Bälinge. Kl. 13.30 gick bussen tillbaka till Boden och tog med sig tomlådorna till Lestadius och apoteket. Färskvaror till butikerna levererades med bussen.

Torrvaror levereades en gång i veckan av grossisten. Privatpersoner kunde skicka bud med chauffören för inköp i Luleå av skilda saker, han hade ju några timmar på sig. Starkvaror från Systemet, trasig lösgom till tandläkaren etc, Ragnar Stenman fick en gång ett uppdrag av en kvinna att gå till Lindgrens modeaffär och titta efter någon hatt hon kunde köpa. Hon beskrev hur hon helst ville att den skulle se ut, storlek och hon ville veta priset. Allt för eventuellt inköp nästa dag. Den här möjligheten sparade en hel arbetsdag för folket i byarna. "Klöverträskarn" hade samma service, men hade till skillnad från Bodenbussen posten, säckar och förseglade lådor.

Klöver-Kalle och urinprovet.

En morgon stod en kvinna efter väggkanten från Klövern med ett urinprov som skulle till doktorn. Nu ville det sig inte bättre än att Kalle råkade ha sönder flaskan. På eftermiddagen stod kvinnan och väntade. "Vad sa doktorn?" Jo, sa Kalle he var nog bra... Ja, jag har känt mig litet bättre under dagen, föll kvinnan in ...MEN sa Kalle, för säkerhets skulle ville han ha ett nytt prov i morgon.

☐ s. Georg Holger född 1912

Arbetade på förrådet vid Televerket i Luleå, där han förestod ett förråd. Holger var litet av en särpling. Han fick dåliga betyg av lärarinnan Ester Lindström. Vid ett tillfälle, en lördag, sågade Holger och Allan timmer hos Hugo Lindström. När arbetet var klart föreslog Hugo att det skulle gå upp till frugan och dricka kaffe. Nej, sa Holger. Man varför inte då, undrade Hugo. Jo, din fru gav mig så dåliga betyg, att man inte kan öppna betygsboken i dagsljus.

Gift 1941 med Märta Karlsson, Bjässmora. Hon arbetade på en kiosk i Luleå, Pressbyrån. Möjligen också på Blå Gåsen. De fick en dotter, Monica född 1945. Holgers syster Edna hade en dotter, Viviann -42, som växte upp hos Holger och Märta. Edna flyttade till Luleå, där hon bodde på Skurholmen nedanför LV7. Holger avled 1977 i Luleå, Tullgatan 27.

☐ s. Johan Rolf Yngve född 1914

Körde Bodenbussarna på norra sidan av Luleälven. Bodde i Boden, köpte sina tre fastrars hus, det som varit kafé. Gift 1948 med Blenda Jansén, Bjässmora. Hon var sömmerska med en trogen kundkrets. Sonen Stig föddes 1957. Yngve avled 1986 i Boden, Mårdvägen 10.

☐ s. Gustav Harry född 1918

Tog över bondgården. Från 1953 arbetade han i en fast anställning på Renhållningsbolaget. Gifte sig 1948 med Greta Öman från Korsträsk. Hon skötte gården och djuren och arbetade emellanåt på Wallins Diversehandel. Efter utbildning hittade hon sin "rätta plats" på Lantmäteriet i Luleå, där hon bland annat kom att rita kartor, något som kom "Avanboken" till godo. Paret fick dottern Ulla-Britt 1949, som nu bor i Bergnäset. Harry pratade något slags Västerbottensmål, vilket torde ha berott på att mamman kom från Lycksele. Han skilde ut sig från de övriga bröderna, som det var litet mer ruter

i. De hade också litet "kortare stubin" än Harry. Harry avled 2004 i Stenudden 25.

☐ d. Edla Adele född 1920

Gift med en muraren Sture Sandin i Huddinge, Stockholm. Edla hade ett barn, Viviann född 1942, som kom att växa upp hos Holger och Märta. Tillsammans med Sture hade Edla och Sture också en fosterdotter. Sedan maken 1982 avlidit flyttade Edla till Luleå, hon närmade sig då pensionsålder. Hon avled 2006.

☐ s. Allan född 1922

Allan gifte sig med Edla Stensson från Bälinge och de fick dottern Majvor född 1945. De bodde först på övervåningen hos Hugo Lindström inne i byn, men kom sedan att förvärva "Wahlbergs" (nära Elix Sundström) i Stenudden, ett hus som de byggde om och ut. Det blev en mycket trevlig bostad såväl invändigt som utomhusmiljön, "som ett dockskåp". Allan var pedantisk och höll även snyggt ordningsamt på bussarna. Han kunde på kvällen efter jobbet lägga ned flera timmar på att städa bussen. Det hände att om någon till exempel satt med fötterna på sätet kunde Allan utan vidare kasta ut denne ur bussen, mitt i skogen om så var. Under andra halvan av 1940-talet flyttade Allans föräldrar in i huset, där de bodde på övervåningen och togs om hand av Allan och Edla. På äldre dar kom både Edla och Allan att bo på äldreboende och då övertog dottern Majvor ägandeskapet av huset i Stenudden där sonen Marcus kom att flytta in.

Allan arbetade som busschaufför liksom bröderna Ragnar och Yngve. Han började ratta Bodenbussarna redan som 16-åring (nu preskriberat) och blev en mycket duktig chaufför. Edla arbetade som hemsamarit. Hemsamariterna hade en central i Sigurd Fabricius bagarstuga. Då var det inte fråga om att köra bil ut till "kunderna", det var cykeln som gällde. Paret umgicks mycket med Olav och Louise Nordström samt Hanse och Sonja Ruut. Allan avled 2006 i Stenudden 15.

Bror Oscar Nilsson född 1876 Flyttade till Överluleå 1922.

Bror till Johan. Han var "allt i allo" på systrarnas kafé på Drottninggatan 35 i Boden (Lundagård).

Avan 1 Fredrikssons Arvid Petterssons

Fastigheten ägdes vid laga skiftet av Henrik Åström och tillhörde gårdarna Avan 1 i Ostibyn. Henrik Åström fick flytta ut gården till Sandnäset, Sandnässlingan den bortre uppfarten. Innan flytten stod huset en tid på den gårdsplan som senare blev Axel Nordströms, Avan 6. Benämningen "Fredrikssons" kom av en senare ägare. Familjen Staffan Forsberg bodde där 1990-00-talet.

☐ Johan Arvid Pettersson hemmansägare född 1869 vigsel 1900

Arvid var född i Ersnäs. Han avled i Avan 1921 i en lungåkomma. Hans far var Jonas Peter Pettersson, som var gift med Kajsa Maglena Johansdotter.

☐ h. Beda Johanna Margareta Sundström född 1877

Hon var född i Avan och dog 1961 på Bredängshemmet i Gammelstad. Föräldrarna var Johan Erik Sundström och Britta Greta Johansdotter. Det fanns vid denna tid fler än en i Avan vid namn Johan Erik Sundström, men hör rör det sig om en man som kom från det ställe som senare kom att bli Ekmans i Ostibyn. Johan Erik Sundström var son till Isak Sundström, som sålde delar av sitt hemman till Lantbruksskolan.

dottern Beda Agnes Elina bodde inte på fastigheten vid folkräkningen 1920. Hon var född 1901 och dog 1922.

☐ d. Hildur Elisabet född 1902

Hon blev 1971 änka efter Mauritz Emanuelsson från Gammelstad och dog 1987 i Gammelstad. Hennes man var mycket vapenintresserad. De hade ett litet jordbruk på Stadsön och han jobbade extra som snickare och renoverade bland annat stugan, arbetskontoret, från Tomholmen, som flyttades till Bälinge precis utanför byakärnan mot Luleå, ovanför Jakobssons bondgård. Vid tidsangivelser refererade Mauritz ofta till "he vär di aare jö gifte me". Hildur var trevlig (och bakade goda bullar) berättar Åke Fabricius som brukade besöka henne på 70-talet. Hon framhöll gärna sina bröders stora arbetsförmåga. De var kraftkarlar.

☐ s. August Edvard född 1905

Edvard kom att bygga "Petterssons" i Bälinge, ett Per-Albinhus med boningshus, ladugård och fristående garage. Det var en avstyckning från Lax och ligger på Sandnäsetvägen 231, ett par kilometer utanför byakärnan. Arealen var 5.76 hektar. Köpebrevet upprättades 1941. Edvard, som var skicklig snickare, hade bara lillfingret kvar på ena handen, så man kan säga att han hade svårt att spika nubb. Han hade för övrigt svårt att få jobb, men vid ett arbete som betalades efter ackord tjänade han mest. Han var med och arbetade med Gäddviksbron vid krigsutbrottet och Bergnänsbron som invigdes 1954. Edwards hustru Elsa Teresia Hedqvist från Alviksträsk var född 1906 i Sävar. Det berättas att Elsas pappa åkte till Amerika 1909 och kom tillbaka 1919. Han satt i köket när Elsa och hennes syster kom in och de sprang till sin mamma som satt i feuse och mjölkade och sa: "Det sitter en luffare i vårt kök, som säger att han är våran pappa". Edvard och Elsas son Nils Edvard Henry, född 1931, övertog fastigheten 1977. Han dog (självmord) 2003. Henrys föräldrar Edvard avled 1989 och Elsa 1992, båda i Bälinge.

Feuse

Feuse - fähuset - lagård. Feuslöjdre - fähuslidret - lagårdslidret.

Ställe - stallet. Ställöjdre - stallidret.

Feuse var kvinnornas och kornas domäner. Ställe karlarnas och hästens.

Ställe hade betydligt högre status än feuse.

Husflytt

I mitten av 1950-talet flyttade Edvard, och hans bror Albin, Helge och Sally Jakobssons bostadshus i Bälinge 10 meter. Med stubblyftare satte man det på stockar och rullade helt enkelt huset på plats, där man först grävt källare och

gjutit grund. Bröderna var mycket arbetsamma, men olika på så vis att Albin ville att det skulle bli så bra som möjligt, medan Edvard ville få det undan gjort så fort som möjligt. När huset sedan skulle brädfodras var det Edvard som gjorde det medan Albin hela tiden höll ett öga på att brodern satte upp bräderna rätt väg, med porerna nedåt för avrinningens skull.

☐ s. Johan Albin född 1906

Albin var en kraftkarl, stor och stark och arbetsam. Han åkte 1925 till Nordamerika via New York. Tanken var att utbilda sig till snickare i Florida, men han fick malaria och återvände hem, en resa han nätt och jämt klarade på grund av sjukdomen. Väl tillbaka uppförde Albin en fastighet på baksidan av skiftet mot Alviks-träsket. Avsnitt 17:1. Han färdigställde först ladugården, där han bodde under tiden (3 år) han sedan byggde boningshuset efter att först ha grävt ut en källare. Albin slet också hårt i myllan (ingen sten, men troligen rötter) för att röja för mer jordbruksmark. Det var något han fick göra på kvällar och nätter, då han dagtid arbetade på stuveriet i Luleå. Familjen hade två kor, men ingen häst, så han bar själv höet. De sägs att han såg ut som en vandrande höstack. Albin var ytterst noggrann i allt han gjorde, en millimeterman. När han sådde morötter hade han en mätsticka till hjälp för att avståndet mellan fröna skulle vara exakt, på millimetern. Albin verkade som snickare och reparatör, byggde många bostadshus. Albin gifte sig 1933 med Edit Johanna född Nilsson 1901 i Alvertvattnet. Hon hade jobbat som piga på Sundet i Gäddvik. Paret fick fyra barn. Johan Vidar murare född 1933. Han började som målare, men blev allergisk mot färgerna, flyttade 1957 till Västerås. Barbro Maria 1935 Hon arbetade på ett sätter i Luleå, gift 1955 med Gustav Malm, murare på Järnverket. De kom en tid att bo på Edeforsgatan i Örnäset, men byggde 1962 hus i Bälinges centrum. Gustav var från Örträsk Norsjötrakten i Västerbotten. Vidare dottern Elly Margareta 1938 som sedan 1960 bor i Värmland, där hon har arbetat som lokalvårdare. Minstingen Kurt Roland 1943, rörmokare som bodde i Bälinge, men är avliden.

Albin avled i en olycka 1961 när han utförde rälsarbeten vid järnvägen. Han hann inte undan när ett tåg kom, och ett fotsteg träffade honom i huvudet. Edit som var född i Alvertvattnet, Älvsbyn avled i Bälinge 1985.

☐ d. Helena Maria född 1908

Hon gifte sig Öqvist 1933 och dog 1988 i Mjöfjärden.

☐ s. Arvid Georg född 1912

Han gifte sig 1936 och avled 1979 i Östersund.

☐ d. Dagmar Kristina född 1913

Dagmar var gift Ökvist blev änka 1979 och dog 1984 i på "burströmska" i Luleå.

☐ s. Bror Daniel född 1915

Han gifte sig 1942 med Helena Vilhelmina Rehn -13 från Ersnäs. Hon var dotter till August Rehn. Bror avled redan 1947 (i Skurholmen) och hann bara vara gift i fem år. Hustrun levde i ytterligare 50 år, avled 1998. Bror var oerhört stark

och när han fick jobb vid stuveriet, bära säck, så ingick det att man skulle "bära ihjäl" nybörjare. Så i stället för fylla 100-kilossäckar tog man 200 kilos. Men stuvarna kroknade snabbt, Bror däremot bar hela dagen. Med nutida mått mätt kan man betvivla säckarnas tyngd. Men historien har berättats av Axel Johansson på Lantmanna, som var mottagare till lasten. I "Gamla tider", ett informationsblad över verksamheten inom Bottenvikens Stuveri AB, finns text och foton från Karlshälls träsliperi som framställde pappersmassa och där balarna var rektangulära i en vikt på 200 kg. I båtens lastrum staplades dessa balar för hand.

Bror tyckte om att sparka boll, men träffade sällan fotbollen utan mer tuvorna, som yrde omkring honom.

Brors hustru Helena Wilhelmina hade två systrar i Bergnäset. Edit som var gift med bilplåtslagaren August Sundström och Ellen som var gift med smeden Jakob Jonsson. De tre systrarnas far, August Rehn, var välkänd, men inte som någon snäll människa. När hans hustru låg svårt sjuk på lasarettet så åkte han visserligen dit, men hans budskap till henne var kärvt: "Vend de at veggen o doj!".

☐ d. Astrid Lovisa 1917
Gift Ericsson, änka 1988. Avled 1995 i Björkskatan.

Avan 1:18 Jörs Härs Ströms

Fastigheten ligger sist i Stenudden på ovansidan av Bältingevägen precis före skogsområdet till Brännbacken. Bostadshuset, en mycket vacker Norrbottensgård. Gården brann 1956 och är ersatt med en mindre villa. Jordbruksfastigheten finns omnämnd i Ostibyn från början av 1600-talet.

Namnet Jörs Härs kom från Jöns Hansson, som var född i Ale 1797. Det kom att omfatta både Ströms och Stenmans som ägdes av två bröder Nilsson. Senare gjordes efternamnbyten, först på huvudgården från Nilsson till Ström och generationen efter bytte den utbrutna gården från Nilsson till Stenman.

Utflyttningen efter laga skiftet 1869. Avan 1. 1/16-dels mantal som ägdes av Jöns Hansson blev med sin gårdsbyggnad föreslagen att utflytta till Bodskatan (kallas numera Stenudden) 13500 fot (4 km) från gamla tomten. Kostnad för rivning, omförsling och uppsättning av husen anges noggrant och den totala summan blev 615,15 riksdaler. Kostnaden för mangårdsbyggnaden upptog närmare hälften av summan. Byggnaden var 14 m lång, 7 meter bred och 4 meter hög. Övriga byggnader var en 17 meter lång portalbyggnad, fähus, stall, vedbod, hemlighus, brunn och sommarfähuset vid Storbäcken.

Bostadshuset nedbrunnet. Norrbottens Kuriren 12 jan 1956. "En brand i Stenudden, Lulavan, ödelade vid 3-tiden på onsdagsmorgonen helt hemmansägare Julius Ströms mangårdsbyggnad. Ström berättade att han vaknade av brandrök och upptäckte då att en kammare intill gårdens kök var ett hav av lågor. Utgången var spärrad av eld. Han drog på sig skor och ett par byxor samt slog ut ett fönster, varigenom han kunde rädda sig ur den brinnande

byggnaden. Han sprang till närmaste granne varifrån Avans brandkår larmades. Den stod dock maktlös, eftersom brandslangen inte räckte till 500 m avlägsna Luleälven. När Gammelstads brandkår anlände var det för sent. Gården var nyligen moderniserad, värme och vatten hade installerats liksom belysning.” Albin Sandström som bodde i huset ovanför Ström såg branden och sprang och bankade på väggen hos Ragnar och Anna Stenman som hade telefon. Det berättar den då 15-årige sonen Åke.

☐ Olov Vilhelm Ström hemmansägare 1874 vigsel 1898

Vilhelm var en av åtta Sandnäset/Stenuddstbor som 1905 byggde och ägde skolan i Sandnäset. Han var känd för att kunna göra lappskor. Vilhelm var född i Avan och hans föräldrar var Isac Olof Jönsson och Maja Cajsa Ruth. Vilhelm avled 1939 i Avan. – En syster till Vilhelm, som hette Anna Paulina Ström, född 1876 emigrerade 1896 till Amerika, Frankfort i staten New York. Hon åkte i januari med båten Umbria från Liverpool.

☐ h. Selma Viktoria Sundström 1870

”Tora” var född i Avan och hennes föräldrar var Johan Eric Sundström ur Jahanssläktet och Johanna Sofia Isacsdotter. Tora avled 1949 i Avan.

☐ s. John (Johan) Vilhelm Ström född 1898 (Bodde inte på hemgården 1920) Amerikafarare. Genom efterforskningar i husförhørs- och flyttningslängder och med uppföljning i databaser i USA har Siw Synnerman-Nordström, Avan funnit att 125 avabor under åren 1880-1930 emigrerat till Amerika. Merparten var unga och en tredjedel kvinnor. Det var vanligt att man tog sig till staten Washington i USA:s nordvästra hörn med British Columbia i Kanada som närmsta ”granne”. Där fanns gott om skogsarbete, som passade avabor bra.

För John Ström från Stenudden gick färden just till de trakterna. Han blev och förblev kanadensare. Det fanns många olika skäl att emigrera, för Johns del var det ren äventyrslusta. Han fick 1923 syn på en affisch när han återvände hem från arbete i malmfälten. Den berättade om fantastiska utsikter. Redan efter två dagar i Vancouver hade han arbete med de förmåner som affischen hade utlovat.

John kom att jobba i skogen, inom bilindustrin (Ford), med jordbruksmaskiner och med spårvagnar. Han arbetade på farm, blev bartender i fem år, jobbade sju år i en guldgruva. Till slut köpte han och frun en farm och började med minkuppfödning. Därefter blev det växthusodling fram till pensioneringen. Efterhand flyttade han österut och vid 83 års ålder bodde han i Monteral. John ångrade aldrig flytten. Det var svåra tider när han lämnade Sverige och även om det var tuffa tag ibland, så hade han mod och kraft att slå sig fram i det nya hemlandet.

- John hade en faster, Anna Paulina Ström, som var född 1876. Redan 1896 emigrerade hon som 20-åring till Frankfort i staten New York.

☐ d. Elma Johanna Vilhelmina 1900

Uppges ha varit en bra kvinna, vacker. Gifte sig med Anselm Pettersson, Avan. De drev ett jordbruk. Fastigheten ligger efter byavägen, mitt emot EFS

missionshus. Paret hade fyra barn, Hans, Arne, Ulla och Staffan. Elmas hemgård i Stenudden brann 1956 och Anselm och Elmas ladugård i byakärnan brann med djur 1961. Elma blev änka 1976 och dog på Bredängshemmet 1983.

☐ s. Julius Bernhard flottningsarb. 1902

Julius gifte sig med 1929 med Signe född 1901, en dotter till Albert Bergman och Maria Åström. Julius blev änklings 1935 och gifte om sig med Helga Nilsson (frånskild) född Ahlström. Med Signe hade Julius sonen Gunnar född 1929 och dottern Gunhild Viktoria född 1932. Gunnar dog ogift 2009 i Stenudden och Gunhild 1944 i Avan. Julius själv dog 1987 i Stenudden. Han var skild 1958. Sonen Gunnar var i många år reparatör vid LKAB i Kiruna, men flyttade sedan hem till Stenudden. Han var intresserad av dragspelsmusik och spelade mest för eget nöjes skull med ett italienskt knappdragspel som hette Scandal. Pappan, Julius, spelade fiol.

☐ s. Bror Algot 1905

Ogift. Algot dog 1926 vid en manöver i Niemisel när han exerserade. Lösskott.

☐ d. Anna Linnea 1908

Vacker. Dog ung, 1937, i lungshot.

Avan 1 J.P Bäckström (Johan Petter Henriksson Bäckström)

Fastigheten ligger utefter den bortersta och sista uppfarten på södra sidan i Sandnäset. JP köpte 1891 Spellässtugan av Träsk-Ida och satte upp byggnaden som bostad på tomten. Byggnaden finns ännu kvar. Sonen Sällfrid byggde senare ett nytt bostadshus och då blev stugan bagarstuga. När Sällfrids son Gunnar övertog ägandeskapet revs bostadshuset och familjen flyttade till Luleå. Spellässtorpet har fått sitt namn efter spelemannen Lars Fredrik Pettersson född 1826. Han hade det som livstidstorp. Det låg vid Nottjärn. Efter Lars blev det på nytt livstidstorp, men flyttades till andra sidan bäcken. Det beboddes av en familj som flyttade till Malmfälten. Torpet timrades ned och köptes av Träsk-Ida, Ida Nordström. Hon satte aldrig upp huset utan sålde timringen till JP.

☐ Johan Petter Henriksson Bäckström hemmansä. född 1848 Umeå landsförs. J.P. tillhörde de 8 Sandnäsbor som 1905 byggde och ägde skolan i Sandnäset. När skoltomten utökades såldes en del av den marken av J.P. I det skedet ägdes skolan av Skolstyrelsen. J.P. dog 1930.

☐ h. Johanna Johansdotter född 1852 Luleå stad

J.P gifte sig 1874 med Johanna. Hon levde till 1925. Paret hade sju barn.

☐ d. Maria Olivia född 1880

Hon flyttade till Holmsund 1923.

☐ s. Johan Sällfrid född 1891

Sällfrid var en av de sex angivna elever som började skolan i den första kullen, 1906. Han står 1920 som ägare av fastigheten. 1922 gifte han sig med Selma Lovisa Hansson född 1895 i Måttsund och död 1980 i Luleå, Repslagargatan 17. Sällfrid avled 1971 i Luleå. De hade fyra barn; Aina Lovisa född 1922, änka efter Öqvist 2004 och död i Luleå 2013. Elsa Gunborg född 1925, ogift och död

1949 i Luleå. Eric Gunnar född 1927 i Avan, vigd 1960 och död 2003 i Luleå, Lingonstigen 47. I "Hus och teg i Avan" står att Gunnar spelade dragspel och munspel, ibland på samma gång. Ingrid Maria född 1930.

Avan 1:25 Oll-Axel (Ox-Axel)

Fastigheten ligger intill Bältingevägen, på ovansidan mellan de två uppfarterna av Sandnässlingan. Bostadshuset som ägts av Henrik Åström kom från Ostibyn och var en mindre Norrbottensgård, ungefär som Kläpp-Sundströms (telefonstationen). Huset brann ned 1919 sedan sonen Viking lekt med tändstickor. Det nuvarande bostadshuset uppfördes redan året därpå, 1920. Ladugården uppfördes 1924. 4 nötkreatur. 4 har åker, 4 skog. Gården kom till släkten genom arv 1866. Fastigheten kom ur släktens stamhemman.

☐ Olov Axel Olsson byggnadssnickare född 1880 vigsel 1906

Axel är född i Avan och han dog också där 1961. Hans pappa var Olof Johan Åström. Axel var bror till Helmer och Herman Åström. Helmer övertog hemgården och Herman gifte in sig i Nykall (Avan 10). Axel var den ende som tog faderns förnamn i sitt efternamn, de övriga behöll Åström. Axel Åström och hans hustru Hilma förestod telefonstationen i Sandnäset. Helmer Åström var gift två gånger. Första hustrun, Hilma Augusta Lundmark f. 1877 d. 1913, var mor till de tre äldsta barnen. Andra hustrun hette Maria Vilhelmna Elisabet Johansson f. 1887, var mor till de tre yngsta barnen.

☐ h. Hilma Maria Nilsson född 1883

Hilma Maria och Axel vigdes 1906. Hon var född Vännäs (VB), men bodde i Sandnäset när de träffades. Hon var syster till Adolf Nilsson i Sandnäset och till Sigfrid Nilsson, som var mamma till minnesfenomenet Birger Nilsson i Bälinge. Han visste "allt" om gamla tider i Bälinge, Alviksträsk och mycket om Avan. Hilma avled 1939 i Avan.

☐ s. Nils Albert född 1907

Albert arbetade vid Telegrafan eller Järnvägen. Vigd 1932 med Florence Emelia Jakobson (blind?) född 1912 i New Sweden, USA (Eriksberg). Hon satt på äldre dar i rullstol. Han dog 1989 i Luleå och hon 1974. De hade barnen Per Owe född 1933, död 1934 och Rut Gunvor Emelia född 1935 samt enligt uppgift också en son vid namn Lennart och en dotter vid namn Louise.

☐ d. Nanny Maria född 1910

Nanny gifte sig 1936 med Johan Gottfrid Lundström född 1907 i Alviksträsk, norra sidan av träsket. Han var bror med Bror Lundström. Deras föräldrar hyrde en tid JanLärsa-gården vid nuvarande potatislagret. De hade sommarstuga/möjligen fast boende i Bälinge nära Sandnäsgränsen. Paret hade barnen Rolf 1937 och Anna-Britta 1939. Nanny dog 1996 i Luleå och Gottfrid 1980.

☐ d. Ester Viola född 1913 Ester var gift med Martin Lundberg från Avan. De bodde först på Änget i Avan, men flyttade sedan till

Luleå. Martin arbetade som tågmästare vid Järnvägen. Paret fick dottern Irene född 1938. Ester blev änka 1998 och avled 2008 i Luleå.

☐ s. Oskar Viking född 1916

Viking vigdes 1943 med Menny Jakobsson, Eriksberg. De hade barnen Berit och Kjell. Paret flyttade till Kiruna där Viking avled 2002. Det var han som lekte med tändstickor då huset brann ned.

☐ d. Sally Lovisa född 1919

Gift med Halvdan Berg. De bodde i Lövudden och hade inga barn. Halvdan hade däremot många syskon och en av hans bröder hade 10 barn. Halvdan var en mycket rolig karl. Helnykterist. Som ung hade han arbetat som dräng hos Petter Fabricius i Avan. Senare arbetade han på pappersmassfabriken Karlshäll till och från vilken han tog sig med motorcykel. Sally levde till 2012, Halvdan till 1978.

☐ d. Göta Ingeborg född 1921

Gift 1942 med Erik Halvar Engström född 1915 i Luleå och död 1969 i Luleå. Källgatan 8. Göta avled på samma adress 1998. Mannen arbetade vid Televerket. De övertog hemgården, som sedan övergick i sonen Karl-Åkes ägo. Han arbetade som förskollärare i Avanskolan, men kom att drabbas av skelleftesjukan. Karl-Åke var född 1956 i Luleå, var ogift och avled 2012 i Sandnäset 30 (Avan 1:25).

☐ s. Fritz Åke född 1924

Död 1942. Åke drunknade i Bergnäset och fadern sörjde honom djupt. Pojken hade badat och fick därvid hjärtstillestånd. Olyckan inträffade den 6 juli. Normalt badade ungdomarna under sommaren från det bunningsverk på älven som låg intill färjstället, rakt nedanför Johanssons Åkeri och Taxi. Där fanns spångar att dyka ifrån och en huvudpråm att vara på.

☐ Petronella född Lundqvist 1850 i Råneå hemmansägaränka
Mamma till Axel. Gift med Olof Johan Åström (som var son till Henrik Åström).

Avan 1 Isak Aron Anderssons Spjut

Fastigheten ligger i Ostibyn, sista huset på höger hand före laxfisket. Den uppges i mitten på 1800-talet ha varit välskött och i mycket gott skick. Petter Vikberg från Unbyn sålde gården till Isak Aron och Emma för 8.000 kr. Pengarna kom från Emmas far. Köpet gjordes någon gång mellan 1890 och 1892.

År 1921 sålde Isak Aron och Emma hemmanet till sina fyra söner för samma summa de själva köpt det för, 8.000 kr, 2.000 kr per del. 1923 sålde Alex sin fjärdedel till sina bröder för 6.000 kr, vilket kan ge en fingervisning om att marknadsvärdet kan ha varit över 20.000 kr 1921.

Gustav blev kvar i Ostibyn, Bror och Albert byggde nytt i Storbäcken. Brors hus var en timring som köptes från Gäddvik, den låg ovanför Gäddviksgården (tidigare EFS). Alberts hus kom från Sunderbyn (Westerbergs).

Det var gårdens skogsskifte som låg i Storbäcken. Den nedre delen mot nuvarande Bälinglevägen var myraktig och det fanns betesmarker. Sedan tidigare fanns där en jaktstuga och en sommarlagård dit Emma varje morgon och kväll sköt sin skottkärra från Ostibyn med mjölkhämtare och ”dojda” (stödfoder). Hon fick en genare väg än nu, hon behövde inte gå runt över Åkerbäcksbron utan kunde använda Sundsbron för att ta sig över bäcken. Den låg alldeles nedanför bostaden i Ostibyn. Vägen gick sedan snett över Änglet mot Höhålle.

Isak Aron och Emma förvärvade 1923 Öhlunds mitt emot Sandnäsets skolan. Det var en vacker ljusgrön Norrbottensgård. När Emma dog 1926 flyttade Isak Aron ganska snart till sonen Albert i Storbäcken.

☐ Isak Aron Andersson hemmansägare född 1854 vigsel 1885
Isak Aron var son till soldaten och separatisten Anders Spjut i Bälinge. Därav gårdsnamnet i Avan, om än kanske något missvisande. Anders var född 1827, f.d. fältjägare i Alvik. Alla hans nio barn var födda mellan 1849 och 1867 i Alvik. Det svåra nödåret 1868 gick flytten till Bälinge dit fem av barnen följde med. En av dem som följde med till Bälinge var Isak Aron

Isak Aron var noga med att barnen skulle samlas varje söndag med honom och läsa högt ur postillan. Men pojkarna ville ju helst ut och spela fotboll. När så pappan började höra illa var Gustav djärv nog att fuska när det var hans tur att läsa, han hoppade över stycken så att det skulle gå fortare. Isak Aron var en duktig bonde. Han dog 1938.

Isak Arons far. Fältjägare Anders Johan Andersson Enström Spjut född 1827 i Måttsund och död 1922 i Bälinge. Han vigdes 1848 med Greta Kajsa Sjölin född 1821 i Rutvik och död 1898 i Bälinge. Andes gifte 1899 om sig med änkan Margareta Johanna Svedberg Skog född 1845 i Klöverträsk och död 1931.

☐ h. Emilia (Emma) Lidström född 1855

Emma, ”Spjutmora”, separatist. Företagsam, mycket duktig, liten till växten. Född i Ersnäs. Hennes far hade varit skeppsredare, men hans skepp gick under i Gävlebukten och han blev sedan bonde i Ersnäs. Emmas mamma var Maria Lidström från Ersnäs. Emma hade ett gott namn i köpmanskretsar. När sonen Alex skulle starta sin affär och grossisterna fick veta att han var Emmas son ”öppnades portarna”. Hon hade två syskon i Avan, Albert (nu Engelmarks) i Lövnäset och Magnus isi ”Magnus” vid Alviksträskvägen. Emma dog 1926. Hon fick vatten i lungsäcken efter en av sina affärsturer till Karlsvik.

Emma sålde mjölk i industrisamhället Karlsvik. Dit tog hon sig med häst och trilla. Hon var en fartfylld person, inte minst när det gällde att köra med häst. Över Sundsbron, snett över Änglet och upp på stora vägen nedanför Skräddars i Höhålle där dottern Ida bodde. Där, i kurvan, ”gick det på två hjul” berättar dotterdottern Ingrid (Fabricius). Hästen hette passande nog (som skjuten ur en kanon) KULA. Emma var omtyckt i Karlsvik och lade där grunden till många kontakter. Det sägs att barn döptes efter henne.

☐ d. Adelina.

Född 1886

Adelina var det äldsta barnet, född i Bälinge. Hon bodde inte hemma vid tiden för folkbokföringen. Adelina gifte sig 1901 med Selfrid Jakobsson från Solberg. Paret utvandrade 1910 till Maine i USA, men återvände. Alla deras tolv barn, de flesta födda i Sverige, hade amerikaklingande namn. Adelina dog 1932 i Eriksberg.

☐ d. Ida

Född 1888

Ida bodde inte hemma vid folkbokföringen, gift 1917 med Hugo Isaksson, Skräddars, Höhålle. Han var född 1889 och dog tidigt, 1926. Ida tog över fastigheten och jordbruket, som hon dessutom utökade med inköp av nya arealer. Hon hade viss försörjning som kostymsömmerska. Hugo var son till Isak Johan Isaksson i Ostibyn, som hade ägt Lundbergshemmanet.

☐ s. Bror Johan

född 1890

Gift 1921 med Svea Söderberg född 1897 i Gellivare, där hon kom från en gammal gård "på andra sidan" nu K-märkt. Svea behärskade finska och kunde agera som tolk när de finska flyktingarna kom till Avan i slutet av andra världskriget. Hon åkte också runt med doktor Wadenius (farfar till musikern Jojje) när han besökte barn i samband med difteriepidemin.

Bror och Svea fick sex barn, först tre flickor och sedan tre pojkar. Ragna född 1922 och död 2004 i Gäddvik, Älvbrovägen 117, gifte sig 1950 med Artur Bergman, Sjulsmark, tummare. Dagny 1924, gift med yrkesläraren Henry Axelsson i Bergnäset, Laila 1926, mycket vacker, arbetade hos sin farbror Alex i affären, men flyttade till Stockholm med familjen. Hon var gift Backe hade sonen Hasse känd fotbollstränare mestadels i Norge men även i Portugal och en tid i finska landslaget och med tiden kommentator på TV-sporten. Hasses son Peter är kommentator på en annan TV-kanal. Hasse är mycket släktkär och ses ofta i Avan. Hadar 1928 var först jordbruksarbetare på hemgården, men arbetade sedan på Notviksverkstan. Han var gift med Gerd Norberg. Halvard 1931 gift med Anna-Lisa, död 2019, finskt flyktingsbarn från Jyväskylä, som blev kvar efter kriget hos Ebba och Alex Björklund i Örarna. Anna-Lisa avled i juli 2019 på äldreboende i Antnäs. Roland 1932 gift med Britt-Marie Enström från Böle i Råneå. Roland och Halvard hade entreprenadmaskiner när Bergnäset byggdes ut med Trolleberg och Trollnäs. Halvard gick så småningom över till KR-jordbruk med ett 40-tal kor i Storbäcken och Roland körde lastbil. De bor fortfarande i Sandnäset och var framstående spelare i Avans lagidrotter, bandy, ishockey och fotboll.

Under andra världskriget blev det på grund av bensinbristen inte längre möjligt att med bil skjutsa barnen i Sandnäset till skolan i Avan. Då byggde Bror och grannen John Johansson en "barack" på en släde, som man spände för hästen och på så vis fick barnen en rolig och annorlunda färd till och från skolan. Bror levde till 1970.

Svea var 94 år gammal när hon avled 1991. Hennes syster Göta Söderberg var utbildad barnmorska. Yrket betecknades som ett "kall" och hon fick

skriftligt förbinda sig att inte gifta sig. Göta var duktig skidåkare, något hon hade nytta av när hon skidade ut till lappanas kåtor och bistod vid förlossningar på granbädd. Med tiden blev hon chef för BB i Luleå. En av Sveas bröder, Hjalmar, tog in skatter av lapparna, på vintern med skidor som färdmedel.

☐ s. Isak Albert född 1892

Ogift. Albert och Bror hade arbetat i Gellivare och där träffat Svea Söderberg. Efter att de kommit tillbaka till Avan föreslog Albert efter en tid att man kanske skulle skriva till Svea. ”Jö hä redan skrivi”, sa Bror, som vann den kapplöpningen. Albert uppges ha varit en snäll person. Han hade astma och var sjuk på slutet, men han ville inte uppsöka läkare. Han verkade inte ha något emot att avsluta sina dagar. Albert dog 1947, 55 år gammal.

☐ d. Maria född 1894

Maria var född mellan Albert och Gustav, 1893. Hon dog i difteri vid åtta års ålder och modern sörjde djupt. Maria hade en mycket vacker röst och brukade sitta i ladugården och sjunga när mamma Emma utförde sina sysslor.

☐ s. Gustav Leander född 1896

Gustav tog över hemmanet i Ostibyn. Där växte barnen Tage -34 (död 1992 i Avan), Maj -35 upp. Det första barnet Tanner dog vid 2 års ålder 1935. 1933 gifte sig Gustav med Ester Maria Sjögren född 1893 i Arvidsjaur. Hustrun blev sjuk och kunde inte bo kvar i hemmet. Familjen kom då att ha en tjänarinna, Sofia Viktoria Jansson, född Ström 1881 i Alviksträsk och död 1956 i Gäddvik. Hon vigdes 1911 med Karl Jansson 1852 från Grava i Värmland, som avled 1931. Gustav dog 1954 efter en ganska speciell händelse. Han körde gödsel och blev sjuk på lasset. När hästen blev utan kommandon gick den helt sonika hem och stannade utanför huset. Ingen uppmärksammade situationen, tills John Ekman råkade komma förbi. Man tog in Gustav i huset och där dog han i sängen. Sonen Tage var ogift och avled 1992 i Avan. Dottern Maj.

☐ s. Aron Alexius född 1899

Alex fick som 16-åring anställning på försöksgården i Norra Sunderbyn, där han fick lära sig nyheter om jordbruk. 1919 blev det militärtjänstgöring i Boden, där han redan vid inskrivningen råkade ut för en svår lunginflammation och fick åka till Österås sanatorium 10 månader. Doktorn rådde honom att välja något fysiskt lättare arbete än jordbruk.

Så han beslöt att starta lanthandel och med mamma Emmas tillskyndan blev det så. 1921 upphörde Handelsföreningen och Alex hyrde en lokal hos fru Häll. 1926 kunde han flytta verksamheten rakt över byavägen till familjen Lindström som byggt ett nytt tvåvåningshus och 1930 tog han ett eget uppfört hus i besittning och där blev affären kvar till Alex pensionerade sig 1967. Han kunde se tillbaka på 46 års kontakter med kunderna.

1937 gifte Alex sig med sitt första biträde, Aina Ekström född 1912. Hon var som klippt och skuren för affärsverksamheten, kunnig, mån om kunderna och en ”arbetsmaskin” av ovanliga mått, som sällan arbetade under 12 timmar per dag.. Båda var troende och starkt engagerade i Evangeliska

Fosterlandstiftelsen. Paret fick två flickor, Inger född 1942, avliden 2010-talet, och Anna-Greta född 1945. Alex blev trots nedsatt lungfunktion 96 år och avled 1995. Aina avled året före, 1994.

☐ Hildur Lovisa Lundström tjänarinna 1899

Piga hos Aron och Emma. Från Alviksträsk Gifte sig med Alfred Isaksson (Jahan), Avan. Han bodde i det lilla, nu obebodda, huset som ligger på backkrönet 100 m upp från Anderssons. Så hon behövde inte flytta så långt, fast det var förstås uppförbacke. Man hade efterhand ytterligare ett par hembiträden, pigor: Agnes Linnéa Olin född 1906 och Elin Vilhelmina Berg född 1907 i Pite landsförsamling.

Travhästar

Hemma, berättar Brors yngste son Roland, pratades det bara hästar. Måndag till onsdag om vad som hade hänt på Bodentravet senaste söndag, och torsdag till lördag om vad som skulle hända följande söndag. Bror och Albert var oerhört travintresserade och kanske i viss mån också pappan Isak Aron. I varje fall finns det ett porträtt med Isak Aron och Albert stolt poserade med en travhäst.

När det var travtävlingar på Torpgärden spände man helt enkelt hästen för sulkyn och travade iväg de två milen till Boden. En rejäl uppvärmning inför loppet. Och sedan var det bara att ta sig hem till Avan igen, ofta med kappkörning i mörkret med unbyggarna. Med tiden byggde nio avabor, bland dem Bror, ett eget stall vid Torpgärden. Om inte annat, så möjliggjorde det att man kunde trava upp på lördag och ge hästarna en natts vila innan tävlingarna. Inte förrän på 60-talet började man frakta hästarna i släp efter bil. Brors tävlingsställ var en ljusaktig dräkt med ett kryss på ryggen och en mössa i blått. Byxorna var vita, nedre delen av byxbenen var instoppade i ett par svarta, alltid välputsade stövlar.

I nästan varje gård i Avan fanns en arbetshäst, ibland två. Man var också kunnig i avel och premieringar hölls från 1920-talet. Därtill fanns det framgångsrika hästar och kuskar/tränare. Egon Vikbergs Håkan och John Ekmans Diana blev sålda söderut. Brors Ava-Dunker blev också uppköpt. Brors sonson Stefan har fört stafetten vidare. Han har ett 15-tal travhäster i Storbäcken.

Brors dotter Dagny född 1924 beskriver Sandnäsets skolan

”Skolan som var röd var också omgärdad av ett rött staket med en grind från landsvägen. Runt huset var det gräs och vi fick räfsa skolgården varje vår. Ingången till skolan var från innergården och den vänstra, mindre delen av huset utgjorde lärarbostad. Till vänster i skollokalen fanns klädhyllan och litet längre in efter samma vägg stod kaminen. De litet äldre eleverna fick turas om att hålla liv i elden. Adolf Nilsson, vars fru tidigare hade varit lärarinna i Sandnäsets skolan, skötte vedhållningen och satte fyr på elden på morgonen. Ovanpå kaminen stod en vattenskål, som gjorde luften litet fuktigare. Mellan klädhyllan och kaminen fanns ett litet bibliotek som bestod av en lång bokhylla.

Därifrån kunde man låna hem böcker som Tant grön, tant brun och tant gredelin, Tomtebobarnen, Barnen från Frostmoffället och Grindsalnten. Vi fick också regelbundet Sparbankens tidning Spara och Slösa. Svarta tavlan satt på väggen mot innergården och där stod också katedern på en gulmålad plattform I hörnan, längst till höger om katedern, var orgeln placerad. Väggarna hade en gul boasering med mörka tapeter ovanför. Vi elever satt med ryggen mot landsvägen. På gården fanns en mindre byggnad med utedassen.”

Hasse Backe, fotbollskändis

Aron och Emmas sons (Bror) dotters (Laila) son (Hasse) är en mycket känd person inom svensk fotboll. Han har verkat som tränare i en mängd klubbar. Som exempel alla storklubbarna i Stockholm; AIK, Hammarby, Djurgården. Han är dansk mästare fyra gånger (och han talar danska). Han har tränat det finska landslaget och är en av få svenska tränare som vågat lyckan utanför Norden. Austria Salzburg i Österrike, Panathinaikos i Grekland, han har biträtt Sven Göran Eriksson i Manchester City i England. Hasse är också expertkommentator på TV. Född 1952 i Luleå med en mamma från Avan!

Avan 1 Ahlström

Fastigheten ligger i Brännbacken på ovansidan av Bältingevägen. Det är den sista uppfarten innan Sandnässlätten

Huset var en fin enkelstuga på 30-35 kvadrat, brädfodrad och med knutlådor. Det fanns en mindre, timrad ladugård och jordbruksmark på cirka en hektar tillhörde fastigheten. Intill fastigheten fanns sedan gammalt fäbodsmark. Sedan tidigare fanns det ett torp på platsen. Ahlström köpte torpet efter Brynte Persson, som kom från Älvsborgs län.

När både Viktor Ahlström och hans fru hade gått bort (1931) auktionerades lösöret ut och huset kom att stå tomt. En av olofsönerna från Klostret/Mariebäck efter vägen till Alviksträsk – Oskar med hustru Amalia kom som pensionärer att bo i huset. Oskar hade arbetet i gruvan i Kiruna. Det var inemot 1950-talet. Hemmet skingrades och nästa ägare var en kompis till Martin Ljung. Han arbetade på Notviksverkstan och hade stället som sommarstuga. Därefter var det Gustav Gustavsson som kom söderifrån och var försäljningsdirektör för stora grävmaskiner i Luleå. Han och hustrun Inger hade stället som sommarbostad och bröt upp ordentlig väg mot Bältingevägen. Han byggde under tiden en villa på Svanövägen i Bergnäset. Nu är Birger Pettersson, f.d. bilmekaniker, bofast på stället sedan mitten av 1990-talet.

□ Viktor Ahlström lägenhetsägare född 1864 vigsel 1887
Viktor var född i Västmark med Erik Johan Ahlström och Maria Helen Persdotter som föräldrar. Troligen flyttade han till Brännbacken i samband med giftermålet 1887. Viktor hade arbete jämsides med det lilla jordbruket och var borta under veckorna. Han dog 1931 i lungrot.

☐ h. Selma Maria Nilsson född 1862

Selma var syster till Högabäcks-Isak Johans fru Elisabet (Lisa) f.1870. Selma var född i Avan och föräldrarna var Abraham Nilsson Wahlberg f.1833 och Anna Sofia Sandström f.1836. Selma dog 1923 av kräfta i halsen.

☐ s. Henry Sigurd Valdemar född 1893

Utflyttad till Nordamerika 1910.

☐ s. Harald Viktonius född 1895

Harald bodde inte hemma vid folkräkningen 1920, men sägs ha varit "en äventyrlig man" intresserad av jakt (och vapen). Han hade 1919 tagit ut äktenskapsbetyg för giftermål med Nanny Pedersson, Unbyn. Det är oklart om hon följde med till Amerika, eller om de ens fullföljde giftermålet. Efter att ha varit skriven i Jukkasjärvi (Kiruna) emigrerade han 1923 till USA. Harald åkte med Drottningholm från Göteborg. Han anslöt i Hoquiam i staten Washington till kusinen Isak Hjalmar Nilsson som var systerson till Haralds mamma.

Till allmän förvåning blev denne "vildbasare" utnämnd till sheriff i USA. Det var något som Haralds fader stolt kungjorde i byn "å neo kän hån skiout bom fan hån vill" (och nu kan han skjuta vem fan han vill).

☐ s. Herman Villiam född 1898

Avled 1925. Han var handikappad, något som fadern inte kunde fördrå. Kort sagt kan man säga att pappan inte var snäll med pojken.

☐ d. Hilda Viktoria född 1901

Hilda emigrerade 1926 och anslöt till sin bror Harald i USA. Hon kom hem på besök i Avan

☐ d. Helga Vilhelmina född 1906

Hon var gift med Karl Gunnar Nilsson född 1902 i Alvik, död 1985 i Luleå. Helga avled 1999 i Luleå. K-G arbetade i Karlshäll och bodde borta under veckorna. Han beskrivs som en mycket fin och arbetssam människa. Han grävde en av gravarna (djupa diken för avrinning av vatten från skogen och bergen) åt Bror Andersson, ett mycket tungt arbete. Paret hade barnen Olof Gunnar född 1932, vigd 1956 och död i cancer 1996 i Luleå och Lars Herman född 1934, vigd 1975 och död 2008 på Alnö, Sundsvall. Olof (Olle) kallades "Geniet", han läste snabbt till ingenjör och bodde hela livet i Luleå. Klasskamrater har berättat att de aldrig gjorde läxorna i räkning, man skrev bara snabbt av Olles uträkningar, han hade alltid alla rätt. Östlingen (läraren) anade dock oråd och när han bad en av pojkarna att förklara ett tal på svarta tavlan sprack det hela.

Helga och Karl Gunnar skildes 1948 och hon gifte om sig med grannen Julius Ström. De skildes 1958. På äldre dagar var Helga något av en "krutgumma", som blev 93 år. Hon var social och snäll och hade mycket att berätta och hon var "klar i knoppen".

☐ s. Hugo Valentin född 1909 – död 1909.

Avan 2

Rutbergs och Vikbergs

De två fastigheterna i Lillbacken uppfördes tämligen samtidigt av två bröder omkring 1870. Den Rutbergsgård som ligger längst in byggdes av Johan Erik Rutberg född 1840 och den intill, flyttades dessförinnan från Avan 2 till Lillbacken av Isak Olof Rutberg. Dennes dotter Eugenia gifte sig med Johan Vikberg och gården kom därefter att kallas "Vikbergs". Rutbergs fick en avknoppning 1936, då Arvid, född 1903, byggde egen fastighet, Hålmöyran, på andra sidan Seletvägen, vid nuvarande ridbanan. Gårdsnamnet "Hålmöyran" kommer efter myren med samma namn. Myren med många dyhål. Stället fick nytt fastighetsnummer då det byggdes, det ändrades från 2 till 14. Rutbergarna kom från Rutvik n:r 16.

Avan 2 Lillbacken Janne Rutbergs

Fastigheten ligger på Lillbacken, på höger sida av Seletvägen, längst in av de tre nuvarande husen. Länsantikvarie Kaj Bergman från Gammelstad gjorde år 1977 en inventering av Rutbergsgården, som då ägdes av Axel Rutberg. Bergman har i kanten gjort en anteckning: "Här bor en man som kan mycket om byns historia". Släkten kom ursprungligen från Rutvik, där Olof Johan Persson bytte namn till Rutberg. Hans far Per Persson kom till Avan och den gård som efter honom kallas PellPers.

Bostaden, 1½ vånings timring, byggdes 1870 och stod klar 1871. Även långlogen kom på plats 1870, den hade flyttats från hemstället PellPers, Avan 11, nere i byn. Det var en timring med sticktak, som täcktes med plåt 1977. Den nuvarande ladugården från 1948 är den tredje sedan 1870. (Korna såldes för övrigt 1972). Timrad bagarstuga med sticktak uppfördes ca 1900 liksom timrat härbre. 1927 tillkom vedbod/redskapsbod och i bilarnas tidevarv byggdes 1969 ett garage. Alla nämnda byggnader kom med tiden att kläs med liggande lockpanel.

☐ Johan Erik (Janne) Rutberg född 1866 vigsel 1892

Johan Erik hade samma namn som sin far, men kallades Janne. Han var född på Avan 2 och dog där 1950. Hans föräldrar var Johan Erik Rutberg f. 1840 och Greta Johanna Ersdotter f. 1836.

☐ h. Johanna Kristina Cederlund född 1866

Hon var från Hertsön. Föräldrarna var Johan Fredric Cederlund och Greta Johanna Olofsdotter. Johanna Kristina avled samma år som sin man, 1950.

☐ d. Alma Lovisa född 1900

Alma var gift Lundström, blev änka 1967 och avled i Kallax 1986.

☐ s. Erik Arvid född 1903

Arvid dog 1973 på Avan 14. Han gifte sig 1930 med Anna Amanda Bergman född 1903 i Avan. Dotter till Albert Bergman. Hon dog i lungsot 1939. Paret hade en dotter Astrid Maria född 1931 och en son Eric Ragnar född 1936, som avled 2000.

Arvid tog tillsammans med Axel till att börja med över hemmanet, men senare delade de på sig och Arvid med familj byggde 1936 nytt vid trevägskorsningen, intill nuvarande ridbanan. Huset blev 1976 tillbyggt och moderniserat inomhus. Arvid gifte om sig 1942 med Alida Johansson från grannen JoanArons. Hon avled på Bredängshemmet 1990.

- ☐ (piga Emma Emilia född Tingvall Malm 1888 i Råneå).
- ☐ s. Johan Axel född 1907

Axel tog till en början över gården tillsammans med sin bror Arvid, men denne kom senare att bygga en egen gård, Hålmyran. Axel var gift med Mildred Sofia Nilsson född 1920 i Alviksträsk. Hennes föräldrar var Hugo Nilsson och Berta Bergqvist från Sävast. Axel blev änkeman 1992 och avled året därpå.

- ☐ far Johan Erik Rutberg f.d. hemmansäg född 1840

Johan Erik var gift med Greta Johanna Ersdotter född 1836 i Avan. Johan Erik blev änkeman 1917 och avled 1925. Johan Erik var religiöst engagerad som bodellist och lekmannapredikant. Jämsides med jordbruket verkade han som murare och han brukade sjunga psalmer ur Sions Toner medan han murade. Det sägs att han varje arbetsdag inför hantlangaren började med en bön och orden "Då börjar vi i Jesu namn... Wosch hä do spéoda pojktan!" (var har du mursleven pojktan). K-G Nordström har berättat att när han föddes 1921 ansågs han så svag att föräldrarna kallade på Rutberg, som utförde ett nöddop. Det skall vara osagt om det var just det som gjorde susen, men det dröjde ända till det att K-G blev 94 år innan han första gången togs in på sjukhus. (Lunginflammation).

Det var Johan Erik som lät uppföra Mårsstugan till Paulina sedan hennes man drunknat. Paulina var syster med Johan Eriks fru. Denna var också syster med "Lomas" (Nils Johan Eriksson) fru Lisa Cajsa.

- ☐ fosterdotter Alexandra Elisabet Katarina Olsson född 1910 Gellivare "Sandra". Hjalmar Nordström har berättat att han satt i samma båt (färjan var trasig) som Sandra när hon kom till Avan. Senare flyttade Sandra till Stockholm. Hennes far var Erhard Alfred Olsson och mor var Maria "Nina" Evelina Lampa i Luleå.

- ☐ broder: Johan Eriks (Janne) bror Olof Axel Rutberg född 1870 emigrerade 1893 till Hoquiam i staten Washington.

Avan 2 Vikbergsgården

Fastigheten ligger på Lillbacken, på högra sidan av Seletvägen, i mitten av de tre nuvarande gårdarna, som man ser från byn. Den flyttades omkring 1870 av Isak Olof Rutberg till platsen. Bagarstugan var uppflyttad från PellPers. Isak Olofs bror Johan Erik byggde senare Rutbergsgården intill.

Änkan efter Olof Johan Persson, Maja Brita Pehrsson född på Avan 2 ärvde 1/8 mantal av sin fader. Arvet delades på de två sönerna Isak Olof f. 1836 och Johan Erik f. 1840. Det troliga är att själva huset flyttades från Avan 2 i Ostibyn innan laga skiftet inträdde. Rutbergarna behövde därför inte betala vid utflytten.

Isak Olof hade en son, Olof Axel Rutberg f.1870, som 1893 emigrerade till Hoquiam i Staten Washingtonlängst upp på västkusten, gränsande mot Kanada.

☐ Johan Albert Vikberg hemmansägare född 1876 vigsel 1903
Föräldrar Oskar Vikberg Avan 7 och Maria Lovisa Carolin. De hade ett torp på LarsPers skogsskifte bakom Kolkallberget. Torpet finns ännu kvar. Oskar kom troligen från Vikbergsgården i Måttsund. Sonen Johan var en glad och mild man. Han talade inte nederluleåbondska utan bruksmål. Johan kom till gården i Avan som dräng. Eugenia, Jenny Rutberg, som ägde gården gifte sig 1903 med honom. Hon var sjuklig och Johan gjorde "allt". Lagade mat, bakade, mjölkade... Johan dog 1955.

Johan hade en bror som hette John Vikberg född 1884. Denne emigrerade 1909 till Silvertone, Colorado. (Pigan hos Oskar, Klara Helena Nilsson 1886 från Gäddvik emigrerade 1910 till Seattle).

☐ h. Hanna Eugenia Rutberg född 1875
Eugenias föräldrar var Isac Olof Rutberg f.1836 och Johanna Ersdotter f.1837. Eugenia var syster till Erik Johan Ekman. "Vikbergs-Jenny", som hon kallades som gift, kunde inte bidra mycket till gårdens skötsel, då hon ej var frisk. Hon dog i hjärtfel 1935.

☐ d. Alma Eugenia född 1907
Ogift. Hembitråde. Hon var blyg och instängd, men duktig i arbete. Alma dog i Avan 1976 (egentligen Bredängshemmet i Gammelstad). Alma hade eget hushåll med kammare och kök i den del av gården som låg mot Rutbergs.

☐ s. John Eugen född 1910
John var en kraftkarl i arbete. Avled 1931 i lunginflammation då han exercera (gjorde värnplikten) efter att sjuk ha kommenderats ut på övning.

☐ s. Sven Egon född 1912
Vigd 1944 med Gerda Teresia Hansson född 1914 i Bälinge, död 2005 Seletvägen 74. Paret hade sonen Lars Lennart född 1945 och Sven-Olov född 1950. Egon (som var en storsnusare) övertog hemmanet. Han timrade på bostadshuset så att det blev en övervåning. Dock ej i full höjd. Han bytte också liggande ytterpanel mot stående. Egon avled 1990. Läs nedan om hans häst/travintresse. Sonen Lennart övertog huset och jordbruket med potatisodling som specialité. Som 14-åring byggde han sitt eget rum på övervåningen och hans livsintresse har varit att "bygga, skrapa och måla". Sven-Olov hade teknisk utbildning och arbetade på F21. Han har haft stor betydelse som ledare inom Avans Sportklubb.

☐ d. Jenny Maria född 1917
Ogift. Tystlåten, blyg och mycket begåvad. Dog 2011 Avans byaväg 735.

☐ syster Edla Margareta Vikberg hembitråde född 1891
Edla Margareta var syster till Johan Albert Vikberg. Hon hade en dotter utom äktenskapet, Dagny Margareta född 1925. Skomakaren Karl Mauritz Ahlström är enligt dom Dagny Margaretas fader. Mamman, Edla Margareta, tog ut

lysning, gift Sundqvist och utflyttad till Boden 1927. Paret skildes 1955. Edla Margareta dog 1970 i Uppsala.

☐ fader Oskar Vikberg f.d. lägenhetsägare 1843

Oskar kom från Kolkall i Selet. Han avled 1922 i Avan och hustrun Maria Lovisa Carolin född 1845 i Avan avled 1911 i magkräfta.

Lång dag mot ständig natt

Oskar begravdes söndag den 31 december 1922, Nyårsafton. Enligt tidens sed inbjöds begravningsgästerna till sorgehuset i Avan klockan fem förmiddag. Alltså fem på morgonen. Där intogs frukost och sedan tog man sig till kyrkan i Gammelstad för högmässa och jordfästningsceremoni. Sedan vidtog färd till kyrkogården för gravsättning med vanligtvis många och långa tal i vinterkylan. Efter begravningen inbjöds till middag på Karl Westerlunds gård i Gammelstad. Ja, sedan skulle man ju ta sig hem och fira Nyårsafton...

(Olga Johanna Magdalena Åström tjänarinna född 1899 i Edefors)

☐ bror John Vikberg född 1884, yngre bror till Johan Albert, emigrerade 1923 till Silvertone i Colorado. Han åkte med Majestic från Liverpool.

Sagan om hästen som inte ville springa (NSD Sport den 9 okt. 1981).

Som många andra bönder i Avan var Egon (se ovan) intresserad av travhästar. När han en marsdag 1946 debuterade på Torpgården i Boden med sin häst Håkan höll det på att gå riktigt illa. Håkan blev nervös av allt det nya, den skrämiga musiken i högtalarna, de många hästarna som värmdes upp, publiken, ja miljön var så olik det stilla lugnet på Lillbacken i Avan. När startern kommanderades "kör" stod Håkan kvar och trampade på stället medan de övriga 22 hästarna i Lanthästloppet svepte förbi honom. När hästen så kom igång måste han stanna för att uträtta sina behov på banan.

Men sen blev det fart på Håkan och en uppvisning som publiken aldrig skådat. Håkan såg ut att flyga fram och dundrade förbi de andra hästarna och när han kom på upploppet var han helt överlägsen.

-När jag körde mot målet såg jag de andra hästarna kämpa på långsidan mittemot, berättade Egon för NSD.

Det låg mycket tålmod och arbete bakom Håkans första seger. Han debuterade som 7-åring och lyckades första året ta sig från lägsta klassen till näst högsta. Året där på fortsatte framgångarna och efter ytterligare tio segrar var Håkan i högsts klassen. En dag kom en hästägare från Umeå och la ett bra bud på hästen. "Det var den bästa affär jag gjort", sa Egon, som för pengarna drog in vatten i ladugården och köpte sig en traktor.

Avan 2 MARIT Lantbruksskolan - Ekmans

Fastigheten ligger efter Färjvägen, på vänster sida i den tvära kurvan ned mot färjstället. I Skrifteboken 1708 finns en hustru Marit antecknad. Stället kallas enligt traditionen Marit, ett gårdsnamn som alltså följt med i 300 år.

Hemmanet är äldre än så. Det var öde och blev kronohemman 1677-79 och det ger anledning anta att klockaren och tillika silversmeden Daniel Trindelborg

innehaft det. Han dog 1676. En speciell ägare till fastigheten var Hans Samuelsson född 1766, död 1816. Hans specialité var att stämma folk. Han hade också förstört Bälungebornas fiske, pålar och kolknät. Han hade låtit en flotte med bjälkar gå mot fisket och också huggit ned en del själv. Samuelsson kanske ansåg att de gått för långt ut i strömfåran och därmed hämmat Avans fiske.

Hushållningssällskapet tog initiativ till en Lantbruksskola, som under åren 1859-1877 var placerad i Avan med ekmansgården som centralpunkt. Man hade möjlighet att köpa in stora arealer jordbruksmark i byn. 1877 flyttades skolan till Åminne en mil söder om Bodträskfors, där det från tidigare fanns en mönstergård. Skolans placering i Avan kom att få en mycket stor betydelse för byns bönder. Man fick kunskap om till exempel dikning, konstgödsel, jordbruksmaskiner (slättermaskinen) och under några årtionden ökade produktionen och antal kor i byn väldigt mycket. Sven August Holmström tillhörde den första kullen och var kanske den främste eleven. Han blev kvar i Avan efter avslutad skolgång. Nils Johan "Loma" Eriksson och Anton Fjällström var också avabor som gick skolan.

☐ Erik Johan Ekman hemmansägare född 1865 vigsel 1919

Rutbergare. Erik Johan var född 1865. Hans far var Isac Olof Rutberg f. 1836 och hans mor var Johanna Eriksdotter f. 1837. Erik Johan var bror till Vikbergs-Jenny, Eugenia född 1875, som ägde Vikbergsgården. Erik Johan var en omvärldsintresserad och pratsam karl, rak i ryggen med imponerande breda knävelborrar, som han tvinnade med han talade. Besinna! Erik Johan använde inte svordomar utan Besinna eller Besinna detta när han ville betona något viktigt.

Erik Johan sägs ha varit en skicklig snickare. Han var med och byggde Stadshotellet i Luleå och han anlade 1912 tillsammans med Carl J. Lindström från Bälunge kvarnbron vid Åkerbäcken i Avan. Ragnar Sundberg har sett honom bygga en kravellbyggd båt. Gör om det den som kan!

1928 när andra hustrun, Jenny Elisabet Isaksson f. 1886, dog och sonen John tagit över jordbruket flyttade Erik Johan en bagarstuga inom egen mark för sitt eget boende. Han byggde sedan ut bagarstugan på bredden och höjden. Det är det hus som står precis på backkrönet på vänster sida ned mot färjstället. Han bodde där med sin dotter Siri tills hon gifte sig. Sedan hyrde han ut övervåningen och hyresgäster har berättat att Ekman, som hörde dåligt, ofta hade radion på hög volym till dagens sista programpunkt, den svenska nationalsången som spelade kl. 24.00.

Erik Johan Ekman hade i slutet av 1920-talet bil, vilket vid den tiden var något mycket ovanligt. Olav Nordström (född 1923) tror att det var en Overland, svart med gröna partier. Han säger också att bilen hade något att göra med Janihanscha-Egon och det kan stämma bra. Egon hade tillsammans med gravare Lundahl byns första bil och idkade taxikörning. 1928 flyttade dock Egon till Vancouver, varvid bilen avyttrades.

FEL BURK. Ekman hade några av sina vänner hemma på kaffe, men gästerna drack i mycket små klunkar för brygden smakade förfärligt illa. När så Ekman gick ut för att hämta in mer ved kommer gubbarna överens om att Axel Nordström på ett diplomatiskt sätt skulle tala om för Ekman att kaffet var odrickbart. Så när värden kom in drog Axel med översidan av handen under sin mustasch, harklade sig och sade: " He var enda ett dåligt kaff du hä kåeoke Ekman". "Besinna", ropade Ekman, "hä jö tågi sneuse"! Och det hade han. På spiselhyllan hade han två exakt likadana burkar, i den ena hade han kaffe och i den andra snus.

Erik Johans första hustru Hilda Erika Espling var född 1870 i Eriksberg. Hon dog 1918. Året efter, 1919, gifte han om sig vid 54 års ålder med Jenny Elisabet Isaksson född 1886 och han avled som 90-åring år 1955. De sista åren bodde han hos dottern Siri i Eriksberg. Huset i Avan köptes 1953 av Hjalmar och Magna Isaksson. Hjalmar var bror till Ekmans andra hustru, Jenny Elisabet.

☐ h. Jenny Elisabet Isaksson född 1886

Erik Johans andra hustru född i Avan. Död 1928 (pneumoina bitit). Hennes far var Isac Aron Isacson f.1828, som var son till Isak Sundström (Sandön) Avan 1. Denne var gift med Emma Margareta Karlsson. Jenny hade varit piga hos Ekman och fick då ett barn, Torsten, som Johan Erik inte erkände. Torsten växte upp hos släktingar i Solberg.

☐ d. i första giftet Hildur Lovisa Johanna född 1895

Hon flyttade en tid till Jukkasjärvi. 1934 gifte hon sig med Harald Pettersson i "Svedjan" i Gäddvik. De sålde 1947 en del av sin mark till Evangeliska Fosterlandsstiftelsen, som där byggde upp Strandgården. Harald avled 1962. Paret var barnlösa och när Hildur dog 1969 såldes "Svedjan. Mangårdsbyggnad, härbre, bagarstuga, ladugård och stall såldes för sig. Marken på södra sidan älven köptes av Per Pettersson och den på norra sidan av kommunen.

Innan giftermålet hade Harald kunnat bestämma allt själv, men sedan de varit till prästen tog Hildur över kommandot. De gifte sig i Stockholm och Harald hade slagit på stort och beställt bord på Berns, men det satte Hildur stopp för. Värre ändå var det när Harald skulle göra den brukliga utfärden med sina vänner till skärgården. När sällskapet mellanlandade i Luleå för nödvändig bunkring stod redan Hildur med armarna i kors över bröstet framför ingången till Systembolaget. Även om Hildur var en kärv kvinna, så var hon tydligen en stor djurvän. När korna var borta efter Haralds död och hästen stod ensam i stallet tog hon im hästen i köket kalla vinternätter.

☐ s. i första giftet John Melker eldare född 1898

John tog över, köpte, hemmanet 1931. Han gifte sig 1928 med Frida Lindström född 1906, dotter till smeden i Avan, Nils Johan Lindström och hans hustru Erica Augusta Öqvist 1905. John och Frida fick dottern Karin född 1928.

När andra världskriget bröt ut blev John hösten 1939 inkallad till beredskap i Tornedalen. Soldaterna låg i tält och en av dem fick svår hosta och man

konstaterade lung-tubelkeros. Alla som bott i tältet undersöktes och John visade sig vara smittad och lades in på sanatoriet i Sandträsk. Det var då en farlig sjukdom, som kunde bli långvarig, leda till nedsatt arbetsförmåga och inte sällan döden. John såg då ingen framtid inom jordbruket och beslutade att sälja allt, kor, hästar, kördon, redskap. Men efter fyra månader på sanatoriet tillfrisknade han och beslöt att fortsätta som bonde.

När John 1939 blev inkallad till beredskap blev hustrun Frida ensam att sköta gården och kreaturen. Logen fylldes med militärhästar och på kvällarna fylldes köket av beredskapssoldater, hästskötare, som spelade kort. Logen hade ingen värmeanordning och hästarna frös och for illa. När de skulle ha vatten fördes de till älven och fick dricka det iskalla vattnet ur upphuggna hål. Många hästar fick kvarka.

John avled 1979 och Frida 1990.

☐ s. i första giftet Erik Albin född 1901

Albin emigrerade 1923 till Hoquiam i staten Washington. Där anslöt han till sin farbror Olof Axel Rutberg (bror till Erik Johan Ekman). Albin åkte med ångaren Drottningholm från Göteborg.

☐ d. Siri Elisabet född 1919

Siri växte upp i det då gula, nu grå huset på toppen av Färjvägsbacken i Avan. Mamman dog när Siri var 8 år och hon växte upp med sin far, Johan Erik. Hon gifte sig 1943 med Arthur Espling från Eriksberg (1915-1998), där paret drev en bondgård med kor och häst och en hel del skogsmark. Gården, en Norrbottensgård som kom att bytas ut mot ett hus i kartongformat, låg intill vägen strax före infarten mot Västmark. Norrbottensgården fanns kvar öde långt in på 1950-talet. Det nuvarande huset, som ligger litet längre från vägen, ägs av en dotterson till Siri. Arthur talade bruksmål. De fick fyra barn, Ann-Mari född 1943 som nu bor i Piteå, Gunlög -45, ett levande släktlexikon, bor i Brändön utanför Luleå. Därtill två barn som gick bort unga. Nils Sture dog vid 25 års ålder på sanatoriet i Sandträsk. Det var dock inte lungsoten som tog honom, utan en annan sjukdom. Tidigare hade Sture bott på Ingridshem i Gammelstad. Det fjärde barnet var en flicka, Eva, född 1956, men som dog i hjärntumör 17 år gammal.

Siri och Arthur skildes 1960, men de förblev vänner livet ut och efter att ha flyttat söderut hälsade Siri ofta på hos Arthur. Siri kom att börja ett nytt förhållande med en äldre man, som varit på ett längre besök hos familjen i Eriksberg, Arvid Andersson. Det är oklart om de gifte sig, men de flyttade till Katrineholm och bodde sedan i Amerika några år, då Arvid ville säkerställa en pension han tidigare intjänat över där. Siri hade på resan med sig två av barnen, den sjuka Eva och en några månader gammal son som hon hade med Arvid. Pojken heter Sonny, bor i Järna och har arbetat som musiklärare i Södertälje. Han spelade också i ett dansband, ofta på Finlandsbåtarna. Sonny trivdes bra med att hälsa på hos Arthur i Eriksberg. Efter Amerikaresan blev det Katrineholm för Siri igen. Siri och Arvid delade på sig och bodde i var sin

lägenhet i samma hyreshus Hon kom då att träffa en tredje man som arrenderade en bondgård där Siri hjälpte till. Siri avled 2009 i 90 års ålder. Sista åren tillbringade hon på ett boende, Valla, utanför Katrineholm, Som ung umgicks Siri med Sally och Siri Nordström. De har beskrivit henne som en mycket trevlig flicka. Siri var som vuxen social och sällskaplig. Siri var från början (skicklig) sömmerska. I Katrineholm var hon husfru på stadshotellet.

☐ *Dräng: Johan Albert Vikberg född 1876. Han kom från ett torp som låg på LarsPers skifte bakom Kolkallberget. Det var en glad och mild man, som sedan blev dräng hos Vikbergs på Lillbacken. 1903 gifte han sig med Vikbergs-Jenny som var ägare av Vikbergsgården.*

☐ *Dräng: Johan William Paulsson född 1905 i Tarendö.*

☐ *Piga: En av många pigor genom åren var Justina Nilsson från Solberget, senare gift med Axel Nordstyröm i Avan.*

John Ekman hade en dräng som hette Isak Henning född 1926 i Övertorneå. En av hans förtjänster var att han lärde Hjalmar Nordström hur man busvisslar med hjälp av handen.

Hästen Diana och Sigge Stark

”Pappa John levde för hästarna har dottern Karin berättat. Han tilldelades i början av 30-talet en medalj med text på reversen, baksidan, ”för hästafvelns främjande”. På aversen, framsidan fanns en bild av kungen med texten ”Gustav V Sveriges, Götes och Vendes konung”. John var särskilt fäst vid travaren Diana och hennes son, hingsten Dion. Dianans framgångar väckte uppseende ute i landet och John kunde inte motstå det bud han fick för henne, pengarna behövdes för gården. Hon kom att hamna hos Sigge Stark, en pseudonym för Signe Björnberg. Hennes romantiska romaner såldes i stora upplagor över hela landet. Signe var liksom John mycket hästintresserad. Hon hade stall i Stockholmstrakten och Diana vann lopp på Solvalla. I ett senare skede köpte John tillbaka Diana.

En travhäst vid den här tiden var normalt i första hand en brukshäst för jordbruket. John travtränade sina hästar på byavägen. Hans tävlingsdräkt bestod av en vit mössa med gult emblem, vit blus med gula inslag och vita byxor.

John köpte en begagnad traktor, Farmall, den enda av det märket som funnits i Avan. Men med den hade han inte samma goda handlag som med hästar. Traktorn lastades av vid Föreningshuset, många bybor var där för att få se maskinen. När så John skulle dra igång motorn med startveven blev det backslag, veven trasslade in sig i Johns kläder och slet sönder dem. Förtrytsamt skrek han ”sko do kle a me din jävel”!

Avan 3 Alfred Nyströms

Fastigheten ligger längst ned på Nyströmsvägen. Det fanns 5,5 hektar åkermark och 5 hektar skog. Fastigheten hade legat under Lantbruksskolan. På en karta från 1859 ser man en rundloge. I Avan fanns bara långlogar så rundlogen måste ha byggts av någon ”utifrån” och lärarna på skolan kom ”utifrån”. När

Lantbruksskolan lade ned köpte Johan Sundberg, Lass-Johan, från Stenudden marken för det som kom att bli Nyströms. Han sålde sedan till Nils Johan Eriksson, "Loma", som hade varit elev på Lantbruksskolan. Nästa ägare blev Lomas fosterson Alfred Nyström. 1954 köpte grannen Alex Sundberg gårdsskiftet och gården medan jordbruksmark och skog splittrades på flera olika ägare.

Alfred Nyström f.1875 bodde i det lilla huset, Nils Johan Eriksson f. 1851, den tidigare ägaren bodde kvar i det större huset. När Nils Johan dog 1926 flyttade Alfreds syster Kristina med sin man Lars Johan Johnasson (JanLärsaLars) in i det större huset. Paret sålde då sitt hus på Sandnäsgränsen till Alex Sundberg. Alfred var fosterson till Nils Johan och hade köpt fastigheten av honom.

Mangården flyttades till platsen omkring 1888. Lilla stugan uppfördes av Alfred 1923 och han uppförde ekonomibyggnaderna 1831. Härbret är från 1918. Nils Johan Eriksson hade köpt huset av sin morbror Johan Eriksson i Stenudden, (Lass-Johan).

☐ Gustav Alfred Nyström hemmansägare född 1875
*Alfred var född i Alviksträsk (fastighetsnamnet var Långnäs). Alfreds föräldrar var Johan Fredrik Nyström och Kristina Helena Eriksdotter. Alfred var erkänd far till Ebba Gunborg Isaksson född 1926. Mor var Anna Isacsson, Alviksträsk. Alfred togs som fosterson av Nils Johan Eriksson, "Loma", och fick ärva fastigheten. Detta torde ha kommit sig av att Lomas fru, Lisa Cajsa, var moster till Alfred. Han hade själv en fosterson, Axel Johansson född 1891. Denne kom från Sandnäsgården och emigrerade 1913 till New York. 1919 kom han hem till Avan i maj, men återvände i september samma år till Amerika, Seattle i staten Washington. Alfred talade aldrig bondmål (han hade aldrig tid att tala). Han avled 1949 i hemmet. Grannar tillkallades för att lyfta upp honom från golvet till soffan. Systemen Kristina blev arvtagare. Grannen Alex Sundberg köpte hemmanet efter Kristinas död 1956, som då kom att ingå i Sundbergs Avan 13.
-Läs mer om Alfred nedan.*

☐ Amanda Nilsson hembiträde född 1885 Överluleå
Amanda var hembiträde hos Alfred. Hon var rak och smal och sades vara släkt med Alfred på något vis. När Alfred dog tog hon sitt pick och pack och flyttade hem till Unbyn, där hon avled (ogift) 1975.

Nils Johan Eriksson f.d. hemmansäg. född 1851
Född i Ale, hans mamma var Anna Lisa Hähl. "Loma" var en speciell person. Grannen Justina Nordström har berättat att när han kom för något ärende öppnade han köksdörren, stack in huvudet och framförde sitt ärende. Sedan gick han igen utan att ha satt sin fot i köket. Loma var homosexuell och hade suttit i fängelse för den sakens skull. Han avled 1926 i lunginflammation.

☐ h. Lisa Cajsa Eriksdotter född 1838 i Avan
Hon var syster till Paulina i Mårsstugan, född 1847 och till Margareta "Greta" Johanna född 1836, som var gift med Johan Erik Rutberg i Lillbacken.

Därtill var hon syster till Alfred Nyströms mamma. Lisa Cajsa avled 1920 i hjärtslag.

Hårt arbete och Gudstro

Alfred arbetade hårt och flitigt. Han hade en häst som var het. Alfred själv var något handikappad i ett ben och hade fullt sjå att hänga med när han inte satt på lasset, till exempel när han körde in i logen. Då gick det undan. Men Alfred var mycket rädd om sin häst. En vinter gick ryktet som en blixst genom byn.

Alfred hade ägor på Norra, andra sidan älven, de var mycket snö och han skulle hämta hö. Då satte han igång att handskotta en väg över älven för att underlätta för hästen. Många avabor gick ned mot älven för att se om ryktet var sant. Den ivriga hästen var ett svart sto. Hon var snäll och vacker och hette Syrena.

Alfreds första häst, som förmodligen Loma ägde hette Belle och hade en märklig färg, lite orange, lite rött. "Vill ni åka barn?" brukade den snälle Alfred säga.

Alfreds stora dag

En liten grupp på åtta personer med Alfred som ordförande förvärvade Biggmestartomten för 1600 kr för att bygga ett missionshus. Alfred lade ut 2000 kr för igångsättningen. Bygget beräknades till 20000 kr, men offerviljan var stor, bygget stod klart 1947 och ett år senare var man skuldfri. En inkomstkälla var missionsauktionerna. Bondmoror kom bärande på knyten med morötter och palsternackor, burkar med guldglänsande hjortron och bakplåtar med gräddtårtor skurna i jämna bitar. Allt ställdes på bord med vita dukar längst fram och pastor Vikberg från kyrkbyn var auktionsförrättare. Alfred, stillsam och fåordig, satt på första raden klädd i svart urvuxen kostym, vit skjorta och grå slips. Han ropade in tårtbitar och snart var han omgiven av barn från byns fattigare familjer. Med ett blitt och lyckligt leende fördelade han tårtbitarna till barnen. Detta var hans stora dag, hans bidrag till missionen i närsamhället.

Avan 3 Sundqvists

Fastigheten ligger efter vägen till laxfisket, sista huset på vänster hand. Platsen för huset är låglänt, så det kan knappast ha funnits någon bebyggelse långt tillbaka. 1859 till 1879 ägdes området av Norrbottens Lantbruksskola AB.

Själva skolan låg till vänster i den skarpa kurvan ned mot färjstället, men man hade jordbruksmark på flera ställen i byn. Nästa ägare bör ha varit Petter och Maria Sundqvist från Unbyn. De gifte sig 1883 och fick sitt första barn 1884. Byggnaden är inte en typisk Norrbottensgård, utan mer åt det fyrkantiga hållet, kanske en timring av en salsbyggnad som paret hämtat i Unbyn. Den var från början i en våning, men byggdes på med en våning till, som inreddes efter hand. Ett normalt förfarande var att man först byggde och bodde i bagarstugan och sedan byggde huvudbyggnaden.

Ladugården byggdes av Brage Sundqvist omkring 1950. Den gamla hade stått på annan plats. Brages syster Gunvor har berättat om när hon följde sin mamma för att hämta en ko, Fromma, som de köpt i Norra Sunderbyn. Det bör ha varit i mitten av 1930-talet. "Nästa dag kom slaktbilen och hämtade Sköna,

som var gammal och sinade. Fromma skulle bli hennes efterträdare. De andra korna hette Krona, Tärna, Fröken och Mamsell. Korna hade var sitt bås i lagårn. De visste vart de skulle gå, när vi tog in dem för mjölkning, alla utom Fröken, som inte var så smart utan gick fel ibland. Då blev hon bortmotad av den ko som hörde hemma där och det blev en väldig oreda och råmanden tills ordningen var återställd”.

☐ Maria Sundqvist, f. Unström hemmansäg.änka född 1860

Överluleå

Maria kom från Unbyn 15, ”Lärsihans”, en hemmansdel som vid laga skiftet utlades till Svedjan. Hon gifte sig 1883 med Petter Sundqvist också från Unbyn, född 1853 och död 1896. Petters föräldrar var H.P. Sundqvist född 1816 och Anna Kristina Larsdotter. Petter och Maria hade barnen Kristina 1884. Herman 1888, Hilda 1890, Elof 1892 och Johan 1895. Se mer om dem nedan och under ”Jobben”.

☐ d. Kristina

född 1884

Kristina var sömmerska i Avan. En del av övervåningen, rum och alkov, inreddes för hennes del. Den andra hälften stod då fortfarande oinredd. ”Stina” var döv. Hon sällskapade med Artur Lundberg, men ville inte gifta sig för att hon hörde så dåligt. Hon dog 1939 i Avan.

☐ fosterson Rune Pettersson född 1916 Luleå

Rune var en fosterson till ”Jobben” Johan Sundqvist i Fällan. Rune fungerade som dräng, flyttade med tiden till Dalarna där han var gift. Han kom då och då till Avan på besök.

☐ Elof Sundqvist född 1892 emigrerade 1913 till Haquiam, Washington. Han uppger Maria Sundqvist som ”familj”.

☐ s. Per Herman Sundqvist jordbrukare född 1888 vigsel 1920

Herman var en rolig karl som hade lätt för sig på många vis. Förutom bonde var han också skrivkarl, hjälpte folk med skrivelser av olika slag, han deklamerade gärna verser ur minnet från bland annat ”Fänriks Ståhls sägner”. Herman var också känd för sin skicklighet att tillverka björkskidor. Efter hans död fanns ämnen kvar på logen. Herman dog i lunginflammation 1928, bara 40 år gammal. Antibiotika fanns inte då, botemedlet en skvätt alkohol var vanligt och gjorde kanske livet litet lättare för en stund, men var naturligtvis ingen varaktigt lösning.

☐ h. Edla Sofia Andersson född 1890 Burträsk, Västerbotten

Edla gift med Herman var född i Västerbotten, men kom till Avan från Boden. Hon arbetade i Walter&Forsbergs diversehandel som låg i Jörsgårdens bagarstuga och det var där hon träffade Herman. Edla hade troligen ingen erfarenhet av bondgård och jordbruk, men lyckades inte bara hålla ihop verksamheten efter Hermans död, utan därtill ordna med utbildning för barnen. Ekonomiskt bidragande till detta var säkert den del fastigheten hade i laxfiket och dessutom sålde hon mjölk och potatis. Hon var släkt med Röger, som hade koryfabrik i Svartösten med som mest 23 anställda. Han kom ganska ofta till

Edla och hälsade på och hade med sig en korvring som han bar runt halsen Röger älskade kall mjölk och så fort Edla såg honom komma, sänkte hon ned en hämtare med mjölk i brunnen för kylning. Edla avled 1963.

☐ Hildur Riström tjänarinna född 1892 Råneå

Hildur var född i Orrbyn. Hon hade arbetat som mjölkerska i Melderstein, för att sedan bli piga i Avan, först i Höbäcken och sedan hos Herman och Edla Sundqvist. I Avan träffade hon Hjalmar Boqvist från Lövnäset, Avan 12, och det "tände direkt". De fick sju söner, merparten mycket långlivade.

☐ d. Gunvor född 1921

Ett år efter folkräkningen föddes Gunvor Maria. Hon gjorde i unga år efter pappans död en stor insats för gårdens jordbruk och när hon som 17-åring kom in på folkskoleseminariet tyckte karlarna i byn att det var synd "hon hade kunnat bli en bra bonde". Gunvor blev med tiden rektor i Boden och var sedan 1945 gift med Karl-Gustav Nordström från Axel Nordströms i Avan. Även han var lärare. Både K-G och Gunvor var starkt engagerade i Avans sportklubb och då inte minst i revyerna. Paret hade två flickor, Sara och Karin. Gunvor avled 2009 i Boden, Sturegatan 17.

☐ s. Brage född 1926

Brage blev högstadielärare i Boden efter utbildning på seminariet i Luleå. Från början var det nog tänkt att hans skulle ta hand om bondgården, men det blev lärarkallet i stället. Brage var en redig karl, som man kunde lita på. Bra att ha att göra med. Han hade en strategisk begåvning, som inte minst märktes inom idrotten i Avans Sportklubb, där han var framgångsrik framför allt i bollsporterna fotboll, bandy och ishockey. Gift med Kerstin Degermark från Glommersträsk som också var lärare. De begåvades med två barn, sönerna Martin och Herman och var under åren 1956-1981 bosatta i Boden, men bodde i Avan under sommarloven. 1981 återkom familjen permanent till Avan. Brage avled 2013.

☐ d. Barbro född 1923

Barbro var i sanning en skönhet. Hon gick några år på folkhögskola och utbildade sig sedan till damfrisörska. Hon var först gift med Waje Gustafsson som drev restaurang i Kiruna. Han var kanske inte det bästa valet. Part skildes. I sitt andra äktenskap var hon gift med Sigvard Nordlund, brandchef i Boden och tränare för det italienska skidlandslaget. En tragisk händelse inträffade vid ett träningsläger i Vålådalen, när en av skidåkarna kom vilse och frös ihjäl. Tragisk var också Sigvards plötsliga död. Han och Barbro spelade kort med Barbros syster Gunvor och hennes make K-G (Nordström), när Sigvard föll ihop över bordet och dog i hjärtinfarkt. Barbro flyttade då till Eskilstuna där hennes son i första äktenskapet tog väl hand om henne. Han arbetade internationellt med försäljning åt Volvo.

Avan 3:18 FällJobben

Huset, som uppfördes 1921 av Johan Sundqvist, låg mitt emot snickerifabriken i Fällan. Det hade två våningar, men blev rivet och på 2000-talet ersatt av ett nytt hus av en sonson till Johans bror Herman, ett namn som den nuvarande ägaren också begåvats med. Den ursprungliga bostaden utgjordes av en flyttad och utbyggd bagarstuga från barndomshemmet vid laxfisket. Ladugården var en timring från en salsbyggnad som Sundkvists hade på Kattögelroningen, ovanför Hultet. Under slutet av andra världskriget härbärgerades några kor som finska flyktingar kommit med. De finska kvinnorna själva bodde hos PellPers.

☐ Johan Robert Sundqvist jordbr/hemmnsäg född 1895

Johan, bror till Herman, var yngst av syskonen och bara något år gammal när pappan dog 1896. Herman tog över hemgården medan Johan byggde nytt i Fällan

”Fäll-Jobben” var en färgstark person. Han kom att förlora nästan all sin hörsel, men det var inget som hindrade honom att trivas och umgås i sällskap. I ungdomen tyckte han mycket om att dansa och han dansade med en viss värdighet och elegans. Han manade gärna upp till kadrilj, ett slags fransk eller spansk sällskapsdans som i Sverige märkligt nog bara utövades i Skåne och i Norrbotten. Man dansade i olika turer i par om fyra. Samvaron vid laxfisket var viktig för honom. 1965 löste Vattenfall in lotterna, totalt 37 stycken.

Vid sin 50-årsdag 1945 lät Jobben uppföra en dansbana på tomten. På sitt vis ett storverk med tanke på hans handikapp, men han kanske hörde takten om ej själva musiken. Själva festmåltiden avåts också utomhus. Grannen Harriet Lovén har berättat att presenterna överlämnades inomhus och när gästerna kom ut för att äta hade hästen, som gick lös på tomten, druckit upp ölen som stod i hinkar under borden. ”Jobben” betraktade detta som festens höjdpunkt. Hästen som han hade under 30- och 40-talet hette Putte. Grannen Harriet Lovén brukade vara ute och rida med den. En annan hette Leböja. Under en period hade Jobben två hästar.

Huset hade köket i ena änden och salen i den andra. I sidan mot landsvägen fanns ett smalt rum där Johan hade sin tillflykt. I stort sett var det en säng. Runt denna låg alltid en hög ”25-öresdeckare”. Johan avled 1976.

Kadrilj ur perspektiv från Unbyn

”Vi tog trampcyklarna och for ned till Avan där det var dans, men så fort vi kom innanför dörren blev karlarna sura och sa till spelmannen att spela kadrilj och där höll de på och trampade timtals – vi fick aldrig dansa. Dom var väl rädd att vi skull ta fruntimrena från dom – och int hade de varit nån konst, som avakarlarna såg ut”.

☐ syster Hilda Sundqvist född 1890

Hilda, syster till Johan, hade sitt rum på övervåningen och hennes liv ändades genom att hon föll nedför trappan och slog huvudet i salsdörrens dörrhandtag (dörren stod öppen). Hon föll antagligen för att hon alltid använde högklackade skor (75 år). Hilda hade ett litet talfel och pratade på ett speciellt vis.

Normalt residerade hon i köket. Hon hade gått hushållsskolan i Katrineholm och tagit "margarinstudenten". Hon hade varit kökschef på Ing 3 i Boden och kunde sedan köpa Skeppsbrokällaren i Luleå. Den låg vid norra hamnen, Skeppbrogatan/Kyrkgatan. Hilda hade en sommarstuga på Mjölkudden, vilket kan vara en fingervisning för hur Skeppsbrokällaren gick ekonomiskt. 1942 flyttade hon hem till Johan. Under kriget hade Hilda matgäster i hemmet för män som arbetade med att bygga flygfältet i Unbyn. Här fick hon gäster som krävde betydligt större kaloriomsättning än de mestadels tjänstemän som gästade Skeppsbrokällaren. Hilda avled 1965.

Annons Norrbottenskuriren

"Skeppsbrokällarens Matsalar rekommenderar sitt goda bord och serverar Frukostar, Lunch, Middagar och Supeér för fasta och extra gäster. bonnenter och Festbeställningar mottages. Hilda Sundqvist telefon 1338."

Sommarhus i Mjölkudden

Mjölkudden gjorde skäl för sitt namn. Mjölken från bondgårdarna roddes över Stadsviken till Norra hamn. Bondgårdarans ängar gick ned till stranden där sommarhusen låg. Dessa ägdes av samhällets besuttna, ägaren av bryggeriet, stadsläkaren etc OCH ett av dem ägdes av Hilda, ett tecken på att Skeppsbrokällaren gick bra. När banken över Stadsviken byggdes 1962 kom Mjölkudden på några få år att omvandlas från bondland till bostadsområde och har nu närmare 4000 invånare. Det populäraste bostadsområdet är Radiomasten. Namnet kommer av den 175 meter höga radiomast som byggdes där av tyskarna 1938. En rundradiostation i två plan byggdes samtidigt. Under kriget kamouflerades huset och stationen var bemannad dygnet runt. Det fanns två långvågsmaster i landet, den andra i Motala. Många av oss kommer ihåg Riksradiosändningar som började med Sven Jerrings "Stockholm-Motala". Man kunde från Avan se när masten restes. En händelse att minnas. När den nya FM-tekniken kom blev masten överflödigt och den revs 1978. Man bedömde att de flesta hushåll då hade radiomottagning med FM och beslutade att sändning över långvåg skulle avslutas den 31 mars 1978.

KALINARNA

Familjen Kalin kom till Avan från Gäddvik. Fadern, Johan Fredrik Kalin född 1835, var färjkarl i Gäddvik. Han gifte sig 1863 med Lisa Greta Daniëlsdotter Berglund född 1836 i Bälinge. Sönerna, Wilhelm var född 1865 i Gäddvik och Axel 1872 i Avan. Familjen bosatte sig i Lillbacken omkring 1870. Förutom sönerna hade paret två döttrar, Greta Johanna född 1864 och Emma född 1868. Hemmet delades senare mellan Wilhelm och Axel. Dessa kom att bo i Avan livet ut, Wilhelm i Lillbacken och Axel i Ostibyn. Kalinarna hade med tiden jordbruksmark i Lillbacken och Beten samt ett skogsskifte.

Varken Wilhelm eller Axel tecknade under sin livstid abonnemang för telefon, men båda tillhörde de 21 första byborna som köpte aktier i Handelsföreningen vid dess tillkomst 1914.

Johan Fredrik avled 1909 och Lisa Greta Danielsdotter Berglund 1904. Huset i Lillbacken där Wilhelm flyttade in stod klart 1909. Familjen hade då bott i Avan i 40 år. Huset vid trevägskorsningen var deras bostad fram till dess nya hus byggdes. Sedan bodde Johan Fredriks dotter Emma med sin man i det huset följd av sonen Erik Ahlström och dennes son Kurt. Huset står nära landsvägen och på icke jordbruksmark. Ganska typiskt för den tiden. Wilhelms nya hus står däremot på jordbruksmark och ganska långt från landsvägen.

Avan 3 Wilhelm Kalin

Huset ligger i Lillbacken, till vänster, söder om Seletvägen, längst in av två hus. Kari Niskanen, som bor i fastigheten nu, berättar att 1908 beviljades bygglov för huset, som sedan stod klart året efter. Det pekar också mot att delningen av fastigheten mellan de två bröderna kan ha gjorts i mitten av 00-talet.

☐ Johan Wilhelm Kalin hemmansägare född 1865 vigsel
1920

Wilhelm var bror till Axel Kalin, som bodde i Ostibyn och morbror till "Elise" som var gift med Linus Fjällström i Brännlandet. Wilhelm avled 1934.

☐ h. Matilda Juliana Karlsson född 1890

"Julia" var från Eriksberg. Hon levde till 1967, över 30 år som änka. Hon residerade i det stora köket tillsammans med sonen. Julia var en "tanta", inte så lång, litet rultig.

☐ d. Sigrid Hildeborg född 1921

Sigrid avled 1922.

☐ s. Vidar Arnold Wilhelm född 1927

Sonen Vidar var bara 7 år när fadern dog, men tog sedan han vuxit upp över gården där mamman kom att leva till 1967. Vidar förblev ogift och avled 1975 i Avan av egen vilja. Han var en fåordig, men slagfärdig man och han deltog inte i byns idrott. Vidar var en av tre personer i byn som anlätades när det gäller timring. Han satte sin egen stil på ladorna. Vidar var stark och en bra arbetare. Han gjorde dagsverken åt andra. Han åkte gärna omkring på sin moped.

Grannen Vikbergs frågade en gång vad Vidar hade gjort under Midsommar.

"Jag tog mopeden och åkte till festligheterna i Sikfors och köpte en tallrik ärtsoppa, men det regnade så djävligt att soppan aldrig tog slut, så jag kastade tallriken och åkte hem".

☐ syster Emma Ahlström f. Kalin grovarbetaränka född 1868

Emma var syster till Wilhelm och Axel och bodde i stugan vid vägen i Lillbacken, ovanför trevägskorsningen. Emma gifte sig med Herman Fredrik Ahlström född 1870. Denne dog i lungshot 1899.

☐ Emmas systemsson Erik Vilhelm Ahlström jordbr.bitråde född 1894.

"KalinsErik" vigdes 1926 med Hanna Davida Hjelm född 1902 i Bensbyn, död 1944. De hade sonen Kurt född 1926. Erik, som var skomakare, dog 1957. Vid 1945 års folkräkning var Erik och Kurt skrivna tillsammans på gården.

Kurt var ungtkarl, skomakare och bodde i "Emmas hus" vid trevägskorsningen. Han arbetade på LV7 i Luleå med persedelutlämning. Kurt var mycket fäst vid sin häst. Stallet finns fortfarande kvar på fastigheten. Under vintrarna tyckte han om att åka på dans i Klöverträsk. Han var då iklädd "ballongbyxor", läderstövlar och motorcykelhandskar med krage. Men han dansade inte, tittade bara på. Kurt levde till 1983.

Avan 3 Axel Kalin

Fastigheten ligger på ovansidan av Färjvägen mitt emot Nyströmsvägen. Huset brann ned till grunden under andra årtiondet 2000. Ägare var då Håkan och Inoba (född i sägenomspunna Samarkand) Espling. Ett nytt hus är uppfört på samma plats.

Den äldre brodern Wilhelms hus i Lillbacken beviljades bygglov 1908. Det är troligt att delningen av hemmet mellan Wilhelm och Axel gjordes i mitten av 00-talet. Då var fadern 70 år, Wilhelm 43 och Axel 36. Axel gifte sig 1913. Axels hus kan i så fall också vara byggt senare delen av 00-talet.

Bland de som kom att bo (hyra rum) i huset hos Kalins på Färjvägen fanns JörsAnton, han hade varit i Amerika. Han bodde i salen. 1950 bodde på vindan Sofia Viktoria Jansson född Ström 1881. Hon var från Alviksträsk och hade varit piga hos Gustav Andersson. Nu gick hon i byn och bakade och tvättade. Hon hade blivit änka redan 1931 efter Karl Jansson från Grava i Värmland. Under en period hyrde på övervåningen en pingstpastor som verkade vid kapellet i Bälunge. Han tog sig mellan Avan och Bälunge med en "Rödmyra", en Huskvarna, 125-kubikare.

Handelsföreningen startade sin verksamhet 1914 och hade de tre första åren butiken hos Ellen Holmström, som fick 12 kr i månadshyra. Axel Kalin på granntomten fick 10 kr i hyra för en lokal om troligen användes som lager.

☐ Axel Kalin hemmansägare född 1872 vigsel 1913
Axel var snickare till yrket. Han var morbror till "Elise", som var gift med Linus Fjällström. Axel ingick i "Månadens magasin", ett antal äldre män i byn som då och då träffades för att lösa världsproblemen. Axel avled 1952.

☐ h. Hilma Viktoria Åström född 1891 Överluleå
Viktoria kom från Flåsjön. Hon var svårt reumatisk, men viljestark. Axel avled redan 1952, men hon bodde kvar i huset utan hemhjälp. Aina Andersson tittade till henne regelbundet och LarsPersa-Uno Andersson hjälpte henne med inköp av förnödenheter. Eva Johansson, vars mamma drev Wallins diverseaffär, gick som flicka på 60-talet under en period hem till Viktoria med varor. Hon berättar att Viktoria var svårt handikappad. Ett ben var kortare än det andra och hon var så söndervärkt att hon inte kunde räta ut händerna. Hon bodde i köket, där hon också hade sängen. Toaletten låg som brukligt mitt emot husets ingång i kallfarstun. Toan var så liten att Viktoria fick använda en gästol av trä för att ta sig in och ut. Märkligt var att Viktoria lyckades hålla en trädgård med vackra blommor. Hon satte ut sina kaktusar där, som sedan blommade så fint under

vintern. En liten detalj är att hade mycket litet hår. Hon hade alltid ett huckle med knut i nacken (hur nu det gick till med söndervärkta händer). Grannen Siw Makkonen tillfrågades på 70-talet om hon kunde verka som hemsamarit hos Vitoria och hjälpa till med de vardagliga sysslorna. Siw berättar att Viktoria inte hade någon rullstol utan sparkade sig fram i en kontorsstol. Inte minst var det krångligt att ta sig över trösklar. Då hade hon en vanlig stol stående som hon kunde sitta på för att baxa kontorsstolen över tröskeln. Vid ett tillfälle när Siw kom hade Viktoria satt igång med tung vittvätt på vedspisen. Tidigare då hon var något rörligare tog hon upp potatis sittande på en pinnstol. Förmodligen var Vitoria ganska ensam, hon föregicks av ett rykte om att vara obekvämlig, men Siw säger att hon var snäll och glad. Slutligen kom Viktoria in på ett hem. Hon dog 1974, 22 år efter sin man.

☐ d. Valborg Axela Ingegärd född 1913 Överluleå

”Bojan” var en mycket vacker flicka. Hon dog av blindtarmsinflammation i tonåren (1930) och sörjdes djupt. Mamman tog flickans död mycket hårt. När Bojan dog stannade mamman pendeln på klockan, en sed som enligt P.O. Enquist var vanlig i Västerbotten, men tydligen hade sina utlöpare även här. **Välfyllda lådor.** Det stundade till kalas. Axel skulle fylla jämna år. Som vanligt fanns en lista på affären, där man kunde teckna sig med en slant, kanske en femma. På 30-talet var det en ansenlig summa, kanske en dagsförtjänst för en arbetare. Men det fanns också en chans att man i gengäld blev bjuden på kalaset med kaffe och tårta, cigarrer och starka drycker. Detta var på motbokens tid med starka restriktioner för spritinköp. Men vid särskilda tillfällen, som vid Kalins födelsedagsfirande, hävdades begränsningarna.

Det var inte alla som beviljades motbok. En av dessa kunde inte stilla sig utan gjorde före kalaset sig ärende till jubilarerna för att rekognosera inköpen. Spriten förvarades i en byrå i finrummet och besökaren beskrev sedan lyriskt vad som hände. ”Hån Kalin drao eot understlåda. Ho vär full. Hån drou eot ännar-låda. Ho vär full. Hån drao eot tridi-låda. He fåtades söken”. Han måttade cirka en decimeter mellan tummen och pekfingeret.

(Anm. Motboken, där köpen på Systembolaget noterades, fanns mellan 1917 och 1955. Giftna kvinnor, ungdomar under 25 år och personer utan fast bostad fick ingen motbok. Ogiftna kvinnor fick mindre än män. Maxiransonerna varierade med tiderna, men var på slutet tre liter starksprit i månaden).

Avan 3 Höbäcken

Fastigheten ligger i Höbäcken, avfarten på vänster sida av Seletvägen. Tidigare fanns där ett torp med jordbruksmark, som drevs av Abraham Johan Nilsson f.1833, död 1900. Hans dotter Elisabet gifte sig med Isak Johan Johansson f.1869, som 1896 köpte fastigheten av sin svärfar och byggde ut den. Manbyggnaden är uppförd 1912, bagarstugan omkring 1860, ekonomibyggnad 1914, loge 1916. Markareal total 5 har, därav 4 åker.

Ett ståtligt silverbröllop Klipp från Norrbottens Kuriren 1919.

”Ett ståtligt silverbröllop firades midsommaraftonen av ångbåtsföraren I.J. Johansson i Avan, Nederluleå, och hans maka, född Nilsson. Ett 70-tal gäster voro inbjudna till högtidligheten, vilken firades enligt äkta gammal-norrbottnisk sed, endast moderniserad i så motto att all sprit var bannlyst. Tvenne äroportar voro resta efter uppkörsvägen och en allé av björkar förde upp till stora mangårdsbyggnaden, vilken såväl in- som utvändigt konstnärligt dekorerats med flaggor och med grönt. Sedan gästerna samlats bildade de 7 hemmavarande barnen halvcirkel kring silverparet, vilka dekorerades med myrtenkransar, modern av äldsta dottern och fadern av äldsta hemmavarande sonen (äldsta sonen seglar sedan 9 år som sjöman å utländska farvatten), näst äldsta dottern uppläste några för tillfället författade synnerligen vackra och innehållsrika verser, varefter ett fyrfaldigt leve utbringades för silverbröllopsparet. Fästligheten fortgick sedan under den mest gemytliga stämning och först vid 8-tiden på morgonen började de med mat och dryck rikligen undfägnade gästerna avtroppa, var och en medförande en stor påse fylld med ”näst”.

☐ Isak Johan Johansson ångbåtsförare född 1869 vigsel 1894
”Hobäcks-Isak Johan”. Befälhavare och styrman på ångbogseraren ”Axel”, som drog timmerflottar från sorteringsverket i Sävast till Granudden i Bergnäset. Han hade också ett litet jordbruk. Isak Johan var stor med stor mage och barsk röst. Isak Johan kom från Sunderbyn, dog 1940. Bogseraren byggdes i Stockholm år 1882 med ett företag i Luleå som beställare och var stationerad här under olika ägare. 1919 förvärvades Axel av Lule Älvs Flottningsförening och fraktade timmersläp från skiljestället i Sävast till Bergnäset. I mitten av 1930-talet flyttades gallringen till Södra Sunderbyn och då tvärdog båttrafiken på Luleälven förbi Avan.

☐ h. Elisabet Johanna Abrahamsson född 1870 i Sunderbyn
”Hobäcks-Lisa” född på det ursprungliga torpet. Kvick i munnen. Alla barnen hade ett tilltalsnamn som börjad med ”E”. Hon dog liksom sin man 1940, det skilde bara ett par veckor.

Meokarn har i byarna kring Luleå beskrivits som ett mystiskt paddliknande väsen. Meokarn eller meoken betyder på Nederluleåsmål padda. Paddorna skall gärna ha uppehållit sig i närheten av bebyggelse och kunde ibland ses på själva gårdstomten och enligt Hobecks-Lisa kom den alltid tillbaka hur långt bort man än bar den. Under 40 års tid såg man den i Höbäcken. Helst har den vistats i närheten av förstubron. När man bar bort mekoarn kom den alltid tillbaka.

☐ s. John Einar född 1894

I tidningsklippet ovan, vid föräldrarnas silverbröllop 1919, står ”den äldste sonen seglar sedan 9 år som sjöman å utländska farvatten”. Han mönstrade följaktligen på som 16-åring. Vanligt var annars att äldste sonen tog över gården och jordbruket vare sig denne ville eller ej, men Einar kom aldrig hem igen. Vid ett tillfälle var han påmönstrad ett fartyg som hade last till Luleå, men

han vågade inte gå iland. Han var rädd att militären skulle slå klorna i honom. Einar kom att bosätta sig i New York, där han fick en son. Einar avled 1952.

□ d. Ellen Helma född 1897

Gift med Hans Verner Sahlberg född 1895, föreståndare i Avans Handelsförening 1917-1919. Hobäcks-Ellen arbetade i affären. Sahlberg slutade sin anställning i september 1919 och den 3 december flyttade paret till Nattavara där de etablerade diversehandeln H.V. Sahlberg. Sahlberg hade ett dåligt förhållande med alkoholen. Ellen var innan giftemålet med Sahlberg trolövad med Axel Johansson från Sandnäsgrården. Axel hade 1913 emigrerat till Amerika där han var gift, jobbade och sparade till sina Sverigeresor. Det blev sju stycken genom åren. Vid en av resorna åkte han till Nattavara, där han fick träffa sin ungdomskärlek. Ellen blev änka 1951. 1968/69 flyttade hon till en villa på Trollstigen 29 i Bergnäset, där hon huserade i eget majestät. Hon levde till 1977.

□ d. Ebba Johanna född 1899

Ebba gifte sig 1926 med Leonard Nyberg från Alviksträsk, men hon dog ung, 1931. Pigan Ragnhild Olofson tog hand om barnen och kom sedan på äldre dar att gifta sig med Gusta 'John Sundström i Avan och blev "na Gusta'-Ragnhild". Ebba och Leonard fick barnen Olga -27 gift Eriksson i Bälinge och Ebbe -28, som tog över jordbruksfastigheten. Ebba avled i TBC 1931, hon låg sjuk hemma och sista tiden på Luleå lasarett. Under sjukdomstiden och efter Ebbas död sköttes barnen av farmor Anna Helena Nilsson och farfar Johan Oskar Nyberg. Anna Helena var född på gården och efter giftermålet med Johan Oskar bytte gårdsstället namn till Nybergs. Ebbas man Leonard var född på hemgården i Alviksträsk. Han dog 1961 i cancer.

Olga har berättat: "Vi hade under ett par år några olika pigor, men en dag när jag varit ute på vift och kom hemspringande, stod en ny piga och stekte plättar. Vilken lycka, det var Ragnhild Olofsson. Vi fick behålla henne tills jag gått ut skolan. Hon kom från en annan bondgård i byn, men hon gick inte hem på kvällarna, utan sov hos oss i en av kamrarna. Hon hade tidigare varit piga i stan (Luleå), men tyckte det var bekvämare och trevligare hos oss, eftersom hon själv fick agera husmor och bestämma i köket. Hon hjälpte också till med mjölkningen i lagårn".

Nybergsgården ligger i början av byn med utsikt över sjön. Fastigheten bestod av 8 hektar jordbruksmark och 70 hektar skog. De hade 7 kor med ungdjur, 1 häst, får och höns. Mangårdsbyggnaden var en stor, lång timring, troligen flyttad från Alvik. Vid ett arvsskifte i början av 1800-talet flyttades halva huset från före detta Nordbergs i Alviksträsk till nuvarande Nybergs gårdsställe. Huset är ca 120 kvm, en farstukammare, ett stort kök och två kökskammare. Vinden är oinredd. Andra halvan blev kvar på Nordbergs gårdsställe och brann senare ned vid ett åsknedslag. Nybergs byggnad är nu byns äldsta Norrbottensgård. Bagarstugan var liten och låg. Troligen mycket gammal. Nu riven. Ekonomibyggnaderna timrades upp av första ägarna, men ny ladugård

byggdes på 1920-talet. Ny loge byggdes på 1950-talet. Ett potatislager byggdes i slutet av 1960-talet. Ett nytt stort timrat härbre köptes från Norsgården i Gäddvik på 1920-talet, det gamla härbret flyttades till myrodlingen.

Trekammarstugan

Ebbas dotter Olga kom genom arv från Nybergs att äga en del (nr 165, längst till vänster) av den kända trekammarkyrkstugan på Jordbrogränd i Gammelstad. Hon avled 2018 och ägandeskapet har gått över till dottern Gudrun Eriksson och hennes bror Lennart. De övriga två delarna ägs av kyrkstugeföreningen. Med hjälp av medel från Länsstyrelsen har stugan under tre år rustats upp för ca 1.5 miljoner kr. Stugan ses som en viktig del av världsarvet, den är mycket gammal och ligger söder om kyrkan, nära Togos. Alla syskon som blev kvar i Nederluleå hade kyrkstuga. Emil och Evald hade nummer 185 och 186 med gemensam el. Everts stuga hamnade på vykort. Han hade tillverkat en brandhake som såg gammaldags ut och hängt upp den på gavelväggen, men Kyrkstugeföreningen var inte så glad över detta, så han fick ta bort den. Senare insåg man att varje stuga tidigare hade haft just ett sådant don. Haken, kroken var kraftig och skaftet långt, 4-5 meter och meningen var att kunna riva upp taket vid brand. Stugan köptes av Kirunabördade deckarförfattarinnan Åsa Larsson. Den ligger nära kyrkan i en smog, som går in från Linellgränd och har nummer 341. Yngsta barnet Elsa fick ärva föräldrarnas kyrkstuga, som låg i backen på Bodenvägen. Hon avyttrade stugan runt 1950 (något som hon sedan ångrade).

☐ s. Isak Egon Johansson däckskar/flottn. född 1901

Tillsammans med Levi Bjurström startade Egon 1921 Norrländska Motorkompaniet i Luleå . De sålde tillbehör, reservdelar till bilar, batteri- och däckservice men även International lastbilar och bussar. 1935 delade de på sig och Egon tog agenturen för Västerbotten i Umeå. 1925 gifte sig Egon med Lilly Brändström från Luleå. Egon dog 1976 i Umeå.

☐ s. Hugo Evald född 1904

Pell-Evald gifte sig 1925 med Judit Nyström född 1903 i Alvik. Judit var till skillnad från sin man mycket snäll och generös. Hennes far var Erik Johan Nyström född 1848, Alvik 4 och mor Johanna Engström 1862 Ersnäs. Evald köpte 1925 sin svärfars hemman, "Pellgården" med jord- och skogsbruk. i Alvik, Rågholmen (Långnäs). Gården hade gått till släkten vid laga skiftet på 1870-talet. Manbyggnaden är nyuppförd 1939, ekonomibyggnad 1933, bagarstugan på 1870-talet. Fosterdottern Gunnels dotter Birgitta fick ärva gården och sålde den vidare. Fastigheten finns kvar än och är upprustad och mycket välhållen. Evald och Judit hade 1 häst, 7 kor, 3 ungdjur, 3-4 svin. Paret hade två fosterbarn, Sven-Erik Brun född 1927 och Gunnel Jakobsson -34, som gifte sig med Arne Nyström på gården Nyback i Antnäs. Sven-Erik kom från en av sotargårdarna på Östermalm i Luleå. Hans far var sotararbetaren Erik Axel Fridolf Bruhn. Sven-Erik kom att arbeta som dräng hos Evald, någon adoption var det aldrig fråga om. Sven-Erik arbetade på Notviksverkstan (med motorer).

Han var starkt socialdemokratisk och umgicks mycket med Gösta Lindström (se vidare nedan under Elsa född 1914). Gunnel kom från Kalixhället och fick fyra barn. Hon beskrivs som en mycket snäll människa. Hon arbetade på äldreboendet i Antnäs. Gunnel och Arne flyttade senare till en villa. Han var oerhört intresserad av blomsterodling, en trädgård som var väl känd i bygden. Han var också påläst om växterna.

Värmebölja. Den kände fotografen Adolf Hjort har tagit ett foto på Evald där han 1929 plöjer en åker för häst. Det märkliga är att fotot är taget på julafton. Inte ett snökorn. Evald blev änkeman 1987 och dog på Sundsgården 1994.

☐ s. Emil Eugen född 1906

“Stedi bleon”. Emil, som levde nästa hela 1900-talet kunde stilla blod. När någon blödde ymnigt kunde vissa människor stoppa blodflödet utan att vidröra den blödande, det fungerade till och med per telefon. Emil, och även brodern Evald, hade fått förmågan från sin pappa, Hobeck-Isak-Johan. Dottern Harriet har berättat att när tantan från PellPers låg på Garnis i Boden och man var maktlös inför hennes blödande, så ringde sjukhuset till Emil och i Boden kunde de se hur blodflödet avtog och såret vitnade. Det fungerade också på djur.

”Nattlig eldsvåda i Lul-Avan”

Avans hyvleri och snickeri lagd i aska. Branden uppstod på natten. Brandkåren i Gammelstad med sin nya spruta kom snabbt till platsen. Dessförinnan hade byn med sin spruta försökt rädda byggnaden, som ändå brann ned till grunden. Särskilt nämns i NK att 16-åriga Bror Johansson sprang de tre kilometrarna till delägare Johansson i Höbäcken för att lämna bud om branden. Referat fanns i Norrbottens Kuriren den 25 januari 1934.

Emil byggde vid 22 års ålder tillsammans med Egon Hammargren en snickerifabrik som låg ganska precis där nu Signar Hammargrens bagarstuga är belägen. Det var Egon som hade kunskapen, han hade arbetat på en snickerifabrik i Bureå. I januari 1934 brann snickeriet och därefter lät Emil och brodern Evert uppföra en ny snickerifabrik i Storsvedjan/Fällan, som togs i bruk 1935. Egon var då ute ur verksamheten, Fabriken var i drift till in på 1960-talet. Byggnaden är nu inrättad som bostad sedan Erling och Anneli Qvarnström rivit den ursprungliga byggnaden och sedan byggt upp en exakt kopia.

Emil byggde under mitten av 1930-talet sitt bostadshus intill fabriken. Han gifte sig 1939 med Henny Nordström från Hindersön, som från tidigare hade dottern Harriet (Lovén) född 1929. Harriets pappa dog i en arbetsplatsolycka, när hon var 17 timmar gammal. Han hade tagit ett extrapass för en kompis som skulle på fest.

Redan i tidig ålder började Emil att arbeta tillsammans med sin far på bogserbåtarna Axel och Styrbjörn. Efter många år i snickerifabriken i dammet från trä blev hans bihålor angripna. Han började då på Norrbottens Träförädling i Luleå som försäljare. Emil var en mycket trevlig man och en bra berättare. Han var intresserad av blomsterodling och hade bikupor på tomten. Han var aktiv i EFS och IOGT i Avan under många år. Harriet säger att Emil

var den bästa pappa man kan tänka sig. Emil dog på Ingridshem 1999 och Henny 1986.

Bin på utflykt

Harriet berättar: "Emil, som blev en underbar pappa, var mycket intresserad av biodling. Vi hade bikupor på tomten och mycket blomsterodlingar för binas skull. En gång när mamma och jag cyklade till kyrkstugan i Gammelstad upptäckte vi att en liten svärm bin följde oss hela vägen och in i stugan, där vi fick ned dem i en låda som försågs med lufthål. Sedan kom pappa och hämtade hem dem till Avan."

☐ d. Ingeborg Elisabet, född 1908

Elisabet, med samma namn som sin mor, levde inte vid folkräkningen 1920. Hon avled i "spanskan" som 10-åring 1918. Det var startåret för Spanska sjukan, som särskilt drabbade de unga. Äldre hade en viss immunitet genom Ryska snuvan 1890.

☐ s. Evert Eliam född 1911

"Det råkade komma in en älg på gårdsplan några dagar innan älgjakten skulle börja. Jag lyckades fånga den med en lasso och band fast den vid flaggstången. Där fick älgen stå i tre dagar i väntan på att det skulle bli lovligt, så att jag kunde skjuta den".

Evert var också en bra berättare, men det var historier han fabulerat ihop och som nog inte var tänkta att man skulle tro på. Ändå sökte han alltid bekräftelse hos hustrun när han berättat något: "Eller hur, Dagny!" Det hade han från sin pappa, som också lade över trovärdighetsfaktorn på sin hustru: "Eller hur, Lisa!" Evert tog över hemgården och var liksom Emil intresserad av biodling, men av en större omfattning. 1939 gifte han sig med Dagny Viola Nyström född 1914 i Ale. Paret fick sönerna Kjell som tidigt flyttade söderut. Ulf född 1946 blev kvar och avled omkring 2010. Evert dog 1989 och Dagny 2005.

800.000 bin

Ur NSD 1965, skrivet av Gunnar Söderholm (Cyrano)

"De röda bikuporna ligger mot solsidan med den mäktiga barrskogen som skydd i ryggen och med ett böljande kornfält framför plus albuskar, rödklöver, jordgubbsplantor och annat av detta livets goda. Och mitt i denna jordnära natur går Evert Johansson omkring och känner sig som en kung bland drönare. Det ser ut att bli rekord i år. I medeltal ger varje bisamhälle här uppe ca 56 kg per år. Förre landsfogden Hans Fjelner, som var en hängiven biodlare, slog får några år sedan rekord då han kunde väga in 75 kg från en enda kupa. Men nu kommer det svenska rekordet att få stryka på foten. Johansson räknar nämligen med att hans största kupa, som innehåller 60.000 bin, skall ge omkring 100 kg och så mycket har ingen tidigare skördat i det här landet. De norrbottniska bina ger mycket mera honung än sina sydsvenska kollegor.

Hur många bin finns i dina kupor? Jag har ju inte räknat in alla, mullrar Johansson, men jag skulle tro att det är omkring 800.000.

☐ d. Elsa Ingegärd född 1914

Trippelvigsel

i Nederluleå kyrka 13 oktober 1939

Henny Lovén Emil Johansson

Dagny Nyström Evert Johansson

Elsa Johansson Gösta Lindström

Vigsselförrättare var komminister Lindgren.

Elsa var gift med Gösta Lindström från Unbyn. De byggde 1939 ett hus på Näset, vid bäcken mot Avan. Göstas farbror Robert bodde mitt emot (senare Nisse och Stina Boqvist) och av honom kunde de förvärva tomtmarken. Denne hade en elegant och eftertraktad Indian motorcykel med sidovagn. 1943 sålde Gösta och Elsa fastigheten och flyttade till Framnäs villan i Notviken, där Gösta 1947 byggde ett eget bostadshus på Martin Ljungs väg. 1967/68 gick flytten till en villa på Trollnäs vägen i Bergnäset, som de köpt av ett kusinbarn till Elsa, Olov Bergström. I garaget inrättade Gösta en välutrustad snickeriverkstad. I huset på Bergnäset bor nu deras son Bo. Denne har en yngre syster som bor i Skellefteå, Ann-Louise. Gösta arbetade på snickeriet i Fällan och sedan på snickeriverkstan vid SJ i Luleå (Svartön). Snickeri var hans stora intresse och han framhålls som oerhört skicklig. Han var allmänt mycket händig, i tonåren tillverkade han 12 par skor till en farbror och dennes familj med 10 barn. "Jag kommer från rörelsen". Gösta var starkt socialdemokratisk och engagerad i facket. Han hade foton av politiker på väggen och det var det kooperativa som gällde. På kvällarna sålde Gösta försäkringar genom Folksam och när han reste sig från kökssoffan hade han oftast sålt en försäkring. Hans vältalighet och tro på "rörelsen" var stor.

Göstas lillasyster Marianne var gift med Aumar Markström, PellPers i Avan. Elsa var mycket god vän med Sally Sundström i Avan, färjkarlen Enars hustru, Elsa dog 2001 och Gösta 2004.

Familjen

Föräldrar: Isak Johan 1869-1940 och Elisabet 1870-1940

Barn: Einar 1894-1952 Ellen 1897-1977, Ebba 1899-1931, Egon 1901-1976, Egon 1901-1976 Evald 1904-1994, Emil 1906-1999, Elisabet 1908-1918, Evert 1911-1989, Elsa 1914-2001.

Avan 3:13 Nilssons (Albin Nilsson)

Fastigheten ligger i Bränslan, det första huset på vänster sida av Seletvägen, där den gamla vägen genom Bränslan börjar. Jordbruksmarken låg under Lantbruksskolan fram till 1879. Det bör ha funnits något torp eller backstuga före Nilssons. Bostadshuset är i den nedre delen en timring, senare påbyggd med en överdel. Nedervåningen består av ett stort kök, en mindre kammare och en sal (mot landsvägen) som inte användes. Kakelugnen är aldrig brukad.

Nils Johan och Erika bodde 1880-1891 i Krokvattnet ett par kilometer söder om Klöverträsk, men i Piteå kommun. Dottern Hildur 1893 är född i Överluleå. För åren 1895-1905 står Nils Johan som torpare under Avan 3 och 1905-1919 som torpare för Röksta nr. 1. Det torde vara samma ställe. För övrigt ett fyndigt namn på ett torp i Bränslan.

☐ Nils Johan Nilsson stuveriarbetare född 1864 Överluleå
Nils Johan var från Svartbjörnsbyn. Han avled i Avan 1934.

☐ h. Erika Johansdotter född 1855 vigsel 1888
Erika var från Överluleå, Boden 6. Hon dog 1935, ett halvår efter sin man.

☐ s. Johan Albin Nilsson grovarbetare född 1890 Piteå
landsförsamling

Albin var född i Krokvattnet, där familjen bodde 1880-1891. Han var en tid i Amerika, 1910 åkte han till Bov Bells i North Dakota.

*Albins hustru Hildur Eufrosyna Hansson född 1897 vigsel 1923
Hildur skötte jordbruket och han arbetade som stuvare. De hade döttrarna
Doris f. 1929 och Britt f. 1938, Albin avled 1953 och Hildur 1981 på
Bredängshemmet i Gammelstad.*

*Den äldre dottern, Doris, arbetade i Luleå som kontorist. Bland annat en tid vid
Brandfors Järnaffär. Hon förblev ogift. Britt rörde på sig, arbetade i Dalarna
och i Stockholm. Hon kom att gifta sig i Kalix med Paul Rosengren från
Notviken född 1928. De hade två gemensamma barn. Britt dog 2013 och Paul
2014. Hildur avled 1968 och Arvid 1960.*

☐ d. Bernhardina född 1878 i Sävast

*Hon gifte sig 1905 med Anders Jönsson Vendin som var född i Tornlösa,
Malmöhus län 1876. De var 1945 skrivna på Änget, där Alex Lundberg tidigare
huserat. Bernhardina och Anders flyttade senare till Gellivare.*

☐ d. Hildur Kristina född 1893

*Hon gifte sig 1912 med Arvid Sundström (1884-1960) i Hultet. De hade
döttrarna Alli Kristina född 1912 och Aina Erika född 1914. Alli fick sonen
Bjarne född 1946. Hon dog 1979. Aina, som levde till 2007 var gift med Johan
Agnar Isacsson från Råtjärn, Selet. De bodde på övervåningen i Hultet 4 till
1955, då de flyttade till Örnäset. Under tiden i Avan körde han vinter som
sommar motorcykel till arbetet vid Järnverket. Aina och Agnar byggde en
sommarstuga intill föräldrarnas gård. Dottern Ingunn Kristina född 1950 bor
där permanent idag.*

Avan 3 Härs Pers Vidlundstorpet Fritjof Hansson

*Fastigheten har sitt namn, "Härs Pers", efter Hans Petter Persson. och ligger i
Bränslan på vänster sida längst upp efter gamla vägen mot Alviksträsk. Det är
det hus, där nu Lars-Erik och Marika Vesterberg sedan 1993 bor. Bostadshuset
är nu utbyggt, men var redan från början en stor byggnad, 1,5 plan.*

- ☐ *Hans Petter Persson född 1829 var torpare under Lantbruksskolan (1859).*
- ☐ *Karl Fredrik Karlsson född 1861 gifte sig med en dotter till Pettersson, Anna Justina 1863-1909. Karl Fredrik var snickare, paret flyttade till Råbäcken.*
- ☐ *"Vidlundstorpet" Viktor Vidlund 1892 gifte sig 1916 med Edit Sundström 1896-1995, dotter till Jahan-Axel. De flyttade till Lule stad 1920.*
- ☐ *Karl Viktor Berg ägde stället 1926-1928. Flyttade till Norrfjärden.*
- ☐ *1933 köpte Fritjof (1906-1989) och Edit (1903-1972) Hansson stället. Fritjof var från Stockholm. Han skötte jordbruket och körde väghyvel. Gården gick vid Fritjofs död till sonen Olle (1938-1992).*

☐ *Johan Mattsson Vidlund f.d. hemmansägare född 1844 Vörå, Finland Johan flyttade 1877 från Vörå, norr om Vasa. Han kom då till Altappen tillsammans med Greta Kajsa Blomqvist f.1841 från Råneå. Familjen flyttade 1884-85 till Avan 8, där skolans fotbollsplan är idag. Det finns ett foto, där man ser att huset var stort och i 1,5 plan. det torde haft mått som en Norrbottensgård ca 14x7 meter. På fotot är ena delen av huset rivet, så att ingången kom att ligga i i husets ytterkant. Johan kom att lägga ned jordbruket och huset revs. Hans son började lägga grunden till ett nytt hus efter Åmansvägen, på höjden av Betenvägen, men det blev inte mer än så, projektet lades ned. Greta Kajsa dog 1916 och Johan 1925. Han bodde då hos dottern Edla.*

Deras första gemensamma barn föddes 1877, Karl Johan Vidlund. (Amerika 1910-1912). Dennes son Karl Arvid Vidlund föddes 1909. Karl Arvids mamma Anna Kristina Bergenstråle f.1888 flyttade till Jukkasjärvi 1912. 1917-1921 är Karl Arvid fosterson hos Jan Axel och Matilda Sundström i Avan. 1921 flyttade han till Sävar utanför Umeå. 1928 gick färden vidare till Kanada, Canbrook i Alberta.

Johan och Greta Kajsas son Viktor föddes 1892. Han gifte sig med Jahan-Edit Sundström f.1894. Paret fick en son 1917, som dog samma år. De flyttade 1920 till Luleå och sedan vidare till Västerbotten där Viktor hade fått jobb. Innan flytten hade de bott i Vidlundstorpet i Bränslan. Viktor dog i en olycka, ett träd föll över honom. Edit blev 99 år.

☐ Edla Heldina Isidora Fjällström.

född Vidlund lägenhetsäg.hustru född 1887 vigsel 1909

Edla var inflyttad från Norrfjärden 1919. Hennes man, Nils Johan Fjällström född 1877 i Norrfjärden var i Amerika under ett antal år. När Edlas far, Johan Mattsson Vidlund dog 1925 flyttade hon till Jukkasjärvi, där hon avled 1959.

styvson Nils Albin född 1902 Piteå landsförsamling

☐ s. Johan Egon född 1909 Gellivare

☐ s. Bror Torsten Herbert född 1910 Piteå landsförsamlin

Evert Nordström född 1908 har berättat: Johans hustru hade vitt hår, absolut (finskt) vitt. Jag har aldrig hört annat än att hon var snäll och bra, men med Johan var det värre. Det påstås att han skruvade fast ungarna i hyvelbänken, när han skulle ge dem stryk. Min pappa Axel hämtade vid ett tillfälle Vidlund

från lasarettet, ”bara jag får komma ifrån lasarettet blir jag frisk”. Men det var döttrarna som körde honom till lasarettet. När de på vägen dit passerade skogen vid Notviken, övervägde de att slänga av gubben och lämna honom där. Mer hade de inte till övers för sin pappa. Men så blev det inte. Detta berättade döttrarna för min mamma Justina efteråt. Vidlunds hade tre söner, resten var flickor. Viktor gifte sig med Jahan-Edit, syster till Ester och Elix Sundström. Paret flyttade till Umeå där Viktor dog i en olycka i skogen.

En av döttrarna hette Anna. Hon hade två pojkar, en av dem var född 1908. GammelKall hade en mangel på vinden. En gång följde jag med dit och då bodde Anna och de två pojkarna där. Det var efter det att Fabricius hade dött. Anna och barnen flyttade sedan till Kiruna. En av Annas döttrar, Kalli, hade ett oäkta barn.

LASS – kanske den första bosättningen i Avan

Den gamla Lasstomten, som man fortfarande talar om, ligger mellan Barbro Sundström och Bengt Vesterberg och med gamla Jörsgården på andra sidan av byavägen. Redan i en medeltida skrift från 1409 förekommer Avan. Den första bosättningen i byn kan ha varit just på ”Lasstomten” Infarten med båt var genom Sundet och upp efter bäcken till sjön (avan) som låg nedanför Lass. En skyddad plats med tillgång till fiske och av sjöbotten blev med tiden bra odlingsmark mot söder. Ned mot älven skyddade skog för nordanvinden.

Om nu bostället funnits från början av 1400-talet, så kan Lass-namnet ha funnits från början av 1600-talet. I jordeboken från 1620 står Lars Jönsson som ägare. Om gårdsnamnet kommer från honom är det ett av de äldsta i byn.

Vid laga skiftet på 1860-talet blev gården utflyttad till Stenudden och sedan genom arv uppdelad i två, Bostadshuset utgjorde en del som benämndes Köks-Lass och den utflyttade bagarstugan den andra, Bagarstu-Lass.

Avan 4:12 “Kökslass”

Fastigheten ligger i Stenudden ned mot älven, det tredje sista huset (före “Bagarstulass”). Lassgården i Stenudden är en av de gårdar som blev utflyttad från byakärnan vid Laga skiftet på 1860/70-talet. Det var Erik Åström Eriksson född 1814 som flyttade till Stenudden. Eriks söner Johan f.1861 och Erik Gustav f.1858 kom att dela hemmanet. Den senare fick med bagarstugan i avstyckningen och Johan fick huvudgården. Man talar ännu om bakustulassar och kökslassar.

☐ Johan Eriksson hemmansägare född 1861 vigsel 1894
”Lass-Johan” drev under cirka 10 år diversehandel i Lassgården. Den 22 maj 1895 lade han ned verksamheten, som han förmodligen startat 1886, då en handel i nuvarande Birger Grahns hus i Stenudden avslutade sin verksamhet. Det finns en hel del handlingar bevarade, bland annat en kundlista på 150 namn med tyngdpunkt av personer boende i Stenudden och Sandnäset, vilket tyder på att det samtidigt fanns en affär inne i byn. Det finns också exempel på varor och

deras priser. Trots att metersystemet (meter, kilo, liter) infördes 1873 är de gamla måtten vanligast; lod, ort, pund, skålpund, fjärding, aln... (fortfarande 150 år senare mäter vi till exempel båtar i fot och tumstocken lär vi väl aldrig komma ifrån). Johan avled i hjärtslag 1922.

☐ h. Selma Maria Rutberg född 1868

Maria var syster till Janne Rutberg i Lillbacken. Hon levde till 1939.

☐ d. Selma Alice född 1894

Alice förblev ogift och bodde kvar hemma på gården med sin bror Axel. Efter pappans död höll Alice i tömmarna för gården så länge hon levde, även om det formellt var Axel som stod som ägare. Alice var herrsömmerska. Hon dog 1965 på Bredängshemmet i Gammelstad.

☐ d. Nanny Margareta född 1898

Nanny gifte sig 1924 med Alex Sundberg. De hade bondgården på vänster sida närmast färjan, "Roti". Alex Ragnar Ingemar född 1925 var en av deras två söner, Rolf Gunnar den andre född 1928. Dottern Ragnhild Margarta föddes 1929. Den äldsta dottern Rut Maria var född 1924. Hon dog som 12-åring i blindtarmsinflammation. Nanny dog 1974 i Avan.

☐ s. John Harald född 1901

John dog i unga år, 1921, i lungsot

☐ s. Bror Axel född 1905

Lass-Axel blev den som övertog hemmanet. Han var 16 år vid pappans frånfälle och fick då överta ansvaret för jordbruket, som han utvecklade och drev på ett föredömligt sätt. Han ägnade sig också åt potatisodling i större skala. Ingemar Jansson, som hade gått Grans Lantbruksskola, tog 1968 över gården efter Axel. Ingemars mamma Ragnhild var dotter till Axels syster Nanny. Axel "jobbade ihjäl sig". Långt ut på kvällarna i mörkret. Axel, som var ogift, dog 1982 i Luleå, Hermelinsgatan 2A, (Sandström).

☐ d. Svea Kristina född 1908

Svea gifte sig 1943 med Arvid Hammargren. De bodde i fastigheten som ligger mitt emot Alex Anderssons f.d. diversehandel. Deras ladugård är nuvarande klubbhus för Avans Sportklubb. Innan Svea gifte sig med Arvid hade hon sällskap med Hjalmar Johansson (1889-1942) från Sandnäsgården. Han hade varit Amerika, deltog i första världskriget, tog namnet Eklund. Svea dog 1980 i Avan.

☐ d. Signe Johanna född 1911

Signe gifte sig 1934 med Oskar Wilhelm Sundström född 1909 i Unbyn. Han dog 1947 och Signe 1981 i Svartöstan. Signe flyttade på hösten 1931 till Kopparbergs län, men återkom till Avan sommaren därpå.

Johans syster Hilda Kristina Eriksson född 1867

Hilda var en kvinna som hade lätt för att skratta och vara glad. Hon tjänade piga hos Anton Sundström i Ostibyn (huset i kurvan mot färjstället). Hilda bodde i en stuga mitt emot på andra sidan Färjvägen, bakom Ekmans lagård.

Stugan finns kvar, men ligger nu på Lars Holmströms tomt. Hilda var ogift och dog 1944 ålderdomshemmet i Rutvik.

A van 4:13 "Bagarstulass"

Fastigheten ligger i Sandnäset ned mot älven, det näst sista huset.

Sammanfattning av Lass-släkten och Lass-gården finns i föregående avsnitt.

☒ Erik Gustav Eriksson hemmansägare född 1858

Hans föräldrar var Erik Eriksson Åström och Maja Lisa Gustavsdotter.

Gustav gifte sig med Johanna Elisabet Eriksson från Sunderbyn 24. Hon dog 1902 vid barnsörd. Gustav levde ytterligare 40 år, han avled 1942.

☒ s. Gustav Helmer Eriksson född 1887.

Han emigrerade 1907 till New York.

☒ d. Sofia Johanna född 1889

Till Kristianstad 1907

☒ d. Marie Elisabeth Eriksson född 1890.

Hon emigrerade 1910 till New York.

☒ d. Hilda Kristina född 1892

Död 1908

☒ s. Erik Gottfrid född 1894

Död 1916

☒ s. Sigurd född 1897

Se nedan.

☒ d. Märta Charlotta född 1900.

Bodde ej hemma vid folkräkningen 1920. Hon gifte sig 1928 och dog 1973 i Kivik.

☒ d. Edit Lovisa född 1902

Hon gifte sig Pålsson, blev änka 1967 och dog 1978 i Hässleholm.

☒ Sonen Sigurd Eriksson (se ovan) föddes den 28 oktober 1897 och levde till 1985. Han gifte sig 1923 med Augusta Viktoria Rönnbäck, som var född 1904 i Rutvik. Hon dog 1943.

Paret hade fyra barn:

Gösta född 1923, ogift, död 1974.

Gösta blev bara 50 år gammal. Han var född i Stenudden och bodde i sitt föräldrahem hela tiden. Han arbetade i jordbruket och skötte det på ett förnämligt sätt och han var med i jordbrukets ekonomiska föreningar. Göstas friidsintressen var naturen och friluftsliv.

Elsa Viktoria född 1935. Hon levde bara en dryg månad.

Sonja Viktoria f född 1926. Hon arbetade som sjukvårdsbiträde vid Vårdcentralen i Gammelstad. När brodern Gösta dog 1974 köpte Sonja och hennes man Rune Lundkvist ut pappa Sigurd och brodern Folke och de brukade hemmanet i 25 år.

Folke Sigurd född 1933.

Folke flyttade hemifrån då han var 15 år för att ta värnning på A8 i Boden, där han slutade som furir. Han sökte sedan till Ljungbyhed och efter flygskolan började hans karriär som stridspilot. Han har tjänstgjort som sådan på flera orter i Sverige och klättrade i graderna. Folke avancerade till överstelöjtnant och slutade sin yrkesbana som Baschef på F21 i Luleå. Han bor numera på Kronan i Luleå med hustru Elisabeth, f. Landin.

Avan 4 Carolinstorpet

Fastigheten i Avan

Postadressen var liksom till fastigheterna i Alviksträsk "Gäddvik". Det var där man hämtade posten. Fastigheten ligger efter Alviksträskvägen, som sista hus på vänster sida strax innan granskogen och vägskälet till Bälinge och Alviksträsk. Ett hus är nätt och jämt synligt från Alviksträsksvägen. Gårdsnamnet kommer från Jakob Carolin från Selets bruk, född 1823. Hans föräldrar kom till Selet från Junosuandos masugn. Jakob gifte sig 1845 med Maja Greta Andersdotter. Makarna blev torpare under Avan 4. Maj Greta f.1803 på Avan 4 medförde sonen Johan Anders Enström Andersson, senare fältjägare Spjut f.1827.

Jordbruksytorna bestod av fastmarksjord och röta. Mansgården är uppförd 1887, men flyttad 1909 (till nuvarande plats?). Bostadshuset är i två våningar med öppen farstu och öppen balkong ovanför. Ekonomibygnaderna är uppförda 1909 och restaurerade 1938. Bagarstugan uppfördes 1928. Gården övertogs 1905 av Johan Jakob Jakobsson som var född där, Axels far.

Jordbruksytorna var ca 6,5 hektar och bar 1 häst och 7 reaktionsfria kor (ej tuberkulos, ett villkor för att få lämna mjölken till mejeriet)), 2 får och höns till husbehov.

Halvard Andersson köpte 1964 av Lantbruksnämnden jordbruksmarken och fastigheterna. Jordbruksmarken var inte lätthanterlig. Halvard plöjde upp och sådde korn, men det blev så blött att säden till stora delar inte gick att skörda. Av bostadshuset fanns grunden kvar, ladugården hade säckat ihop, men det fanns en mycket fin timrad bagarstuga och det är den nu man kan skymta från vägen. Dessvärre skedde under vintertid med snöskoter stölder av inredning som spegeldörrar, vägg- och takpaneler och även av utvändiga attiraljer. Bostadshuset såldes till Roland Ögrens (innehade bilverkstaden i Bälinge) far Engelbrekt runt år 1950. Det hade då stått tomt i nära 10 år. Familjen Ögren kom ursprungligen från Gäddvik, men Engelbrekt satte upp huset i Kallax, dit familjen flyttade.

Flytten till Bälinge

Familjen Jakobsson hade i början av 1940-talet flyttat till Bälinge, eftersom luften var lättare att andas där (Axel hade astma). 1942 står familjen som ägare både till Carolinstorpet och Bälinge 3. Den fastighet som förvärvades i Bälinge var "Sigvard Larssons", nuvarande Sandnäsetvägen 312. Den ligger precis innanför gränsen mot Avan.

1952 övertog Axels dotter Ellen med sin man Egon Johansson, född 1909 i Bälinge, gården. De uppförde ladugårdsbyggnad. Paret var barnlöst. 1972 köpte Staffan och Lisbeth Jakobsson jord och skog och 1984 köpte Sigvard Larsson bostaden, han som givit den sitt nuvarande namn. Fastigheten hade ursprungligen uppstått efter att "Spjut" delats mellan Anton Sandströms söner Emil och Albin.

Familjemedlemmarna

☐ Axel Ferdinand Jakobsson hemmansägare född 1882 vigsel
1906

Axel Jakobsson Carolin född i Avan. Avliden 1960. Ägare av fastigheten vid folkräkninen 1920.

Det berättas att Axel, när han åkte bussen hem från Luleå till Sandnäset, ofta höll den vid affären i Bälinge och gick in för att köpa en pilsner som han sedan halsade på plats. Bussföraren och medpassagerarna fann sig städse utan knut i att vänta vid uppehållet utanför affären. Det hade blivit en vana!

Axel var under en längre tid i Amerika åtskild från familjen. Mellan 1910 och 1920 fick Axel och Svea inga barn. Så det kan ha varit någon period under denna tid som han var i Amerika, men det kan också ha varit efter sista sonens födelse, 1927. 1938 hade ju Axel medel att rusta upp ekonomibyggnaderna och kunde också förvärva Bälinge 3 utan att sälja Carolins.

☐ h. Svea Margareta Holmqvist småskollärarinna född 1884

Svea var född i Björnsbyn och var lärare i Smedsbyn. Under terminerna bodde hon i en liten tjänstebostad på ca 35 kvm. Den låg på skolans övervåning. Det finns ett foto från sluttampen av 1930-talet, där sonen Roland född 1927 är med och tydligen går i "mammans skola". Svea levde till 1980, 20 år längre än sin man, och hon kom att bo i ett gammalt ljusgrönt hus precis på avasidan av råhagen (byagränsen). Huset är rivet och det låg nära vägen vid nuvarande Kerttus, Sandnäset 63. Svea beskrivs som en mycket trevlig kvinna. Hon var lång och slank, hade absolut vitt hår som var uppsatt i en perfekt knut i nacken.

☐ d. Ellen Margareta född 1907

Ellen var gift med Egon Johansson f.1909, "LillJobbs-Egon" som dog 1982. Själv dog hon året efter i Bälinge. Paret bodde i Bälinge och hade inga barn. De tog över Balingegården.

☐ d. Svea Augusta född 1909

Hon gifte sig Strid 1950 och dog 1990 i Kävlinge.

☐ d. Ingrid Hildegard född 1920 Luleå

Ingrid gifte sig 1943 med Malte Pettersson från "Nygårds" i Bälinge. De bodde i Svartöstad, på Östermalm och i Bergnäset. Ingrid arbetade på Lantmäteriet fram till sin pensionering. Hon beskrevs som duglig och samarbetsvillig. På äldre dag blev Ingrids hälsa vacklande och hon dog 1997 i Luleå.

Malte hade en bror, Ragnar, som lyckats bra som byggmästare i Amerika. Han var mycket rik och hade till och med snapsglas i guld. Vid ett tillfälle var Orphei Drängar på turné i trakten där Ragnar bodde och han bjöd då in hela

kören på middag. När gästerna återvänt till hotellet upptäckte kökspersonalen att två snapsglas saknades, sheriffen tillkallades och razzia gjordes på hotellet. De två glasen hittas. Förrövarna trodde att Ragnar var så rik att han aldrig skulle upptäcka att glasen saknades.

☒ d. Naima Irene född 1924

Naima var gift med Olof Holm (1924-1996) fosterson på "Ruths" i Bälinge, men frånskild 1953. Naima dog 1996 i Västerås.

☒ s. Karl Roland född 1927.

Han gifte sig 1951 med Gerd Lindebergh. De hade två barn och Karl Roland avled i Piteå 2007.

☒ Johan Jakob Jakobsson f.d. hemmansäg. född 1850 vigsel 1878

Johan Jakob Jakobsson Carolin var far till Axel Ferdinand. Han var född i Avan och dog i hjärnblödning 1929.

☒ h. Gustava Hedqvist född 1856

Gustava "Hedqvist" var från Bälingesträsk. Hennes mor hette Maja Britta Carlsdotter Hedqvist och var änka efter denne Hedqvist, när hon fick Gustava. Gustava dog 1935. Johan Jakob och Gustava hade åtta barn.

☒ d. Hanna Lorentia född 1892

Syster till Axel. Bodde ej hemma vid folkräkningen 1920. Vigd 1920, död 1961 i Linköping. Hon hade en dotter, Astrid Sonja Bernhardina, född 1915 och död 1953 i Stockholm.

☒ d. Margret (bodde ej hemma vid folkbokföringen) född 1895

Syster till Axel. Änka 1969 efter Axel Stensson. Död 1980 i Bälinge.

☒ d. Edit Linnea född 1901

Syster till Axel. Hon kom tidigt ut i arbete, vilket för hennes del bestod i jordbruksarbete. 1932 gifte hon sig med hemmansägaren Emil Holmqvist från Björnsbyn. Maken var sjuklig och Edit Linnéa fick själv sköta djur och gård, men hon kunde arbeta hårt med god fysik och glatt humör. Änka 1955. Dog 1995 i ☒ Björnsbyn.

☒ fosterd. Margit Ingegärd född 1917

Margit Ingegärd var född utom äktenskapet. Hennes far var Frans Titus Wallin f.1891 och mor Amanda Mariana Jakobsson f.1890 och syster till Hanna Lorentia.. Margit Ingegärd avled 1938 i Porjus, hon blev innebränd.

☒ fosterson David Wilhelm Malmström född 1910

Dräng. David var gift med Agda Nyberg, änka. Hon hade två döttrar från första giftet. De hade fyra barn och bodde i Bälinge. David blev änkeman 1972 och avled 1983. Hans mor var Nora Malmström Lundsten i Karlsvik.

Avan 4:6 Inremarkströms (inre=mot inlandet).

Första ägare blev vid laga skiftet på 1860-talet änkan Lisa Greta Eriksson från Avan 4 nära "LarsJakubs". Markströmmarna blev ägare på 1890-talet. Huset som byggdes om 1920 har stått öde sedan 1971. Det har ett ovanlig

byggnadssätt med tre fönster på varje sida. Det är det enda huset i Brännlandet som står på älvsidan. På nedre botten fanns ett mycket stort kök (31 kvm) mot byavägen, en sal (som sällan och aldrig användes) och två mindre kammare. Karlarna bodde i små rum på övervåningen med väggar av omålad masonit mot en genomgående gång i mitten. Sommaren 2020 har Sigvard Markströms son Peter tagit över huset och börjat med en försiktig utvändig restaurering. Han har också tagit över ägandet av markerna.

☐ Johan Alfred Markström hemmansägare född 1861 Piteå landsförsamling Från Skottagården i Sjulsmark. Bror till Oskar på PellPers och Maria, hustru till Petter Johansson, JaniHansch. När Alfred och sönerna var ute på arbete i markerna brukade de ha kaffe med sig i en glasflaska inlindad i tidningspapper och en strumpa utanpå för att den skulle hålla litet värme. Vid ett tillfälle hade en av sönerna med sig en nymodighet, en termos i plåthölje. Gubben menade att den där plåten knappast kunde hålla kaffet varmt. Han skruvad ur korken och drack direkt ur flaskan – hett kaffe rakt ned i halsen! Till skillnad från sina söner var inte Alfred nykterist (milt uttrycket). Han avled 1939.

☐ h. Emma Albertina Nilsson född 1863 vigsel 1883
Liksom Alfred också från Sjulsmark. Hon bodde som gammal i kammaren, som hade långsidan mot byavägen och kortsidan mot Unbyhållet och levde till 1950.

☐ . Johan Helmer född 1883
Musikanten Helmer. Han arbetade vid Järnvägen och bodde i Boden, men tillbringade en hel del tid i Avan. Han spelade orgel och piano. Helmer komponerade också och ett par av hans låtar är nedtecknade, bland andra "Bäcksnårspolka" ("Bäcksnåre" ligger efter vägen till Mårsbäcken). Han har också skrivit en vals, som fru Vidman i Unbyn satt text till.

☐ s. August född 1887
August bodde vid folkräkningen 1920 i eget hus. Se vidare under "Skärgården".

☐ s. Ernst Ludvig jordbruksarb. född 1889
Det var Ludvig som höll i taktpinnen på gården. När Avan skulle få kommunalt vatten och avlopp in på 1960-talet fick man i radions riksnyheter kl. 13.00 höra: "Bonden Ludvig Markström motsätter sig att man drar rör för vatten och avlopp på hans mark". Ja, man kunde vara stolt över att Avan omnämndes i riksnyheter, men mindre stolt över skälet till detta. Ludvig avled 1969.

Rörledningarna drogs över Markströms ägor från snickerifabriken fram till Markströmsgården och sedan fortsatt över ägor mot Lövnäset. Kommunen hade naturligtvis juridiskt nog på fötterna och vatten/avlopp mottogs i allra flesta fall med glädje. De som inte kopplade på förrän senare fick en saftig räkning. Ungefär som fiberdragningar på 2010-talet, där priset tredubblades för de som gick in i ett senare skede.

☐ Emma Eugenia född 1891
"Jenny". Gift 1933 med Egon Nordström född 1897 Alvik/Långnäs, där de bodde granne med Maria Eriksson f.1870, som gifte sig 1901 med "Forsbergarn" i Avan, Nils Petter Forsberg f- 1859, (tidigare Fabricius).

☐ d. Elin Helena född 1894
Ogift. Skötte hushållet och korna. Snäll, lågmäld, plikttrogen och arbetsam. Avled 1969.

☐ d. Ester Vilhelmina småskollärarin. Född 1896
Legendarisk småskollärare i Sandnäset och Avan. Gift 1927 med Hugo Lindström, Avan. Ester var småskollärarynna i 44 år. Efter utbildning vid Öjebyns seminarium började hon vid 19 års ålder som lärare i Holsvattnet, därefter Bredträskheden och Klöverträsk. 1921 fick hon tjänsten som lärare i Sandnäset, där hon verkade tills den lades ned 1936. Därefter tjänstgjorde hon i Avans nya skola i 22 år fram till pensioneringen 1958. Ester blev 96 år gammal.

☐ s. Sigurd Valdemar jordbruksbiträde född 1901
Sigurd hade ett glattigt humör och arbetade oerhört mycket, till tio, halvelva på kvällarna. Staffan Jakobsson från Bälinge har berättat att han såg Sigurd och Sigvard på gårdsplanen, pappan klädd i vadmal från topp till tå, sonen klädd i senaste modet. "Det var som om två århundraden möttes".

Sigurd gifte sig med Magda Wahlberg f.1906, Myckle, som varit piga hos garvare Ruuth. Magda var arbetsam, duktig och snäll. Det sägs att både Sigurd Markström och Sigurd Hammargren friade till henne. Sigurd och Magda fick sonen Sigvard född 1939. Sigurd avled 1975 och Magda i bröstkräfta 1941.

☐ *Magdas (tidstypiska) dödsannons: "Min älskade maka och lilla Sigvards mor **Magda Lovisa Markström** –född Wahlberg- har gått hem i frid kl. 9.40 i en ålder av 34 år, 4 mån, 8 dagar. Djupt sörjd av mig, föräldrar, syskon, släkt och vänner. Lulavan den 2 januari 1941. Sigurd Markström. Vid den härliga flod, ack så klar som kristall, Står ett träd, det beständigt är grönt. Jag får äta dess frukt och så leva jag skall, till Guds ära för evigt hur skönt". (Engelsk psalm översatt av Lina Sandell, fanns bland annat i Sions toner 1889 och som nr 652 i Sions toner upplaga 1935)*

Frånsett ett par år i slutet av 10-talet, då sonen August hade eget boende, var de fyra syskon på gården; Två ogifta; Ludvig och Elin, två änkemän August och Sigurd. Därtill bodde den senares son Sigvard i fastigheten. Markströmmarna var kända för att vara arbetsamma "de jobbade sex dar i veckan för försörjning och på söndagen därtill för nöjes skull". August och Sigurd arbetade på somrarna på Björns tegelbruk i Norra Sunderbyn.

☐ *Läs mer om det tekniska geniet August under "Skärgården".*

Sigurd och Hankmoharven

PerErsa Emil hade skaffat en Hankmoharv och Sigurd blev mycket intresserad, ville prova den och frågade om han fick låna harven. Men icke. Vid ett senare tillfälle fick Emil syn på Markströms trilla. Han tyckte den var fin och frågade om han kunde få låna den för att åka till kyrkan. "Tjör ve'hankmoharva'". Sigurd fick sista ordet.

Hankmoharv. Samtidigt som det blev populärt med havreodling kom järnplogen med vilken man kunde vända upp lindor och ängsmark. Det var svårt att få jorden lucker med de gamla harvarna. Hankomharven konstruerades. De kom

☐ s. Leo född 1876

Leo emigrerade 1903 till Amerika tillsammans med sin hustru Alma Juhlin. De hade gift sig år 1900 och bodde isi Lars Jakubs. De åkte med Oceanie från Liverpool och hade staden Hill City i South Dakota som mål. Där hade han uppgivit en person, Ludvig Lundström, som kontaktperson. Denne var släkt med Alma (som var från Bredåker). 1910 och 1930 var de skrivna i staten Wyoming, USA:s minsta i invånarantal räknat. "Tala inte om att det går bra" skrev Leo hem. Han var delägare i ett byggföretag. Alma har besökt släkten i Avan och i Gellivare. Leo och Alma var ganska okända för släkten i Avan. Ett foto från ett födelsedagsfirande (vid det obligatoriska bordet fyllt med blombuketter) ser man paret i en interiör av borglig prägel med av böcker välfyllda bokhyllor.

Se mer nedan om sonen Roy, som dödades i Koreakriget.

☐ d. Maria född 1877

Mia var gift med Nils Erik Olofsson Åström f.1873. Mia återkom i släkten på så vis att Eriks dotter Elsemari gifte sig med Maria son, Yngve Olofsson Åström.

☐ s. Petter Artur född 1887

Artur fick hjärnhinneinflammation vid två års ålder och behövde vård resten av livet. Han levde till 1947.

☐ Fosterdotter Elina Johansson född 1895

Elina kom från den ståtliga Sandnäsgrården som kom att bli ödegård sedan nästan alla hade flyttat till Amerika. Elix Sundström fann Elina när hon var 14 dagar gammal i sängen hos sin sjuka mor, som inte hade någon mjölk i bröstet. Hon fördes till J.P. och Lisa Stina Sundström, som just hade fått en son, Erik. Där fick hon ett gott fosterhem. Hon fick gå på Folkhögskolan i Sunderbyn och utbildade sig sedan till mentalskötare. 1920 gifte sig Elina med Sigurd Fabricius i Avan. Hon levde till 1989.

☐ d. (i andra äktenskapet) Hanna Fredrika född 1883

Hanna var gift med folkskolläraren Albert Albin (Olofsson) Allén. Albert var bror med Mias make Nils Erik Olofsson Åström. Olofsson Åströms bodde på ett av Sponttorpen, torpet under Avan 11, senare katolska klostret efter Alviksträsksvägen.. Familjen Allén bodde i Boden där Albert var folkskollärare. Paret hade tre barn, Elsa f. 1912, Greta f.1913 och IngaLill f.1921. Beträffande J.P:s söner i andra äktenskapet, Arvid och Erik. Se nedan.

☐ Syster. Hanna Laurentia Sundström var född 1863 och hon var en syster till J.P. Hon emigrerade som 20-åring (1883) via Malmö till Neillsville i Wisconsin.

☐ Piga. Edit Johanna Isaksson född 1906.

1931 fick hon sonen Karl Henry född 1931 och död 1935. J.P:s hustru hade avlidit fyra år tidigare och J.P tog på sig ett erkänt faderskap, men den verkliga fadern var sannolikt en dräng på en granngård, som bara gick upp i rök och försvann. Edit Johanna gifte sig Sundkvist 1956 och dog 1989 i Luleå.

Dödad i Koreakriget

J.P:s son Leo och dennes maka Alma född Juhlin i Bredåker hade en son Roy, som stupade i Koreakriget, som pågick 1950-1953. Han blev inkallad 1951 och deltog som navigatör för bombflyg och hann med åtskilliga aktioner över Nordkorea. Man utgick från Okinawa i Japan. Vid ett tillfälle, den 1 februari 1952, skulle man öva flyg i formering, flera plan var ute samtidigt. Roys plan blev då påkört i vingen av ett av de andra planen. Planet var en B29:a, en så kallad flygande fästning. Roy och besättningen på tolv personer störtade i havet och omkom. De i det andra planet kunde oskadat ta sig tillbaka till Okinawa Roy var då 34 år gammal.

Roy, som var född i Amerika, hade också deltagit i andra världskriget. Där genomförde han ett 50-tal raider från Italien över fientligt territorium. Roy befordrades till kapten och fick många utmärkelser vid krigets slut.

Roy som var född 1918 efterlämnade maka och en fyraårig dotter samt föräldrar och syskon. Han var yngst i syskonskaran som bestod av sex pojkar och en flicka. Barnen verkar ha haft ett svenskt och ett amerikanskt förnamn. Roy var tillsammans med sin bror Carl mångårig ägare av och chefredaktör för tidningen Custer Chronicle, som fortfarande (2018) ges ut. Avisan grundades redan 1880. Samhället Custer i South Dakota har knappt 2000 invånare, men tidningen tycks vända sig till hela "kommunen". Ett foto av Roy avslöjar obönhörligt att han var en sundströmare. Det är nästan som att se kusinen Karl-Erik.

Avan 4 LarsJakubs Erik

☐ Erik Hjalmar Sundström hemmansägare född 1889 vigsel 1913
Erik var inte särskilt intresserad av jordbruket, han var mer lagd åt företagande. Tillsammans med svågern Erik Johan Öhlund f. 1862 startade han 1914 kvarnen vid Åkerbäcken. Den var i drift över 50 år. Den taxirörelse han drog igång fick en fortsättning med hans tre söner. En verksamhet som pågick i 70 år.

Bilen kallades i byn Blaa-Ford'n. Den hade massiva däck och var ej färdigutrustad. Bilen var uppenbarligen blå i en tid då alla bilar verkar ha varit svarta. Erik hade själv ändrat färgen eftersom systemen Hanna skämdes när han kom till Boden på besök.

Erik körde liksom senare sönerna skolskjuts. Laila Andersson från Sandnäset har berättat att hon vid ett sådant tillfälle hade en leksaksrätta med sig. Hon satt bakom Erik, som såg den i ögonvrån och trodde att den var levande. Han hajade till med påföljd att bilen hamnade i snödrivan i diket. Förmodligen till jubel för unghögen. Eriks tre söner, Karl-Erik, Per-Erik och Sven-Erik använde svenska som vardagsspråk. Det förefaller litet märkligt. Kan det ha att göra med att de tre alla var involverade i taxirörelsen, "i allmänhetens tjänst"? Erik avled 1941, hustrun Elise avled exakt två månader senare.

☐ h. Ida Elise Öhlund född 1887

Släkten Öhlund kom från Bälinge 4, men hade flyttat till Avan runt sekelskiftet. När Erik och Elise gifte sig var de grannar. Då Erik köpte taxibilen, en Ford, sydde Elise en elegant grön klädsel till sätena. Elise avled 1942

☐ s. Karl-Erik född 1916

Karl-Erik, en stor, stark och arbetsam karl, gifte sig 1939 med Sally Nordström född 1918 på Avan 6, dotter till Axel Nordström. De fick tre barn, Britt-Mari född 1939 och Leif född 1944 som tog över hemmanet. Det tredje barnet Solveig född 1948, som hade fått en hjärnblödning vid födseln, bodde på ett hem i Älvsbyn.

Karl-Erik började redan som ung pojk att rusta upp jordbruksdelen, som var eftersatt och byggde upp ett av de största jordbruken i byn. Han var tidigt ute med tekniken; traktorer, skördetröskor etc. Ändå låg hästarna honom varmast om hjärtat. Han hade travhästar och födde upp föl.

Under åren 1940-47 bedrev Karl-Erik taxirörelse, en verksamhet som sedan överlät på sin bror. Karl-Erik plogade byns vägar och isvägen och var ansvarig för soptippen i byn. 1976 överlät han på grund av sjukdom jordbruket på sin son. Karl-Erik dog 1982, Sally levde ytterligare 30 år och avled 2012 vid 94 års ålder.

☐ d. Else Maria född 1918

Elsemari Olofsson-Åström gifte sig 1943 med Yngve Olofsson-Åström. Paret flyttade till Koskuskulle, där Yngve drev ett litet jordbruk och en såg. De fick en dotter Marianne Åström.

Elsemari var kyrkligt intresserad, inte minst med barn- och ungdomsverksamhet. Hennes stora intresse och specialitet var handarbeten av olika slag, t.ex. hardanger. Hon avled 1984 i Koskuskulle och maken bara tre månader senare samma år. Elsemari och hennes man är emellertid begravda i Gammelstad.

☐ s. Per-Erik född 1924 vigsel 1951

När föräldrarna Erik och Elise dog i början på 1940-talet var Sven-Erik bara 15 år och Per-Erik 17. De bodde med sin åldrige farfar Janne i huvudgården Karl-Erik och hans familj hade bagarstugan som bostad, Pojkarna och farfar Janne sågs till av Karla Berglund och Elina Fabricius.

Per Erik gifte sig med Gerda Margareta, Greta, Lundberg f.1926, vars föräldrar Alex f.1903 och Alma f.1901 först hade byggt fastigheten på Änget, men därefter etablerat sig i Norra Sunderbyn i den stora fastighet som ligger längst upp på Färjvägen. Greta arbetade på Länsstyrelsen. Paret hade två barn, Birgitta f. 1954, som bor kvar i byn och Anna f.1956 som är syn- och hörselskadad, som bor i Boden. Anna avled 2020.

Per-Erik drev kvarnen som hade startats 1914 av hans far Erik Sundström och dennes svärfar Erik Johan Öhlund. I slutet av 1960-talet avslutades verksamheten och byggnaden revs 1972. Man kan lätt tro att kvarnen drevs med vattenkraft eftersom den låg vid bäcken, men så var det inte. Troligen använde

- ☐ Axel Arvid Sundström hemmansäg. född 1884 vigsel 1912
Arvid var född isi Lars Jakubs, Avan 4, och hans föräldrar var Johan Peter (J.P.) Sundström och Lisa Stina Nilsson. Arvid avled 1960.
- ☐ h. Hildur Kristina Nilsson född 1893 Överluleå
Hildur var socialt och politiskt engagerad. Tillsammans med Elof Sandström i Bränslan lyckades hon få den rikskända agitatorn för socialdemokratiska partiet och ivraren för folkbildning och nykterhet, Kata Dahlström, att hålla föredrag i Avan. Då byn var högerstyrd blev det inget tillträde till Föreningshuset, men Axel och Justina Nordström, Avan 6, upplät salen i sitt hus. Det kom mycket folk, hela salen och farstun fylldes av åhörare.
På Hildur och Arvids gravsten i Gammelstad står inhugget "Matteus 5:8". En titt i bibeln visar att det hänvisar till Bergspredikans saligprisningar och lyder "Saliga äro de renhjärtade, ty de skola se Gud". Hildur avled 1968.
- ☐ d. Alli Kristina född 1912
Alli var ogift. Hon fick sonen Bjarne 1946. Han är den som nu äger fastigheten tillsammans med sin hustru Eva. Alli avled 1979. Bjarne och Eva har barnen Arvid f. 1980 och Anna f. 1983.
- ☐ d. Aina Erika född 1914
Aina var gift med Johan Agnar Isacson från Råtjärn. Paret fick dottern Ingunn f. 1950. Familjen bodde på övervåningen i Hultet till 1955, då de flyttade till Örnäset. Under tiden i Hultet körde Agnar sommar som vinter motorcykel till jobbet på järnverket. Aina avled 2007 på Malmudden i Luleå. Aina och Agnar byggde en sommarstuga intill föräldrarnas hus i Hultet. Dottern Ingunn har vinterbonat huset och bor där permanent.

Avan 4 Lugnet S.A.Holmström

Fastigheten har legat till höger om Seletvägen ovanför Hultet. Det fanns två stora vackra hus, ett bostadshus och en mycket stor, lång bagarstuga. Bostadshuset brann ned en tidig decembermorgon 1933 och ersattes av ett mindre tvåvåningshus (Agne Holmström). Bagarstugan timrades ned av bröderna Ludvig och Albin Sandström och sattes upp närmare Seletvägen, men då som ett tvåvåningshus, ungefär som ett PerAlbin-torp. Inget av de två husen finns kvar.

Historien om Sven August Holmströms (född 1841) tid i Avan började som en framgångssaga, men bröts i tragik då lungsoten tog åtta av hans tretton barn. Av de som inte drabbades flyttade tre från byn och endast två blev kvar. Den stora gård och jordbruksverksamhet han byggde upp i Lugnet kom efterhand att försvinna, eftersom ingen kunde ta hand om den. Nu finns bara rester av grunderna kvar, men tomten är såld och bebyggs 2020.

Sven August föddes 1840 då hans far arbetade vid Degerfors bruk vid Jävreaån. Sven August kom att tillhöra den första kullen (1859), och var kanske den främste eleven, vid Lantbruksskolan i Avan. Han blev kvar i Avan efter avslutad skolgång. Kort sagt var han en mycket driftig man. Efter tuberkulosens

härjningar gick luften ur verksamheten och det blev bara en generation jordbrukare på hemgården. Sven August avled 1904 i hjärnblödning.

Sonen Lars August född 1871 byggde 1909 upp den gård inne i bykärnan på Avan 6 som nu bebos av Lars-Olov Holmström född 1945. Lars Augusts bror Agne, tog visserligen över husen i Lugnet, men hans håg låg definitivt inte åt jordbrukarhållet.

☐ Johan Agne Holmström hemmansägare född 1873 vigsel 1900
Agne var en mycket speciell person. Han hade ett gott humör, en ljus livssyn, han var säkerligen intelligent och han var i sanning en fri själ. Det fanns också mörka sidor som stor alkoholkonsumtion, en sak som till slut bidrog till hans uppseendeväckande död. Han hittades efter en festkväll död på julaftonen 1949 och troddes i förstone mördad, vilket engagerade alla landets tidningar och satte Avan på Sverigekartan. Efter grundliga utredningar konstaterades dock naturlig död.

Yngve Åström, NyKall har berättat att Agne var en i högsta grad originell herre, som sommartid gärna gick barfota rökande stora cigarrer klädd i kavajkostym. När han en gång råkade få en spik i foten emballerade Agne den med cigarrlåda och fortsatte sin dagliga barfotagång till och från byn, en avsevärd sträcka.

Under 39 år verkade Agne som saksförare och var representerad vid länets alla häradsrätter och dessutom i Narvik. Han genomförde 3000 rättegångar och andra juridiska uppdrag. Han var också schaktmästare vid Riksgränsbanebygget då Kiruna var hans hemvist. Staden var under uppbyggnad och Agne var engagerad i kommunalstämmor på den socialistiska sidan. Han var där lokalredaktör för Norrbottens Kuriren och därefter för Norrskens Flamman. Agne återkom till Avan från Kiruna 1933.

☐ h. Maria Karolina Johansdotter född 1876 Gellivare
Maria Karolina kom från Ulatti. Hon avled 1950.

*mor Maria Holmström född Sundström född 1845
Sven August, gifte sig 1864 med Maria "Mia" Sundström, en begåvad kvinna från Lars Jåkubs i Avan. Hon var Russelian (efter 1931 benämnda Jehovas Vittnen), Mia blev 94 år gammal och dog i april 1939 på kommunalhemmet i Rutvik.. På äldre dagar avtog synen och hon, som förde en omfattande brevväxling med andra människor, anlidade Gunvor Sundkvist, som då gick i skolan, att skriva breven. Det var dock inte alltid Mia hade råd till frimärken.*

Mias bror, JP "Janne" Sundström, var i sitt första äktenskap gift med en syster till Sven August, Anna Fredrika. Paret hann få två barn innan hon avled i lungsot.

Emigrant. Från Sven August Holmström har Sven Mauritz Holmström född 1882, emigrerat 1902 till Chehalis, staten Washington.

Avan 4 Bäck

Fastigheten ligger vid Sandnässlingan, den första avfarten, huset rakt upp. Det är utflyttat från Avan och kom att köpas av Edvard Bäck från N.P. Lindahl.

Johan Petter Lindahl kom från Bredåker till Avan som skeppsbyggare, till yttermera visso byggmästare. Han bodde på Avan 4 i byakärnan, någonstans nära Lars Jakubs. Johan Petter hade två söner som vid Laga skiftet blev utflyttade till Sandnäset. Sonen Nils Petter hade det hus, som blev Bäckes, när Edvard köpte det av Nils Petters änka.

Den andra sonen, Isak, hade ett hus strax nedanför, fast på andra sidan, den inre sidan, av Sandnässlingan. Detta hus finns inte längre, men man ser ännu grunden. Isak var en begåvad person. Han föddes 1824 och antogs som soldat 1849. Som fältjägare befordrades han flera gånger och fick Svärdsmedaljen 1870. Samma år sjösattes skonaren "Polstjernen" i Unbyn, där Ståhl varit byggmästare och ytterst ansvarig. När hon kom till Luleå prisades hon som ett av de vackraste skepp man hade sett. Skonaren var också mycket välbyggd och bestod en fruktansvärd storm på Östersjön där flera andra skepp förläste. Ståhl verkade också som lärare på Lantbruksskolan. Pappan följde inte med till Sandnäset utan flyttade till Nykall, där en dotter till honom hade gift in sig.

☐ Edvard Bäck hemmansägare född 1852 Råneå, vigsel 1877
Edvard hette från början Vestling i efternamn. Efter att ha varit soldat i Gäddvik blev han soldat i Avan och då under namnet Sponton, var det tänkt. Detta namn föll honom dock inte på läppen och han tog sig soldatnamnet Bäck i stället. Edvard var en av de åtta Sandnäsbor som 1905 byggde och ägde skolan i Sandnäset. Han avled 1929 i Sandnäset.

☐ h. Anna Lovisa Johansdotter född 1853 Överluleå
Anna kom från Bredåker. Hon var liten till växten och en oerhört arbetsam människa. Hon dog i Avan 1951.

☐ s. Helmer Ludvig flottningsarb. Född 1897
Helmer tog över hemmanet och han var gift med Ellen (Elin) Eugenia Jonsson från Klöverträsk. Hon var syster till Kerstin Isakssons isi Skräddars mamma. Ellens föräldrar var Karl John Jonsson och Johanna Magdalena Thelin. Ellen var en ordentlig och duglig kvinna. Hon torde ha varit över 40 år, när hon fick första barnet. Både Helmer och Elin avled 1990. Helmer var en ganska stor karl och hade en hög och barsk röst och därtill ett "högsvenskt" språk som kunde vara respektgivande och litet skrämmande, men det var nog ingen fara med honom. Om inte annat så märktes det när hustrun Elin var närvarande, då han verkade närmast tyst och försynt. En vänlig klapp på armen från Elin och "nu skarvar du" räckte. Den barska rösten till trots, som många soldatbefäl skulle ha avundats, bar Helmer inte soldattraditionen vidare. Den allmänna värnplikten hade införts och soldatsystemet var nedlagt.

Som fortfarande varande ungarl hade Helmer, enligt utlåtande från en åklagare, fallenhet och stor skicklighet i att förädla drycker som han försålde i Luleå. I sammanhanget kanske inte en månads fängelse är så mycket att gnälla

om, även om internerna sattes i arbete. När Helmer muckade från Vita duvan tog han bussen hem till Avan och berättade då för bussföraren Allan Stenman, att han (med sin myndiga stämma) sagt till fängelschefen: "Jag har gjort 99 par tumhandskar, men jag gör inte det hundra". Polisen hade haft korn på Helmer tidigare och besökt honom i Sandnäset. Helmer erbjöd polismannen att sitta på en stol som "råkade" stå på källarluckan. Under den fanns bevisen, men Helmer klarade sig den gången. Vid ett annat tillfälle när det var "fara åfärde" råkade han vara nere på en stege i kilan (brunnen) där han hade en gömma. När han var på väg upp vinkade Ellen diskret med handen och Helmer kröp ned igen.

Helmer och Elin hade fyra kor och häst. På vintern brukade han dryga ut kassan med timmerkörningar och på somrarna med jobb på timmersorteringen i Sunderbyn. Dit tog han och andra karlar från Sandnäset sig med båt från Engströms i Bälinge, som låg mitt emot sorteringsverket. Efter det att korna avvecklats från jordbruket behöll Helmer sin häst "Lilla gubben", som han in i 90-årsåldern klev upp varje morgon och utfodrade. Lilla gubben var en nordsvensk som tidigare varit travhäst. Helmer körde också fort, han hade en lättkörd vagn med gummihjul

Paret fick barnen Bernt född 1941 som tog över hemmanet och Marianne född 1943 och gift Almgren. Bernt kom att utgöra den tredje och sista generationen Bäck i Sandnäset. Han var en lugn, stabil och trevlig man. Han skötte om sina föräldrar, när de blev gamla. Bernt var utbildad bilmekaniker, arbetade på Ford i Luleå. Sista tiden övergick han till att utrusta bilar till försäljning. Fastigheten köptes efter Bernts död 2007 av en känd konstnär, Jatte Eriksson, och jordbruksmarken av Lass-Johan Jansson, granne i Sandnäset. Marianne utbildade sig i Boden till sjuksköterska och gifte sig med kirurgen Bo Almgren. De bodde i Uppsala. Bo arbetade på Garnis i Boden och senare på Sunderbyn, arbetsplatser dit han pendlade. Marianne bodde hela tiden i Uppsala där hon verkade som röntgensköterska. De kom sedan att flytta till Skåne där Mariannes svärfar, chefen för armén Carl-Erik Almgren, hade ett stort hus med omfattande blomsterodlingar. –Se mer nedan

☐ fosterd. Agnes Vilhelmina Åström

född 1903

Agnes far var Johan Algot Åström, Avan 1. Agnes emigrerade 1928 till Chikago.

☐ 1909 emigrerade en Karl Wilhelm Bäck till Seattle i staten Washington på östkusten. Han kom från Avan 4, var född 1891 och torde ha varit en äldre bror till Helmer.

Fjelner versus Almgren

Hans Fjelner, landsfogde, överåklagare och länspolismästare i Luleå, hade under många år sommarställe i Höhället i Avan, Berglunds. Han var bördig från Fjelkinge i Skåne och när tjänsten som Länspolismästare i Kristianstad utlystes sökte och fick han den. Där fick Fjelner på sitt bord de första idrottskravallerna i Sverige, "Fältslaget 1968" DC-matchen i tennis mot Rhodesia och sedan Chile med 6000 demonstranter. Fjelner begärde att armén

skulle ställa upp med 2000 man, men Almgren som var chef för armén nekade. De två männen med Avananknytning blev knappast såta vänner. Fjelner lyckades dock skrapa ihop 1200 poliser.

Avan 4 Lill-Jobb

Fastigheten ligger vid Sandnässlingan den första avfarten, uppe intill Bäck (mot Lulesidan). Det var bara ett bostadshus utan jordbruksmark, som Johanssons köpt av Helmer Åström. Johan dog i Sandnäset 1923, hans hustru Anna 1948. De två sista i familjen gick bort 1981 och huset köptes då av arkitekten Mats Tormod. Denne kom att bo med konstnären Mette Andersen och det är hon som nu ensam bor i huset.

Huset i Sandnäset kallades för "Lill-Jobb" och det namnet kom med från Bälinge. Man talade där om Lilljobbarna, som alla var små till växten.

Bälinge

Johan var född i Luleå. Hans far August Johansson född 1832 hade flyttat från Piteå till Luleå stad. Johan bosatte sig 1895 i Avan 1 och flyttade 1897 vidare till Bälinge, till den gård som senare, och än, benämns "Lax". Emellertid gick verksamheten i konkurs. I ett senare skede övergick fastigheten till Gotthard Larsson. Huset var inte i bra skick, Gottholds katter hade kallvinden som toalett. Huset brändes ned efter Gotthards död. En villa byggdes på platsen, som är belägen i bykärnan nere vid stranden. Ägare är yrkesfiskaren Dag Hjelte. Under vintrarna står en stor fiskebåt uppställd på tomten.

☐ Johan August Johansson hemmansägare född 1869 Luleå, vigsel 1896 "Lill-Jobb". Det berättas att Johan kampades med Jonas Gotthold om att vara "värst" i Bälinge, att vara i framkant och att skaffa nya saker. Till historien hör att det fanns ett släktskap mellan familjerna. Johans fru hade en oäkta dotter som hette Ida Kristina Johansson. Denna Ida var gift med Jonas Gotthold (i hans andra äktenskap) och hon fick för övrigt ett eländigt liv. Jonas dog 1927 i magkräfta och Ida stod då ekonomiskt oskyddad med fem småtingar och fick till slut lämna huset för skuld. 1934 byggdes Krigartorp i Sandnäset och där kom Ida och barnen att bo med Johans dotter Elin och hennes man Otto Thelin. Ida som var född 1891 dog 1979 i Unbyn hos sonen Bengt Gotthold.

Johan hade gjort något så ovanligt att han anskaffat en väderkvarn för att mala säd. För att slippa den statliga skatten malde de i hemlighet på nätterna. När det var vind nog körde han upp sönerna, för kvarnen hade liten kapacitet och behövde matas kontinuerligt. 1918 var det en stor storm, väderhjulet blåste omkull och blev sedan inte rest. Det torde ha varit i samma veva som Johan sålde och fastigheten länge kom att stå tom.

En norgehistoria, så god som någon, var när Johan och Jonas tillsammans beställde en självbindare från Amerika. De hämtade den i Narvik där den befanns i delar i lådor med monteringsinstruktion på engelska!

Efter branden i Luleå 1887 var det stor efterfrågan på grundsten. En del Bälingebor kilade sten på Bälingeberget som de sålde i Luleå. Så till exempel är

Riksbankens grund från Bälungeberget. Lill-Jobb var skicklig och kilade så långa stenar, att de nådde från fram- till bakbunken på kälken.

Karl Lax och Johan hade en del ihop. Kalle var kvicktänkt, han satte snälla smeknamn på sådana som han gillade och de han inte gillade fick mer elaka benämningar. Lill-Jobben, så liten han var, åt hemskt mycket. Kalle har sagt: "Lill-Jobben var en central person, han åt mycket och kackade mycket, halva sitt liv satt han på kabinettet". Detta fick också en uppföljare. Det var nysnö och Kalle och Johan såg älgspår. De hämtade sina lodbössor och började spåra, men Johan var tvungen stanna för att uträtta sina behov i skogen och Kalle sa att det luktade så förfärligt att älgen satte av i fullt sken. Det blev ingen jakt.

Vid ett tillfälle hade Algot Kanon vid Sandnäsgränsen med sitt salongsgevär skjutit en ekorre på Sandnäsudden. Lilljobb-August hävdade att Algot inte hade jakträtt där och det blev en dispyt som slutade med att August ringde till Länsman och anmälde Algot. Ledningarna var nog inte de bästa för rätt vad det var utbrast Länsman: "Vad säger du, har någon skjutit en ekorre med kanon?!"

Konkursen

I maj 1897 fick Johan lagfart för jordbruksfastigheten, som han köpt av Isac och Katarina Åström. Han kom sedan att gå i likvidation när fastigheten i maj 1918 såldes till Johannes Ruth. Denne bodde aldrig där, huset stod tomt och nästa ägare blev f.d. fältjägaren Karl Anton Lax, som fick lagfart hösten 1918, men han var arrendator på Marieberg i Sunderbyn och kom inte med sitt bohag till Bälunge förrän 1924. Flytten till Bälunge gjordes en marsdag och gick över isen med folk och fä. ("Uttåget ur Egypten") Allt eftersom åren gick antog flytten i folkmun allt större proportioner.

Konkursen skedde i slutet av första världskriget. Det hade varit en hård tid med varubrist och mycket fattigdom. Johan och familjen slet säkert hårt för att trygga fastigheten och försörjningen, även om det slutade illa.

Johan avled 1923.

☐ h. Anna Amalia Nordmark, född 1869 Piteå landsförs.

Hon kom från Pitholm och hade en oäkta dotter Ida Kristina f. 1891.

Anna avled 1948 i Avan.

☐ s. John August född 1900

August arbetade med det som gavs, bland annat var han dräng hos Herman Johansson i Sandnäset. Erkänt faderskap till Aina Viola född 1932. Flickans mor var Jenny Viola Åström gift Kanon. August förblev ogift och avled 1981 i Avan.

☐ s. Johan Edvin född 1902

Ogift. Död 1964 i Avan.

☐ d. Elin Adina född 1906

Hon gifte sig 1934 med Klas Otto Thelin född 1908, Krigartorp 3:1. De hade en son Folke Ivar född 1925 och död 1996 i Gammelstad. Elin brukade gå dagsverken i Avan. Elin blev änka 1947 och dog 1973 i Avan.

☐ s. Egon född 1909
Roteskiftet 1:2. Skogsarbetare. Gift 1939 med Ellen Margareta Jakobsson Hon var ur släkten Carolin. Egon hade en tvillingsyster, Edit, som avled sex år gammal 1915 av tuberkulos i magen. Egon avled 1982 i Bälinge.

☐ d. Ester född 1910
Ogift. Död 1981 i Avan.

Avan 5 Jörs Ingeborg Wallin

Ingeborg Andersson och hennes mamma bodde inte i huvudgården i korsningen mot Dalvägen, utan bildade eget hushåll i den övre av de två hus som fortfarande står efter byavägen. Den övre delen (av det övre huset) var affärslokal med dörr mot byavägen och nedredelen av huset var bostad med kök och två rum. Byggnaden finns med på en målning från ca. 1900, men det är oklart när den byggdes. I den nedre, vackra byggnaden finns bakugnen fortfarande kvar och i funktion. Inom familjen benämns byggnaden som "häbbret" eller "lillgården".

☐ Johanna Andersson f. Lundström hem.äg.änka född 1854
Johanna kom från Antnäs och var änka efter Johan Gustav Anderson som var född 1847. Han dog 1904, barnen var omyndiga och Johanna fick det juridiska ansvaret för dessa och för hela jordbruksfastigheten, något hon skötte med bravur. Det kan ha varit i skenet av makens tidiga död hon månade om att döttrarna skulle ha en egen försörjning. Ingeborgs syster Judit fick utbildning till ackuschörka, barnmorska. Sonen Gunnar tog över gården och jordbruket. Johanna avled 1936.

☐ d. Doris Ingeborg handelsidskerska född 1898
Ingeborg kom att bli självförsörjande. Hon ägnade sig åt diversehandel och poststation hela sitt yrkesverksamma liv. Ingeborg hade gått folkhögskolan i Matarengi och 1919, då hon blev 21 år och myndig, övertog hon Walter&Forsbergs diversehandel, som höll till i Jörsgårdens bagarstuga och som också blev hennes bostad. Hon lät senare bygga ett nytt tvåvåningshus 100 m ned efter vägen, i kurvan vid Föreningshuset. Det stod klart 1932 och kom att inrymma diversehandel och poststation. Därtill byggdes en stor ladugård för jordbruket. Övervåningen inreddes 1948 som bostad och samtidigt gjordes gamla köket i undervåningen om som särskild postlokal med ingången mot Ostibyn. Den hade tidigare varit på andra sidan, in mot byn. Ingeborg hade haft ansvar för byns post sedan våren 1926.

1932 gifte sig Ingeborg med Titus Wallin från Alviksträsk och han kom att bli poststationsföreståndare fram till sin pensionering 1957. Då sålde Ingeborg affären till sin brorsdotter Gunborg och tog själv över Posten till sin egen pensionering 1965. Ingeborg bodde kvar på övervåningen till sin död 1982. Diversehandeln levde kvar till 1971 medan posten stängdes 1967. Titus dog 1970.

Det var Ingeborg som införde postadressen "Lulavan". Det fanns många Avan i landet. Det officiella namnet och för invånarna var dock Avan. Ändå kan man på kyrkogården i Gammelstad se många gravstenar där hemhörigheten anges som Lulavan, men knappast någon anger Avan.

Johannas barn som inte bodde på fastigheten 1920

☐ d. Judit född 1887.

Hon var utbildad barnmorska, gift 1917 med Ragnar Lundberg i Älvsbyn, där hon också verkade i sitt yrke. De hade två döttrar, Harriet gift med en man ur arkitektsläkten Höök, de flyttade till Sundsvall. Gördis ogift, flyttade till Stockholm bytte till sitt andra förnamn, Marianne. Judit avled 1962 i Älvsbyn.

☐ Robert född 1889.

Robert flyttade till den fastighet i Stenudden, som Frans Oskar Bergman på grund av misskötsel fick lämna (nu bor där Birger och Siw Grahn). Robert hade bara varit gift några månader med Jenny Maria Lidström, då han gick genom isen. Det sägs att man fick upp honom levande, men att han dog i påföljande lunginflammation om nyårsaftonen 1916. Fastigheten fanns i släktens ägo in på 2000-talet.

☐ Gunnar född 1892.

Han övertog gården och jordbruket. Se under nästa rubrik

Avan 5 Jörs Gunnar Andersson

Huset ligger mitt i Avan, på backkrönet av byavägen ovanför Wallinskurvan och Föreningshuset. Själva gårdshuset har flera hundra år på nacken och torde ha föregåtts av andra byggnader. Mansbyggningen är från 1666 och logen är uppförd 1798. Släkten har funnits på gården sedan 1500-1600-talen. Jöns Jönsson, som var bonde på gården vid mitten av 1600-talet är troligen den som givit namn åt gården, "Jörs". Från Anders Andersson född 1781 har alla ägare haft efternamnet Andersson. Före det tog man ju faderns förnamn som efternamn.

☐ Olov Gunnar Andersson hemmansägare född 1892 vigsel 1917

Gunnar var en bonde av den gama stammen. Han kom att efterträdas av sonen Ejnar och sonsonen Tommy, som båda utvidgade verksamheten, inte bara jordbruksmässigt utan även med andra verksamheter. Gunnar levde till 1965.

h. Jenny Maria Eriksson född 1896

Jenny Maria var mycket sjuklig och blev bara drygt 50 år gammal,.

☐ d. Maj Gunborg född 1918

1957 köpte Gunborg affären av sin faster Ingeborg, men hon hade arbetat där redan som ung flicka på 30-talet, ofta gått direkt från skolan. 1971, då hon var 53 år gammal, lades affären ned, det var svårt att hitta någon som ville ta över och en fortsättning hade krävt stora investeringar i inredning och utrustning. Gunborg blev sedan Posten trogen med Porsön som sista arbetsplats.

1946 gifte Gunborg med Nils Johansson från GammelPerers. Deras dotter Eva bor kvar i övervåningen av affärshuset. Sonen driver Perersahemmanet.

Gunborg var en mycket aktiv kvinna. Affärsmässigt, politiskt och föreningsmässigt. Hon ordnade 1953 med ett konkurslager den första "rean" i Boden. Kundtillströmningen blev närmast kaotisk. Hon verkade politiskt för Högerpartiet, satt i kommunalfullmäktige och var nämndeman. Hon var ordförande i Kvinnoförbundet och engagerad i en rad föreningar och inte minst i frågan om kyrkbyns upphöjande till världsarv. Gunborg blev änka 1984 och dog 2001.

☐ s. Gustav Ejnar

född 1919

Ejnar tog över Jörshemmanet och drev en mycket omfattande verksamhet för sin tid. Han hade jordbruk med mjölkkor, vall, spannmålsodling, skogsskifte och tillsammans med Rune Bokvist ett sågverk. Dessutom hade Ejnar en halv lott i laxfisket, vilket betydde kolkning var fjärde dag, tre gånger per dag. Han låg också i framkant i byn vad gällde utveckling av jordbruket. Sonen Tommy tog över verksamheten.

Ejnar var intresserad av jakt och av byns, gårdens och släktens historia Han hade mycket handlingar om detta och deltog också när boken "Hus och teg i Avan" gjordes som grupparbete i slutet av 1970-talet. Ejnar avled 1996.

Ejnars hustru Kerstin, från Västerbotten var mycket arbetsam och möjliggjorde Ejnars stora verksamhet och expanderings. Detta trots att hon inte hade erfarenhet från ett bondhemman. Kerstin hette Lindberg som flicka, hennes pappa arbetade vid SJ. Familjen hade bott på olika ställen, bland annat i Boliden och det sista stället innan hon gifte sig med Ejnar var Degerön utanför Skellefteå. Kerstin avled på Ingridshem i Gammelstad 2008.

☐ Elin Ingeborg Lundgren tjänarinna född 1901 Luleå

Dotter född efter folkräkningen 1920

☐ d. Doris född 1921

Doris gifte sig med Bertil Andersson född 1916 på Linagården i Avan. Han arbetade vid SJ och paret bodde först i Abisko, där dottern Britten föddes 1949. Sedan hyrde de en lägenhet på Furulundsgatan 3 i Bergnäset på övervåningen hos Karla Berglund från Höhålle i Avan och hennes man Erik Pettersson, som i likhet med Bertil också arbetade vid SJ. Doris och Bertil köpte huset då Karla och Erik i början av 1950-talet flyttade till Norrköping. Den lediga övervåningen hyrde sedan Knut och Rut Selberg.

Doris hade tidigare då och då arbetat på posten i Avan och nu gjorde hon inhopps i Bergnäset hos Anna Dahl. Poststationen låg bara ett par brevinkast från Doris bostad. Doris var väldigt noga med att allt skulle stämma. Bergnäset var inte större än att fru Dahl kände igen alla invånare, men Doris som var ny i samhället tvingades ibland att begära legitimation. Kronholm, med ögonlappen, från "bergnäskrogn" blev vid ett tillfälle så sårad av detta att han slutade att hämta ut sin pension.

Doris bodde sista åren efter sjukdom på serviceboende och avled 1997. Bertil dog hemma på gården vid snöslungan 1984.

Avan 5:7 Janihansch Andersihansch Egon Johansson

Fastigheten ligger sydost om nya skolan på andra sidan av nuvarande Dalvägen. Tidigare hade gården namnet Andersihansch efter Petter Johanssons (se nedan) morfar Anders Johansson. En dotter till Anders gifte sig med Johan Johansson, som kom från Sjulsmark. Ett av Johans barn, Agda, var gift med en son till kung Karl den XV, som han hade med operasångerskan Gerda Svensson. Men den som tog över gården var Agdas bror Nils Petter.

Janihansch var vid den här tiden en välbeställd gård, 12 barn fostrades och det sägs att man hade dubbla uppsättningar av redskap och utensilier. Men tuberkulosen drabbade gården hårt och till slut, 1933, hade alla karlar i familjen avlidit, utom Egon som var i Vancouver, Kanada, och då kallades hem av sin far för att ta hand om gården. Kostnader för sanatorievistelser hade tagit hårt på familjens ekonomi och när Egon också skulle lösa ut sina systrar kom gården att vara ordentligt skuldsatt från början. Det var så motigt att Egon och hans hustru Elsie 1939 beslutade sig för att flytta tillbaka till Kanada, men så bröt andra världskriget ut och paret stannade kvar i Avan. Sannolikheten att Egon skulle fått gå ut i kriget som kanadensisk soldat var tämligen stor. Man kan notera att under Egons alla fem år i Kanada rådde den stora depressionen, men både han och Elsie verkar ha kommit helskinnade ur dessa eländestider, där många invandrare gick under och dog. Svalt ihjäl.

På 1950-talet sålde Egon hemmanet förutom gården med gårdsskiftet (avyttrades 1982) och sin lott i laxfisket (som han behöll till avvecklingen 1975) och flyttade 1959 till Malmö där familjen, Egon, Elsie och sonen Oddvar f, 1934, trivdes bra redan från början. Det blev en lyckad flytt. Egon fick som snickare ett självständigt arbete med underhåll av byggnaderna vid en stor handelsträdgård. Sonen Oddvar fullföljde examen som byggnadsingenjör. Han skaffade sig också fastighetsmäklarutbildning och kom att under lång tid arbeta för Malmö Kommunala Bostadsbolag i olika positioner. Gifte sig med Ingrid som arbetade på Spadab med chefsjobb och datautbildning av bankpersonal riket runt. De hade inga barn.

☐ Nils Petter Johansson hemmansägarefödd 1864 vigsel 1886
Petter var också drabbad av tuberkulosen. Bagarstugan flyttades i mitten av 1930-talet till den sydöstra delen av marken, där Egons systrar Signe och Amanda kom att bo och i flytten följde Petter också med. Han levde till 1937. Ansvarig för stugans praktiska överflyttning var Alex Nordström, som också kom att bli den närmaste grannen tvärs över nuvarande Flodströmsvägen.

☐ h. Brita Maria Markström född 1866
Hon kom från Skottagården i Sjulsmark. Det sägs att den hade 26 byggnader på tomten. Maria hade två bröder i Avan, Alfred som förvärvat InreMarkströms i Brännlandet och Oskar som köpt PellPers i byakärnan. Maria avled 1928.

☐ s. Nils Julius malmarbetare född 1886
Julius dog 1933 i Avan.

☐ d. Signe Matilda

född 1890

Ogift. Med sin syster Amanda närmast legendariska "mattanter" i skolan för många generationer skolbarn. De var också kockor vid olika byggen, till exempel vid skolbygget i Avan. Signe, som avled på Sundsgården 1984, var ganska liten och tunn till skillnad från sin syster, som var mer omfångsrik i sin kroppsbyggnad. Signe var "Herrsömmerska", sydde herrkläder, hon hade ett starkt psyke och var fenomenal att sköta alla de sjuka inom familjen. I Egons lagård exploderade ett knallskot i en eldstad varvid Signes ena öga skadades så illa, att hon blev enögd. I stället hade hon ett glasöga, som lades i ett vattenglas varje kväll. Mer normalt för den här generationen var att man lade löständerna i ett vattenglas över natten.

☐ s. Elix Valfrid

född 1895

Avled 1921 bara 26 år gammal. Han hade varit i Kanada och kanske väckt lusten hos sin yngre bror Egon att också pröva lyckan där.

☐ s. Petri Egon

född 1899

Egon, "Jänken", var i unga år något av en entreprenör. Han startade ett sågverk med Sven Lund i Sandnäset och kom sedan att tillsammans med garvare Lundahl skaffa Avans första bil. Det var en Willys Overland med nedfällbar sufflett. En dyr bil. Egon använde den i taxirörelse, men det var inte så vanligt att man lejde taxi på den tiden. Det var ingen bra affär.

När Avans Sportklubb bildades 1927 påtog sig Egon att vara ordförande. 1928 flyttade han till Vancouver i Kanada och där träffade han Elsie Pedersen född 1896 i Tronhiem, Norge. Hon hade arbetat i Winnipeg, i Manitoba och Alberta, där hon vid ett tillfälle fick uppleva 52 minusgrader. Sedan kom Elsie till Vancouver, där hon så småningom blev rekommenderad för ett arbete i Sao Paulo, men då hade hon träffat Egon, så det blev ingen flytt till Brasilien. Elsie hade gesällbrev för bokbinderi och blev på musikskola i Oslo utbildad pianist. Hon levde till 1993 då hon var 97 år gammal. Egon gick bort 1980.

Elsie och Egon hade en son, Oddvar, som var född 1934 i Avan och avled 2012 i Malmö. Oddvar hade läst på Hermods och fullföljde i Malmö en examen som byggnadsingenjör. Han skaffade sig också med tiden utbildning som fastighetsmäklare och arbetade först som försäljare av hus och sedan under mycket lång tid hos Malmös Kommunala Bostadsbolag som hyreskonsulent, informationskonsulent och de sista 17 åren på avdelningen för lån och finans.

☐ d. Hilma Amanda

född 1901

Ogift. (Se mer under Signe ovan). Den andra parten av "Janihanschaflickorna". Förutom skicklighet i matlagning lämnade de efter sig mängder av skickligt utförda handarbeten som vackert virkade spetsar, broderade sängkläder. Eva Johansson har också en handskriven receptbok som de sammanställt. Amanda hade en tid arbetat på Skeppsbrokällaren hos Hilda Sundqvist. Amanda hade reumatiskt och tvingades gå i pension tidigare. Hon dog i Avan 1973.

☐ s. Edvin Emil

född 1903

Dog i lungsot 1923, 20 år gammal.

☐ s. Hjalmar Gideon

född 1905

Dog i lungshot 1929, 24 år gammal.

Fem barn till Petter och Maria fanns inte på gården vid folkräkningen 1920:

☐ *Hildur 1887 – 1939. Gift med Emil Johansson (Gammel)Perers, Avan 9:9.*

☐ *Ester 1891 – 1981. Gift 1914 med Sven Johan Lund Avan 13:29 i Sandnäset.*

☐ *Edit Lovisa 1894 – 1926. Gift med Joel Pettersson, Nyperers, Avan 9:6..*

☐ *Dagmar Helena 1897 – 1914. Dog i lungblödning.*

☐ *Svea Ingeborg 1907 – 1908. Dog i lungkatarr.*

Sanatorier för lungsjuka

Familjen var hårt drabbat av tuberkulos och flera familjemedlemmar kom att vårdas på sanatorier. "Hälsan" i Antnäs var Norrbottens första sanatorium, men var i första hand ämnat för befolkningen i Nederluleå. Det öppnades 1906 och verksamheten pågick till 1947. Byggnaden hade från 1870-talet inrymt Janssons Diversehandel. Huset revs trots Antnäsbornas protester våren 2020.

Sandträskes sanatorium startades 1913 med 88 vårdplatser. Det kom att bli för litet och 1931 utökades det till 345 vårdplatser och benämndes Norrbottens Centralsanatorium. 1964 blev det vårdhem för utvecklingsstörda. 1887 hade överste Carl Otto Bergman startat lantbruk på platsen, där han som mest hade 80 fjällkor och 14 hästar. När han avled, 1908, köpte Landstinget stället.

Avan 5:17 Adolf Nilsson

Sandnässlingen. Huset står intill Bäck, mot Bodenhållet.

Det ursprungliga boningshuset har tidigare stått inne i byn mellan Janihansch och Jörs och som vid storskiftet 1857 köptes av läraren, skomakaren och nämndemannen Johan Olof Enqvist född 1830 i Gammelstad och hans hustru Petronella Sundqvist född 1850. Det flyttades vid Laga skiftet först till egen mark mellan Sandnäsetskolan och första Sandnässlingen cirka 100 m upp från Bälinglevägen där det finns en upphöjning i marken. Det var en mindre gård målad i ljusgrön färg. När Adolf Nilsson far, Johan Petter Nilsson, köpte 1892 gården flyttade han upp den till den nuvarande platsen. Han byggde också ut huset så att det blev ungefär som en mindre Norrbottensgård. 1909 överläts egendomen till sonen Adolf, som under åren 1912-1929 innehade den tillsammans med sin bror Karl Oskar Nilsson (Oll-Oskar). Arealen var 8.5 har åker och 15 skog. Manbyggnaden uppfördes 1865, ekonomibyggnad av tegel 1912, tillbyggd 1933, bagarstuga uppförd 1935. 1 häst, 9 kor, 3 ungdjur, 1 svin.

☐ Johan Adolf Nilsson hemmansägare född 1880 vigsel 1917

Adolf var en av de åtta Sandnäsetbor som 1905 byggde och ägde skolan i Sandnäset. Han skötte också skolans vedhållning och satte fyr på veden på morgonen. Under dagen sedan turades de äldre eleverna om med att hålla liv i kaminen. Adolf var en lugn person, som gick in för jordbruket. När andra bönder under vintern åkte iväg för månadslånga skogshuggningar, så stannade Adolf hemma. Han såg det viktigare att sköta hemmet och kreaturen. När Adolf utfordrade kreaturen hade han en våg där han mätte upp "portionerna", något

som han nog var tämligen ensam om. Innan han gifte sig arbetade han på vintrarna på sågverket i Altappen. Dit tog han sig med sparkstötting. Adolf avled 1955.

☐ h. Svea Sofia Nordfeldt småskollärarin. Född 1885

Hon hade under en tid 1918 varit lärare i Sandnäsets skolan. Svea Sofia kom från Rutvik, hon och Adolf gifte sig 1917 och hon avled 1954.

☐ d. Anny Maria gift Åström. Född 1918, änka 1989, död 2013.

☐ s. Bengt Adolf född 1920

Bengt gifte sig 1949 med Anna-Lisa från Johan Hanssons i Bälinge. De fick en son. Bengt var en jätteglad person med lätt humör och det var meningen att han skulle ta över jordbruket. Men Bengt omkom den 18 december 1953 i en tragisk drunkningsolycka på älven, som tog familjen mycket hårt. Mamman gick bort ett drygt halvår och pappan ett drygt år efter olyckan. Bengt hade varit till tandläkaren i Gammelstad. Han cyklade över isen efter en med granar rösad väg. På hemvägen blev det dimma och mörkret lade sig. Bengt kom ur kursen och cyklade ned i vak och drunknade.

☐ d. Majken Irma född 1920

Tvilling med Margit Elisabet. Majken Irma blev bara tre månader gammal.

☐ d. Margit Elisabet född 1920

Hon var gift och blev änka 1959. Själv avled hon i Luleå 1991.

☐ d. Irma Helena född 1922

☐ d. Anna Ingegerd född 1928

Butiksbiträde hos Alex Andersson, Gift med Uno Hansson född 1917. Swidia, Bälinge 1, Bälingevägen 646.

Syskonbyte

Anna gifte sig med Uno Hansson och Unos syster Anna-Lisa gifte sig med Annas bror Bengt.

☐ far Johan Petter Nilsson f.d. hemmansäg. 1854 Bjurholm, Västerbott

J.P. tillhörde också de åtta Sandnäsetbor som 1905 byggde och ägde skolan i Sandnäset. Han avled i Sandnäset 1934 till följe lunginflammation.

J.P. var gift med Maria Sofia Gustafsdotter född 1859, död 1910 i livmodersåkomma.

☐ Amalia Kristina Eriksson f. Olofsdt sågvarb. änk född 1833 Vännäs

Hon var mor till J.P:s hustru Maria Sofia Gustafsdotter. Hon avled 1923.

Hennes man, Gustaf Eriksson född 1834, dog 43 år gammal på Altappen i slag.

☐ Karl Oskar Nilsson hemmansägare född 1892

"Oll-Oskar" var bror till Adolf och hälftenägare av hus och jordbruksmarker.

Oskar, som var född på Altappen, men kom redan vid 1 års ålder till Sandnäset,

gifte sig 1929 med Elise Isacson född 1893, en sondotter till "Ollfärn", Isac

Olof Nordström i Brännlandet. I och med giftermålet fick han sina stora

intressen tillgodosedda eftersom skötsel av hemmets arealer, öppen mark och

skog samt djuren alltid låg honom varmt om hjärtat. Han drev jordbruket med

stort intresse långt efter pensioneringen. Oskar var en av de sex namngivna i Sandnässetskolans första kull, 1906. Oskar avled 1970, Elise 1977.

☐ Piga Selma Elisabeth Lindgren född 1884 i Norsjö, Västerbotten. Hon kom att gifta sig med Helmer Nordström i Avan och blev änka 1937. Självdog hon 1963 på Bredängshemmet i Gammelstad.

☐ Algot Nord född 1877 var bror till Svea Nordfelt. Han bodde i en liten stuga som fanns vid fastigheten. Stugan var uppförd 1937 och kom genom köp till släkten 1939. Algot var son till Karl Olof Nordfeldt och Maria f. Olofsson.

Avan 5 Hedqvist

Längst in på Alviksträskvägen, efter vägen från dammen och mot Bälinge.

Ur "Hus och teg i Avan"

Hedqvists eller "Erik öors" var ett torp från nummer 5 i Avan som på mitten av 1800-talet ägdes av Johan Erik Olofsson från Bälinge född 1821 och hans hustru Britta Stina Johansdotter från Bensbyn.

I en handling från 1773 finner man Lars Danielsson i Avan, där han sökt ett s.k. nybruk "Uti Träskrödnigen vid Morviksskatan en tract till äng tjänlig. Skogen var avröjd och längden från söder till norr 130 famnar (230 m) och bredden 80 famnar (140 m)". Notviksskatan kallades den vik som sen länge har benämnts Danielviken. Läget på denna rödning kan vara just området där nu (1978) Harry Hedqvist bor.

Johan Erik Olofssons son Nils Johan född 1868 övertog faderns ställe, som ej var livstidstorp, och han sålde till Nils John Hedqvist år 1889. Familjen Hedqvist bestod då av hustrun Karin och tre barn också gamla mor Maja Brita (född 1826) Carlsdotter. De hade bott i en liten backstuga ovanför Hugo Fredrikssons hus, flyttade till större möjligheter att få foder till sina djur. Vid sjöns stränder drog man upp ej bara det närmast liggande starr- och tuvhöet, utan fräkenvassen togs in i ladorna, efter att först ha torkats på stränderna. Man gick ut i vattnet så långt man rådde med och ibland slogs fräknet från båt.

Fastigheten kom till Hedqvist runt 1900 genom Nils Johan Hedqvist. 1908 övertog sonen ägandeskapet. Denne odlade på 1920-talet upp många åkrar. Det var Nils Helmer Hedqvist som med sin hustrus bistånd vidgade möjligheterna att så korn och få ut mera av de kor och uppfödningsdjur som fru "Hanna" med framgång skötte, när maken var borta på förvärvsarbete. Manbyggnaden är från 1880-talet, bagarstugan från 1916, ekonomibyggnaderna 1934. 4 kor, 2 ungdjur, två får.

☐ Nils Helmer Hedqvist lägenhetsägare född 1881 vigsel 1919 Helmer var född i Alviksträsk och avled i Alviksträsk 1973. Hans föräldrar var Nils Johan Hedqvist och Cajsa Lisa Johansdotter. Helmer hade varit eldare vid LKAB i Kiruna, men vid storstrejken 1909 upphörde den anställningen. Han kom hem och arbetade som träslipare vid Munksunds anläggning i Karlshäll, ett arbete som gick genom flera generationer i släkten. Som person anges Helmer ha varit mycket sympatisk under hela sin levnad.

- ☐ h. Johanna Vilhelmina Gren född 1886 Sävar, Västerbotten
"Hanna" var inte uppväxt i ett bondhemman, men kom att bli drivande på gården, korna var hennes liv. Hon var en arbetsmyra av stora mått och till sin läggning konservativ. "Hanna" avled 1971 i Alviksträsk.
- ☐ bådas före äktenskapet d. Elsa Teresia född 1906 Sävar
Elsa var gift med Edvard Pettersson från "Fredrikssons" i Sandnäset. Edvard var en mycket skicklig timmerman. Detta trots att han på höger hand bara hade lillfingret kvar. Detta gjorde det svårt för honom att få jobb, men vid ett arbete som betalades efter ackord var han den som tjänade bäst. Han var med och arbetade både när Gäddviksbron byggdes vid krigsutbrottet och Bergnäsbron som invigdes 1954. Elsa gick i sin mammas fotspår när det gäller arbete. Hon blev änka 1989 och avled 1992 i Bälinge. Elsa och Edvard byggde 1941/42 ett Per Albinhus på Sandnäsetvägen 231, en avstyckning av "Lax". Huset kallas "Petterssons" efter dem. 1977 efterträdde sonen Henry som ägare.
- ☐ bådas före äktenskapet d. Ingeborg Laura Viola född 1910
Gift med Hjalmar Englund, som körde timmer med häst och drygade ut med andra sysselsättningar. Paret bodde på Seskarö. De hade fyra barn, Florence, Folke, Irene och Melvin. Viola blev änka 1967. Död 2005 på Seskarö.
- ☐ s. Sven Harry född 1920
Harry tog över hemgården. Han verkade som småbrukare och drygade ut inkomsterna med olika extrajobb. Han skötte också om sina föräldrar. Harry tyckte om att hugga ved "för att vara i form". Han var också mycket i farten med pensionärsföreningen, på danser m.m. På senare år tvingades han anlita färdtjänst, något som blev hans livlina för att komma ut. Han förblev ogift och dog 2013. Harry bodde på äldre dagar på Sandnäsetvägen 224 i Bälinge hos systern Maj-Britt, men avled på äldreboendet i Alvik. Gården stod sedan tom och ägdes av brorsonen Ingemar. År 2020 såldes fastigheten för 1.520.000 kr.
- ☐ s. Nils Sigurd född 1922
Sigurd arbetade liksom sin far på Karlshäll. Sedan blev det NJA och därefter Nederhuleå kommun. Han blev sjukpensionerad, fick sin första hjärtinfarkt före 50 års ålder, vilket inte hindrade honom att bli 96 år gammal. Han avled den 15 april 2018. 1944 gifte sig Sigurd med Alice Maria Olofsson född 1920 i Gällivare. Hon kom ursprungligen från Koskuskulle, Oskar Olofssons, granne till "Klostret" efter vägen mellan Avan och Alviksträsk. Där bodde också familjen en tid, men hade dessförinnan bott i Bälinge. 1968 köpte de Wallins fastighet i Alviksträsk. Alice dog 2006 i Alviksträsk 284. Sigurd och Alice var arbetssamma och plikttrogna. De fick två barn, Ingemar och Irene. Ingemar, som arbetat som rörmokare, bor kvar på "Wallins".
- ☐ d. Gunhild Syrena född 1925
1952 gifte sig Gunhild med muraren Odal Karlsson. De bodde på Batterivägen i Lulsundet. Paret hade en son, Bo. Gunhild avled 1992 i Luleå.

☐ d. Aina Gjördis, Maj-Britt född 1928

Maj-Britt var gift med Bertil Vesterberg från Kroktjärn. Han var bror till Alvar som var gift med Harriet Nordström, Träskidas dotterdotter. Bertil var skogsarbetare. Han blev sjukpensionerad vid 57 års ålder. Maj-Britt och Bertil bodde i Bälinge, "Stenbergs", Sandnäsetvägen 224, mitt emot Maj-Britts syster Elsa och hennes man Edvard. Paret hade två barn, Ulla född 1950 och Ola född 1953.

☐ far Nils Johan Hedqvist lägenhetsägare född 1849 död 1928

Avan 6 Daniels – Almqvists Albert Nordströms

På Dalvägens vänstra sida snett emot Jörs.

Det är en av de äldsta fastigheterna i byn med anor från 1670-talet. I "Hus och Teg i Avan" finns ett antal ägare namngivna fram till Lars Danielsson född 1735, som givit gårdsnamnet Daniels. Lars tog upp ett nybruk vid Alviksträsks norra strand, som kom att ingå i torpet Avan 5. (Se föregående avsnitt under "Hedqvists"). Nästa namn på gården, Almqvists, kom på kvinnosidan genom Anna Lisa Almqvist född 1842. Hon var gift med Nils Anton Nordström född 1841. De hade sonen Albert Nordström som förde fastigheten vidare till sin son Nils. Gården och folket kallades fortsatt "Almqvists".

Det har tidigare funnits en stenladugård på tomten, mot Lindströms. Den blev riven och det var inte den enda stenlagård i byn som försvann. Man kan undra varför. Det var nämligen en mycket bra miljö för korna. De var byggda med två stenlager och pinnmo emellan som sög upp fukten, Dessutom var de högre i tak än vanliga lagårdar. Och så var de ju i regel så vackra byggnader.

☐ Nils Albert Nordström hemmansägare född 1870 vigsel 1995

Albert var skojig och glad. Han var föreståndare för laxfisket. En vår när fisket sattes ut användes till ett visst moment stor skiftnyckel. Halvdan Berg var dräng hos Petter Fabricius och utkommenderad till utsättningen. Halvdan var av samma "skrot och korn" som Albert, skojfrisk. Han frågade vad han skulle göra med nyckeln när han var klar. Släng den till sjöss skojade Albert. Och det gjorde Halvdan. Albert blev styvbent efter att ha fått en båtshake i knät vid fisket. Han hade en egen svordom, "Farväl tobak".

Laxfisket i Avan har anor som sträcker sig ned förbi 1500-talet. Några dåliga fångstår på 1890-talet gjorde att fisket lades ned mellan 1896 och 1920. Albert blev då den första föreståndaren under den "nya eran". Han avlöstes 1930 av Perersa-Emil som verkade fram till 1951, då Per-Erik Sundström axlade manteln i fyra år. Därefter tog Emils son Nils Johansson vid.

Handelsföreningen bildades 1914 och under 1915 anslöt man till Kooperativa Förbundet. Under 1915 köpte 54 personer andelar och till dessa kom de ursprungliga 21 aktieägarna. Verksamheten blev ganska omfattande. Ett 35-tal privata leverantörer, mest från skogsbyarna runt Avan, levererade smör, lök, strömming. Till detta kom 45 företag som levererade andra varor och dessa kom

Nils och Maria avled båda 1968. Astrid, som var gift med Sven-Erik Nordlander, ärvde och sålde jordbruksmarken till Signar Hammargren och huset till familjen Andreasson.

☐ mor Anna Lisa Nordström f. Almqvist hem.äg.ä. född 1842

Anna- Lisas föräldrar var Nils Peter Almqvist och Greta Kajsa Larsdotter. Anna-Lisa avled 1928.

Hennes man Nils Anton Nordström avled i blodförgiftning 1902. Hans föräldrar var Johan Magnus Nordström från Avan 12 och Brita Maja Olofsdotter.

Avan 6 Smeden Lindström

Ett mindre hus efter byavägens nedsida, mellan Dalvägen och Baronvägen. Huset, som finns kvar än, är mycket gammalt. Smedjan torde Nils Johan ha byggt själv. Den placerades som brukligt långt ifrån bostadshuset på grund av brandrisk. Det innebär att byggnaden nu sitter i knät på Avanskolan. För övrigt är smedjan ovanligt stor, den innehåller också en bagarstuga, som vanligen brukas vid Höslaget. Lindström köpte stället efter Gabriel Nyström. Se mer om Gabrielsmora nedan.

☐ Nils Johan Lindström hemmansägare född 1872 vigsel 1905

Nils Johan var född i Långnäs. levde till 1961. Han var starkt involverad i EFS och byggandet av missionshuset. När missionshuset för några år sedan avsakraliserades och såldes utbjöds också inventarierna till försäljning. Bland annat fanns där tre välgjorda "bondstolar", som faktiskt var signerade. Under sitsen stod NJL, Nils Johan Lindström. Stolarna hamnade i goda händer och kommer inte att sluta som brasved.

☐ h. Erika Augusta Öqvist född 1870 Älvsbyn

Hon kan ha varit från Altervattnet. Träsk-Ida som var därifrån kom ofta på besök till Lindströms. Augusta drabbades av sjukdomen MS. Hon avled 1948.

☐ Piga Hilda Karolina Eriksson född 1890 Lycksele

Hilda som var ogift avled 1978 i Lulavan .

☐ makens i första giftet s. Nils Hugo smed född 1896

Hugo, en karl som var rask i vändningarna, men också mycket noggrann i det han tog sig för, gifte sig 1928 med Ester Vilhelmina från Inre-Markströms i Brännlandet. Hon var född 1896 och levde till 1993. Ester var en legendarisk småskollärare, som fostrade många generationers barn. Paret hade sonen Ivan född 1931, död 2011.

Hugo anges i folkräkningen som smed, men han verkade som bonde. De hade 7-8 kor och Hugo utökade arealerna bland annat genom att köpa jordbruksmark i Mårsbäcken av "Jänken", Egon Johansson. Hugo hade också ett sågverk och ett mobilt tröskverk med stark motor att ekonomiskt luta sig emot.

1926 byggde Hugo ett nytt stort tvåvåningshus, en hustyp som blev litet av ett signum för Avan. Flera av dessa uppfördes under 1920/30-tal och var gärna vitmålade. Alex Andersson hade startat sin livsmedelsbutik hos Häll, huset mitt emot Hugo Lindström. Nu flyttades affären till nedervåningen hos Lindströms

och där fick Alex en modern lokal med större ytor både för butik och bostad. 1930 lät Alex bygga ett eget tvåvåningshus med affär på nedervåningen och bostad uppe på.

Ester var småskollärare i 44 år.

Efter utbildning vid Öjeby seminarium började Ester vid 19 års ålder som lärare i Holsvattnet, därefter Bredträskheden och Klöverträsk. 1921 fick hon tjänsten vid skolan i Sandnäset, där hon verkade tills den lades ned 1936. Därefter tjänstgjorde Ester i Avans nya skola i 22 år fram till pensioneringen 1958. Under de åren hade hon skolan som nära granne. När Ester verkade i Sandnäset hände det till ungarnas förtjusning att Hugo skjutsade henne på motorcykel till och från skolan. Ester var ordförande i EFS som startades i Avan 1947 och hon skötte också söndagsskolan. Ester blev 96 år gammal. Hon bodde då hos sonen Ivan på Väringgatan 7 i Luleå.

Hugo hade ett sågverk

Det låg på egen mark, mitt emot Sten Lundberg och kom att ersätta sågverket vid Fällkvarn, som var en vattendriven ramsåg. Hugo startade cirkelsågen ungefär samtidigt som han byggde sitt bostadshus, i mitten av 1920-talet. Han höll igång verksamheten i närmare 40 år. Därefter fanns tillgång till en såg som låg nära Föreningshuset och drevs av Jörs-Ejnar och Rune Bokvist. När de lade ned fanns sågverket i Västmark att tillgå.

Hugo anlätade ofta grannen Nils Nordström som baksågare. Därtill brukade ägaren till timret vara med och lägga undan planken efter hand. Det fanns ett spånshus, där man gratis kunde hämta sågspån, även om man själv inte anlätade sågen. Spånnet kunde användas som strö i ladugården och var bra isolering i tak. Sågverket drevs med el. Vattenfall höjde efter hand propptaxan och man fick betala även för de månader som sågen inte användes. Även om Hugo överlevde detta, så tog det kål på många mindre sågverk. Ett bra sätt att göra sig av med kunder, men man undrar hur Vattenfall tänkte.

Stockholmstall

Furorna avverkades och lämnades till sågen under vintern och när värmen kom på våren frigjordes insekter från osågat timmer, som påverkade tallar i närheten. Vid infarten till Sten Lundberg står en tall som saknar norrbottnisk stam och grenverk. Den ser mer ut som en tall i Stockholms skärgård, om än vacker. Sådana kan man se runt många gamla sågverk, de är påverkade av insekterna. Lundbergs tall dominerar än så länge över sin ”granne”, en ek. Det förhållandet kommer att ändras, den som lever ett par hundra år till får se.

□ m. i första giftet s. Alex Antonius tegelbruksarb född 1900

Alex emigrerade till Vancouver i Kanada. 1923. Han avled 1975. Under de gångna 52 åren besökte han sin släkt och byn tre gånger, senast 1974. Fadern Nils Johan kände vid ett tillfälle inte igenom honom i förstone, utan trodde att det var en gårdfarihandlare. Alex var stor i växten medan brodern Hugo var mindre i formatet. Vid sin bortgång lämnade Alex en fastighet i Vancouver.

☐ bådas d. Frida Augusta född 1906

Frida var gift med John Ekman i Avan. När John inkallades till beredskap 1939 tvingades Frida sköta allt med huset, jordbruket och kreaturen. Samtidigt var logen fylld med militärhästar och på kvällarna köket med soldater som spelade kort. Till råga på allt smittades John av TBC under beredskapen, han gav upp hoppet om att kunna fortsätta som bonde och beslutade att sälja allt. Men på sanatoriet tillfrisknade han efter fyra månader och fick hopp och krafter åter. Paret fick dottern Karin 1928.

☐ Johanna Nyström f. Almqvist Födorådstagarin. född 1847

Gabrielsmorän, Fru Nyström, bodde i ett litet hus inne på gården, där hon 1904-1920 hade en liten affärsrörelse, Avans första kafé. Bland annat så sålde hon karamellstrutar och bakverk. Särskilt omtyckta var s.k. holländare, en sorts tvåfärgade bakverk av sockerkaksdeg. Hennes pappa var Nils Peter Almqvist, som var bror till Albert Nordström. Fru Nyström hade en son, som bodde i Stockholm. Johanna var gift med Gabriel Nyström. Han kom utifrån, var inte från Avan. Han dog 1893. Själv dog Johanna i hjärtlidande 1927. Hon var änka i 34 år.

Postföreståndare

Fru Nyströms var byns första postföreståndare. Dessförinnan var det en postiljon, som körde mellan Piteå och Boden. Han kallades Huritg-Nitz. Herman Andersson hade affär och skötte en tid postväskan som kom från Norra Sunderbyn. Efter fru Nyström blev Albert Nordström postmästare och sedan skötte Ingeborg Wallin med familj posten från 1926 tills lantbrevbäringen kom 1967.

Avan 6 Wahlbergs/ Albin Sandström

Stenudden. Huset, som av senare ägare blev rivet och utbytt mot en villa, låg bakom bussgaragen, ovanför Ströms, på ovansidan av Bälungevägen. När Albin Sandström köpte fastigheten med jordbruk i Stenudden, flyttade Wahlbergs till det hus som Allan Stenman i mitten av 1940-talet kom att äga i Stenudden, kallat "Wahlbergs".

De personer som bodde på "Wahlbergs" enligt nedan var alla syskon fränsett Oscars fosterdotter Linnéa.

☐ Nils Johan Nilsson Ström hemmansägare född 1855

Nils Johan var ägare till Wahlbergs. Hans föräldrar var Nils Petter Wahlberg 1824-1897 och Britta Kajsa (Catharina) Eriksdotter född 1828. Eftersom Wahlberg var ett soldatnamn kunde Nils Petters efternamn ha varit något helt annat. Sonen Nils Johan levde till 1924.

☐ bror August Wilhelm Nilsson född 1859
född i Avan. Ogift. Död 1942 i Avan

☐ syster Emma Maria Wahlberg född 1861

Anges som husföreståndarinna. Ogift. Född i Avan, avliden i Avan 1938

- ☐ bror Johan Petter Wahlberg hemmansägare född 1864
Född i Avan. Ogift. Död 1948.
- ☐ bror Oscar Wahlberg född 1867
Oscar flyttade till släkten i Luleå. Änkeman 1944. Avled 1952 i Spånga.
- ☐ syster Alma Amanda Wahlberg född 1871
Anges som piga. Ogift. Avled 1955 på Bredängshemmet.
- ☐ fosterd. Märta Linnea Wahlberg född 1904 Luleå
far Oscar Wahlberg (se ovan)

Albin Sandström

☐ När Albin Sandström med familj kom hem från Amerika 1927 köpte han Wahlbergs fastighet i Stenudden. Albin med familj blev avabor.
I "Hus och teg i Avan", ett grupparbete åren 1973-77, finns en innehållsrik och faktiskt spännande berättelse över familjen Sandströms år i Amerika. Den är skriven av dottern Gunn. Här följer en sammanfattning:

1924 var det hårda tider i Sverige med arbetslöshet och det lilla som jorden gav räckte ofta inte. Det gick en våg av intresse för Nordamerika över landet. Albins äldre systrar Hilda och Ida, som tidigare flyttat dit, kunde berätta om lysande tider. Albin och Elin beslutade att emigrera, Albins föräldrar blev också eld och lågor och valde att följa med. Det rådde dock stor arbetslöshet i Amerika och det var mycket svårt att få jobb, särskilt som också språket var ett hinder. Så småningom rätade det upp sig för Albin, men för hans far, som kommit till åren, var det svårare.

Familjen råkade ut för många dramatiska händelser under resa och vistelse i Amerika. En sorglig sak var att den näst äldsta dottern, Elida, dog bara några månader gammal efter sviterna av en stor storm. Hon är begravd i Chikago. Albin själv fick reumatisk feber och blev helt förlamad. Ingen försäkring, ingen hjälp av samhället, men de fick kontakt med en duktig läkare och Albin kunde så småningom börja arbeta igen. De dystra händelserna till trots synes Albin och Elin ha sett positivt på amerikavistelsen.

Albins föräldrar fick det dock svårt, han var för gammal (60 år) att klara av de hårda jobben och han var språkligt isolerad på arbetsplatserna. Hustrun Britta var 69 år. De ville åka hem, något som slutade med att hela familjen begav sig till Sverige och Avan. Hemresan skedde i februari 1927. Ambitionen var att Albin med hustru och barn skulle återvända till Amerika, men så blev det inte. Det var oroliga tider i Europa. Albin köpte Wahlbergs hus i Stenudden och därmed var Amerikaäventyret slut.

LIVET PÅ GÅRDEN (Gunn berättar)

"Jag frågade ofta min pappa, under de många dagar när vi arbetade tillsammans, hur livet var på den tiden när jag föddes (1939). Pappa tyckte om att berätta. Han sa att sådden var i full gång. Mamma satte potatis för att vi skulle få mat till vintern. Det var fullt liv på gården. Molly, vår gula, häst hade

just fått sitt föl. Det var ett väldigt kacklande från hönshuset för två hönor låg på ägg.

Det var en mörk tid, folk gick arbetslösa och det hördes rykten om krig i Europa. Ofta kom byns kvinnor hem till oss för att få tröst och hopp om att vi skulle slippa kriget. Alla krigsplacerade män kallades in för att försvara Sverige, även pappa blev inkallad. Men i ladugården fanns mycket att göra och sex barn mellan 1-14 år. Pappas bror Ludvig, som hade ett missbildat ben och därför var hemma, fick hjälpa mamma. Också min morbror Erik hjälpte till. Det var inte lätt att hålla ordning på barnen och samtidigt mjölka åtta kor, sköta om kalvar och får. Till Ludvigs uppgifter hörde att sköta och rykta hästarna.

Ludvig skulle köra två fotogenfat som drogs av Tia (en av de två hästarna) varje dag ned till älven för att hämta vatten till kreaturen. Ofta blev hästen otålig när den stod på isen och började frysa och när hästen manades gå rök den till, så faten tippade ut vattnet och Ludvig tvingades ösa nytt. Hämta hem hö som fanns i lador på åkrarna ingick också.

Mitt i allt detta fick mamma värkar. Hon väntade sitt sjätte barn. Pappas högsta önskan var att få en pojke. Han hade sagt till grannarna Lund att om han fick en pojke så skulle han sluta röka. Pappa rökte nämligen. Men när han kom cyklande förbi grannarna lyfte han tobakspaketet. Det blev en flicka, jag Gunn.”

Familjen hade släktingar i Avan, bland andra Bror Andersson som bodde på andra sidan det lilla skogsområdet mot Sandnäset. De hade bra kontakt. Dessutom ”hade de tjuren och vi korna”.

☐ Nils Albin Sandström född 1898 Bälinge
Albin var född på Bälinge 3, ”Spjut”. 1918 övertog Albin och brodern Emil fastigheten. Den delades i två delar, Emil fick den del som kallas ”Sigvard Larssons”. Albin avled 1967 i Stenudden.

KODER

Saker och ting är inte alltid vad de verkar vara. När man här i Avan lejde någon för ett arbete, visste båda parter på förhand vad ersättningen skulle bli, men man skulle komma fram till detta på ett särskilt sätt. Den som hade utfört arbetet sade att det var väl ingenting, man kunde inte ens ta betalt för jobbet medan den som lejt bedyrade att tjänsten var näst intill ovärderlig. Och så höll man på och bollade till man kom fram till den lön som ju båda från början hade vetat vad den skulle vara.

Landsfogde Fjelner lejde vid ett tillfälle Albin för ett arbete. Förmodligen som ofta ett tungt arbete, som kanske tog ett par dagar. Men Fjelner, som ursprungligen kom från Skåne och tillhörde ett annat samhällsskick än Albin, kunde inte koden, som man säger. Så när förhandlingen om lörens storlek började sade Albin enligt brukligt, att det var så lite att han rent av inte kunde ta betalt. Fjelner räckte då något förvånad fram handen och sa: ”Tack då”.

Hans Fjelner var Landsfogde, Länspolismästare och Överåklagare för Norrbottens län. Under 40 år hade han sommarställe i Stenudden (Berglunds i Höhället). Han kom från Fjelkinge i Skåne, nära Kristianstad och dog också där

2010 vid 98 års ålder. Göran Espling från Avan kände Fjelner väl och påminde honom några år in på 2000-talet om händelsen. Fjelner berättade då att han kom ihåg episoden mycket väl.

Albin var en välkänd person i Avan under sin levnad. Man kan säga att han var med om många händelser utöver det vanliga. Om än ganska liten till växten, hade han stor arbetskapacitet och påtog sig tunga jobb som brunnsgrävning. När han skulle spränga nere i brunnen, var det ofta nätt och jämt att han hann uppför stegen innan stubintråden nådde dynamiten. Albin delade nämligen stubintråden i två halvvar, något han säkert var tämligen ensam om. Före Albin fanns i byn en brunnsgrävare som hette Fleur.

Det blev också vanligt att gräva ut källare under befintliga hus, något som Albin påtog sig, men han var kanske inte alltid så noga med stöttningen (till husägarnas förtvivlan). Tydligt visste han ändå vad han gjorde. Inga hus rasade ihop under arbetets gång. Albin levde till 1967.

Familjen blev pingstväänner, men det var inte en tro som Albin och Ellen hade haft med sig från Amerika, där den hade sitt ursprung. De tillhörde svenska kyrkan, som folk normalt gjorde. Det gjorde Albins föräldrar också. De hade kyrkstuga i Gammelstad. Det fanns en liten pingstväännergrupp som Ellen och Albin gick med några år in på 1940-talet. Det kom att bli en ständig tvist med Albins mamma om detta (pappan var då död). Hon var starkt emot att de lät döpa sig och gick med i pingstväännerna. De första evangelisterna hette Gerda och Hedvig. När Albins pappa dött flyttade mamman hem till familjen. Då fick evangelisterna hyra deras stuga.

Det fanns en öppenhet i familjen, som också bäddade för andra trosriktningar. Två döttrar blev präster inom Svenska Kyrkan, en dotter engagerade sig inom Örebromissionen och en son, som höll sig till sin läst, blev pastor inom pingstväännerna. Det fanns också en musikalitet inom familjen och kvällarna hemma kunde fyllas av spel och sång. Albin spelade dragspel och orgel, Egon spelade också dragspel, flickorna stränginstrument.

☐ h. Elin (Ellen) Ingeborg Lundgren född 1901 Luleå
Ellen kom från Bergviken i Luleå. Paret gifte sig 1922. Eftersom Albin ofta var ute på olika jobb, så blev det Ellen som fick sköta det mesta hemmavid. Hon var minst sagt beundransvärd. Som 14-åring arbetade hon som piga i Alviksträsk och sedan hos familjer i Avan. Ellen avled 1966 i Stenudden.

☐ d. Elise (Elsi) Ingeborg född 1924
Född i Chikago. Hon gifte sig med en man som hette Joel Enström och som arbetade på Garnissionssjukhuset i Boden med att tillverka proteser och korsetter. Man kan säga att Elsie var litet "mulen" av sig. Hon hade problem med både sin egen och sin mans hälsa under flera år. Elsie dog 1966 i Boden.

☐ d. Elida född i Amerika. född 1925 eller 1926
Död i Chikago i späda ålder, några månader gammal. Efter en stor storm blev hon nedkyld och avled i sviterna av detta.

☐ s. Erik Albin

född 1927

Född i Amerika. Död i Stenudden 2001. Gift 1964 med Signe Ågren, Jokkmokk-Jokkes systerdotter. Hon arbetade i många år på barnbispisningen i Avaskolan. Signes far hade arbetat i gruvan i Kiruna, men ville komma närmare kusten. Han köpte den fastighet i Selet som senare kom i Jonas Bäckes ägo. Erik arbetade på Notviksverkstan, men gick över till Müllers bilverkstad i Boden, där han bland annat reparerade växellådor. Han tog över gården efter fadern, sålde bort jordbruksmarken som via Lantbruksnämnden förvärvades av Ingemar Jansson. Erik rev in på 1970-talet Wahlbergs gamla bostadshus och lät bygga en ny enplansvilla som nu finns kvar. Det gamla huset var en och ett halvt plan, ungefär som ett PerAlbinhus. Den avstyckade tomten var stor och familjen odlade jordgubbar, vinbär med mera. Erik sägs ha varit mohammedan. Allan Stenman har sett ett litet rum på verkstaden i Boden där Erik kunde förrätta sina stadgade böner. Erik avled 2001 i Stenudden. Signe bodde kvar i villan och sålde den bara för några år sedan.

☐ s. Nils Evert

född 1929

Evert var anställd på I19 i Boden under tre år och läste därefter till civilingenjör i Örnsköldsvik, men "det var så lätt, så jag läste till civilekonom också". Han var hög chef på ABB i Västerås. Han hade ett gods med jakträttigheter i Enköpingstrakten och en stor segelbåt. Evert var tystlåten och pedantisk, ordning och reda. Ogift. Död vid 84 års ålder 2013 i Enköping i en båtolycka. Han skulle ta upp en tamp, fastnade med foten vilket olyckligtvis medförde att han drunknade.

☐ s. John Egon

född 1933

Egon "bytte sida" och blev frälst, vilket glädde Albin. 1963 gifte han sig med en av de evangelister som bodde i missionshuset Saron i Bälinge, Maj Lidström från Myrheden, känt "köldhål" i Västerbotten. Egon verkade som predikant i pingströrelsen och reste mycket. Bland annat predikade han i Ryssland i "underjordiska församlingar", då religion var förbjuden. De tre sista åren höll han sommarpredikningar i Avan. Efter det sista besöket i Stenudden dog han 1994 hemkommen till Valbo (Gävle) i fåtöljen. Hjärtat orkade inte mer. Han var en stark förkunnare, folk talade i tungor och kunde i hänförelse ramla baklänges.

Som ung arbetade Egon som konduktör på Hurtigs bussar i Luleå. Senare arbetade han på en firma i Luleå, som lagade jordbruksmaskiner. Han var duktig på att tävlingsköra rally.

Så här gick det till när Egon blev frälst. En söndag skulle han till Boden för att laga en traktor. Albin ville följa med och bad att Egon skulle skjutsa honom till Bodens pingstkyrka när reparationen var klar. Egon följde även med sin pappa in i kyrkan. Efter ett tag undrade Albin var sonen hade gått och fann honom då liggande på knä vid altaret och ville börja ett nytt liv. På kvällen ville Erik gå samma väg som sin bror.

☐ d. Ruth Mildred född 1938

Ruth gick seminarium och utbildade sig till lärare, men hon arbetade aldrig inom yrket. I stället gick hon en kurs till privatsekreterare och arbetade i Stockholm. Hon var dock inte riktigt tillfreds med detta och inspirerad av systemen Gunn utbildade hon sig till präst inom Svenska Kyrkan och fick tjänst i Öjebyn, Piteå, där hon förblev hela sin tjänstetid. Hon var gift med Emil Malmberg, ett Näringslivsråd, en stor karl. De hade inga barn. Som pensionär flyttade Ruth till en lägenhet i Luleå, där det blev ett visst rabalder. Hon rökte ofta och gärna cigarr och doften satte sig i hela huset.

☐ d. Gunn Elina född 1939

Gunn, som hjälpte till mycket på gården, fick inte samma uppbackning av föräldrarna som sin syster just när det gällde studier, men lyckades av egen kraft också utbilda sig till socionom och till präst inom Svenska Kyrkan. Men när Gunn prästvigdes i domkyrkan i Luleå, då levde ingen av föräldrarna längre. Hon blev militärpräst ”på U-båtarna”, i Haninge, Berga och Muskö, vilket hon trivdes bra med.

Gunn genom gick en lång prästutbildning, 9 år, och lärde sig bland annat grekiska. Hon var 50 år vid prästvigningen. Det fanns en gräns för hur gammal man fick vara för att viga som präst, men Gunn gick upp till biskopen och det var inga problem. Men han tyckte att hon skulle lägga bort sin dialekt.

”Aldrig”, sa Gunn, ”sångpedagogen har sagt att man inte behöver lära sig stockholmska för att sjunga och då går det säkert bra som präst också”.

Gunn bor nu som pensionär i Västerhaninge. Sedan fyra år är hon särbo med Börje Karlsson och tillbringar veckans flesta dagar hos honom i en lantlig idyll utanför samhället. Gunn och Börje har känt varandra i 40 år.

Gunn hade det motigt i början. I skolan i Avan fick hon redan från första klass och uppåt så dåliga betyg att hon nätt och jämt kom in på realskolan. Väl där med andra lärare fick hon de högsta betygen. Men Gunns bana kunde ha tagit en annan väg, hon har en fantastisk sångröst och tog privatlektioner. Men det blev ändå prästyret som lockade mest. Hon fyllde på med kantorexamen och kunde hantera flera instrument. I grunden fanns en nyfikenhet att lära sig nya saker.

Redan som 18-åring verkade Gunn som evangelist. Man arbetade två i par. Första anhalten var Edsbyn, sedan blev det Visingsö. Där körde hon också turister runt ön med två hästar, i remmalag. Sista stället blev Porjus där hon kamperade med en flicka från Borås. Gun mormors mor hade en gång i tiden byggt ett hus där och där bodde flickorna. Kallt och besvärligt!

En liten episod: I december 2018 var 79-åriga Gunn på Vårdcentralen, det var bekymmer med en fot. Hon fick då en spruta och skrek i högan sky. Sköterskan blev imponerad av hennes höga tonläge. Gunn satte då igång med att sjunga och det slutade med att stora delar av personalen kom till behandlingsrummet för att lyssna.

☐ d. Irene född 1946

Irene beskrivs som en trevlig och ödmjuk flicka som tidigt lämnade Avan. Hon gick tre år på Folkhögskolan i Sunderbyn och gifte sig direkt efter det med konstnären Arne Bäckström med rötter i Sorsele, född 1947. Irene och Arne hann vara gifta i 50 år och de har bott i Rosvik i nära 40 år. Han avled i augusti 2018.

Irene är involverad i Betel i Rosvik, en fristående församling med ursprung ur Örebromissionen. Församlingen i Rosvik har startat tre olika församlingar på Kolahalvön i Ryssland.

När kyrkan i Rosvik byggdes införlivades Evangeliska Foterlandstiftelsen i den verksamheten. Arne fick då erbjudande att 1996 köpa EFS:s missionshus, som gjordes om till galleri, ateljé och café. Som konstnär tog han sig gärna an utmaningar med olika tekniker. Bland annat har han skulpturerat en motorsåg till Svenska Kukturhuset i Paris, framställt en 43 m lång och 2 m hög målning till serveringskåtan vid hotell Udde i Sikfors och altarmålningar i Rosviks kyrka. Arne var också musikalisk, spelade fiol.

☐ far Nils Anton Sandström född 1866 Altervattnet

Anton gifte in sig i Bälinge 3. Till att börja med var han fosterson i huset. Han var sex år och växte upp, blev som en dräng. Som vuxen gifte han sig med en av gårdens döttrar, Britta. Anton och hustrun Britta följde med sin son Albin och hans familj till Amerika 1924-1927. Anton var då i 60-årsåldern och Britta närmade sig 70. Anton avled under dramatiska omständigheter 1933. Albin skulle in till Avan för att handla. Anton ville följa med och när han skulle med ville sexåriga Erik också med. Han ville vara med farfar. Albin körde med risslan efter älven på isen med hästen Tia mellan skacklarna. När de skulle hem hamnade de i en stor vak. Hästen låg i vattnet och kämpade för att komma upp. Medan Albin försökte få upp hästen fick Anton se att lille Erik höll på att drunkna och Anton blev då så rädd att han dog. Han föll raklång i vattnet. Då hade Albin fått upp hästen och Erik kommit i säkerhet på isen. Men Albin lyckades inte få liv i sin pappa. Hjärtat orkade inte längre.

☐ mor Britta Kajsa Andersdotter född 1858 Alvik

Britta var dotter till den föregående ägaren av Bälinge 3, f.d. fältjägaren Anders Spjut. En av Brittans bröder var Isac Aron Andersson, som etablerade sig på Avan 1. Britta dog i en olycka i hemmet 1944 i Stenudden. (Hon skulle avstyra ett bråk mellan barnbarnen och fick sig själv en smäll).

Avan 6 KläppSundströms Telefonstationen Ester Sundström

Huset ligger på Kläppen, på ovensidan av byavägen mellan Forsbergs och Hammargrens. En Norrbottensgård av det mindre formatet. Det var Edvards farfar, Erik Johan Larsson Sundström, som någon gång på 1850-talet kom från Måttsund till Avan. Han hade då med sig en parstuga, som han byggde ut med en tredjedel. Sedan byggde han ladugård och loge. Erik Johan kom till Avan för att arbeta på båtvarvet som kvartersmästare. Det innebar att han såg till att det

fanns erforderlig materiel och att arbetarna fick förläggning och mat. Förläggningen var i ett hus ned mot färjstället där Alex Sundberg senare kom att ha sin bondgård. Erik Johan var farfar till Alex.

Erik Johan var gift med Anna Lena Gustavsdotter från Avan 13 (Godegårdare). De fick tre söner som bildade familj i Avan. Den äldste, Johan Axel född 1855 i Måttsund, tog sig efternamnet Sundberg och drev bondgård vid den f.d. förläggningen för båtvarvet. Herman född in på 1860-talet tog över efter sin far på Kläppen och den yngste, Anton född 1870, byggde det hus som nu (om- och tillbyggt) står i den tvära svängen ned mot färjstället. Till skillnad från sina bröder blev Anton inte bonde utan sjökaptan.

☐ Karl Edvard Sundström hemmansägare född 1901
Edwards föräldrar var Herman Sundström och Emma Kristina Bergström född 1864 i Rutvik, död 1946. Pappa Herman avled redan 1917 (lungsäcksinflammation) och Edvard blev ny huvudman för gården även sedan han flyttat till Amerika 1928. Meningen med Amerikaresan var att han skulle arbeta ihop pengar till en ny lagård och att köpa in mer jordbruksmark. Men nu blev det inte så. Det gick bra för Edvard däröver (hans adress var Park Aveny, Washington, vilket låter förnämnt), så han stannade kvar, men först kom han hem och sålde skogen till Sigurd Hammargren och jordbruksmarken till Hushållningssällskapet. Bostadshuset behövs för Emma och Esters räkning.

Hushållningssällskapet arrangerade varje försommar en premiering av hästar på de inköpta ägorna vid Sundströms. Hästar och föl visades upp och betygsattes av en nämnd. Arvidsson och Kullberg från Hushållningssällskapets agronomavdelning var engagerade. Sigurd Fabricius var samordnare. De hästar som fick premier fick ett förhöjt värde som avelshästar.

Man hägnade också in en yta på ca 5 hektar, där ungston, ett och två år gamla fick gå lösa hela sommaren., Det var ett riktigt skådespel när hästarna vid utsläppet krumbuktade sig och galopperade ut så att det dundrade om det. Inhägnaden gick över bäcken och på andra sidan var den till och med bredare. Stona klarade sig själva, men det fanns stödutfordring med kraftfoder, mineraler och metaller.

Det var Edvard som såg till att en björkallé planterades efter byavägen. Den finns inte längre kvar, men en av de sista björkarna stod på Sundströms egen tomt och mejades för några år sedan en natt ned av en rattonykterist. Alla sagor har ett slut och den här slutade där den började.

Grannen Åke Fabricius beskriver Edvard som en fin och gladlynt människa. Det var alltid roligt när han kom på hembesök till Avan. Även om, och kanske på grund av att, mamma Emma var ganska sträng var det alltid "hyss" på gården. De tre syskonen, Edvard, Julius och Ester var mycket påhittiga.

☐ bror: Julius Sundström kantor född 1900
Julius torde nationellt sett vara Avans mest kände person (möjligen fränsett en eller annan ishockeyspelare). Julius var gift med Teresia Alfilda Viklund född 1896 i Piteå. I vardagligt tal kallad "Tensia. Julius visade från unga år stort

studieintresse. Efter faderns död 1917 flyttade han till Luleå och tog folkskollärarexamen 1920. Julius fick 1921 tjänst som lärare i Antnäs och fyllde på med kantorsutbildning. Det medförde anställning som klockare och organist i Gammelstads kyrka från 1932 till 1964.

Julius var också intresserad av och blev mycket känd för sin släktforskning. Prost i Gammelstad var Albert Nordberg, som blev en stark inspiratör och läromästare i den konstarten. Julius lämnade 11.000 handskrivna dokument efter sig, som nu är samlade hos Lulebygdens Forskarförening. Det finns också en minnesfond efter Julius, som delar ut stipendier varje år.

Under förra seklet var Riksarkivet inrymt i ett mycket gammalt och kyffigt hus på Riddarholmen i Stockholm (Bonniers). Den avabo som förvirrade sig in dit kunde med stolthet i sitt hjärta direkt i ingången se en hylla pärmar med Julius Sundströms forskning. Julius avled 1992.

☐ mor Emma Kristina Sundström f. Bergström född 1864 hemmansägaränka Emma kom från Rutvik 11 och anges som f.d. småskollärarinna. 1919 tog hon över telefonväxeln och då fanns det tre abonnenter. Emma blev med tiden oformligt fet, men skötte växeln till 1940, då hon var 76 år gammal. Hon svarade "Åå-van" med litet klagande röst.

När Emmas man avled 1917 (lungsäcksinflammation) stod hon ensam med tre tonåringar. Hon hade tjänsten i växeln bara några timmar per dag, men lyckades inte bara hålla ihop familjen utan också ge Julius möjlighet att studera. En sak som bidrog till överlevnaden var att de hade kor.

☐ syster Ester Ingeborg Sundström född 1904

Ester tog vid efter Emma. Medan Emma var ganska dyster i sin framtoning var Ester mycket glad och trevlig. Hon höll reda på var abonnenterna för tillfället höll hus. Hon kunde också gå in i pågående samtal med upplysningar eller synpunkter.

Ester var medlem i EFS. "Pastor Vikberg han sjöng kraftfullt, han slog takten med grov näve i katederns svarvade trä. Kvinnorna reste sig ur bänkarna och sjöng, till en början blygt och osäkert, men Ester, hon som skötte telefonväxeln i byn och som hade en bror som var kantor i kyrkbyn, Ester, hon sjöng högt och rent, snart fylldes salen av skön psalmsång". Ester var sekreterare i EFS som bildades i Avan 1947. Hon verkade också som lärare i söndagsskolan.

1958 kom automatiseringen och det medförde att kvinnor i snart sagt varje by över hela landet blev utan arbete. Något skyddsnät fanns inte och för Esters del, som då var 54 år, innebar det att hon var tvungen att sälja sitt hus och lämna sitt älskade Avan för en lägenhet i Gammelstad. Ester var inte gift. Hon avled 1991.

Telefonen i Avan

Telefonen kom till Avan 1915, tre år innan byn fick el. Det krävdes två abonnenter för att en by skulle få telefon och de första var Handelsföreningen och Lundals garveri. Från början var det mest företagare som tecknade abonnemang för att kunna ha kontakt med sina leverantörer i stan.

Telefonstationen, som var öppen bara några timmar per dag, fanns hos Petter Fabricius. 1919 övertog Emma Sundström växeln. Det fanns då tre abonnenter. 1958, när Ester var föreståndare och automatiseringen kom, fanns det ca 85.

Om man skulle ringa utanför byn kunde det ta timmar att få en ledig linje. Detta var särskilt påtagligt under kriget då Sundströms kök var fyllt av folk som var stationerade i byn och skulle ringa hem till sina familjer.

Avan 6 Ellen Holmström

Lars August Holmström född 1871 byggde runt sekelskiftet den gård som sedan 1993 bebos av sonsonen Lars-Olof Holmström -45 och hans hustru Inger. Lars August var son till Sven August och bror till sakföraren Agne. Se vidare under "Lugnet".

Huset ligger på höger sida av Färjvägen, ca 100 m bortom Föreningshuset. Det anges vara uppfört av Axel Holmström en bror till Agne. Bostadshuset finns fortfarande kvar i släkten med Lars Holmström, Augusts sonson som ägare. Det har dock tidvis använts som sommarställe och har också varit uthyrt till olika personer. Ellen bodde dock kvar i salen så länge hon levde. Bland de som hyrde fanns Göta Sandström, dotter till Elof Sandström i Bränslan. Ivar Nilsson och Berta, dotter till fru Häll. Valle Vikström, åkeriägare, bodde i köket från 1953/54 in på 60-talet.

Lars August Holmström dog redan 1913, men jordbruket tycks ha bestått. Verksamheten såldes 1939 till Alfred Lundberg. Lagårn stod vid tomtgränsen ned långsidan mot Kalins (mot Ostibyn). En bit nedanför det lilla hus som nu står där. Lagårn brann troligen och resterna revs. Stengrunden tog Jörsen bort för ett antal år sedan.

En taxi och en lastbil i varje by

Det fanns en förordning om att det skulle finnas en taxi och en lastbil i varje by och att ägarna skulle bo i byn. Valle och Roland Olsson hade köpt Titus Wallins rättigheter till lastbilsåkeri och Titus lastbil, en Fargo. Roland var son till Bryggjar-Olle, som hade bryggeriet i Bergnäset, men han gav efter ett tag upp kompanjonskapet. Han tyckte att han blev borta för mycket från familjen genom att bo i Avan. Valle däremot fortsatte verksamheten och utvecklade med tiden ett mycket stort åkeri. En brytpunkt var 1956 då Valle blev varse att det krävdes mycket timmerkörning efter en storm i Gävletrakten. Han åkte ned med sina två bröder och en timmerbil. När arbetet var klart åkte Valle till Bilspeditionen för att se om han kunde få någon last till Luleå. Det gick vägen även om det krävdes att bygga ett flak på timmerbilen. I slutänden fick Valle av Bilspeditionen rättigheterna till den reguljära frakt linjen Luleå-Gävle, en mycket omfattande verksamhet.

Valle var en rejäl arbetskarl, men han var inte stor i växten. Under tiden i Avan hade han däremot en mycket stor lastbil. När Valle körde lastbilen såg han inte över ratten utan igenom. Hans två bröder Tage och Tore var riktigt

Luleå 1950 för att som pensionärer återkomma till Avan 1976. Sven hade problem med kranskärlden, blev sjukpensionär. Han levde till 1978 och Alida till 1992.

Oskar Nilsson förmådde inte att klara familjens försörjning. Redan som 16-åring tog Sven på sig bördan och körde timmer med häst i Malmfälten.

☐ makens i första giftet s. Fritz Oskar Ossianfödd 1907 Gellivare
Fritz var jämnårig och kamrat med Alvar Forsberg. Fritz flyttade till Piteå-Långträsk, blev änkeman 1979 och dog 1982 i Öjebyn.

☐ makens i första giftet s. Evald Henry Roland född 1912 Gellivare
Roland beskrivs som en svärmordröm, han såg bra ut och var trevlig. Dock flyttade han ganska tidigt söderut, förmodligen till sorg för många avaflickor. I ungdomsåren utgjorde Roland, Sven Holmström och Hjalmar Nordström en oskiljaktig trio. Roland gifte sig 1946, dog 1982 i Åmål.

Avan 6 sedan 19:1 Flodströms Axel Nordström

Fastigheten ligger vid älven, rakt nedanför Föreningshuset. Norrbottensgården, 14.5 m x 6,6 m. sattes upp 1816, men är troligen äldre och har stått på annan plats tidigare. Huset har också någon gång haft en innanförkammare mot älven, man kan se att de två gavelfönstren har varit dörrposter. I början av 2000-talet hittades rester av en smedja i backen ned mot älven.

På en karta från 1881 kan man se att det fanns nio byggnader på tomten och det framgår av folkräkningen 1870 att det bodde tre familjer där. Fastigheten har sitt namn "Flodströms" efter Karl-Fredrik Flodström född 1848, gift med Johanna Johansdotter född 1854. De fick fyra barn mellan 1877 och 1887. Den 8 september 1892 flyttade familjen till Luleå. Det sägs att Flodström fick fastigheten av Selets bruk för sin yrkesskicklighets skull.

Karl-Axel Nordström förvärvade fastigheten 1910. Fram till dess hade familjen bott i 'Gusta', ett hus som K-A själv hade byggt i slutet av 1800-talet. Men man behövde jordbruksmark. Köpeskillingen för "Flodströms" blev större än den borde, de var inte ensamma om att bjuda. Priset torde ha hamnat runt 2.500 kr. Vid köpet ingick jordbruksmarken i anslutning till gården.

☐ Karl-Axel Nordström byggnadssnickare, hemmansäg. född 1873
vigsel 1907

"Axel" var snickare vid Fortifikationen i Boden, men sadlade under depressionen om till byggmästare och kunde därmed förse sina söner med arbete. Han bedrev under flera årtionden en omfattande och vidsträckt rörelse och uppförde byggnader vid militärförläggningarna i Boden, kooperativa föreningar, hushållningssällskapet, kommunen och en del enskilda. Han byggde flera skolor som Ersnäs, Ale och Bodträskfors. Den stora skolan i Ersnäs är 85 år senare fortfarande i bruk. Axels far var Karl-Magnus Nordström född 1839. Han hade byggt det som senare kallades "Gammel-Boqvists" i Lövnäset. K-A:s mor var "Godegårdare", Albertina Sundström född 1840, död i lunginflammation 1919. I ett första äktenskap med Anna Augusta Johansson

från Flurkmark i Västerbotten hade Axel två barn, Uno född 1901 och Birger 1904. Anna Augusta föddes 1876 och dog 1906 i TBC.

Månadens magasin. K-A, Sundén från Bränslan som ingen visste förnamnet på och Erik Johan Ekman samt Johan Stenman brukade regelbundet träffas på söndagar och de kallades i byn för "Månadens magasin" efter ett populärt radioprogram. De tilltalade varandra med efternamnet, "Hordo Sundén". Karl-Axel stavad med K avled 1958 som Carl-Axel stavad med C.

□ h. Johanna Justina Nilsson född 1882

"Hanna" var född i Solberget. Hon stod på Kolkallberget i Selet som femåring med sin mor och såg när Luleå brann den 11 juni 1887. Mamman dog i tuberkulos när Justina var 6 år och pappan när hon var 10. Hon växte upp hos sin mormor och morfar i Solberget. Justina hade långt fint hår, som uppköpare ville förvärva. Även som gammal hade hon svart fint hår, alltid uppsatt i knut.

Justina var inte religiös. Hon brydde sig inte om präster och predikanter. Hon gick aldrig på bönemöten i Missionshuset. Justina fick ta stort ansvar för gård, barn och djur när karlarna låg ute i byggnadsarbete under veckorna på andra orter. Då kunde det hända att hon greps av ensamhet och oro och när lampan på kvällen släcktes och hon och barnen låg i det stora köket kunde det hända att hon läste någon vers som "Det går en ängel kring vårt hus, han går med två tända ljus" och "Så går en dag än från vår tid/ och kommer inte mer/ och än en natt med Herrens frid/ till jorden sänktes ned".

Kata Dahlström

När den kända socialistagitatorn, folkbildaren och nykterhetsivraren Kata Dahlström efter första världskriget hade övertalats att komma till Avan fick hon inte tillträde det högerstyrda Föreningshuset. I stället upplät K-A och Justina salen i sitt hus för ett möte som drog mycket folk. Efter mötet gick Kata över till köksdelen och fick en pratstund med Justina. Kata blev då förevisad en skohöstol, som hon blev mycket intresserad av, en genial förvaringsplats, inte minst för nyfödda kattungar. Justina som hade besvärlig astma avled 1957.

s. Uno född 1901

Hans mor, Anna Augusta Johansson från Flurkmark i Västerbotten, dog 1906 i TBC, troligen smittad när hon var piga hos "JaniHansch", en granngård i Avan som var starkt drabbad av farsoten.

Uno var Karl-Axels första barn. När mamman 1906 dog i tuberkulos tog K-A:s yngsta syster Lydia, född 1875, hand om Uno. Hon var gift Hedman i Södra Sunderbyn. Paret var starkt engagerade i religiös verksamhet och Uno kom också att bekänna sig som kristen. Uno började som elektriker vid fortifikationen i Boden. En kort tid arbetade han i Bergen, Norge, men flyttade i mitten på 1920-talet till Stockholm och kom att driva en rörmokerifirma i nordvästra Stockholm, på Sköldvägen i Skälby. Han kunde sin sak. Uno var lugn, kontrollerad och vänlig, såg ut som en snäll tomtegubbe. Han var gift med Anna som hade en stor tvätterifirma. När Anna avled gifte sig Uno med hennes

syster. Uno avled 1980 på ett äldreboende i Jakobsberg, Stockholm. Då hade firman övertagits av en son till första frun i hennes första äktenskap.

□ s. Birger född 1904

Karl-Axels andra son i första giftet, Född i Teg

Birger var mycket trevlig och omtyckt. Han var drivande när Avans Sportklubb 1928 startade sin verksamhet, han var med i Logen och han ledde amatörteater i byn och han var den förste som ordnade filmvisning och dans i föreningshuset. Birger var mycket företagsam med bland annat taxirörelse i Malmfälten några år. När förbudsomröstningen hölls skulle han sätta upp en skylt på taket av föreningshuset, men ramlade ned och bröt en arm. Som alla sina syskon förblev han nykterist livet ut.

1929 åkte Birger till sin äldre bror Uno i Stockholm. Först arbetade han i Unos rörmokeri och lärde sig bland annat svetsning och högtryckssvets. Han fick sedan arbete i en firma, Nauburg, med säte i Sudettyskland. Från att ha varit svetsare blev han befordrad till arbetsledare och titulerad ingenjör specialiserad på inspektion av pappersmassfabriker, bland annat i Munksund och Kalix. Birger var gift med Berta Constance Engström 1912, född och uppväxt i Charlottenberg, Värmland. Hon var hemmafru och mycket duktig på att sy, så hon sydde mycket kläder på beställning. Birger och Berta bodde på Bodalsvägen 57 på Lidingö och fick en dotter, Birgitta, född 1950. Hon var gift med ingenjören Leif Roland Edvall från Umeå född 1950. Nu bor hon i Gustavsberg och har sex kusiner på mammas sida i livet, lika många som på pappas sida. Birger avled 1977, Berta 1986.

Farmors likfärd

Efter skolan fick Birger jobb på Björns Tegelbruk tvärs över älven i Norra Sunderbyn. Där hade han bland annat ansvar för en åsna, som kom från en förlist tysk båt och på outgrundliga vägar hamnat på Björns. Det var för övrigt samma åsna som nobelpristagaren från Boden, Eyvind Johnsson, berättat om i "Här har du ditt liv". Eyvind och Birger verkar ha haft samma "befattning". Birger hade en dag gjort ett ärende till Luleå med åsna och vagn. På återvägen tog han en omväg förbi hemmet. Farmor Albertina hade avlidit och låg i en kista i kammaren. Då familjen inte hade häst visste man inte hur man skulle få kistan till Gammelstad. Då sa Birger "Lägg upp kistan på vagnen, så tar jag den till Gammelstad". I sakta mak försvann den 15-årige pojken med åsna, vagn och farmors lik i den mörka kvällen mot kyrkbyn.

□ s. Gösta Evert född 1908

1912, när jag var tre och ett halvt år, vaknade jag en natt av ett ljust sken i köket, där jag låg. Vi hade en rullgardin med en bild av en häst och gardinen lyste alldeles röd. Mamma och pappa gick fram till fönstret och drog upp rullgardinen. Skolan brann! Under några år inhystes skolan i olika gårdar i byn. När jag började småskolan hade vi skolan i salen hemma hos oss. I salen fanns inga tapeter, bara tidningar som var klistrade på väggarna. Lärarinnan, Rosa Holmkvist, bodde i förstukammaren hos oss.

Evert var byggnadssnickare. Gift 1935 med Ida Karlsson som var född i Luleå, men uppväxt i Ersnäs. 1936 flyttade Evert och Ida in i det egenhändigt byggda PerAlbintorpet i Fällan (Avans enda). Jordbruksmarken, ca. 2 ha, hade köpts av Janihanscha-Egon Johansson. 1947 flyttade familjen till Bergnäset, där de för 47.000 kr köpte ett tvåvåningshus i "Kallaxkurvan" av Idas morbror Kalle Adamsson. Tre barn, Jan-Erik -39, Ulla -43 och Börje -44.

Evert hade spelat i fotbollslaget och varit lovande skidåkare. Emellertid var han mer intresserad av dragspelet än av skidorna. Ända sedan småskoleåren och livet ut var han en flitig besökare på biblioteket. Som pojke hade han läst alla böcker i biblioteket (Godtemplarnas) i Avan. De hände att han blev städslad för att hjälpa äldre bönder med någon syssla, men ibland var syftet ett annat, Evert fick berätta vad som stod i böckerna.

"En vinter som barn var jag svårt sjuk" berättar Evert, "när jag vaknade upp ur sjukdomen stod vuxna runt sängen. Längre efteråt hade jag sviter efter sjukdomen, benen ville inte bära mig. Det var tredje skolåret och vi gjorde en utflykt till Selets bruk, för att se en kolmila. Jag var fortfarande svag. Vi gick 7 kilometer enkel väg. Henry Ekström var stark och läraren hade utsett honom att se till att ingen blev efter. Jag ville inte visa att jag hade svårt att orka, utan gjorde sällskap med Henry och höll mig intill honom". Evert angav inte vilken sjukdom som drabbat honom, men det här borde ha varit 1918 och när detta skrivs, 2018, uppmärksammas 100-årsminnet av Spanska sjukans intåg i Sverige.

Ida var ett socialt nav. Hon hade vävstuga i Bergnäset där det satt kvinnor och vävde nästan varje tid på dygnet. Under 30-talet var hon stjärna i Ersnäsrevyn.. Evert avled 1997, Ida 1995.

☐ s. Alex Adrian född 1910

Alex tog över pappans byggfirma, men startade eget företag i Boden. På 40-talet sadlade han om och blev verkmästare hos Uno Lindgren och sedan hos Bergenudds, som bland annat byggde badhuset i Boden. Slutligen blev han verkare hos Yngve Lundström fram till pensioneringen. Alex tog på sig ett mycket stort ansvar och "jobbade för två". Ett stort jobb var upprustningen av Havremagasinet såväl inomhus som utvändigt. Yngve Lundström hade tagit hem anbudet och Alex var ansvarig verkmästare. Under sin tid som snickare hade Alex stor nytta av att han kunde använda den vänstra handen lika bra som den högra. Han var med andra ord ambidexter.

1934 blev det giftemål med Emma Forsberg född 1910 från Kläppen i Avan. Innan de gifte sig hade hon en kortare tid varit biträde på Garnis i Boden. De byggde på mitten av 30-talet egen fastighet längst upp på Nordströms skifte i byn. 1950 flyttade familjen till Boden. Sönerna Brage -39 och Kjell -41. På äldre dagar var Alex med i en teatergrupp i Boden och ordförande i PRO. Alex avled 2004 och Emma 1984.

Ett liv i luften

Alex son Kjell hade varit ned med DC 3:an "Daisy" till Frankrike när D-dagens 75-årsminne firades den 6 juni 2019. Några dagar efteråt talades vi vid i telefon och jag frågade om han kommit hem. "Nej inte riktigt, jag är i Polen och levererar ett plan för Saabs räkning". Ja, så kan livet också gestalta sig för en 80-åring, men Kjell är nog ganska ensam om det. Men så är han också Sveriges mest erfarna pilot med 21.000 flygtimmar och han har rattat, spakat 130 olika flygplanstyper. 1961 kom Kjell in på utbildning vid Ljungbyhed och blev stridsflygare, på den tiden ett högriskyrke med orimligt höga dödstal. Vid en närstridsövning 1969 vid F21 blev han påkörd, planet gick i två delar, men Kjell hann skjuta ut sig medan kollegan dog. Efter tiden vid Flygvapnet gick han över till den civila sidan, bland annat som provflygare, utbildare, veteranflygare och närmare 1000 flyguppvisningar. Och så gör han långa transportflygningar med plan som skall flyttas världen över.

☐ s. Sven Hjalmar född 1912

Grovarbetare. Ogift. Tog över gården och levde där tillsammans med sin syster Siri hela livet. Hjalmar var många år starkt engagerad i byns idrott både som aktiv och ledare samt i logen 3679 Trygghet. Han spelade dragspel och anlätades därvid ibland vid danser. Idrottsligt kanske löpning var hans främsta gren, men han var också aktiv i skidor, fotboll och bandy.

Hjalmar hade ett oerhört intresse för väderleken. Det första han gjorde varje morgon, och det sista varje kväll, var att gå ut på farstubron för att läsa av väderutsikterna. Han kom att dras med en del besvärliga krämpor, men om man frågade "hur är det" redogjorde han för det aktuella väderleksläget, inte för sjukdomarna.

Hjalmar kunde vara litet av en tvärvigg, men kunde tackla det med humor. Han köpte av lojalitet bilar från östblocket (han tyckte synd om det ryska folket) men de höll sällan någon högre kvalité. "När det gäller bilar", sa Hjalmar, "har jag fått lida mycket för mina politiska åsikter". Hjalmar avled 2005.

☐ d. Siri Johanna Axelina född 1915

Ogift. Levde livet ut på hemgården med brodern Hjalmar. Siri var en timid, tjänande kvinna. Hennes livsuppgift var att hjälpa andra och det gjorde hon på ett försynt sätt i det tysta. Under många år skötte hon om sin sjukliga mamma. Självt kom hon att få en svår sjukdom, men deltog i gårdens sysslor i den mån hon kunde. Hon var opererad två gånger för struma och hon fick cancer, som spred sig i lungorna. Siri var mycket tålmodig och mycket stark i slutåren. Ingen klagan. Hon var en stor djurvän, hon tyckte om blommor och naturen i stort. Siri avled 1984.

☐ d. Sally Maria född 1918

Sally arbetade sommaren 1936 på kolonin i Alhamn och 1937 som piga hos Hugo Lindström. Gift 1939 med Karl-Erik Sundström som var född 1916. Tillsammans drev de "Lars Jakubs", en av byns största lantbruk. Under en tid skötte Karl-Erik också byns taxirörelse. Sally visste mycket om folket i byn och

kunde till och med namnet på de flesta hästar. På äldre dar fick hon besvär med synen och såg väldigt dåligt, men var inte så pigg på operation. Långt om länge blev det ändå en sådan med resultat att hon som 90-åring kunde läsa tidningen utan glasögon. Barn Britt Mari -39. Leif -44 och Solweig -48. Sally avled 2012 och Karl-Erik 1982.

☐ s. Karl-Gustav född 1921

Karl-Gustav var född med tummen mitt i handen i en familj av hantverkare. Men han fann sin plats. "Med en halv Hermodskurs öppnades dörrarna för vidare utbildning". K-G arbetade 8 år som kontorist på Boden värme och sanitet (Arne Sundström) och när hans fru Gunvor var klar med sin lärarutbildning skaffade sig K-G genom en korrespondenskurs behörighet till vidareutbildning. 1948 gick han preparandakurs i Sigtuna och kom sedan in på seminariet i Luleå. Han kom in som etta bland 200 sökande och kom ut som etta vid folkskolläraryxamen 1953. Genom en lokal politiker, som insett K-G:s kapacitet som idrottsledare, fick K-G direkt arbete i Sandenskolan i Boden, där han verkade ända fram till pensioneringen 1986.

K-G hade bestämda idéer om skolan. Han ville verka för en skola där alla elever oavsett bakgrund skulle ges samma möjligheter att lyckas. Han tyckte illa om katederledd undervisning och ville i stället praktisera en levande pedagogik där skapande verksamhet, dramatik och rollspel var viktiga delar. Man kan anta att detta väckte heta känslor och diskussioner inom lärarkåren. Men det var en ny tid i antågande och K-G blev inbjuden att tala om sina idéer i skolor landet runt, ja till och med i Finland. K-G var hela sitt liv en folkbildare.

K-G var en betydande idrottsledare, där friidrotten låg honom närmast om hjärtat. Under en tid var han ordförande i Norrbottens Friidrottsförbund. Han hade tidigare hjälpt ungdomar att bilda och driva föreningar i många byar inom kommunen. När Avans Sportklubb gjorde omstart 1942 var han en av de drivande tillsammans med bland andra Östen Bokvist, byns kafeidkare, bagare, smed och cykelreparatör i samma person. K-G tillhörde också tillsammans med sin hustru Gunvor den inre kärnan i sportklubbens populära revy, som hade radions "Vårat gäng" litet som förbild.

K-G:s fallenhet för att teckna och skriva utmynnade i ett antal böcker och inte minst en handfull häften om Avan samt en bok om Avans Sportklubb 1917-2000, som uppmärksammades av Riksidrottsförbundet.

När K-G föddes ansågs han så svag att han nöddöptes av murarmästare Rutberg från Lillbacken. Visserligen kom K-G att ha besvär med luftrören, men faktum är att första gången han låg på sjukhus hade han fyllt 94 år.

Gunvor var född 1921 och började som 17-åring på Folkskoleseminariet. När hon var utexaminerad fick hon börja undervisa i småbyarna inåt landet. Gunvor trivdes bra med det och hade varit lärare i 10 år innan hon och K-G flyttade till Boden. Hon blev med tiden rektor i Björkelundsskolan. Gunvor var mycket intelligent, rolig och tämligen lågmäld och hon hade en fylld bokhylla värd

namnet. Som flera andra i sin släkt kom Gunvor att få starkt nedsatt hörsel. Hon avled 2009.

☐ s. Olav född 1923

Sjödrabbningar

Under ungdomsåren umgicks Olav mycket med Arte Lundberg och K-G med Folke Lundberg. De bildade en fyrkant med förbilder från Allers veckotidning, K-G var Sir Richard, Folke var Starke John, Olav var Topsy och Arte var Spinken. Det var vanligt att pojkar byggde flottor av löstimmer vid stränderna, något som strandrensarna förbannade. På de fyra pojkarnas flotta var Sir Richard kapten, Starke John stakade och de mindre pojkarna Topsy och Spinken var spanare. En oinbjuden besättningsman var Nordströms fruktade schäfer Don, han simmade ut till flotten, tog sig upp och skakade av pälsen varvid han blötte ned hela besättningen. Emellanåt flaggades för drabbning och en fiendeflotte kom uppfifrån byn med Karl-Åke Fabricius som härförare och en besättning bestående av Ansgar, Ellen och Olle, alla Fabricius.

Olav kom att verka som målare. Redan som tonåring och under kriget arbetade han i pappas byggfirma och vid Fortifikationen i Boden där han också hyrde ett enkelt rum för 5 kr i månaden. Han var lärling hos målerifirman Söderberg i Boden. Efter giftemål med Louise Widgren från Brännlandet i Avan 1945 bodde paret kvar i Avan. En bit in på 1950-talet gick dock flytten till Luleå. 1973 byggde Olav och Louise villa på Mjölkudden för att sedan bo i en lägenhet vid Radiomasten på Mjölkudden. Olav kom att ha fast anställning på Uppsala Byggnadsgille, nu BPA, där han var arbetsledare och också kom att ha chefsbefattning..

Under åren i Avan var Olav delaktig i Sportklubbens verksamhet som reaktionssnabb målvakt för bandylaget och sedan i ishockeylaget samt center i fotbollslaget. Olav tränade inför bandysäsongen enhandsräddningar genom att kasta en tennisboll mot en skrovlig vägg, där bollen studsade tillbaka snett och vint, olika varje gång. Vid Sportklubbens omtalade revyer, inspirerade av radions "Vårat gäng", deltog Olav med dragspelet. Sitt första dragspel skickade han efter från Hagströms, ett pianodragospel med en och en halv oktav. "Det var lättare än knappdragospel när man skulle lära sig själv". Senare blev det ett Horner och till slut ett italienskt spel, "Serosett B26", ett eftertraktat och mycket bra spel. Det var ovanligt med pianodragospel och det var också ovanligt att kunna spela efter noter, men Ola hade lärt sig av Östling, folkskolläraren. Han hade fördelen att få spela med bra musiker, Sieweth Sandström från Bränslan och sedan med de skickliga Sven Hallberg klarinett och Allan Nygren gitarr. På äldre dar hade Ola en egen orkester inom PRO.

Hustrun Louise arbetade i Luleå fram till sin pension på H/M med dam- och barnkläder samt tyger som specialite'. Paret har dottern Ann-Louise f. 1947 som bor i Stockholm och har arbetat hos Polismyndigheten där. Louise somnade stilla in kl. 08.00 den 1 februari 2019. Hon och Olav hade då bott på omsorgsboendet vid Örnen i Luleå i en månad.

Arbetsplatser som var hemliga

Under kriget var Olav anställd hos Söderbergs Måleri i Boden, en firma som hade många uppdrag inom fortifikationen. Det betyder att arbetsplatserna var hemliga och det krävdes ett speciellt pass för att få komma in och jobba.

Kommunistkräcken var stor, Olav hade en arbetskamrat som inte beviljades detta pass och skälet var att hans farfar hade varit med vid storstrejken 1909.

Ett märkligt exempel var en möbelsnickare klassad som kommunist och som egentligen skulle ha internerats i lägret i Storsien, men han var så skicklig att man inte kunde undvara honom. Därför inrättades en stor möteslokal som verkstad där han fick arbeta, men utan arbetskamrater. Vid Boden Södra kom de tyska permittenttågen och utspisning sköttes av lottakåren. Vid sådana tillfällen fick arbetarna ledigt och visades därifrån. Men Olav berättar att man ändå såg hur det gick till. Befälen kom ut på perrongen, medan de meniga fick sitta kvar i vagnarna där de efterhand försågs med måltider.

Nordströmspojarna och idrotten

1927 satte den 17-årige Alex Nordström upp ett anslag och föreslog att Avan skulle bilda en idrottsförening. Så blev det också. Janihanscha Egon påtog sig att vara ordförande, men det var Alex sex år äldre bror Birger som var drivande.

Men redan tidigare hade byn haft fotbollslag och skidtävlingar.. Den första fotbollsplanen var på hägnan nedanför GammelPerers och man spelade matcher mot Södra Sunderbyn, som hade ett bra lag. När pappa Karl-Axel tog en växel, fick Evert fotbollsskor och kunde vara med i laget (bra dribbler) och sedan efterhand var Hjalmar, K-G och Olav med i fotbollslaget. Det skall sägas att många vuxna inte såg på idrotten med blida ögon, de tyckte att det var meningslöst att springa och sparka på en "karutschamöjl" (gummiboll). Icke för ty arrangerades ändå en match ett par år in på 1940-talet mellan "gubbar" och "gummor" i byn. Det är väl inte omöjligt att en del av spelarna aldrig tidigare rört vid en fotboll.

Innan sportklubben bildades genomfördes också skidtävlingar. Birger arrangerade ett lopp, som gick från Nordströms, över älven och tillbaka. Han hade ordnat penningpriser. Ejnar Lindström från Unbyn segrade och vann 5 kr. Evert segrade i juniorklassen och vann 1 kr. Även Birger tävlade, han vann ett lopp med start och mål vid LarsJakubs. En litet mer udda sysselsättning var att man utövade boxning med farstun hos Nordströms som "ring". Man hade vinterhandskar som stoppades med skohö för att lindra slagens verkan.

Hälsofilosofi

Efter träning och tävling var det kall avrivning som gällde. Något annat sätt att tvätta kroppen fanns ej, förutom den vedeldade byabastun, som låg mellan Hammargrens och Garveriet. Den var uppskattad. Tid fanns också avsatt för kvinnor. (En bonde från en närliggande gård, hade legat i slyn och kikat på nymferna, blev påkommen, men menade: "He var ot mitji å söy"). Olav säger att deras familj var den enda i byn, som intresserade sig för Are Waerlands

hälsofilosofi, som gick ut på att "Avskaffa livsföringsfel och sjukdomar försvinner av sig själv". Han propagerade starkt för kruska, en gröt som bestod av russin eller fikon, vetekli, havregryn och vatten som kokas. Mamma Justina brukade se till att pojkarna fick prova den. När det någon gång fanns vitaminrika apelsiner i affären att köpa, undrade andra kvinnor hur hon hade råd att köpa sådana. "Ja", sa Justina, "pojkan rojk'åt o dom seuop'åt". Då kan det bli pengar över. Hälsoprofeten med det norskklingande namnet, var född i Ekenäs i Finland, verkade i Sverige, dog 1955 i Italien och begravs i Djursholm.

Avan 6 Biggmestars K.J. Pettersson

Huset låg efter byavägen rakt ovanför skolan. (Senare EFS).

□ Karl Johan Pettersson byggmästare född 1851 Kronobergs län "Biggmestarn", CJ Pettersson, kom från Blädinge några mil från Växjö i Småland till Norrbotten och det sägs att han hade den ungerska syrenen med sig. Han var mjölnare och kunde bygga kvarnar, bland annat hade han byggt den nedre kvarnen i Ale (turbin) och han hade ägt den i Rosvik. År 1905 kom Karl Johan till Avan och gifte sig samma år med en Rutbergsflicka från Lillbacken. De slog ned bopålar på en tomt vid Avans byaväg intill smeden Lindström. Efter det att båda makarna gått bort, han 1928 och hon 1940, förvärvades tomten 1942 av en grupp byabor för Evangeliska Fosterlandstiftelsens räkning. Det hus som "Biggmestarn" med familj bott i flyttades till Storbäcken och står nu som bagarstuga hos Mia Andersson. Efter det att EFS i Avan lagts ned försåldes huset 2007 och omvandlades till bostad med Jörs-Daniel Andersson som ägare.

Här i Avan byggde Pettersson om Fällkvarnen som fick turbin. Det kom att bli sista gången den restaurerades, något som gjorts var 25:e år sedan 1830. Men Karl Johan övergick till att hugga gravstenar, de var mycket höga (upp till 3 meter) med en sneddad överkant och gjorda med skicklighet. Stenarten var rödaktig och bröts på Nästberget (intill Svallmyrberget). Gravstenarna märks tydligt på kyrkogården i Gammelstad (och i Luleå). Hans egen sten finns kvar. Den står på höger sida om det första lilla gravkapellet och syns väl från landsvägen. Han har gjort stenen själv. Hur visste han när han skulle dö då? På den tiden högg man inte in datum och årtal, men Karl Johan avled 1928 i 77 års ålder.

Hugga i sten

Av hävd kunde man hugga sten, hämta grus och sand, torv och vedbrand var som helst i den samfällda skogen. Efter Laga Skiftet, som hade satt sig runt 1870, delades även skogsmarkerna upp på byns fastigheter. Detta påverkade egentligen inte den fria hanteringen, men med tiden blev det en del gruff. In på 1900-talet gjorde Kapten Lundberg en äganderättsutredning, vilken väl i någon mån bromsade den fria användningen. Stenhuggarkonsten dog ut, men fortsatt hämtade avaborna grus och sand där sådant fanns, oavsett ägare. Bra ställen

för stenhuggning var Snöberget upp mot Råtjärn och Nestberget efter Alviksträsksvägen.

☐ h. Johanna f. Rutberg född 1864 vigsel 1905

Hon kom från Rutbergs i Lillbacken. "Janne" Johan Erik Rutberg d.ä. född 1840 var hennes far och Johan Erik Rutberg d.y. född 1866 hennes bror. Johanna levde till 1940.

☐ s. Karl Arvid född 1905

Karl Arvid blev volontär i det militära, något som ofta ledde till polisyrket. Så och i detta fall. Han fick anställning i Dalarna och efter bara något halvår kom han hem på besök. Det berättas att en dag under besöket skulle Karl Arvid åka med färjan, men vid tid för avgång syntes inte skepparen Jahn-Axel till. Ingen reagerade, man var inte så noga med minuterna och allra minst Jahn-Axel själv. Men Pettersson blev mer och mer irriterad och till slut skrek han till maskinist Lundberg på klingande dalmål: "Men tuta då för fan, så han skyndar sä". Just då kom Axel cyklande nedför backen mot färjläget. När han gick in på däck tog han lugnt fram sin klocka som hängde i en kedja i västfickan och sa: "Hä do sött, jö hä glömt o dråå klocka". Gud skapade ingen brådska, brukade man säga på byn. Ibland kunde färjturen bli någon minut försenad, i gengäld var man generös mot de som kom för sent. Även om färjan lagt ut från kajen vände man och tog med eftersläntaren. Karl Arvid avled 1970 i Eskilstuna.

☐ d. Ragnhild Emelinda född 1907

"Biggmestar-Ragnhild". Flyttade söderut, blev änka efter en Nyberg och avled 1989 i Lindesberg.

Avan 7 Läss-Teors Lars-Pers Boqvists

Sedan 1632 har huset legat på samma ställe som nu. En lång radda av ägare därefter finns angivna i "Hus och Teg i Avan". Vid skiftet på 1860-talet står Anders Petter Andersson och hustrun Anna Stina som ägare. De var föräldrar till Anton Andersson. Bostadshuset var på Anton tid en lång Norrbottensgård med två ingångar, som låg efter Dalvägen mitt emot skolan. Nu ersatt av ett modernare tvåvåningshus, som är byggt på 1950-talet av Rune Bokvist.

☐ Petter Anton Andersson hemmansägare född 1858 vigsel 1907

Den stora bataljen

Vintern 1927 anordnade sonen Uno Andersson en skidtävling på LarsPersa-gården. 6-årige Karl-Gustav Nordström skulle tävla mot LarsPersa-Anton, som var sisådär en 60 år äldre. Många grannar hade kommit för att titta på. På gårdsplanen bildades varje vinter en jättedriva och uppe på den skulle starten gå. Banan gick sedan bort till härbret 50-60 m bort och tillbaka. K-G hade tagit utmaningen på största allvar och åkte för allt vad tygen höll. När han kommer i mål får han se att farbror Anton inte ens kommit iväg. Varje gång han skulle starta ramlade han omkull, kvinnorna hjälpte honom upp, men det var som förgjort. Han föll igen. Uno delade sedan ut en medalj till den mycket stolte

segraren. När K-G började skolan kunde han stava sig till medaljens text: Hästpremiering, Hederspris.

Antons föräldrar var Anders Petter Andersson och Anna Stina Karlsdotter. Anton dog 1931.

☐ h. Justina Amanda Johansson född 1870 Överluleå
Justina Amanda "LarsPersa-tant" var från Svartbyn. Hon dog 1931 tre dagar efter maken.

☐ mak. i första giftet s. Axel Uno född 1901
Föräldrar var Anton och Justina Amanda Eriksson. Uno var lång till växten, en översvallande trevlig och verbal man, men inte ämnad att bli bonde. Uno tog över gården efter sin pappa, men gick i konkurs. Vid årsskiftet 1935/36 köpte kronojägare Edvig Bokvist den gamla slitna fastigheten, som nu bebos och drivs av tredje generationens bokvistare.

Uno hade träffat en rik änka, som hade ett stenhus i hörnet av Köpmangatan/Tullgatan i Luleå, så han hade kommit upp sig. 1934 hade han gift sig med Johanna Sofia Åkerlund född 1893 i Solberget. Hon var hans andra hustru. Paret kom att flytta tillbaka från Luleå till Avan. Hustrun dog 1968 i Avan och Uno dog 1978 i Avan.

De bodde i huset, som ligger i den tvära kurvan ned mot färjstället, "Anton Sundströms". Den yta som ligger på andra sidan Färjvägen, bakom ryggen av Ekmans loge tillhörde också Uno. Där hade stått ett litet hus som beboddes av Lass-Johans syster Hilda som var piga hos Anton, men huset flyttades och står nu på tomten hos Lars och Inger Holmström. Uno och hans hustru nyttjade den fria ytan till att odla blommor och grönsaker, men hade också satt jordgubbar. Åke Fabricius berättar att när han var pojke på 1950-talet lockade detta förstås byns pojkar, som i mörkret kröp omkring i fårorna. Men det såg Uno. Han gick ut på farstubron och ropade: "Kom in pojkar skall ni få jordgubbar och grädde". Efter en sådan vänlighet hade pojkarna inte hjärta att fortsätta sitt pallande.

☐ mak. i andra giftet d. Anny Maria född 1903
Anny gifte sig 1931 med tummaren Albin Thurfjell född 1897 i Alvik. Anny blev änka 1982 och avled 1989 i Luleå.

☐ d. Emmy Antonia född 1908
Emmy förblev ogift. Hon arbetade som sjuksköterska i Dalarna och dog i Falun 1993.

☐ d. Anna Justina född 1910
Anna, "Ekströms-Anna" kallad, gifte sig 1937 med Bernhard Ekström, granne i Avan. Hon var mycket arbetsam, skötte kor och lagård, duktig i matlagning och intresserad av trädgårdsskötsel. Anna och Bernhard fick barnen Anne-Mari född 1940 och Bernt född 1946. Båda bor i Avan. Anna blev änka 1981 och dog 2001.

☐ bror Herman Andersson född 1863

Herman bedrev en diversehandel under 12 år isi LarsPers. Den långa gården hade två ingångar, den närmast byn ledde till bostaden och den mer mitt på gården gick till butiken. I Post- och Inrikes tidningar kungörs den 27 maj 1889 att han "ämnar idka handel". Herman skötte också posten, som kom i en postväska från Norra Sunderbyn.

Den 20 mars 1901 dör Herman efter att ha "intagit ättiksprit". Han tog sitt liv med en av de varor han saluförde i butiken. Bakgrunden till självmordet sägs vara att han förfalskade växlar (ett sätt för kunder att betala varor). Det berättas att Herman hittades i härbret och att en piga snabbt skickades iväg till ladugården för att skaffa varm mjölk till honom, men livet stod inte att rädda. Fyra personer i Avan hade gått i borgen för ett lån som Herman erhållit hos Bankaktiebolaget Stockholm-Öfre Norrland och de fick efter Hermans död punga ut med sammanlagt 2.997.19 kr jämte ränta.

Boqvists

Enligt köpekontrakt den 7 december 1935 betalade Edvig Boqvist 12.500 kr för fastigheten. Bostadshuset uppges till 17m långt, ladugård och stall 27 m, vedhus 7 m långt. Därtill fanns loge och bagarstuga, Enligt deklaration 1938 fanns 14 ha åker (6 ha fastmarksjord och 8 ha torvmarksjord), 80ha skogsmark, övrig vall 10 ha. Man hade två kallblodshästar, 3 kor samt kvigor och kalvar på tillväxt. Dessutom ett par får och ett svin, några höns. Djurbesättningen byggdes efter hand upp. 1945 fanns 6 kor. Fastigheten var försäkrad i Nederluleå sockens ömsesidiga brandförsäkringsbolag och 1938 taxerad till ett värde av 12.900 kr.

Dramatisk inflyttning.

Vid nyår 1936 flyttade familjen in. Det fanns inte en vedpinne i huset. Snön var ovanligt djup, den stod ända upp till fönstren och det gick inte att komma ut i skogen för att hämta ved. Man tvingades att riva en mellanvägg i långlogen för att få bränsle till uppvärmning av bostaden .

☐ Johan Edvig Boqvist född 1888 i Jokkmokk. Kronojägare. Död 1963
Gift 1913 med Anna Augusta Larsson född 1889 i Ersnäs. Död 1972.

Dottern Irma född 1915 i Jokkmokk

Sonen Rune född 1921 i Gällivare, död 2013

Dottern Gunhild född 1923 i Gällivare, död 2009.

☐ Det blev Rune som tog över ägarskapet och efter honom sönerna Birger och Ingemar. Ett tredje barn är Gerd, gift Strähle.

☐ Gunhild gifte sig med Sven-Erik Sundström från LarsJakubs i Avan. De drev taxirörelse och hade tre barn, döttrarna Susanne och Anette samt sonen Björn.

☐ Irma gifte sig med Åke Espling från Kalix. Hon var till större delen hemmafru, men arbetade som ung vid försvaret i Boden, intendenturen. Åke började som smörgåsnisse på Gästis i Kalix och avancerade till servitör. Han hade senare olika arbeten i Luleå och Gammelstad. Under lång tid var han biografvaktmästare på Spegeln i Shopping, från den första filmen Five pennies

med Doris Day till den sista när biografen stängdes. Familjen hade hus vid Trädgårdsgatan 9 i Luleå, men var mycket i stugan i Avan. Barnen Göran -45, Gunnar -48 och Håkan -56. Irma levde 1916-2007, Åke 1916-1991. När de samstämde sina mödrars berättelse om födseln visade det sig att de två var födda inom tre timmar samma dag.

Med häst och vickflake

(Berättat av K-G Nordström). Det var en lördag, en brittsommardag. Vår granne Bokvist och vi hos Axel Nordströms hade haft korna på skogen under sommaren. Nu gick korna på bete hemma på gårdarna och vi, Rune Bokvist och jag, skulle köra gödsel från sommarlagårdarna i Bränslan till de plöjda åkrarna på Beten. Bokvists hade två hästar, en brun och en svart, lugna hästar som inte gjorde sig någon brådska, när de lunkade fram på Hultvägen. Rune körde den svarta, ståtliga Skimmer och jag följde efter med den långsammare Kamrat. Vi lastade gödseln i vickflakar med stora hjul, som gnisslade mot gruset på landsvägen. Rune och jag var jämgamla, 16 år, och när vi lastade gödseln pratade vi om kvällens dans på Lundbergs loge, om vilka flickor vi skulle bjuda upp till dans och om "The Jollies", orkester från stan som skulle spela. – Bara vi blir av med lukten av dynga, sa Rune. Vi bestämde att när vi var färdiga med arbetsdagen skulle vi gå ned till älven och bada, tvätta oss och byta till kostym med skjorta och slips. Det var sista lasset för dagen. När vi kom fram till Beten satt Runes morfar i dikesrenen. Han hade gjort upp en eld och höll på att koka kaffe i en sotsvart kaffepanna med en lång träpinne som handtag. – Kom så får ni nalta kaff. Och vi satt i dikeskanten med varmt kaffe i emaljerade muggar och åt limpsmörgåsar med rökt hästkött som pålägg. Och solen sken från en blå himmel, svalor kretsade kring oss och livet kändes så bra, så bra...

Jag skall aldrig gifta mig med en bonde

Gerd berättar: Under sommarloven måste jag alltid hjälpa till med slåtter, när alla andra var lediga och badade. Därför sa jag alltid att jag aldrig skulle gifta mig med en bonde. Samtidigt tänker jag att det var ganska mysigt ibland. Det var ofta ganska många som kom och hjälpte till. Vi kunde sitta i solen vid hässjan och äta fil, mackor, saft med bullar eller sitta i vår slotterkoja i Beten. Ibland blev det bad i bäcken. Jag lärde mig tidigt att köra traktor och en gång när jag var 13 år tippade jag i det stora diket i Hjalmar's backe. Jag skämdes så och sprang hem och gömde mig i ladugården och alla sökte efter mig, men jag kunde inte låta bli att kika och då fick Jörs-Tommy, som var och lekte med mina bröder, se mig. - Där är hon, där är hon!"

Avan 7 JoanArons (Joanaronsch) Erik Johansson

Huset är det första av de tre som ligger på höger sida av Seletvägen vid Lillbacken. Det har fått sitt namn från Johan Aron från Jörs. Han far Anders Andersson drunknade 1828. På 1850-talet byggdes huset som en Norrbottensgård. När Herman kom hem från Amerika byggde han 1926 på och ut och gav byggnaden ett mer amerikanskt snitt.

Jordbruksmarkerna fanns i anslutning till boningshuset, ned mot bäcken och upp mot Hultet. Nu har en del vuxit igen medan Tommy Andersson arrenderar det brukbara. Bebyggelsen i kilen på Bränslan, mellan gamla och nya Seletvägen, är ursprungligen mark från JoanArons.

☐ Erik Johansson f.d. hemmansäg född 1863 vigsel 1886
Erik var född i Avan 7 och avled 1924. Hans föräldrar var Johan Aron Andersson och Elsa Greta Andersdotter.

☐ h. Karolina Berg född 1859 Piteå landsförsamling
Karolina och Erik gifte sig 1886. Hon kom från Sjulsmark. Avled i Avan 1940.

☐ s. John Axel Mauritz född 1888
Sjuk, till Pite Hospital. Tillfrisknad och utskriven 1922. Åter sjukhuset 1930.
Avliden 1932

☐ s. Erik August Johansson, jordbruksbiträde född 1889 vigsel 1920
och hans hustru Anna Eugenia Öhlund född 1891
August och Eugenia fick 1921 en dotter, Myrtie Maria. 1923 emigrerade "Jena" med sin dotter till Vernon i Amerika. August hade tidigare bott i Amerika, kom hem 1919 och åkte troligtvis tillbaka före hustru och dotter.

August åkte tre gånger till Amerika, först 1909-1913 sedan 1914-1919 och slutligen i början av 20-talet. Anmärkningsvärt är att han deltog i Första Världskriget. USA gick in i kriget våren 1917, men inte med full kraft förrän under 1918. 13.000 soldater slogs för USA utan att vara amerikanska medborgare.

"Jena" var dotter till Erik Johan Öhlund som ägde den ljusgröna Norrbottensgård som låg mitt emot Sandnäsetskolan. August kom att äga denna fastighet under en period. Vid återvändandet till Amerika sålde han 1921 hus och jordbruksmark till Isac Aron och Emma Andersson från Ostibyn. Vernon ligger i Kalifornien nära Los Angeles. Vid folkräkning år 2000 hade orten 91 invånare.

☐ s. Johan Linus Johansson född 1891
Linus emigrerade 1909, 18 år gammal, till Seattle i staten Washington i Nordamerika. Han återkom till Sverige och var skriven på Lillbacken vid folkräkningen 1920, men återvände till Seattle 1924.
Lisbeth Jakobsson, Bälinge återger en historia som hennes mormor berättat och som berör Linus.

En äventyrlig dam. "Jonas Gotthold (1860-1827) och hans första hustru Anna Lindström (1861-1914) i Bälinge 4 hade en dotter Alma Gotthold född 1888, som var begåvad och vacker, men ganska äventyrlig. Föräldrarna hade stora planer för sin dotter, hon fick bland annat gå folkhögskolan i Boden. Alma hade förälskat sig i en snygg man, Linus Johansson från Avan 7, men föräldrarna ansåg inte att Linus var ett lämpligt parti, han var för fattig.

Alma blev skickad till Värmland för att lära sig arbetet på ett mejeri. Hon trivdes inte och skrev hem till föräldrarna att mejeriet var smutsigt och ville

komma hem, men hon kom inte hem direkt utan stannade i Gammelstad i en kyrkstuga tillsammans med Linus.

1909 födde hon en son, Rickard, men Linus hade redan åkt till Nordamerika. Alma ville åka till Linus i Amerika, men det verkade omöjligt. Men kärleken är uppfinningsrik, så hon skrev brev till en annan Bälungebo, Helmer Eriksson född 1875 på Zakri, som redan var i Amerika, med förespeglning om att de skulle gifta sig. Alma reste 1911 till Amerika. Sonen Rickard blev kvar i Bälunge, men kom senare till sin mamma. Han följde då med sin moster Edna.

Väl i Amerika, där Helmer väntade på Alma, steg hon inte av tåget utan åkte förbi järnvägsstationen i akt och mening att träffa Linus. Men Helmer hade klivit på tåget, gick igenom vagnarna och hittade henne. Sagan tog slut – det var bara att kliva av tåget. Alma och Helmer gifte sig som det var uppgjort och fick några barn, men äktenskapet var inte lyckligt.

☐ s. Herman Herbert född 1894

Herman tog över gården och verkade som bonde på heltid. 1931 gifte han sig med Emma Adina Lindgren, född 1904 i Sundom, död 1986 i Avan. Herman avled 1972. Paret hade dottern Ingrid Adina född 1932 (avliden), Ingrid var gift med Kjell Lundberg -31 från Klöverträsk, de bodde i Gammelstad. Hon var lärarinna, han ingenjör. Vidare sonen David Herbert född 1934, kom att äga huset. Han avled 2020. Herbert bytte efternamn till Jolerus. Han verkade inom skolvärlden, blev rektor och ansågs som en skicklig pedagog och skolledare. Vidare dottern Ruby Elisabet född 1937 gift Löf. Paret flyttade till Stockholm och kom ofta hem till Avan på semestrarna. Slutligen Elsa Margareta född 1940, ogift och död 1981 i Boden, Kommendörsgatan 2C. Hon arbetade som ung på telegrafstationen hos Ester Sundström och hon ägde bagarstugan. Det finns tre utstakade tomter efter Seletvägen, två avsedda för systrarna om de skulle vilja flytta hem till Avan. Tomterna är ej bebyggda och ingick vid Herberts fränfälle 2020 i hans dödsbo. Huvudfastigheten, markerna och de tre tomterna såldes 2020 i ett paket för 5.500.000 kr.

Vid 20 års ålder emigrerade Herman 1914 tillsammans med sin bror August till Vernon i Amerika. Båda återkom till Avan 1919 där Herman blev kvar medan August återvände till Vernon med sin nybildade familj.

Huset i Lillbacken

Med på resan till Amerika var även en man från Selethållet. Han har berättat att väl i Amerika sade Herman att de skulle arbeta mycket, sju dar i veckan, för att tjäna dollars. Vännen undrade hur det rimmade med hans tro och vilodagen, men Herman svarade att han hade haft ett samtal med Vår Herre och det var inga problem. Väl hemkommen med dollars på fickan och ett foto av ett amerikanskt hus satte Herman igång med husbygget som tog 30 år innan det var helt klart i sin pampiga amerikanska stil. Det remarkabla var att Herman under byggtiden bodde kvar i Norrbottensgården och runt och över detta byggde han det nya huset, som kom att bli en del av den slutliga byggnaden. Därav den något ovanliga planlösningen.. Herman var ett arbetsfenomen, han handhyvlade

Avan 8:5 Ekströms

En del av det stora Mårshemmanet. Ligger nere vid älven snett nedanför skolan. Isak Olof förvärvade marken och byggde huset i början av 1900-talet.

Till en början bodde han och hustrun Erika i bagarstugan och hyrde ut huset till folkskollärare Husberg.

☐ Isak Olof Ekström hemmanägare född 1862 vigsel 1898

Han kom från Ollgården i Brännlandet. Pappan hette Isak Olof Nordström, "Ollfärn" kallad. Sonen Isak Olof, som bytte efternamn till Ekström, var snickare och hade varit två vändor till Amerika. Första resan gjorde han redan som 19-åring 1882 med hästskjuts till Jörn, tåg till Göteborg, båt till Southamton och därifrån vidare till New York för att slutligen landa i Michigan. Isak Olof avled 1940 i sviterna efter en förkylning. Han hade dåligt immunförsvar och var ofta förkyld, trots att Erika medicinerade honom med en sked konjak varje kväll.

Isak Olof var tydligen inte så förtjust i sin rödlätta och fräkniga hudtyp. Han levde fortfarande när sonen Bernhards dotter Anne-Mari föddes 1940. Han lär då först av allt ha frågat: "Er a frekene?" (Är hon fräknig?). Mennys barn har berättat om sin morfar. Vid ett tillfälle när Menny var sjuk, bodde hennes dotter Eva hos morföräldrarna. När Isak Olof mötte henne vid bussen hade hon på sig ett par snickarbyxor, som Menny sytt. Då blev han mycket misslynt, sådana kläder skulle väl inte en flicka ha. Erik kommer ihåg honom från lagården en gång. Det hade kommit lamm och Erik var förtjust, men när han försökte fånga ett blev det stopp. Så fick man a l d r i g göra enligt morfar. Inte jaga djuren.

☐ h. Erika Öqvist född 1869

Erika kom från Svartskatan i Ersnäs och var yngre syster till Anna, som hade gift sig med Isak Olofs bror Nils Johan Isaksson. Erika hade varit piga isi Nykall. Hon var troende och mycket arbetsam och kom på äldre dagar att få ryggproblem och tvingades gå i "90 graders vinkel". Erika hade en mycket vacker sångröst. Tonsäker. Hon hade en stark moral och menade att man skulle "inte vara märkvärdig".

Erika blev blind och sängliggande i många år. Närminnet sviktade också. Hon frågade alltid vem som kom in i rummet. Hon låg och spretade litet med fingrarna i luften (gymnastik) och sjöng psalmer, Närmare Gud till dig, Klippa du som brast... Anna och Bernhard gjorde ett stort arbete som tog hand om henne då hon var sängliggande de fem sista åren. Erika var orolig ibland på slutet. "I hiva mä väl ånt uppå Bjuröklubb?" Men i Anna och Bernhards händer kunde hon få vara kvar hemma och känna sig trygg. Erika levde till 1957.

☐ d. Rut Amanda småskollärarinna född 1899

Småskollärare i Bjursträsk, Ale och Alvik. Gifte sig i 40-årsåldern med Axel Höjdal, Långnäs. Rut, som avled 1981, var mycket ordentlig och noga både som lärare och privat. Hon var också mycket mån om sina syskon och syskonbarn. Axel drev taxirörelse i Alvik/Långnäs. När han avled 1964 flyttade Rut först till

på Garnis (Garnisionssjukhuset i Boden). När hon var i Avan under somrarna hände det att hon skötte Avans växel när Ester Sundström behövde vara ledig.

□ s. Nils Bernhard född 1909

Bernhard tog över hemmanet och jordbruket. 1967 såldes kreaturen medan jordbruket drevs fram till 1975, då Bernhard pensionerades. Han skötte alla snickeriarbeten inom jordbruket själv och tog också, i likhet med sin far, en del snickeriuppdrag utanför hemmet. Bernhard var en ovanligt snäll och hjälpsam människa, som skötte sina åtaganden på ett föredömligt sätt. En aktad byabo. Bernhard var atletiskt byggd, "alla muskler satt på rätt plats", en nordisk viking. Emellertid hade han bra nio tår. Om den saknade tån avlägsnats med ett svärdshugg framgår inte. Styv skidåkare, åkte Vasaloppet 1931 med en bra placering. Sonen Bernt tror att han kom på 41:a plats. Bernhards syster Aina har berättat att de satt som klistrade framför radioapparaten, när Sven Jerring läste upp resultatlistan. Till slut kom det: "Berhard Ekström, Avan". Det kan ha varit första gången någonsin som byns namn nämndes i radio. Bernhard tävlade liksom Henry också i skytte. Bernhard deltog aktivt i skötseln av Avans laxfiske och han var också engagerad i jordbrukets fackliga och ekonomiska föreningar. Gift 1937 med "Ekströms-Anna", Anna Andersson f 1910 (död 2001) från granngården "LarsPers" i Avan. Anna var en mycket arbetsam person, skötte om kor och lagård, var duktig i matlagning och intresserad av trädgårdsskötsel. Paret fick två barn, Anne-Mari född 1940 och Bernt 1946. Bernhard avled 1981.

□ d. Aina Augusta född 1912

Gift med Alex Andersson från Ostibyn i Avan. De drev Alex Anderssons Diversehandel i Avan. Han anställde 14-åriga Aina, som kom att bli hans hustru 1937. 1930 hade Alex (1899-1995) låtit bygga en egen fastighet för affären med boende på övervåningen. Även om Alex levde tills han blev 96 år hade han nedsatt ork på grund av lungsjukdom. Detta kompenserade Aina med en obändig arbetsförmåga. Hon arbetade sällan under 12 timmar varje dag. Skötte det mesta i butiken från varubeställning till städning. Hon var mån om att kunderna skulle vara nöjda. Aina var en ovanligt duktig yrkesmänniska som "älskade affärlivet". Vid Alex pensionering 1967 upphörde verksamheten. Nya tider hade kommit och lanthandeln hade spelat ut sin roll. Alex och Aina begåvades med två döttrar, Inger född 1942 och Anna-Greta 1945. Aina som verkligen älskade sitt Avan och var engagerad i Evangeliska Fosterlandsstiftelsen avled 1994 på väg till ett symöte i Missionshuset.

Särskilt intresse

Männen i släkten hade under många generationer fallenhet för snickeri. Nils Petter Forsberg anger i efterlämnade anteckningar, att Bernhards farfar, Brännlandsfärn", var byggchef när skolan för skänkta medel byggdes 1868. När hammaren slant någon gång och de slog sig på tummen svor de inte på det vanliga viset. De hade en egen svordom, "fällbortis". Kanske var detta i aktning av att många av släktens kvinnor var troende och framför allt för Erikas skull. Det fanns mycket starka band mellan henne och sönerna Henry och Bernhard

och de banden befästes också med Bernhards son Bernt. Det bör tilläggas att släktens kvinnor var mycket händiga med nål och tråd, speciellt Rut som var "helt fenomenal". Dock kom varken svordomar eller det ekströmska "fällbortis" över deras läppar när de stack sig med nålen i tummen.

Den förfärliga branden

En vårnatt 1938 brann garveriet. Folk från hela byn samlades och bildade langningskedja för vatten från älven. Åt själva garveriet fanns inget att göra, krafterna sattes in på att rädda garvare Ruths bostadshus. Under tiden spred sig elden från garveriet till Ekströms lagård, som låg vägg i vägg. Efter en halvtimme ansåg man faran över, garvarens gård skulle klara sig från brand. Nu gällde det att skydda Ekströms gård från att antändas. Bernhard, son i huset, hade lyckats få ut alla djur ur lagårn. Några vilsna, skrämde kor sprang hit och dit på gårdsplanen och måste vaktas, de ville tillbaka in i den brinnande lagårn. Bernhard kappades med elden, han försökte rädda kördon som stod i lagårdslidret. Han greppade tunga timmerkälkar i åsarna och sprang med dem ut på gården. Så in igen och hämta lastvagnen, vickflaken, höskrindan, rullharven och gödselspridaren, allt viktigt för vårbruket. Till slut tog någon tag i hans arm och bad honom sluta. I samma ögonblick rasade lagårdstaket samman. Det eldfängda höet liksom exploderade i ett moln av gnistor. Hettan från den dånande elden brände i kinderna. Men Ekströms gård klarade sig undan branden.

En tid före branden hade Bernhard och Henry huggit och sågat virke till en tänkt snickeriverkstad. Det betyder att det fanns virke till att omgående bygga upp en ny lagård. Det blev en vacker byggnad, som fortfarande efter 80 år står rak i ryggen med långsidan mot byn, Under uppbyggnaden kunde en del av logen användas som lagård. En del av kreaturen inkvarterades hos grannar. Men någon snickeriverkstad blev det inte.

Avan 8:10 Helmers Helmer Nordström

Fastigheten är en del av Mårshemmanet och ligger granne med skolan, på Bodensidan. Förutom en del jordbruksmark tillkommer ett skogsskifte.

Huset uppfördes 1916 av en timring från Västmark.

☐ Karl Helmer Nordström handelsförest./hemmäg född 1878

Helmers två bröder, Albert Nordström och Johan Almkvist, bodde inom synhåll och hade var sin grannfastighet. Helmer var starkt engagerad i Avans Handelsförening, som verkade mellan åren 1914-1921, först som revisor sedan som föreståndare. Över huvud taget var han engagerad i många saker. Mycket tyder på att han var skomakare i grunden, det fanns verktyg och lädersjok efterlämnade och han levererade också skoremmar (av läder) till Handelsföreningen. Helmer var gift tre gånger. Hans första fru var Lina Lovisa Bergman 1877-1910. Helmer avled 1937.

☐ dotter i första äktenskapet Nanny Eugenia född 1913

Nannys mamma dog i barnsäng, men själv blev hon över 80 år gammal. Hon var gift med Erling Norman i Gellivare. Han var chef för godsutlämningen vid SJ på orten. Erling fick en tragisk död 1965, när han lutade sig ut genom fönstret på femte våningen för att ropa ett meddelande till en arbetskamrat nedanför föll han helt sonika ut och dödades vid nedslaget i backen. Nanny avled 1993 i Gellivare.

☐ Hustru Selma Elisabet Lindgren född 1884 Norsjö, Västerbotten

Selma var född i Bastutjern. Hon kom som piga hos Helmers och blev hans tredje fru. Timid, snäll. Hon hade gravt deformerade ben efter en olycka när hon steg ned i ett hål för en hässjestolpe och bröt benet. Selma började gå för tidigt med följd att båda benen blev skadade och vinklade utåt. Hon hördes aldrig klaga över smärtorna. Selma hade tidigare varit piga hos Adolf Nilsson i Sandnäset. Hon avled 1963 på Bredängshemmet i Gammelstad. Selma och Helmer hade tre barn, Mimmi -24, Ejnar -26 och Karl-Olov -29. Pojkarna förblev båda ogifta och barnlösa medan Mimmi gifte sig med Ejnar Pettersson, som var född i Älvdalen. Deras son Lennart innehar nu fastigheten, som efter 100 år fortfarande är kvar i släkten. Mimmi hade arbetat som piga åt Enblads (Express) och varit barnflicka åt Staffan, vars mamma Edit -08 var från Holmströms i Avan. Mimmi tyckte om att väva och kännetecknades allmänt av ordning och reda, en åkomma som smittat av sig på sonen Lennart. Mimmi blev änka 1991 och dog i Luleå 2005. Om Ejnar kan sägas att han var ett självlärt "tekniskt geni". Han kunde bygga "vad som helst". 1972 blev den traktor han byggde klar och den används, nära 50 år senare, fortfarande på gården till plogning och annat. En 4-takts midjestyrd 4-hjulig hjullastare gick dock i stöpet, han dog nämligen i samma veva, 1977 blott 51 år gammal. Ejnar började sin arbetsbana på Baktmans Mekaniska Verkstad i Luleå och övergick sedan till kommunen där han arbetade med "skruvar och plåt". Karl-Olov var också tekniskt begåvad och mycket noggrann i det han gjorde. På fritiden spelade han i ASK:s bandy lag. Han läste mycket och kom att tillbringa ett år hos Oddvar (JaniHansch) i Malmö, där han gick en teoretisk utbildning, oklart av vad art. Karl-Olov avled 1985. Selma avled på juldagen 1963.

Karl-Olov utbildade sig i unga år till rörmontör och utövade sitt yrke, företrädesvis i Boden. Omkring 1975 drabbades han av sjukdom, astma, som omöjliggjorde fortsatte arbete inom sitt yrke. Han fick då anställning som förrådsarbetare på LV7 och övergick efter några år till likanade uppgifter på F21. Karl-Olov avled då han var på väg till jobbet vid F21. När han väntade på personalbussen tvärdog han. Flygflottilens läkare råkade stå intill när det hände och kunde berätta att Karl-Olov var död innan han ens nått marken. Karl-Olov hann således inte ens att bli överraskad. Hans bror Ejnar dog också i en hjärtåkomma.

Avan 8:8 Gusta' G.A. Sundström

Ligger precis vid älven rakt nedanför skolan. Huset är byggt av Karl-Axel Nordström 1897 på en 400 kvm stor tomt köpt av InreMarkströms. Tidigare låg ett mindre hus på pålar i älvkanten, idylliskt med klunkande vatten under och var tänkt som backstuga åt Axel Nordströms mor. Ingen jordbruksmark ingick. 1910 förvärvade Gustav Adolf Sundström fastigheten.

☐ Gustav Adolf Sundström byggnadsmålare född 1867 vigsel 1889

Gustav hade tidigare haft en fastighet vid byavägen (Alfred Lundbergs) intill Alex Anderssons affär, men gått i personlig konkurs. Avled 1927.

☐ h. Johanna Teresia Nordström född 1868

Äldre syster till Karl-Axel, som byggde huset. Avled 1942.

☐ s. John Axel grovarbetare född 1901

John bodde på nedervåningen och gifte sig 1953 med Ragnhild Olofsson från Alviksträsk, som var född 1909 i Gellivare och dog 1959. "Na Gusta-Ragnhild" sågs som en trevlig kvinna. John hade lust för musik, dragspel och munspel. John kom på äldre dar att få besvär med reumatism. På somrarna bodde han i "det lilla huset nedanför det stora". Det stod på pålar i älven och när John hade förfriskat sig med någon pilsner öppnade han fönstret och kastade tomflaskan i älven. Med åren bildades en ansenlig glasbank. Han och systemen Anna flyttade på äldre dar till Gammelstad. John avled 1983 i Gammelstad, Sandåkersvägen 35.

☐ s. Sven Albin född 1904

"Tunteli". Rolig karl. Bodde på övervåningen. Med första hustrun Hildur Fredriksson född 1907 i Alviksträsk fick han sonen, Sven-Arne född 1943. Mamman dog i barnsäng 1943. Sven gifte sig 1946 med sin hushållerska Emmy Vendela Lindgren född 1910 från Junkön. Det var en bestämd kvinna, ett "rivjärn". De flyttade i slutet av 50-talet till Bergnäset, där Sven arbetade åt kommunen. Paret dog inom några dagar i juni 1984.

Det var alltid roligt där Sven var med. Han arbetade inte hårt, men var ändå omtyckt. Han kunde alla 100 sätt att vila på en spade. Sven gjorde exercisen i Stockholm. Han arbetade på Björns tegelbruk och var en tid vaktmästare i Avans skola. En gång när ägaren till Björns tegelbruk, konsul Burman, sålde en pråm som drogs till Stockholm, satt Sven, trots att han i grunden var räddhågad, och "Farmarn" från Norra på pråmen hela vägen som vakter. Sven idkade en tämligen stillasittande sport, schack. Han brukade ofta meta från det nedre huset, han satt inne och metade genom fönstret.

Livligt på älven

"Kör I där så sässer I" Det kom en båt med turister från Luleå och lille Sven Tunteli stod vid stranden och såg att den var på väg att gå på grund utanför Gusta'. Kaptenen tog ingen hänsyn till, eller förstod inte varningen och Sven ropade igen "Kör I där så sässer I". Och mycket riktigt, båten satte sig på grund. Det här var före bussarnas tid och bilar fanns för övrigt knappast. Men på älven var det liv och rörelse. Det var också innan kraftverken byggdes, så

vattenståndet var mycket högre än nu, särskilt vid sydliga vindar när vatten pressades upp i älven. Passagerar- och fraktbåtarna efter Lule älv hette Aros (med Nils Anton Bergman som styrman), Gellivare och emellanåt kom Haparanda. De angjorde Ava Brygga. Den låg nedanför Hammargrens. Tidigare under hela 1800-talet användes den för Selet Bruks varuhantering, malm in, järn ut. Från Björns tegelbruk på andra sidan älven drog bogserbåtar pråmar med tegel mot Luleå. Färjan gick, fram till 1912 som roddfärja med ersattes senare av en maskindriven dito, Vega. De flesta gårdarna hade egen båt. Men framför allt märktes bogserbåtarna som hämtade timmer vid skiljestället i Sävast. Det var den vita eleganta Prins Gustav Adolf, som ansågs vara rank och hon rullade betänkligt i hård vind. Det var den svarta, starka Björn (med Höbäcks-Isak Johansson som befälhavare) med trubbig för och det var ett blåmålat fartyg med det märkliga namnet Ytterfors-Munksund. Bokstäverna fick knappt plats på båtens sida. Färden upp från Luleå gick motströms på någon dryg timme, men återfärden medströms kunde ta 7-8 timmar i två knops fart. Man kunde ha 70 buntar timmer, inalles 30.000 stockar som bildade ett släp på en halv kilometer. Pojkarna i byn lärde sig härma ljudet från de olika båtarna.

☐ d. Anna Elida född 1906

Ogift sömmerska i Boden. Flyttade tillbaka när Johns hustru avled. På 60-talet flyttade hon tillsammans med brodern John till Gammelstad. Anna blev tidigt sjuk i TBC och invalidiserad i ett ben. Hon avled i Gammelstad 1975.

☐ d. Agda Teresia tjänarinna/hjälpkvinna född 1894

Agda arbetade i köket på I19 och bodde i Boden. Tidigare hade hon varit piga hos sin moster Lydia Hedman i Sunderbyn. Hon var ogift och hon hade litet av Svens humor. Agda avled 1961 i Avan.

Ytterligare barn

Gustav Adolf och Johanna Teresia hade nio barn. Tre av dem dog samma år, 1901, dock inte samtidigt. Det var Agnes Helena född 1894, Axel Adolf född 1898 och Albert Ejnar född 1900. För de två första anges difteri som dödsorsak.

Gustav Artur

var född 1890 och flyttade till Amerika 1909.

Agnar

var född 1891 och flyttade 1918 till Norra Sunderbyn. Det var inget hemman, bara en gård. Agnar var en bra arbetskarl. Han arbetade mest vid ugnen (ugnsättare) vid Björns tegelbruk och sista 12 åren innan pensioneringen åt kommunen. Agnar hade också under en tid knackat makadam i Antnäs, lång resväg och dåligt betalt för ett tungt arbete. Birger och Alex Nordström bar två av hans söner, som dött i difteri, till graven. Agnar var fattig, han hade inte pengar att bjuda bärarna på kaffe. Agnar blev 86 år. Han var sedan 1918 gift med Elina Cederlund (1897-1977) från Västerbotten. De hade nio barn. I dödsannonsen 1978 står sju angivna: Inga, Siri, Ingegärd, Einar, Ingrid, Ebbe och Jan.

Avan 9 Norrigårn Erik Hammargren

Den stora tvåvåningsbyggnaden ligger på höger sida av Baronvägen, i höjd med Gammelperers. Det är en de äldsta gårdarna i Avan med en släktföljd i rakt nedstigande led från far till son från förra hälften av 1600-talet. Gården var också från början den nordligaste i byn och kom att få stor betydelse.

GammelPerers, som är en avstyckning av Norrigården, kom efter ytterligare ett par generationer att styckas av med NyPerers. En del vid Tälltjärn försåldes också. Vid Laga skiftet 1859 utflyttades två fastigheter med nr 9 till Lövnäset. Åmans och NitsOll.

☐ Erik Hammargren hemmansägare född 1871 vigsel 1897
Eriks far hette också Erik. Han var född 1843 och det var han som tog efternamnet Hammargren. Erik Hammargren den yngre (som detta handlar om) hade en syster som hette Frida Helena Eriksson född 1876. Hon gifte sig med Johan Almqvist och de hade bondgård och bodde i huset mitt emot Alex Anderssons diversehandel. Paret var barnlöst och när Johan dog tog Helenas brorson Arvid över fastigheten och jordbruket, men Helena bodde kvar i en del av bostadshuset. Bostadshuset sägs ha varit portbyggnad till Norrigårn.

Förutom skötsel av gården och jordbruket ansågs Erik Hammargren som oupphunnen när det gällde att tillverka vår sista säng (likkistor). När skolan brann 1913, brann också byakistan inne. Det pratas om att Erik gjorde den nya, som nu förvaras hos byaåldermannen Mats Fabicius. Som person var Erik en betrodd person i byn, rejäl, litet kärv och kanske litet egen.

Erik avled 1941 i Avan.

Telefonen på gott och ont. När nya skolan skulle byggas i mitten på 1930-talet var Erik Hammargren ordförande för en grupp, som bevakade byns intressen. När ordföranden för Skolstyrelsen i kommunen skulle tala om vem som hade vunnit anbudet att bygga skolan, bestämdes att han en viss dag och ett visst klockslag skulle ringa för att officiellt kungöra detta (som ändå alla redan visste). Då Hammargren själv inte hade telefon bestämdes att samtalet skulle gå till Axel Nordström, dit Hammargren begav sig. Nu var det så att Hammargren aldrig hade talat i telefon, så Nordström fick instruera, här skall du lyssna och här skall du tala. Telefonen ringde, Hammargren tog luren, vände huvudet upp mot taket och talade högt i luren. Nordström fick stötta honom i ryggen för att han inte skulle ramla baklänges.

Telefon var inget som gemene man hade då, det var mest företagen i byn. Man fick numren i den ordning man tecknade abonnemang och Nordström som var byggmästare (han fick inte anbudet på skolbygget) hade nummer 7. När han som pensionär lade ned företaget avslutade han också abonnemanget. Erik Hammargrens son Sven skaffade med tiden telefon och fick nummer 48. Då levde inte pappan längre.

☐ h. Anna Fabricius född 1876

Anna var dotter till Nils Anton Fabricius, Nykall och Maja Cajsa Lindahl. Hon gifte sig 1897 med Erik. Anna avled 1956.

☐ s. Nils Erik Arvid född 1899

Arvid kom att överta huset rakt över vägen från Alex Andersson. Arvids lagård blev Sportklubbens klubbhus. Han var sedan 1943 gift med Svea Krtistina Eriksson från Lassgården i Stenudden. Efter militärtjänstgöringen arbetade Arvid med skogs- tegelbruks- och elmontörsjobb. Han var bland annat med om att bygga ut elektrifieringen av Bergnäset. Under åren 1930-31 var Arvid bosatt i Gellivare för en anställning vid gruvindustrin. På grund av depressionsåren i början av 30-talet återvände han hem till Avan. Där köpte han hemmanet, som kom att uppta det mesta av hans tid och tillsammans med hustrun drev han jordbruksskötsel ända in i början av 1970-talet. Han var från unga år med i nykterhetslogen. Arvid avled 1985 och hustrun 1980.

☐ d. Ester Maria född 1901

Hammargrens-Ester bodde på Norrigårdens övervåning. Hon var en duktig sömmerska som höll kurser och ibland undervisade i sömnad i skolan. Därtill sydde hon kläder efter beställning. Tillsammans med brodern Sven skötte hon biblioteket. Ester var begåvad och hade höga betyg i skolan. Ester var ogift och avled 1983.

☐ d. Edit Amanda född 1904

Edit var gift med Adolf Fahlén i Hällgården. Det var hans andra gifte. Edit var småskollärarinna, men skolade bara i mindre utsträckning i Avan. Adolf och Edit tog över ägandet av fastigheten efter Hilda Häll. Edit har efterlämnat skriftliga intressanta berättelser från sin ungdomstid i byn. Edit blev änka 1960 och avled 1991.

☐ d. Anna Elise född 1906

Avled av brusten blindtarm vid 25 års ålder 1931.

☐ s. Sven Axel född 1913

Sven var ogift. Han tog över gården 1941. Han var oerhört arbetsam och skötte gården tillsammans med sin syster Ester. På äldre dar tvingades Sven efter en olycka i skogen använda rollator, men det hindrade inte honom att med gipsat ben krypa på knä i potatis- och jordgubbsland. Tidnigen i brevlådan uppe vid byavägen hämtade han med motorgräsklipparen. – Det är inte utan att man kommer att tänka på filmmakaren Lars Molins obändiga gubbar. Man gjorde det bästa av situationen.

Sedan Sven avvecklat djurhållningen började han ett flitigt resande. Längsta färden kom att gå till Kina, flyg till Moskva sedan transsibiriska järnvägen. Sven ger ett råd: ”Läs en eller några böcker om det land eller den plats du skall till, så blir reseupplevelsen större”. Han var en av de första i byn som skaffade TV, även om mottagningen då, i början av 1960-talet, mest visade snömos. I stort var han nog mer bokläsare än TV-tittare.

Vad gäller skogsbeståndet och jordbruksmarken är de till största delen fortfarande i familjens ägo genom Pauls dotter Elisabeth och Ellens son Sven-Erik. Elisabet är gift med Stig Karlsson, men bär fortsatt efternamnet Hammargren. Stig och Elisabeth bor nu i Bergnäset, men har tidigare bott i Fahléns hus i Avan. (Hällgården).

Biblioteket

Sven skötte under 30 år Avans bibliotek, först IOGT och sedan ABF. Hans syster Ester var honom behjälplig i det stycket. I praktiken kan det möjligen ha varit tvärt om då Sven skötte gårdens utomhusarbete. Böckerna fanns i Norrigården och Olav Nordström, som var en flitig låntagare, berättar att man kunde komma när som helst. Att familjen t.ex intog "aftavärn" (aftonvarden vid sjutiden) när man kom var inget hinder. Självbetjäning gällde då. Olav uppmärksammade att vid måltider pratade man inte efter en dag av hård fysisk ansträngning. Frånsett skedarnas skrapande i gröttallriken var det knäpp tyst. När måltiden var avklarad gick man och lade sig inför nästa dags vedermödor. Ett liknande scenario kunde man nog se i många bondgårdar. Vid Tevens intåg dalade utlåningen, byborna satt hellre framför TV-apparatenn. Stadsbiblioteket tog då hand om böckerna.

Det var ingen tillfällighet att biblioteket hamnade hos Sven. Han var mycket aktiv i logen. Under en period drevs idrottsföreningen som Avans Godtemplares IF. Sven och Hjalmar Nordström torde ha varit drivande ledare. Ett problem var att endast "lochare" fick vara med, vilket medförde att många ungdomar stod utan möjlighet att delta i idrotten. 1942 övergick idrottsverksamheten i den nuvarande formen, Avans Sportklubb.

Sven avled i hemmet 2004, han hittades död sedan hemtjänsten larmat, de kom inte in i huset. Grannen Bernt Ekström kontaktades och han fann Sven avliden på toaletten.

☐ s. John Paul född 1916

Paul var elingenjör, flyttade till Västerås och sedan Enköping. Arbetade som instrumentmakare. Paul flyttade tillbaka till Luleå gifte sig 1953 i Pajala med Magda Liminga från Anttis. Hon arbetade som förskollärare i Luleå. Paul avled 2003. Paret hade två barn. Det ena, Elisabeth (som behöll efternamnet Hammargren) gifte sig med Stig Karlsson, som var med och startade basketverksamheten i ASK. Han var tränare för det första serielaget, Flickor 83/84, Stig och Elisabeth bodde i Fahléns gård (Häll).

Spritdoftande nykterist. Vid ett tillfälle under 1930-talet cyklade Paul in till Luleå för att gå på bio. Det fanns biografer som hade sittplatser på läktaren. Paul satt i salongen rakt nedanför balkongen. Strax efter det att filmen börjat kom en man till sin plats på balkongen. Han tog av sig överrocken och hängde den över balkongens räcke. Då råkade en flaska brännvin ramla ut rockfickan. Den föll i golvet och gick sönder, alldeles vid den plats där Paul satt. Brännvin stänkte på Pauls kläder, han fick sitta i spritångor hela filmen. Det var särskilt

förargligt, eftersom Paul Hammargren var helnykterist och satt i styrelsen för nykterhetslogen IOGT nr 3679 Trygghet i Avan. Han avled 2003.

Det var Paul som byggde stugan ute på udden vid älven nedanför Norrigårn. Stugan var en timring från Råneå. När Sven rev den gamla ladugården och logen, kan Paul även ha använt del av det timret till sitt bygge.

☐ d. Ellen Helena född 1919

Ellen var gift med en fiskare från Storön i Kalix, Edgar Sundqvist. De hade sonen Sven-Erik. Ellen kom varje sommar hem och hjälpte till med slåttern. Hon blev änka 1990 och avled 2003.

Avan 9 Johan Almqvist

Huset ligger på byavägen i hörnan mot Baronvägen, mitt emot Alex Anderssons diversehandel.

☐ Johan Axel Almqvist hemmansägare född 1875 vigd 1898

Föräldrar Nils Anton Johansson och Anna-Lisa Almqvist. Han hade två bröder boende inom nära synhåll, Albert Nordström och Helmer Nordström.

Johan avled 1933. Huset hade hustrun Helena med sig från Norrigården. Det var den gamla portbyggnaden. De större gårdarna var ofta byggda i en fyrkant med porthus, bostadshus, bagarstuga och ladugård.

Johan var den första i Avan som drog in centralvärme. Det var en man från Sävast som gjorde detta omkring 1925. Johan-Axel försåg omkring 1930 Erik Sundström och Enar Sundström med centralvärme.

☐ h. Frida Helena Eriksson född 1876

Helena var omtalad för sina vackra ben (det lilla man såg nedanför de långa kjolarna). 1898 gifte sig hon och Johan. Paret var barnlöst. Efter Johans död 1933 bodde Helena kvar i en del av bostadshuset fram till sin död 1952.

☐ mor Margareta Katarina Eriksson f. Andersson född 1845

Änka 1877. Avled 1926.

☐ Piga Tekla Cecilia Engström född 1910.

☐ Piga Hildur Linnéa Fredriksson född 1907.

Del av berättelse om Helena skriven av Anna-Greta Hofvenstam, dotter till Alex Andersson. Början av berättelsen kan ses som ett tidsdokument över hur man bodde för 70-80 år sedan.

”Helena bodde tvärs över landsvägen. Från farstun som också innehöll ett skafferi, kom man in i det lilla köket med järnspis i det vänstra hörnet rakt fram och en kökssoffa vid fönstret till höger mot landsvägen. Framför soffan stod ett bord med ett par enkla stolar. På väggen till höger om spisen hängde en stor världskarta och till höger om den en liten väggbokhylla, som satt högt upp. Till vänster om spisen stod en vedlår och vid järnspisen mot väggen rakt fram fanns en köksstol.

Mellan vedlåren och väggen mot farstun var dörren in till kammaren. Därinne möttes man av dagsljuset från det stora fönstret med utsikt ned mot älven och hennes barndomshem Norrigårn. Till vänster stod järnsängen med höga gavlar,

där hon sov gott om nätterna när inte värken satte in, eller oron. Till höger om dörren när man kom in i kammaren hade hon en rejäl, stor kamin, som hon eldade innan hon la sig. Hon hade haft det bra där i många år. Hon bodde bara några meter från det ställe där hon fötts och växt upp. Hon hade goda grannar och syskonbarn, Hon hade en god vän i Ester Sundström, som tittade in till henne ofta”.

Fortsättningsvis skriver Anna-Greta om att Helena bar på en stor oro om ålderdomen. Hur skulle det gå i framtiden? Vem skulle vilja ta hand om henne, när hon inte orkade längre? Hon hade ju inga barn. Skulle det bli ålderdomshemmet? Nej, det var en olidlig tanke. –Natten mot den 29 januari 1952 somnade Helena in till den sista vilan. Lugnt och stilla och utan att i förväg ha visat några speciella tecken på att slutet var nära. Det skall sägas att Helena i grunden var en glad och pratsam person, som gärna gick över till Alex affär för att träffa folk och få sig en pratstund.

☐ Nils Erik Arvid Hammargren född 1899

Föräldrar Erik Hammargren och Anna Fabricius, Norrigårn. Paret tog över Johan Almqvists gård när denne dog 1933. Johans hustru, tillika Arvids faster, Helena bodde kvar till sin död i en del av bostadshuset med gaveln mot Bodenhållet. Efter militärtjänstgöringen arbetade Arvid med skogs-, tegelbruks- och elmontörsjobb. Han var bland annat med om att bygga ut elektrifieringen i Bergnäset. I 30-årsåldern flyttade Arvid till Malmberget för anställning i gruvindustrin. På grund av depressionen på 30-talet återvände han till Avan. Där köpte han hemmanet och gifte sig med Svea Eriksson från Lass-gården. De drev jordbruksskötsel ända in på 70-talet.

Arvid var hjulbent något som förvärrades med åren. Han kom att opererat sig för detta, men det verkade inte ha hindrat hans arbete som bonde. Han hade en tjur i ladugården, en fjällrastjур och det var Avans föreningstjur, som var utsedd av Tjuravelsföreningen. Kossor kom ibland på besök. Det spännande skådespel som då utspelade sig kunde beses genom fönstret på övervåningen av flickorna på granngården. Som kanske de flesta småbönder kompletterade han med andra inkomstkällor. Arvid var under vintern i skogsarbete och vid ett tillfälle kom han inte hem i kvällningen. Alla karlar i byn ställde upp för skallgång. Arvid hittades välbefunnen, han hade gått vilse i mörkret. Arvid värnade mycket om fostersonen Bengt. Arvid dog 1984. Hans hustru 1980.

☐ hustru Svea Kristina Eriksson född 1908

Paret vigdes 1943. Föräldrar Johan Eriksson och Selma Maria Rutberg. Svea var alltså dotter till Lass-Johan i Stenudden och van vid jordbruk. Svea längtade efter barn, men hon och Arvid fick inga egna. Istället tog de en fosterpojke efter det att tant Helena avlidit. Då fanns utrymme för pojken bostadsmässigt. Svea avled 1980.

Fosterson Bengt Olofsson kom från Gellivare och han var född i början av 1940-talet. När han som nioåring steg av bussen i Avan var han iklädd brun kostym med äppelknyckarbyxor och röd toppluva. Bengt gick folkskolan i Avan.

Han kanske inte var lärarnas favorit, men var mycket omtyckt i kamratkretsen. Han kom att bli en stark ledare inom Sportklubben och betydde mycket för ishockeyn. Bengt var lagledare för ishockeylaget 1969-85 och skötte också ishockeybanan och klubbhuset som låg på andra sidan byavägen. Bengt var en person med ett attraktivt utseende och därtill mycket snäll, något som kvinnor kom att utnyttja. Han körde under många år handikappbussar, ett yrke som han med sin personlighet var som klippt och skuren för.

Skidolyckan

Staffan Jakobsson från Bälinge har skrivit om sina skolminnen. Barnen från Bälinge gick klasserna 5,6 och 7 i Avan medan barnen från Avan i klass 4 gick i Bälinge. Staffan berättar: "Vintertid fick vi ofta åka skidor på gymnastiklektionerna. Alla elever var inte ägare till några skidor, därför fanns det några par skidor i skolans uthus, som man kunde låna. En vacker vårvinterdag gjorde vi en utflykt till Tomholmen. Det var skarvföre, så det gick bra att åka. Tomholmens södra strand stupade brant ned mot älven. Efter att ha åkt ett tag uppe på holmen åkte ett gäng nedför den branta delen mot älven. Först åkte en kille som hette Jan-Erik, han var fosterbarn i en familj i byn, men kom uppifrån landet. Han var en hejare på skidor och gjorde en tvär sväng mellan två tallar. Efter honom åkte Bengt Olofsson från Avan, men det gick inte lika bra. Han fick skidorna på ena sidan tallen och kroppen på andra. Vi såg på en gång att han hade brutit ett ben. Som tur var hade magistern en del snören i sin ryggsäck så vi tillverkade en kälke av två par skidor, på skidorna en bädd av granris och ovanpå några jackor. Bengt hade naturligtvis mycket ont, men färden tillbaka till skolan tog inte så lång stund. Jag vill minnas att läraren, Erik Bergman, skjutsade Bengt till lasarettet i Luleå i sin Volkswagen".

Sportklubbens klubbhus

1967 köpte Sportklubben Arvid Hammargrens ladugård av Lantbruksnämnden för 1,500 kronor. I köpet ingick några höns, som fanns kvar i lagården. Medlemmarna engagerade sig i under många år i ombyggnad och inredning av den gamla lagården, "Almqvistslogen". 1980 tog inredningen av vinden fart. I början av 1990-talet byggdes garage för traktorer och 2017 stod ett tillbyggt förstklassigt gym klart. Allt tack vare tusentals ideella arbetstimmar utförda genom åren av Sportklubbens medlemmar.

Avan 9 Lidströms Åmans Engelmark

Huset ligger på nedsidan av vägen till Unbyn, mellan Hugo Sundströms och Hedströms (i Unbyn). Ned till huset leder en mycket vacker björkallé, som sattes av Sven-Ove Engelmark 1988. Det första huset var beläget nedanför Hugo Sundström (Landfors), men det var förfallet och stod på dålig mark ned mot älven. Det revs och 1903 byggdes det nuvarande huset och ekonomibygnad. Det konkursade huset, som Albert ropade in, var Åmans (han som bröt Åmansvägen) och det blev vid laga skiftet utflyttat från Nyperersahägnan till Lövnäset.

Avan 9, som anges i folkräkningen 1920, har sitt ursprung i Norrigården med ett antal påföljande delningar som GammelPerers, NyPerers, Johan Almqvist och Garveriet inne i byn. Därtill Tälltjärn. Vid laga skiftet 1859 utflyttades till Lövnäset utöver Åmans också NitsOll. Ur den senare bröts Hugo Sundström.

Både det gamla och nya huset stod egentligen på Unbyn 14:11 och så är beteckningen fortfarande. Ägorna låg på båda sidor gränsen. Det var tydligen inte så noga med kommungränserna tidigare, men 1971 ändrades gränsen mellan Avan och Unbyn så Engelmarks ligger nu definitivt i Bodens kommun.

Albert Lidström förvärvade fastigheten 1889, svärsonen Axel Engelmark blev ägare 1921. Hans yngste son Sven-Ove tog 1960 över stafetten till 2014 (i 54 år) och nu ägs gården med jordbruksdelen av Sven-Oves son Sven Patrik.

Skogskiftet är fortfarande i Sven-Oves ägo.

☐ Albert Lidström hemmansägare född 1852 Pite stad, vigd 1881

Albert kom 1889 med en ränsel på ryggen gående från Piteå. Han visste att jordbruksfastigheten skulle säljas på exekutiv auktion och han fick den för 2000 kr. Albert var en mycket arbetsam och företagsam man. Han odlade upp mycket mark och handlade med hästar. Det var också han som byggde det nya huset 1902. Albert hade två syskon i Avan, Emma gift med Isak Aron Andersson och mamma till Alex Andersson samt Magnus isi "Magnus" vid Alviksträsksvägen. Albert avled 29 augusti 1929.

☐ h. Josefina Albertina Karlsson född 1849

Albertina och Albert gifte sig 10 juli 1881. Hon kom från Ersnäs 2. Fadern var Carl Petter Carlsson och modern Stina Eriksdotter. Albertina var blind de sista 10 åren av sitt liv, men då hade Axel och Emilia redan tagit över gården. Albertina blev änka den 29 augusti 1929 och avled den 2 mars 1935.

☐ svärson Axel Ruben Engelmark, jordbruksbitr född 1892 gift 1919

Axel gifte sig 1919 med Alberts yngsta dotter, vägdes och befanns kapabel att ta över verksamheten 1923. Men så var han också en arbetes son. Axel kom från Sundom och var yngre bror till Lars Alsterlund. Axel avled 21 januari 1974.

☐ h. Emelia Viktoria Lidström född 1895

Emelia var 7 år gammal när hennes pappa Albert byggde det nya huset, så hon kom att bo där hela sitt liv efter giftermålet med Axel.

☐ d. Anny Maria Elisabet född 1919

Anny föddes på juldagen 1919. Hon gifte sig med Ruben Sundström från Unbyn. De hade jordbruk i Övrebodarna. Några avabör födda 1921 har berättat att det fanns en flicka från Engelmarks som var mycket duktig i skolan, mycket intelligent. Med tanke på födelseåret torde det ha varit just Anny.

☐ s. Per Albert född 1921

Albert föddes den 21 april 1921. Han flyttade hemifrån vid 17-18 års ålder. Albert kom att arbeta som polis i Älvsbyn. De sista 10 arbetsåren verkade han som socionom på socialförvaltningen (alkoholistvård) i Luleå. Albert var gift med Berta Edfast från Kängsön i Råneå. Hon arbetade som kontorist.

☐ s. Hilding Axel Edvin född 1923

Hilding blev bara 10 år. Han avled i lunginflammation 1933.

☐ d. Elsa Viola född 1924

Elsa föddes den 14 oktober 1924. Hon fick arbete på sjukhus i Dalarna och gifte sig med Lennart Hedlund från Borlänge som var snickare. Paret kom alltid upp till Avan under sommaren på tre veckors semester och hjälpte till med byggnader och reparationer av allehanda slag. Lennart var allmänkunnig.

☐ s. Karl-Erik född 1927

”När vi gick till skolan cirka 2 km gjorde vi en stig som gick över åker och äng för att få kortare väg för oss i Lövnäset och Brännlandet. Vi var sådär en tio barn som nyttjade den. En gång i första klass, när jag skulle börja en timme senare än de äldre eleverna och gick ensam till skolan, kom tolv lösa hundar med den fruktade Don (Axel Nordströms) i täten. Jag lyckades ta mig upp på en två meter hög snöskärm och kom väl att framstå som ett byte för hundarna. Där satt jag nog i en timme innan de gav sig av. Naturligtvis kom jag för sent till skolan.”

Karl-Erik var född den 15 februari 1927. Han studerade till ingenjör och arbetade på Vägverket i Luleå. Han var gift med Karin Larsson från Unbyn. Hon arbetade på telefonstationen i Luleå. Karl-Erik har sammanställt en bok om Unbyn, som utkom 1994 och omfattar närmare 200 sidor. ”Unbyn, en återblick”. Grunden utgörs av en studiecirkel i ämnet Bygd i förvandling.

Karl-Erik och Karin bodde i cirka 40 år på Trollstigen i Bergnäset. De förvärvade fastigheten ”Röd” i Unbyn. Den finns med på 1704 års karta.. Huset ligger på höjden ovanför den lilla sjön Viken, som ligger på andra sidan om Bodenvägen. Från 1964-1980 brukade agronom S. Pipon stället som fritidshus. Karl-Erik började rusta upp huset redan när de bodde kvar i Bergnäset.

☐ s. Stig Börje född 1929 23 febr.

Tvilling med Majlis. Stig arbetade som fastighetsförvaltare åt Landstinget.. Han var gift med Lilian Asplund från Malmberget. Paret skildes 1979. Stig gick bort 2013 i Västervik.

☐ d. Gerd Majlis född 1929 23 febr.

Tvilling med Stig. Hon gifte sig 1965 med Åke Johansson från Mörön. De hade ett litet jordbruk och förstärkte inkomsterna med fiske. Fastigheten låg nära havet.

☐ d. Gunhild född 1932

Gunhild dog vid 6 års ålder.

☐ d. Rut Irene född 1932

Rut var född den 28 oktober 1932. Hon var gift med snickaren Ture Lundström från Kallax. Själv arbetade hon som kokerska på F21.

☐ d. Kerstin Ingeborg född 1934

Kerstin var född den 9 maj 1934. Hon var kokerska på Strömbackaskolan. Gift med Anders Olovsson i Piteå, svetsare vid ASSI.

☐ s. Sven Axel Ove född 1936

Yngsten. Född den 7 november 1936. Sven-Ove verkar ha ett remarkabelt minne. Utan att tveka uppger han ur minnet alla sina tio syskons födelsedagar. Sven-Ove hade nog passat till många yrken, men redan under skoltiden var två yrkesinriktningar mest intressanta för honom, bondens och kantorns. Nu blev han bonde, vilket till del berodde på att något av syskonen var tvungen att ta över gården och Sven-Ove var den ende tänkbara, den ende som var kvar på gården. Men det var inget dåligt öde, i 54 år drev han gården. Hustrun, Ann-Christine Svensson från Boden har sedan 1967 arbetat vid Sven-Oves sida.

1995 avvecklades mjölkdelen. Med 20 kor (och därtill ungdjur) var gården den största mjölkleverantören mellan Gäddvik och Boden. Mejeriet låg under 1970- och 80-tal i Boden.

Som pensionärer har Sven-Ove och Ann-Christine låtit uppföra ett rymligt Myrsjöhus på gårdens mark ca 100 m från huvudgården mot avahållet. Det står på behörigt avstånd från Bodenvägen och har mot andra hållet en ostörd utsikt över Luleälven. Vardagsrummet domineras som sig bör av en elegant flygel, Grotrian-Steinway.

Avan 9 NitsOll

(Fastigheten = NitsOll, Isak Olof = NitsOlle)

Lövnäset. Huset ligger mot älven mellan Gammelbokvists och Hugo Sundströms.

Vid laga skiftet 1859-1869 blev Nitsgården, som låg nedanför Gammel-Perers, utflyttad till Lövnäset. Det bör ha varit NitsOlles far som då var ägare. Huset har troligen också byggts ut på sin nya plats. När NitsOlle hade gått bort köpte bröderna Hugo och Klas Sundström (1892-1966) fastigheten, troligen i slutet av 1920-talet. Det gjordes en delning där Klas satt kvar i det ursprungliga bostadshuset och Hugo byggde nytt (nu Landfors). Claes son Arne blev nästa ägare, en skicklig tecknare som har satt många spår i skrifter om Avan och dessutom duktig munspelare. Arne bor avled 2021. Hans syster Naemi är också avliden, men hennes döttrar Inger och Maria är närmaste anhöriga till Arne.

☐ Isak Olof Nilsson hemmansägare född 1850

Föräldrarna var Nils Petter Nilsson 1819 och Stina Lisa Nilsson 1921. Olof var bror till PG Nilsson, gift med Paulina, men som omkom genom drunkning. Att Isak Olof, "NitsOlle" (1850-1933), var en osedvanligt, närmast onaturligt stark karl är alldeles säkert sant. Berättelserna är många och enstämmiga på den punkten. Men han var inte bara stark, han var händig, musikalisk. Han spelade fiol och cello, instrument han byggt själv, han komponerade egna låtar som han skrev med noter. Inte minst var Olof en snäll och hjälpsam person, som hjälpte folk med smide, han lödde och han lagade klockor. Instrumenten finns kvar. När Arne Sundström var åtta år testamenterade Olle cellon till honom och Per Landfors i Lövnäset har fiolen. Per Stenelund har också noter på låtar som Olle spelade på danser och tillställningar.

Emil Johansson, "Höbäcks-Emil", som tillsammans med sin bror Evert drev snickerifabriken i Fällan, har berättat: "Nits-Olle arbetade på en båt, troligen Aros, som gick med passagerare och gods. Båten gick till Haparanda och var lastad med stora rågsäckar, som man vinschade upp på kajen med hjälp av block och talja. Kaptenen, som hette Steier, tyckte att lossningen gick för långsamt. Då blev Olle arg och sa till dem som stod på kajen "akten I no, so sko I fa söj". Och så fattade Olle grepp om säckarna och langade upp dem på kajen, en efter en. Varje säck vägde 137 kilo".

I grupparbetet från 1970-talet, Hus och Teg i Avan, har Signild Sundström, hustru till Hugo och mormor till Landforspojarna Anders och Per, nedtecknat en del berättelser om Nits-Olle.

"När han en dag skulle köra hem ved från skogen gav han sin häst hö från sin medhavda hösäck, medan han gick från för att ordna veden. När han kom tillbaka till hästen hade den råkat trampa sönder säcken. Olle blev då så förhånade arg att han gav hästen en örfil med påföljd av att hästen dåna av. Men han lyfte upp hästen och satte axeln under bröstet på hästen och höll upp den och på en stund kvickna den till.

Isak Olof var också en mycket duktig hantverkare, allt i allo för befolkningen i byn bland annat med lödning och klockslagning. En smedja hade han. Han var också duktig fiolist, också på basfiol. Sin fiol hade han själv byggt, till dans och fest var han anlitad. Mycket snabb och vig var Olle också, kunde bland annat gå ned i brygga. En full vattenhink lyfte han med ett finger.

Ibland var Olle utan häst. Då drog han själv hem höet till kreaturen. En gång, det var på våren, med lite snö och isbark kvar. När han dragit hem ett lass, tyckte han att det gick så lätt, så han for efter ett till, men då hade isbarken tinat bort, så det var mest barmark han fick dra på. Följden blev att repet tryckte så hårt på axeln att skinnet skavdes av. En granne berättar att när de var smågrabbar brukade de smyga sig på och ställa sig bak på skrandan och åka när Olle drog hem sitt hö. Men de ångrade sig sen, för han var ju så snäll.

En gång skulle Olle till en sedvanlig kyrkhelg i Gammelstan och hade sin gode vän Nils I. med sig (han var också en stark typ). När de kom på kyrkbacken träffa de ett gäng grabbar som bråkade. Då tog Olle fast en av "Pontussoddan" (som ha sa) och gick till kyrkstugan och bad Nils gå på andra sidan för att ta emot fridstöraren. Det lyckades förstås. Nils ville inte vara sämre, så han ropa jag kastar tillbaks han. Men då fastnade han på taket. Det blev nog en minnesbeta".

☐ Amanda Johansson

tjänarinna född 1881

Avan 9:17 Klas Sundström

Bröderna Klas och Hugo Sundström från Bjässmora förvärvade NitsOlles fastighet, men denne bodde kvar i huset när Arne Sundström född 1925 var barn..

☐ Klas Ludvig Sundström född 1892 Överluleå
Klas avled 1996 i Lulavan .

☐ h. Helga Eugenia Larsson född 1901 Överluleå
Helga och Klas gifte sig 1924. Helga avled i Avan 1996.

☐ s. Karl Arne född 1925

”När jag var åtta år testamenterade Nits-Olle sin cello till mig. Cellon hänger på väggen hemma hos mig. Jag bodde i samma gård som Olle. Han var snäll, när mina föräldrar var i lagårn på kvällarna kom Olle in till oss barn. Han satt och lödde på saker och lagade klockor”.

Arne själv spelar munspel och tyckte om att spela i rum med bra akustik, han har spelat i kyrkan och i Rödbergsfortet i Boden. När han arbetade vid försvaret gjorde jag ibland jobb i fortet. Då tog han munspelet med mig och spelade. Det var fin akustik i bergrummen. Det må nämnas att Arne har ytterligare talanger utöver musiken. Han är en ypperlig tecknare och har bland annat försett Avans Sportklubb med alster. Han lyfter gärna fram ett minne. Den 4 mars 1977 då NSD hade en löpsedelstävling där läsare skulle skicka in önskenyheter, lämnade Arne in ett förslag ”Energi från solen via rymdkraftverk”. Med detta hamnade han på tidningens förstasida.

Arne anställdes 1949 på Bodens flygfält och arbetade bland annat med traktorer och gräsklippning. Vintertid tjänstgjorde han vid Värmecentralen på F21 i Boden. Därefter 26 år, 1963-1988, i Rödbergsfortet. Våren 2020 firade Arne sin 95-årsdag vid äldreboendet på Malmudden. Fru Gunni avled 2017.

☐ d. Helga Naemi född 1927

Vid Naemis begravning i Gammelstads kyrka spelade brodern Arne en melodi ur Harlekens miljoner, som hon tyckt så mycket om. Under kriget bodde militärer hos Sundströms. En av dem, han hette Isaksson, var bra fiolspelare. Han brukade spela ur baletten Harlekens miljoner för Naemi, som då var i tolvårsåldern.

☐ fosterdotter Signhild Maria Lundgren född 1912 Luleå
Signhild kom att gifta sig med Hugo Sundström, bror till Klas. Se Avan 9:18.

☐ piga Elin Sofia Bokvist född 1895

☐ piga Amanda Johansson född 1881

Avan 9:18 Hugo Sundström

Klas och Hugo delade upp fastigheten. Klas bodde kvar medan Hugo byggde nytt strax intill. 1955 byggdes undantagshuset för Hugo och Signhild.

☐ Karl Hugo Sundström född 1897

Det är en avabo

När mopeden gjorde sin entré in på 50-talet var det många som skaffade sig detta bekväma fortskaffningsmedel. Få hade bil, det var gång eller cykling som tidigare hade gällt. Det år Hugo köpte sin moped hade unbyggarna haft god lycka under älgjakten medan avajägarna inte fått in många träffar. Hugo trivdes

bra med mopeden och åkte gärna omkring. Vid en av sina färder stötte han på tre älgar efter vägen. Han hörde då hur en av älgarna sa: "Det är kanske bäst att vi ger oss av, så vi inte blir skjutna". "Ingen fara" sa en av de andra älgarna "hej jer in avabo".

Hugo utökade sina arealer, han köpte delar av Janihanscha-Egons ägor. 1945 hade han 14 hektar jordbruksmark. Brodern Klas hade 7 hektar.

Hugo avled 1974

☐ h. Signhild Maria Lundgren född 1912 Luleå

Paret gifte sig 1933. Signhild avled 2003 i Luleå, Ekorrstigen 4. Hon var fosterdotter hos Klas Sundström, äldre bror till Hugo. Se ovan Avan 9:17. Signhild arbetade på barnbESPisningen i Avans skola. När Hugo skaffade en liten bil skjutsade han henne till och från jobbet.

☐ d. Barbro Maria Margareta född 1935

1954 gifte sig Barbro med Bengt Landfors född 1927 från Selet. Denne hade ett företag "Landfors maskin och rör", men tog också över jordbruket efter Hugo. Barbro dog 2002. Sedan Barbro avlidit kom Bengt att vara mycket tillsammans med Gjordis Johansson från Ale. Bengt avled 2012 i sviterna efter en sjukdom som blivit felbehandlad vid en semesterresa till Grekland.

☐ fosterson Sivert Alexander Sandström född 1927

Sivert var son till Karl August och Beda Sandström i Bränslan. Siewerth (så stavade han sitt namn) spelade gitarr och sjöng bra, men kunde också hantera ett dragspel. Han var duktig jägare och älgjakten var viktig. Siewerth arbetade i hamnen i Luleå, bodde i Luleå och var gift med Inger. De fick fyra barn, Maiden, Gunilla, Lennart och Rolf. Inger hade problem med astma och på äldre dar köpte de ett ställe i Alviksträsk (norra sidan). Luften där var bättre än i Luleå med tanke på Ingers besvär. Ett astmaanfall ändade ändå hennes liv 1987. Siewerth avled 1996 i Kalix.

Avan 9 Tälltjärn Ruben Nilsson

Huset ligger vid Tälltjärn på vänster sida efter Seletvägen, en dryg fjärdingsväg från byakärnan.

Efter GammelPerers delning med Nyperers (1851) blev det en delning till Tälltjärn. 17 maj 1883 sålde Johan Erik Erson f. 1820 och hans hustru Greta Magdalena Nilsson dotter från Sunderbyn tre fjärdedelar av GammelPerers till sin son Nils Erik och dennes hustru Emma Karolina (Lindfors).

Samma dag, den 17 maj 1883, säljs den sista fjärdedelen till Johan Eriks äldsta dotter Margareta Johanna och hennes make sedan 1870 Johan Olofsson Forsman från Fors i Jämtland. Denna del anges som gårdsställe med markytor i Tälltjärn. (senare förvärvades mark i Svedjan och Beten). Margareta Johanna dör tidigt, 1889, och Johan förmår inte ensam att driva fastigheten och hemmet. I maj 1892 såldes hemmanet. Tillgångar saknades. 1893 försätts Forsman i konkurs.

När Mia och Ruben Nilssons föräldrar från Sävast 1892 förvärvade Tälltjärn talades det om att han "kom hem igen". Det fanns ett släktband bakåt i tiden till GammelPerers med utgångspunkt från Erik Ersson född 1726 på Norrigårn.

Släktkedjan

1. Erik Ersson var född på Norrigårn 1726. Han gifte sig 1747 med Anna Pärsdotter född 1725 på Björnsbyn 6. De fick många barn.
2. Genom sonen Per Eriksson född 1749 får man en linje till GammelPerers.
3. Genom dottern Brita Eriksdotter född 1757 bildas en linje rakt ned till Tälltjärn. Hon gifte sig i Sävast (6) med Nils Olofsson född 1753. Sonen Olof Nilsson 1792 följs av Nils Petter Olofsson 1824 och Nils Olof Nilsson född 1858 (Mia och Rubens pappa). Nils Olof köpte Tälltjärn efter Margreta Johanna född 1848 från GammelPerers.
4. En tredje linje går från Erik Erssons son Erik Ersson född 1747 ned till Signar Hammargren.

Det talas om att i tidigt skede bodde i Tälltjärn en Erik Kjellström, lapp.

☐ Anna Katarina Nilsson f. Boström, hemmansäg. född 1858
Anna Katarina hade varit gift med Nils Olof Nilsson född 1858 i Sävast och avliden 1919. Paret gifte sig 1890. Hon kom från "Ol-Ers" i Bälinge. Halvannan kilometer söder om byakärnan, Bälingevägen 540. Läs mer under sonen Ragnar nedan. Anna Katarina avled 1939.

☐ d. Anna Maria född 1890 Överluleå
"Tälltjäens-Mia" var född i Sävast. "Nattugglan". Mia trivdes med att hälsa på folk och begav sig ofta ned till byn. Hon var sömmerska och besökte sina kunder för att ta mått och så tyckte hon om att läsa de tidningar som fanns och kunde bli kvar länge på kvällarna. Kvinnorna skulle upp tidigt och behövde komma tidigt i säng, något som inte tycktes bekymra Mia. "Ho er veésito".
(Nederluleå mål om person som inte har förstånd att gå fast det är sent). Vid ett tillfälle besökte hon Matilda och Jahan Axel och till slut utbrast Matilda "Nu orkar jag inte längre, du får ta över Axel". Mia använde cykel när hon tog sig till och från Tälltjärn, något som var mycket ovanligt för kvinnor i hennes ålder. Än mer anmärkningsvärt var att hon till en början använde sig av en moped. Den var uppenbarligen trimmad för bilister mätte upp mycket höga hastigheter vid hennes framfart. Familjen blev tvungen att hävda att mopeden hade gått sönder. Det var då hon övergick till cykel.

Mia hade en dotter, Maj Anna Elisabet född 1924. Hon gifte sig med Rune Lind som arbetade vid Järnvägen. De bodde i Boden, men fick senare ärva Tälltjärn efter Mia. Maj visste mycket om byn och människorna i Avan, något som ärvdes vidare till hennes dotter Eleanor. Det berodde på att Ruben och Mia berättade om gamla tider. Det var inte alltid så vanligt.

Mia avled 1976 i Avan.

☐ s. John Ragnar född 1895

Ragnar fick överta Ol-Ers i Bälinge med lagfart utfärdad 1936. Ragnar var ogift. Gården kom sedan att ärvas av Eleanor Lind, Majs dotter. Eleanor var dotterdotter till Lovisa, en syster till Ragnar.

Lisbeth Jakobsson har skrivit om Ragnar i Bälinge boken: "Ragnar Nilsson var född i Tälltjärn, Avan, men uppvuxen i Bälinge hos sin morbror Janne Boström. Ragnar verkade med sitt jordbruk som bestod av hästar, kor och får fram till 1960-talets början då han gjorde sig av med korna.

Ragnar var en språksam och social person och intressant att byta tankar med. Han brukade ofta besöka hem där det kommit småbarn. Som present hade han då med sig någon liten leksak som han snickrat. Ragnar var duktig på att skriva och anlätades bland annat då nyårsrevyerna blev till. Dessutom kände han till vad som hände i byn, ofta före andra. Då Maj Hansson och Bengt Berg hade "börjat följas" diktade Ragnar till årets revy följande om den duktiga skidåkerskan Maj "... och Maj hon är så tokig i terrängen så hon måste ha ett stycke Berg i sängen..."

Ragnar dog 1969 i Bälinge.

☐ s. Axel Vilhelm född 1900

Axel hade skoaffär i Boden. Brodern Sigurd arbetade ett tag där. Birger Nordström född 1904 har berättat att han också arbetat i affären. Axel tog sig efternamnet Tällgård. Han var stor kund hos garvare Albert Ruuth i Avan. Axel och hans hustru Margaret hade flera fosterbarn och två egna. När avabor åkte till Boden hörde det till att gå in i Axels affär.

☐ s. Helmer Ruben född 1901

Ruben blev kvar på gården tillsammans med sin syster Mia. Han var en aktad man med ett spartanskt levemönster. Försynt, arbetsam och hjälpsam. Kassör i Avans byamän, men framför allt ordförande under många år i Logen 3679 Trygghet inom IOGT. Logen hade många medlemmar i Avan och det fanns också en ungdomsloge där det närmast var obligatoriskt att vara med.

Ungdomarna hade en egen styrelse. Under åren 1934-1938 drevs också Avans Godtemplarnas Idrottsförening. Över allt detta vakade Ruben. Efter mötena, som hölls i Föreningshuset, tog Ruben på sig sin pälsbrämade rock och persianmössan, greppade sin portfölj och började promenaden hem mot Tälltjärn. Medlemmarna skulle stanna för att städa lokalen. Men nu blev det inte alltid riktigt så. De högkyrkliga i byn styrde Föreningshuset, så där fick inte dans förekomma. Men vad bryr sig ungdomar om det. En spanare skickades ut och när Ruben försvunnit i svackan ned mot bäcken kom ropet: "Nu syns han int längre". Bord och stolar åkte i en hast undan, ett dragspel kom fram och dans vidtogs.

Ruben var ogift och dog hastigt 1970 vid 69 års ålder..

Start 1906

Logen i Avan bildades 1906 med 21 medlemmar, som 1923 hade ökat till 99.

1907 bildades ungdomslogen, där nästan alla ungdomar i Avan var medlemmar

fram till 1950-talet. 1907 startades också biblioteket som fanns till 1963 och var öppet för alla i byn. 1912 började studieverksamheten. Man propagerade för sunda levnadsvanor och gjorde sociala insatser i byn. På 1960-talet dog verksamheten ut. 1974 gjordes en nystart och 1975 bildades en ungdomsloge för Avan/Bälinge med ett 30-tal medlemmar. Men allt eftersom ändrades levnadsvanorna och 2018 var Systembolaget den verksamhet som svenska folket hade mest förtroende för. Hej och hå.

☐ s. Harald Sigurd född 1905

Sigurd hade egen butik i Umeå, men arbetade ett tag på broderns skoaffär i Boden. Han flyttade sedan till Luleå. Sigurd var gift med Astrid Geselius, som var från Staträsk, en liten by några mil nordväst om Boden.

Tre till Amerika

Tre av Nils Olov Nilssons barn emigrerade till Amerika. Det finns bevarad brevväxling från dessa. Bland annat varnar man för Hitler, som hade börjat sin marsch mot makten i Tyskland.

☐ Guldgrävare Nils August, "Gus", född 1892 åker 1909 till Seattle i staten Washington, Den 10 december tar han båten Baltic från Liverpool. "Gus" var guldgrävare i Alaska och det gick bra för honom. Han kom hem till Tälltjärn på besök. Maj fick en ring av Gus eget guld, graverad "Alaska".

☐ Granne till Al Capone Johan Hugo född 1897 emigrerar 1916 till Chikago. Han var gift med Svea som kom från Värmland. De träffades i Amerika. Hugo var mycket hjälpsam och när närmaste grannen, en lugn och trevlig man, frågade om han kunde få hjälp att klippa gräsmattan ställde Hugo genast upp. En dag kom polisbilar och började beskjuta grannhuset, som för övrigt hade skottsäkra fönster, och då framkom att den timide grannen var gangsterkungen Al Capone. Det hade Hugo aldrig kunnat ana.

☐ Hår som ett får. Elma Johanna född 1899 flyttar 1928 till Chikago. Hon var gift med en Johansson från Ale. I tidens anda gick Elma till en frisörska för att få sitt hår permanentat. När det var klart och hon ser sig i spegeln utbrister hon på bondmål: "Jö ser eut som i far". Frisörskan svara då "Det var ju så du ville ha det". Det blev starten på ett livslångt kamratskap. De blev bästa vänner.

Fosterpojke

Pentti Makkonen född 1935 blev två gånger skickad från Finland till Sverige under andra världskriget. Sedan blev han kvar i Avan för gott. Pentti kom från långt in i Karelen, faktiskt på andra sidan Ladoga.

Till Midsommar 1941 bröt fortsättningskriget mot ryssarna ut och året efter kom order om att barn skulle skickas till Sverige. En dag stod så Pentti med sin femårige bror Leo på Bodens station med en lapp om halsen där deras namn stod skrivna. Ruben och Mia hade skickat tonåriga Maj för att hämta en flicka, men som i filmen "Den bästa av mödrar" fanns det ingen flicka kvar, så i stället kom Maj hem till Tälltjärn med två pojkar.

1944 kom order om barnen skulle hem till Finland, men så bröt det tredje kriget ut när tyskarna skulle köras ur landet. Än en gång kom Pentti till Tälltjärn och sedan åkte han inte tillbaka till Finland.

Avan 9 GammelPerers Emil Johansson

Huset ligger nere vid älven mellan Baronvägen och Fabriciusvägen. Det stora vackra bostadshuset flyttades på 1700-talet under Norrigårns tid till nuvarande plats. Om det då var ett nybyggt hus eller "begagnat" är oklart. Oaktat gården ej var gästgiveri tog man på 1800-talet under Selettiden emot nattgäster.

(Finare) folk som kommit med ångbåten sov ofta över innan de fortsatte till bruket nästa dag. Gården hade till och med rättigheter att bränna brännvin.

Antal knutar avgjorde rumsindelning

I en normal Norrbottensgård ligger köket i ena änden av huset och salen i samma storlek i den andra. I mitten farstu och kammare. GammelPerers hade ytterligare en knut (mellanvägg) till två innanförkammare i ena änden av huset. I den andra änden låg salen, som oftast var ouppvärmad och köket låg mellan kammare och innanförkammare, där murstocken fanns och det var varmare. "Finfolket skall inte se vad jag har i grytorna". När ångbåtsgästerna låg över kom de att passera köket på väg in till innanförkammarna. Husmor såg då helt enkelt till att köket flyttades till salen.

I början av 1900-talet inreddes salen till en liten lägenhet när Emil gifte sig och Beda fick på så vis en egen lägenhet. Då flyttades också den ursprungliga ytterdörren. Innerväggarna i lägenheten är av stående timmer.

Fastigheten är en avstyckning från Norrigårn, som framgår av 1795 års karta. Per Ersson född 1749 blev grundare av det nya hemmanet, Per Ers, som senare kom att avstyckas vidare. 1851 delades fastigheten mellan bröderna Johan Erik Ersson född 1820 och Jöns Petter Ersson född 1826. Den yngre brodern byggde upp Nyperers. Petter kom därefter att ha Pettersson som efternamn medan gammelperersarna kom att heta Johansson efter Johan.

Efter delningen med Nyperers (1851) blev det en delning till Tälltjärn. Den 17 maj 1883 säljer Johan Erik Ersson f. 1820 och dennes hustru Greta Magdalena Nilsson från Sunderbyn från tre fjärdedelar av GammelPerers till sin son Nils Erik och hans dotter Emma Karolina (Lindfors)

Samma dag, den 17 maj 1883, säljs den sista fjärdedelen till Johan Eriks äldsta dotter Margareta Johanna och hennes make sedan 1870, Johan Olofsson Forsman från Fors i Jämtland. Denna del anges som gårdsställe med markytor i Tälltjärn (senare förvärvades mark i Svedjan och Beten). Margareta Johanna dör tidigt, 1889, och Johan förmår inte ensam klara fastighet och familj. I maj 1892 såldes hemmanet. Tillgångar saknades. 1893 försätts Forsman i konkurs. När Mia och Ruben Nilssons föräldrar från Sävast 1892 förvärvade Tälltjärn fanns ett släktband från Norrigårn och GammelPerers med utgångspunkt från Erik Ersson född 1726. .

Vid Laga skiftet 1859 flyttades Nitsstugan, som låg nedanför Gammelperers till Lövnäset med den starke NitsOlle som ägare. Bröderna Klas och Hugo Sundström köpte av NitsOlle och delade upp i två fastigheter. Fastighetsdelningar till trots kom GammelPerers att stå sig mycket viktig och stark. Många generationer har brukat gården och släktkedjan på hemmanet kan följas till mitten av 1600-talet.

☐ Erik Emil Johansson hemmansägare född 1884 vigd 1908
Perers-Emil hade in på 1950-talet suttit som nämndeman i 33 år. Genom släktforskning uppdagades då att sju generationer i rakt nedstigande led varit nämndemän. Därefter över tog sonen Nils stafetten. Hans barn Eva och Erik fick också bud, men avstod. (Någon måtta får det lov att vara). Emil hade också uppdrag inom den kommunala sektorn.

Ett stort intresse var jakt och Emil hade en ansenlig uppsättning av jaktvapen som han vårdade väl. Det sägs dock att han destruerade hela arsenalen för att inte leda in sin son Nils i jaktintresse. Men då var det redan för sent, det blev ett av sonens stora intressen. Emil var också självklar föreståndare för laxfisket 1930-1951.

Travsporten

Många bönder var intresserade av att tävla med sina arbetshästar. Från början gick tävlingarna under vintern på isen, men ett antal bönder från olika byar gick ihop för att anlägga en travbana på terra firma, som kunde användas året om. Emil satt i den byggnadskommitté som drev projektet. Torpgärdan stod klar för användning 1944 och till en början tävlade man med enbart arbetshästar, kallblod. Från 1950 kom också varmbloden in i verksamheten. Det var vid ett sammanträde i kommittén som 1953 hölls isi GammelPerers, som Emil fick en hjärtinfarkt som ledde till döden. Tala om hjärtefrågor.

Det kan nämnas att ett antal travintresserade bönder från Avan byggde ett eget stall på Torpgärdan. På så vis kunde man köra till Boden med hästarna redan på lördagen, som då kunde tävla utvilade. Bönderna låg också över i stallet. Tänk om väggar kunde tala!

☐ h. Hildur Maria Johansson född 1887
Från Janihansch. Avled 1939. Föräldrarna var Nils Petter Johansson och Brita Maria Markström.

☐ s. Nils Erik född 1908
Nils var i unga år mycket intresserad av travsport och deltog i tävlingar med sina hästar under många år. Han var föreståndare för laxfisket under ett 20-tal år och skötseln av fisket upptog en stor del av hans tid.

Politiskt var Nils ansluten till moderaterna och i sin ungdom var han aktiv inom ungsvenskarna. Han har innehaft ett flertal förtroendeuppdrag, bland annat nämndeman vid tingsrätt och fastighetsdomstol, socialnämnd och taxeringsnämnd.

Nils gifte sig 1946 med Gunborg Andersson från Jörs. Hon övertog 1957 ägarskapet av Wallins diversehandel och drev den till 1971. Gunborg var också

starkt politiskt engagerad och som sin man också under moderat flagg. Nils och Gunborg fick två barn, Erik som tog över jordbruket och Eva, som bor i övervåningen av den nedlagda butiken. Nils avled 1984, 75 år gammal.

50 år kunde ha varit 500

1970, då Nils var föreståndare för laxfisket, firade Avans laxfiske 50 år, men det kunde lika gärna ha varit 500-årsjubileum. Avans laxfiske har anor som sträcker sig ned förbi 1500-talet. Tyvärr har gamla papper och räkenskaper försvunnit. Avan var de första att ändra från stakagård till karsinatyp. Detta skedde 1791. På grund av dåliga fångster var fisket nedlagt från 1896 till 1920. Jubiléet räknas alltså från omstarten. 1966 inlöstes fisket av Vattenfall och verksamheten fortsatte på arrende. Fisket är inte knutet till byns fastigheter, det bildar en egen fastighet och delägarna har en eller flera lotter, som under åren delats vid arv och ibland bytt ägare. Varje delägare har arbetskyldighet efter sin andels storlek. Ett 30-tal delägare bildar fyra kolklag, som alternerar vid fisket. Föreståndare när verksamheten återupptogs var Albert Nordström, Perersa-Emil fortsatte 1930-1951. Så följde Per-Erik Sundström i fyra år varefter Perersa-Nils trädde till. "Fisket i byn har inte bara varit en inkomstkälla, det har gett färg och spänning åt livet i byn, en laggemenskap som haft stor betydelse för trivseln", säger Nils.

☐ syster Beda Kristina Johansson född 1882

Ogift. Avled 1948 i Lulavan. Beda bodde hemma på gården, där man inrett en lägenhet för henne. Hon hade två stickmaskiner, en för finare och en för grövre garn. Det tyder på att hon inte bara stickade för familjen utan även på beställning. Det finns kvar provkartor på olika garner, till och med i lamé (tyg med invävda metalltrådar).

☐ mor Emma Karolina Johansson f. Lindfors född 1846 hemmansäg.änka Född Sunderbyn 10. Björkbacka, (nära Gammelstad). Avled 1931. Hon hade varit gift med Nils Erik Johansson, död 1898. De två var alltså Emils föräldrar.

☐ Axel Rudolf Vidmark dräng född 1900 Pitholm

"Det brinner hos PerErs" ropade en liten pojke när han såg ett vad han trodde var brandrök. Men det vara bara Axel som dammade av sina sängkläder. Axel kom till Perers under kriget och blev kvar. När han gick i pension dök för första gången en släkting till honom upp och menade att Axel skulle ha eget boende. Följden blev att Axel fick ett litet rum vid Sundsgårdens ungarlänga. Rummet var på knappt tio kvadratmeter och rymde i stort sett bara en säng, ett bord och ett skåp.

☐ Karl Ragnar Jonsson dräng född 1902 Lycksele, Västerbotten

☐ Beda Johansson piga född 1893 Sandnäsgården, Avan

När Sandnäsgården 13 barn skingrades togs den föräldralösa Beda som fosterbarn 1897 av Emma Johansson, född Lindfors från Sunderbyn. Emma var mor till PerErsa-Emil och hans syster Beda. Den lilla flickan kom därför att benämnas Lill-Beda. Hon var sjuklig, hade dåliga lungor och svagt hjärta och arbetet vid spiselhällen var ofta tungt. Lill-Bedas bror Herman född 1887 som

1906 emigrerat till Amerika, kom 1913 hem och hämtade med sin lillasyster till USA. Där skaffade han privat läkare och sjuksyster till Bedas skötsel och omsorg, men hon avled efter ett par år (1915).

Avan 9 Nyperers Sven Pettersson

Nyperers är kanske den vackraste gårdsbildningen i Avan med sitt bostadshus, bagarstugan, ladugården, logen och häbret. Alla byggnader har sin egen stil och till detta finns många vackra väl placerade träd på gårdsplanen.

Fastigheten ligger ned mot älven bortom Kläppen och innan Storsvedjan/Fällan.

Hemmanet är en avstyckning från (gammel)Perers som delades 1851 av bröderna Johan Erik Ersson född 1820 och Jöns Petter Ersson född 1829. Den yngre brodern Petter flyttade ut och kom i fortsättningen att ha Eriksson i efternamn medan gammelperersarna kom att heta Johansson efter Johan. Petter dog 1902 i lungsot.

Timringen till bostadshuset blev klar 1853. När ladugården byggdes kom den att bli modern för sin tid med ett gödselrum som låg under kobåsen. Dyngan tippades ned i gödselrummet. Det fanns också en stenlagd gång, som gick ned under byggnaden, för att man lätt skulle kunna hämta gödseln och köra den ut på ägorna.

☐ Johanna Pettersson f. Fabricius hemmansäg.änka född 1862

Nybyggaren Petter gifte sig 1854 med Lovisa Johanna Johansdotter från Bensbyn. Deras son Herman föddes 1859 och han tog över gården och ändrade sitt efternamn till Pettersson efter sin far Petter. Han gifte sig 1889 med Johanna Fabricius från byn. Hon var syster till Petter Fabricius på Kläppen.. Herman och Johanna fick sex barn, varav fem bodde kvar på gården, ogifta, hela sitt liv. Ett gemensamt karaktärsdrag för nyperersarna var att de framstod som mycket snälla och vänliga, ”de var aldrig till besvär för andra människor”. Johanna avled 1937.

☐ s. Sven Herman jordbruksbiträde född 1890

Sven var den som ”höll i tömmarna”. Det fanns 145 hektar produktiv skogsmark, med litet uttag och gott om gammelskog. Sven var kunnig och vårdade skogen väl. Hemmanet hade också 19 hektar åkermark. Han har också plantrat bland annat lärkträd och sembratallar (ej att förväxla med sämre tallar) på gårdsstället. Sven avled 1973.

☐ s. Nils Hugo jordbruksbiträde född 1894

Hugo var mycket barnkär. Han hörde (medfött) dåligt, men var ändå den som kunde berätta om gården och om gamla tider i byn. Hugo var glad och skrattade ofta och kunde ha små hyss för sig. En sympatisk person. ”Gu väre lov för en regenskur”. Nyperers hade mycket jordbruksmark, bara i Beten var det 14 lador som skulle fyllas med hö. Hugo välsignade ett avbrott i allt slit och var nog inte så jätteintresserad av jordbruket. Däremot var han tekniskt intresserad. Av gruvfogden Karl Jern, som bodde på gården under sommartid, fick Hugo på 1920-talet en kristallmottagare, men frågan är hur mycket han egentligen hörde

☐ svärmor Johanna Lovisa Ersson f. Johansdotter 1832 hemmansäg. Änka efter den ursprunglige ägaren, Petter Ersson. Pettersson. Hon levde till 1922.
Det sjätte barnet

☐ Den som flyttade ut var Per Joel född 1892. Han var gift med Edit från Janihansch och arbetade vid Järnvägen och fick barnen Siri född 1929 och Jan-Erik född 1944. Siri gifte sig med P-O Kastberg och de kom att äga Nyperers. Från milleniumskiftet står deras son Jan-Olof som ägare. Per Joel avled 1980 i Östersund.

Avan 9 Garveriet Ruuths

”Detta hus byggdes 1907, en solig sommar med mycket hö och korn”. Texten hade Axel Nordström, som uppförde huset, skrivit på en av stockarna. Timringen kom från Ljuså och hade fraktats på järnväg till Norra Sunderbyn. Huset, som ligger vid älven intill Ekströms, uppfördes för Anshelm Lundahls räkning. 1920 flyttade Albert Ruuth med familj in. 1939 flyttade de vidare till Unbyn, men äldste sonen Hanse med hustru Sonja bodde kvar på övervåningen medan Albert fortsatte med viss garvning på undervåningen. Hans yngsta dotter Maj-Britt med make Sune Danielsson köpte därefter huset 1956. De sålde 1972 till Elisabeth Fabricius, som lät göra stora ombyggnader. Huset är fortfarande bebott, men har genomgått flera ägarbyten.

Själva garveriet stod längs tomtgränsen mot Ekströms och det brann 1938, liksom Ekströms ladugård, som stod vägg i vägg. Dottern Maj-Britt har berättat att Albert svimmade när han blev varse branden. Garveriet hade även brunnit 1914. (läs mer om branden nedan).

Axel Fabricius var den förste kände garvaren på platsen. Han flyttade till Gellivare några år in på 1890-talet. Efter Fabricius innehades garveriet av en finsk undersåte från Borgå, Ortmark. Anshelm Lundahl kom också från Finland och därefter tog sonen Emil över. Alberth Ruuth hade börjat som lärling hos Lundahl och köpte verksamheten 1936. Han blev den siste garvaren, Efter branden 1938 flyttade familjen till Unbyn.

☐ Johanna Lundahl f. Olsson garvareänka född 1861
(Lundahl uttalades med betoning som i ”förtal”). Johanna var från Nederluleå (Avan) och hon gifte sig 1898 med Anshelm Lundahl och var född 1864. Familjen kom 1903 till Avan från komministergården i Gammelstad. Anselm tvärdog 1917 i slag och sonen Emil tog över verksamheten. Det var för övrigt Anselms granne Isac Olof Ekström som snickrade kistan.

☐ s. Emil Anshelm Lundahl garvare född 1899
När Anshelm dog 1917 tog sonen Emil över verksamheten. Emil var en storväxt karl. Han var samvetsgrann, men betalade inte så mycket för den bark barn repade. När han skojade med barn brukade han säga ”konaksiaksa”. Emil överlät så småningom verksamheten till Ruuth och började med affär av något slag i Boden. När ägaren av Centralbageriet i Boden tog livet av sig, flyttade

Emil ihop med änkan och gifte sig 1939. Emil blev litet alkoholiserad, Han dog i Boden 1966.

Konaksiaksa

Emils "skojord" till barnen, konaksiaksa, kan verka som en lek med stavelser och bokstäver. Dock har jag mer och mer funderat på om det var något slags hälsningsord. När jag i slutet av 2019 vid ett tillfälle ringde till Esa Vuorinen, som i likhet med Emil har bakgrund i Finland, föll det mig in att säga konaksiaksa. Jo, tack, sa Esa, hur mår du själv då. Hur mår du heter på finska kuinka sinä jaksat. Svårt för barnen att uttala och förenklades därför. Det tog 100 år att knäcka den nöten!

☐ Piga Jenny Dagmar Ahlkvist född 1902

Ogift, dog 1928 i Brobyn.

☐ Johan Albert Ruut garveriarbetare född 1891 vigsel 1920

Albert började som lärling hos Lundahl och han köpte verksamheten 1936. Han var född i Sandnäset, men blev fosterson till en familj i skelleftetrakten och hade gått i garverilära i Skellefteå, där han träffade Ida. Albert var lika tystlåten som Ida var pratsam, men "tjuvrolig". Han var född Nilsson, men bytte namn till Ruuth. Albert avled 1977 i Unbyn.

Albert Ruuths far var skomakaren Alfred Nilsson Ruuth född 1860 Långnäs 12. Alfreds far sin tur var Nils Peter Ruuth och mor Maria Johanna Wallin. Alfreds fru hetta Sofia Johansson född 1866 i Avan. Hon dog i 27 års ålder. Hennes föräldrar var Johan Erik Olsson och Britta Stina Johansdotter.

☐ h. Ida Sofia Nygren född 1895 Skellefteå landsförs.

Ida fick bryta sin utbildning till sjuksköterska, när hon blev med barn med Albert. Men hon hade ett brinnande intresse för sjukvård och ställde upp för alla som var sjuka eller havande i Avan när helst det behövdes Hon hade ett gott humör och en psykologisk förmåga som gjorde att folk kände sig friskare bara av att hon kom. Ida hade bra kontakt med provinsialläkaren Wadenius och kunde genom honom få ut mediciner. Hon kunde också bedöma när någon måste in på sjukhus. Då följde hon med. Idas fyra döttrar har alla arbetat inom sjukvåden.

Genom alla år behöll Ida skelleftedialekten. "Da gatt i stiig opp å sii at om täke häd blast borta gärverie". Vid en svår storm en natt kände hon sig tvungen att gå upp för att se om taket hade blåst bort. Skelleftemålet var ett snabbt och rytmiskt språk, en kontrast till vårt sävliga nederlulemål. Ida avled 1975 i Unbyn.

☐ s. Hanse Johan Rudolf svetsare född 1920

Hanse kom att bli svetsare på Lule Varv. Han gifte sig med Sonja Ahlström, Antnäs. Han blev änklings 2003 och dog 2008 i Luleå. Sonja arbetade som expedit hos Alex Andersson. Paret bodde på garveriets övervåning, ett torftigt boende. Vid ett tillfälle efter giftermålet bereddes Sonjas mamma möjlighet att hälsa på i Avan. Hon hade ned sig sin postsparbanksbok som hon överlämnade till Hanse. "Den här skall ni ha". Ja, sa Hanse litt skämtsamt, då behöver man

inte göra så mycket mer. När svärmor gått öppnade han bankboken. Där fanns 4 kr och 30 öre. Det fanns helt enkelt inte så mycket pengar på den här tiden, men mycken glädje och framtidstro. Hanse och Sonja flyttade senare till Skurholmen, i närheten av LV 7, Sonja arbetade på Konsum i Skurholmen och var bland annat ansvarig för beställning av varor. Tråkigt nog blev hon dement före 60-årsåldern och kunde inte fortsätta arbetet.

Hanse fick börja arbeta i garveriet redan under folkskoletiden. Det var ett tungt jobb, vatten skulle ständigt bäras i hinkar från älven och det var en backe upp till garveriet, På vintern höll man en vak öppen. Garvningen var tidsödande, det tog tre till fem månader innan hudarna var färdigt läder. Man tog även emot fårskinn, som krävde ett alldeles särskilt hantverkskunnande. Hanse har berättat att Axel Tällgård, skohandlare i Boden, var stor kund hos Ruut. Tällgård var född Nilsson i Tälltjärn i Avan. Det gick åt stora mängder bark till beredningen, som man köpte av firmor, men barn i byn kunde också tjäna en slant genom att på försommaren, när sälgen savade, repa bark och sälja. Hanse fick i mitten av 1040-talet "åt lungen", lungsoten och, vårdades på sanatoriet i Sandträsk, men tillfrisknade och kom helbrädda hem.

Övriga barn:

Hanse var den äldste av sex barn (se ovan).

☐ Birgit född 1921. Hon var gift Larsson och bodde i Unbyn. Larssons hade ett jordbruk, men också ett åkeri, som utförde mycket jobb åt försvaret. De hade också en hingst för parning och det var Birgits man som assisterade vid akten. Han kallades i folkmun för "Styrman". Paret skildes 1973. Birgit var undersköterska på Garnis i Boden. Död 2008 i Luleå.

☐ Anna-Greta född 1922. Hon var gift Östlund i Saltsjöbaden, där de bodde på ett fint ställe. Hennes man, "en bra grabb", arbetade vid Tullverket och hade under kriget verkat vid gränsen i Värmland. Anna-Greta var sjukvårdsbiträde. Hon blev änka 1981 och avled 2007 i Saltsjöbaden.

☐ Karl Henrik född 1926. Idas favorit (till skillnad från Hanse) Gift 1949 med en kvinna, Larsson, från Unbyn. Karl-Henrik arbetade som rörmontör i Boden. Död 1990 i Boden.

☐ Marianne född 1928. Änka Ruut-Svensson 1988. Distriktssköterska i Stockholm. Död 2008 i Djursholm.

☐ Maj-Britt född 1930. Gift med Sune Danielsson från Unbyn. De ägde garverihuset från 1956 till 1972. Maj-Britt var sekreterare på sjukhuset i Växjö.

☐ Piga Magda Lovisa Wahlberg född 1906 Myckle, Västerbotten
Magda var arbetsam, duktig och snäll. Hon tog hand om barn och hem när Ida var ute på byn i sjukvårdsärenden. Magda gifte sig med Sigurd från InreMarkströms. De fick 1939 sonen Sigvard. 1941, vid 34 års ålder, dog Magda i bröstkräfta. Magdas mamma var syster till Stig Lundbergs fru (Margit) mamma.

Garrveriet brinner!

K-G Nordström, som var 17 år då garveriet brann 1938 har berättat om händelsen:

”En vårnatt väcktes jag av att någon bultade på fönstret i kammaren, där jag låg. Jag såg ett ansikte tryckas mot fönsterglasets och hörde en andfådd röst ropa: ”Garveriet brinner! Kom o hjälp till å släcka”. Jag blev skrämmd och rusade upp, genom fönstret såg jag eldflammar stiga upp mot himlen. Från köksfönster såg jag en person springande mot nästa gård, det var budbäraren. Jag klädde på mig och tog en bucklig 15-litershink och sprang över åkertegarna mot garveriet.

På brandplatsen var det kaos, barn och vuxna sprang om varandra. Garveriet var övertänt, lågorna sköt högt upp mot himlen, taket bågade, med ett brak sjönk det ned mot bottenvåningen, ett regn av rödgröna gnistor nådde Ekströms lagård, som tog eld.

”Vi skall rädda boningshusen ropade en man i blå overall. Vi gör en langning”. Jag skulle stå överst på en hög steg som stod lutad mot Ruths gård. Det gick fort att få fart på langningskedjan, hinkar fylldes i älven med skvimpande vatten, som togs emot av två pojkar som öste vattnet över sticktaget. Till en början var jag skraj, jag höll mig krampaktigt i stegen med en hand medan jag lyfte vattenhinkarna upp på taket. Mina ben skakade.

Efter en halvtimme ansåg man faran över, garvarens gård skulle klara sig från brand. Nu gällde det att skydda Ekströms gård från att antändas. Bernhard, son i huset, hade lyckats få ut alla djur ur lagårn. Några vilsna, skrämmda kor sprang hit och dit på gårdsplanen och måste vaktas, de ville tillbaka in i den brinnande lagårn. Bernhard kappades med elden, han försökte rädda kördon som stod i lagårdslidret. Han greppade tunga timmerkälkar i åsarna och sprang med dem ut på gården. Så in igen och hämta lastvagnen, vickflaken, höskrindan, rullharven och gödselspridaren, allt viktigt för vårbruket. Till slut tog någon tag i hans arm och bad honom sluta. I samma ögonblick rasade lagårdstaket samman. Det eldfängda höet liksom exploderade i ett moln av gnistor. Hettan från den dånande elden brände i våra kinder. Men Ekströms gård klarade sig undan branden.

Efteråt började vi samla ihop våra hinkar och verktyg. Han i den blå overallen, som verkade vara chef för byns brandkår, satte sig på en timmerkälke, drog av sig stövlarna och tömde dem på vatten. Han tände en pipa och sa liksom för sig själv ”Jag borde nog gå och tala med dom som drabbats av den här katastrofen. Men dom bör nog få vara fred, dom är nog chockade, jag får ta det sen”.

Jag gick sakta hemåt med klafsande steg, skorna var fyllda med sörjigt vatten. Kläderna var blöta in på kroppen, vattuhinken hade jag glömt, men det kunde göra det samma. När jag kom in på vår gård hörde jag en svag vissling. Jag stannade upp och lyssnade och där i syrenen på solsidan satt den första staren för året, glänsande svart, översållad med vita prickar.

Avan 10 Kall GammelKall

Vid tiden för folkräkningen (31/12 1920) fanns inga fast boende på gården. Fastigheten hade dock gamla anor, minst från 1600-talets början. Då byggdes huset nedervåning och på 1800-talet kom övervåningen till. Huset ligger nedanför PellPers, som på sin andra sida (över byavägen) har Sportklubbens anläggning. Gårdsnamnet Käll har sannolikt kommit från Carl Zakrissons namn. Han står antecknad i 1649 års jordebok.

Vid storskiftet 1795 var Anders Andersson ägare. Han yngsta dotter Britta Stina blev 1813 gift med Paul Fabricius från Piteå. Han var garvare i Piteå och hade både lärlingar och gesäller. Britta träffade Paulus när denne satt som skrivare i Sockenmagasinet. Makarna hade fyra barn. Sönerna Nils Anton och Johan Paulus bildade familjer och bodde på var sin del av hemmanet. Johan Paulus blev kvar på stamgården och Nils Anton byggde Nykall.

Johan Paulus, "Janne" dog ung och ägandeskapet övergick då till Jannes bror Petter Fabricius född 1860. Denne hade dock redan byggt en egen gård, den stora tvåvåningsbyggnaden på Kläppen, och GammelKall kom därför att stå obebott, även om det tidvis hyrdes ut till olika personer. Ny passiv ägare blev Petters son John Fabricius och hans maka Karin Svensson från Mashugget i Göteborg. Deras son Karl-Åke född 1921 kom att bli permanent boende på gården, men detta inträffade inte förrän på andra halvan av 1960-talet, då Karl-Åke pensionerades som major från Ingenjörstrupperna i Boden. Han hustru Britt kom från Blekinge, en trevlig kvinna, som arbetade på Sävastgården med ungdomar som kommit snett. En av dem som hyrde gården var Karin Fabricius syster, fru Quensel med famij. Hon var småskollärlarinna i Avan, förmodligen våren och hösten 1919. Det finns foto på henne framför Sverigekartan. Hon hade en dotter som var fena på att simma, en konst som flickan bibringade många av Avans ungdomar. Nu ägs och bebos Kallgården av Karl-Åkes son, byaåldermannen Mats Fabricius.

John Fabricius

John är fotografen för den stora fotoskatten som finns i Avan och som tagits tillvara av sentida släktingar. Det rör sig om cirka 1500 glasplåtar och 500 negativ varav tre fjärdedelar är identifierade. Han fotograferade från 1905 och livet ut. John hade genomgått slöjdseminariet på Nääs och anställdes 1925 av Hushållningssällskapet som slöjdinstruktör i länet. Under sommarperioderna tjänstgjorde han också som slöjdlärare på Nääs (i Västergötland). Han blev sedermera slöjdkonsulent och också Norrbottens Hemslöjds möbelarkitekt och kom på detta område att betyda mycket för länets möbelindustri. Han var en skicklig yrkesman och pedagog. Nääs slöjdlärarskola, där John utbildade sig, kanske var den enda svenska skola vars undervisningsmetoder var kända internationellt. Huvudbudskapet var att handens arbete bidrog till lärande i vid mening, Syftet däremot var inte att ge eleverna yrkesförberedande hantverkskunskap. Pedagoger ledde lektionerna, inte snickare. John dog 93 år gammal år 1984.

Kall-mora och ryssarna.

Sverige förlorade betydligt mer än en tredjedel av sin areal och en fjärdedel av befolkningen vid freden med ryssen i Fredrikshamn i september 1809. Men redan i mars hade överbefälhavaren för Norrbotten, Hans Henrik Ankarkrona, kastat in handduken och de 7000 man han hade stationerade i Kalix fick helt sonika gå hem med förbehållet att de inte gav sig in i några strider. Men ryssarna blev kvar eftersom ingen fred var sluten och de tvångsrekryterade de bönder som hade hästar till transporter. Det var slitsamt och ersättningen var ringa. Anders Anderssons fru på Kallgården ledde bort gårdens två hästar till den övergivna Fällkvarnen över vars fallfärdiga brygga hon lyckades praktisera in den två hästarna i kvarnen. Då ryssarna inte kunde hitta några hästar på gården sattes i stället Anders att fullgöra sin skjutsskyldighet med båt efter älven. Men hästarna var bärgade!

Bergtjellinga

Ur Skrock och skrönor av Beatrice Norberg.

Det finns många berättelser om hur Bergkärningen straffat den som behandlat henne illa. Flera sägner handlar om hur hennes barn skadats genom oaktsamhet. De flesta sägnerna härrör sig från Avan.

Vid Tälltjärnsfädboden, som ägdes av Fabricius, kom bergkärningen en sommarkväll i solnedgången fram till Fabricius hustru, som stod en bit från stugan och sysslade med skurning av mjölkkeglor. Bergkärningen förde med sig två döda barn, som hon bar i det uppvikta förklädet. "Du har dräpt dessa två barn för mig", sade bergkärningen. "Det ena högg du ihjäl, när du högg sönder granris och hög yxan i jorden, Det andra brände du ihjäl, då du slog ut hett vatten på marken. För övrigt har du byggt fäbodstugan ovanpå oss, vi bor rakt under, så vi får aldrig lugn och ro". Därefter blev hustru Fabricius slagen och sparkad av bergkärningen så att hon blev kutryggig under hela sitt återstående liv. Detta var ett tydligt bevis på att bergkärningen hade straffat henne.

Avan 10 Nykall

Tvåvåningshuset ligger på södra sidan av byavägen 100 m ned mot bäcken mellan Sportklubben och Kläppen.

Sedan Paul Fabricius från Piteå, född 1785, gift sig med Britta Stina Andersson i "Kall", kom släkten att ta fäste i Avan. Inom ett par generationer fanns sex Fabriciusgårdar i byn och därtill var många kvinnor ur släkten ingifta i andra gårdar i byn. Pauls söner, Nils Anton och Johan Paulus bildade familj och bodde på var sin del av hemmanet. Den senare blev kvar på hemgården medan Nils Anton född 1814 byggde ett nytt hemman, "Ny-Kall". Det blev liksom "Kall" en tvåvåningsbyggnad, men Nils Anton såg till att hans gård blev en fot längre, bredare och högre än "Gammel-Kall".

☒ Selma Åström f. Eriksson hemmansäg.änka född 1869

Småpojkar och kamraterna Sigvard Markström och Jan-Erik Nordström fick 1945 för första gången i sina sexåriga liv se en ambulans. Ryktet gick i byn,

Nykallmora hade brutit av benet och de visste att ambulansen från Boden skulle komma och hämta henne under dagen. En tålmodig väntan i diket i Brännlandet gav resultat och när transporten återvände mot Boden såg de båda tydligt –inte vad de egentligen såg utan vad de förväntade sig att se. Jodå, där satt hon i framsätet och de såg tydligt att halva benet var borta. I själva verket hade Selma brutit lårbenshalsen på väg in från dasset. Olyckan kom att bli hennes bane. Vanligt var att långvarig konvalescens, sängliggande, ledde till lunginflammation och död. Så kan fallet ha varit även här. Ja, det var en tid då en likbil i byn var en ganska vanlig syn, men en ambulans...!

Selma kom från Nyperers, syster till Herman Pettersson. Mannen i hennes första gifte var sonen till Nils Anton som hade byggt Nykall. Han hette Erik, var född 1866 och dog samma år som sin far, år 1900. En piga på gården hade sett ett fegljus vilket förebådade död.

Selma äktade i sitt andra gifte Herman Åström, som var dräng isi Nykall. Han kom från Sandnäset, son till Olov Johan Åström som vid Laga skiftet hade blivit utflyttad från Avan 1. Herman var 15 år yngre än Selma. Vid 31 års ålder, 1915, tog han sig av daga medelst hängning.

☐ s. i första giftet Ernst Rubert Fabricius född 1895

Rubert tog över hemgården och ägorna delades med brodern Henrik. Rubert torde ha varit en duktig bonde som klarade gården utan hustru. Han hade en häst vid namn Tuna. Rubert var också mycket intresserad av skogen. Som liten hade han under somrarna vistats på gårdens fäbod, som låg ovanför Beten mot Trolltjärnsbäcken. Rubert var en god berättare som förblev ogift och avled 1979. Rubert var far till "Mia" Nilssons i Tälltjärn dotter Maj, född 1924.

☐ ☐ *Pigan Ester Westerberg från Gammelstan. Ester, liten till växten och mycket duktig, var piga hos Rubert, Hon hade tre barn, dottern Marianne som idag arbetar på COOP Storheden. Under Höslaget 2018 gjorde denna dotter ett besök isi Nykall och berättade häpen att "det såg ut precis som när jag var barn". Ingenting var ändrat invändigt. Som barn cyklade hon ofta till Rubert, som för det mesta satt i en gungstol vid spisen. Och det hade sin förklaring, Han hade "kryp i benen" av besvärlig art och kunde inte sova på nätterna. Nu satt han och slumrade till i gungstolen mellan "gungen". Westerbrgs hade potatisland hos Rubert som blev litet av en morbror för Marianne och speciellt hennes bror Rolf, som var mycket isi Nykall.*

Ester var född Tervahauta 1923 i Korpilombolo. Hon fick sonen Rolf 1946 med Adde Sandström som pappa. Sedan gifte Ester sig med Arne Westerlund och de fick dottern Marianne.

☐ i första giftet Nils Henrik född 1897

Henrik byggde 1935 eget hus intill Nils Petter Forsberg och fick en brukningsdel på 7-8 ha, ett levebröd som han drygade ut med att emellanåt arbeta på byggen. Hans stora intresse var travsporten och han aktade inte att ha egna travhäster. Han hade en häst som hette Tony och en som hette Trall. Henrik gifte sig med Emma Fjällström från Sjulsmark. Hon hade varit piga isi

Nykäll. Innan de byggt sitt hus bodde de på övervåningen i Nykäll. Paret fick 1933 dottern Barbro, som utbildade sig till lärare. Henrik levde till 1970, Emma till 1992.

☐ s. i andra giftet Sven Herman Yngve Åström född 1905

”Arbetarnas Bildningsförbund, ABF, grundades i Sverige 1912. När jag var 14 år, 1919, började några vuxna personer i Avan intressera sig bildandet av studiecirkel och ordna ett bibliotek. På mina pojkaxlar lades ansvaret för ett bibliotek och att vara redaktör för en tidning, som fick namnet Skenet. Men vi i Avans ABF måste skaffa pengar och renommé och ett förslag till dragplåster till ett allmänt möte var min konfirmationspastor Rönnlund. Han lovade att komma, men plötsligt backade han ur. Han var förhindrad. Det visade sig att en gullig tant i byn hade satt sig i förbindelse med prästen och frågat om han visste vad det var för förening. Ja, en ideell studiecirkel med en del ungdomar. Nej, sa tanten, ABF betyder Avans Bolsjevikiska Förening. Det kom ingen präst, men ett litet bibliotek blev det och det förvarades i en låda under min säng”.

Men det blev ändå en bra början. Yngve ”avancerade” med tiden från bibliotekarie i smått till författare i stort. Han skrev ett ganska stort antal böcker och en, ”Föreningskunskap i handledning för funktionärer och mötesdeltagare”, blev som en uppföljning av hans unga intresse för föreningsliv och studiecirkel. Den kom ut i tre upplagor, 1940, 1945 och 1951. Han skrev böcker med politisk inriktning, faktaböcker som ”Hjalmar Lundbom, Lapplands okrönte kung”. Vidare böcker rörande skolvärlden, ett par diktböcker som ”I ditt leende” och ”Som vinteräng” och han glömde inte hembygden, ”Läsebok om vår hembygd”. Ett häfte som nog finns i många hem i Avan är ”De bästa Norrbottenshistorierna” som i sin första upplaga utkom 1959.

Yngve utbildade sig till folkskollärare och blev senare rektor för Luleå Yrkeskola, som låg längst upp på Kungsgatan. Yngve fru hette Siri och de hade barnen Ulla Kajsa och Bo. Familjen bodde på Skurholmen i en lägenhet i ett hyreshus byggt i trä som låg efter huvudleden mot LV7. Självtät han mitt emot bygga ett hyreshus i tegel med fyra lägenheter, där han själv aldrig bodde, men väl sonen Bosse. Yngve avled redan 1968 vid 63 års ålder. Man kan säga att han med ett intensivt liv brände sitt ljus i båda ändar.

☐ s. i andra giftet Bror Ragnar Hilding född 1907

Evert Nordström har skrivit om dragspelare i Avan: ”En annan dragspelare som försvann tidigt var Hilding Åström. Nykäll-Hilding brukade ofta komma till oss på söndagar och vi spelade tillsammans. Vi hade gått i skolan tillsammans. Hilding var litet av en udda person, hade svårt att komma i gång på morgon, kom ofta för sent till skolan. I 20-årsåldern blev han sjuk, fördes till sjukhus och kom aldrig tillbaka”. Hilding sägs vara den förste med ”riktig” radio (1924), det vill säga efter kristallmottagarna. Enligt samma sagesman hade LarsJakubska-Erik den första radion med högtalare (1927). Den första TV-apparaten i Avan hade Edvin Flodström 1959 (Skellefteåsändaren) 1961 kom Älvsbysändaren. Hilding avled 1933.

☐ d. i andra giftet Siri Astrid Ingeborg född 1914

Astrid gifte sig med Sixten Ökvist från Pålträsk. De var bosatta i Kiruna och fick två söner, Åke, lantmätare, född 1942 och Tor, chefsbefattning på LKAB, 1948. Astrid utbildade sig till hårfrisörska i Stockholm och startade en egen damfrisering i Kiruna.

Sixten utbildade sig till konditor i Älvsbyn och hade eget kafe i Kiruna under en tid. I början av kriget övergick han till en anställning som lokförare vid SJ. Hans hjärta brann dock för försäljning och på sidan om lokförarjobbet "nasade" han olika varor, men till slut blev det bara Huskvarna symaskiner. Företaget krävde egentligen att deras försäljare på heltid skulle sälja Huskvarnas produkter, men Sixten blev ett (lysande) undantag. Trots deltidsförsäljning tillhörde han alltid tio i topp inom företaget och vann många priser, ofta i form av resor världen runt. Grunden för Sixtens försäljning vilade på att han var seriös och därtill en mycket trevlig karl. Astrid avled 1995 och Sixten som var född 1918 levde til 2010.

☐ Emma Maria Fjällström tjänarinna född 1900 Piteå stad
Emma tjänade som piga isi Nykall och gifte sig med Selmas son Henrik (se ovan). Emma hade en mycket genomträngande röst.

Avan 10 Forsbergs/Fabricius

Huset ligger mitt på Kläppen intill byavägen på södersidan. Släkten Fabricius kom till Avan närmast från Piteå. Paul Fabricius född 1785 gifte in sig i Avan 10, "Kall". Hans två söner fick dela på arvet efter sin far. Johan Paul född 1815 blev kvar på Gammel-Kall (nu Mats Fabricius) medan Nils Anton född 1814 byggde nytt, Ny-Kall (nu Per Stenelund). Nils Anton var far till Nils Petter, "NyKall-Nicke".

Skälet till att Nils Petter bytte efternamn till Forsberg var att hans kusin Petter Fabricius, som bodde som närmaste granne rakt över vägen, var kassör för Kvarnen och hans själv var kassör för Sågen. Det blev hopblandningar med posten. Eftersom Nils Petter var en ordningssam man hade han märkt alla sina redskap och tillhörigheter med NPF, vilket gjorde att det var nödvändigt med ett efternamn som började på bokstaven F. Bytet gjordes inte senare än 1888. Återbytet till Fabricius inregistrerades 17 maj 1940 och gällde enbart fyra av barnen, Ivar, Edvin, Ellen och Ansgar.

Bostadshuset byggdes av Nils Petter och var klart 1888. Innan dess var dock ladugården färdigställd. Någon bagarstuga har aldrig funnits, men häbbret, som ännu finns kvar, har bakugn och fungerade som bagarstuga. Det lilla huset på gårdsplanen "sommarstugan", byggdes på 1930-talet. Bostadshuset, som ännu har samma storlek som när det byggdes, renoverades 1950 då bland annat uppvärmning med kakelugnar byttes mot centralvärme. Detta krävde utbyggnad av källaren för värmepanna och gav samtidigt möjlighet till badrum och tvättstuga. Från början fanns bara en mindre källare med stenväggar under köket med sedvanlig nedgång medelst källarlucka i köksgolvet..

En intressant sak är att en del av grundstenarna (de mörkare) kommer från "Marastein", en stor sten som stod bakom Signar Hammargrens nuvarande ladugård. August Hansson, "StarrAugust", högg upp den stora stenen i bitar, bitar som kan hittas i grund och källare både i Forsbergs och Fabricius hus mitt emot.

Oknytt i lagårn. Ladugården låg från början på samma ledd som bostadshuset. Längst in mådde inte korna bra. De mjölkade sämre, kastade kalvar och visade otrivsel. Nils Petter anlidade en slagruteman, som konstaterade att det gick en vattenåder precis där. Nils Petter flyttade då ladugården 5 m inåt. Detta var inte gjort i en handvändning, men visade sig vara värt besväret. Problemen upphörde.

☐ Nils Petter Forsberg hemmansägare född 1859 f.d. Fabricius
Nils Petter var född i Avan och började skolan 1865. "Lärarna voro Burgman, Enqvist och Hellström. Som skollokal användes Norrigårds bagarstugubyggnad. Skolgången var oregelbunden, endast någon termin varje år och helt inställd nödåret 1867. Monitörsystemet användes. Det vill säga att de äldre barnen fick lära de yngre. Byns första skolhus byggdes strax efter nödåret 1867 för skänkta medel. Byggchef var "Brännlandsfarn", Isak Olof Nordström".

Nils Petter var gift två gånger. Först med Emma Maria Jönsdotter från Nyperers. De gifte sig samma år som huset blev klart, 1888. Emma dog i lungsot 1898 och paret efterlämnade inga barn. Efter några år, 1901, gifte sig Nils Petter för andra gången och då med Maria Eriksson från Långnäs.

"Nicke" och hans bror "Janne" fick i förtida arv ut var sin halva av jordbruksfastigheten. För Nils Petters del tillkom också en halvlott i laxfisket, vilket var välkommet inte minst ur matsynpunkt för familjens många barn. Annars var skogen Nils Petters stora intresse och han tyckte också om att snickra.

En annan sida hos honom var att han förde kassaböcker, separata för olika verksamheter. Dessa böcker finns bevarade. De är i ett litet format, som kräver småstilt skrivning, men de är tydliga, välskrivna och lättlästa. Allt tycks vara bokfört. Exempel från 1895: 1 lampglas 18 öre. 1 pund rågmjöl 1.25 kr, ½ kg kaffe 80 öre, 1 kg sälspäck 60 öre, 1 skrinna hö 12.50 kr, 1 st potta och handfat 2.25 kr, lega till Ståhl (lön till soldaten) 1.88 kr. När det gäller jordbruket nämns inköp av ett sto för 170 kr, kon Docka för 110 kr, 1 gris för 5 kr och slättermaskinen Thor (en av de första i Avan) 160 kr. År 1901 finns en uppgift om inköp av två ringar för 42 kronor, vigselringar när han gifte sig med Maria. Nils Petter Forsberg avled 1945.

☐ h. Maria Josefina Eriksson född 1879 vigsel 1901
Maria var född på det lilla torpet Johannisdal i Långnäs. När hon var sex år var hennes pappa med ett säljaktslag på Bottenviken. Det blåste upp till storm, pappan och hela jaktlaget drucknade. Mamma Lisa Johanna stod ensam ned fem små barn. Efter en kort skolgång fick Maria vid 10 års ålder ge sig ut och "tjäna" hos olika bönder. 1901 gifte hon sig med Nils Petter och med honom

fick hon nio barn under en 20-årsperiod. I 50-årsåldern lärde sig Maria som en av få kvinnor i Avan att cykla. Det blev lättare för henne att ta sig till sommarlagårn i Bränslan och hon kunde cykla till Gammelstad, där familjen köpt en kyrkstuga på 30-talet. 1941 tog sonen Ivar över jordbruket och Maria fick ett lugnare liv som pensionär i 20 år. Hon bodde då i det lilla huset som ligger på gårdsplanen och avled 1961.

☐ s. Leo Fabian född 1902

Leo var utåtriktad person. Arbete i hamnen i Luleå ledde till några års sjömanskap och sedan några års vistelse i Kanada. Med tiden blev han metallarbetare och eldare i Alingsås, gift med Alida Piuva (1915-1980) från Bäverbäck i Tornedalen. De fick tre barn, Bo -41, Birgitta -46, Kristina -55, alla födda i Alingsås, där mellanbarnet Birigitta fortfarande bor. Under somrarna kunde Leo komma hem till Avan och hjälpa till med slåttern. Efter vistelsen i Kanada återkom han till Avan med ett par boxarhandskar i bagaget, vilket blev mycket uppmärksammat bland byns ungdomar. Bland annat fungerade Axel Nordströms innerfarstu utmärkt som boxningsring. Leo blev 97 år, avled 1999.

☐ s. Nils Albin född 1904

Albin avled 1939 och blev bara 35 år. Han bodde hemma och dog i kräfta efter långvarig sjukdom. Albin var religiös och han skrev dagböcker som finns bevarade. Han för anteckningar om vardagliga ting "I dag har vi städad ut sommarstugan för vi skall flytta ut dit", "Idag har vi tagit upp potatis". Varje dag skrev han ned Dagens bibelord och gjorde en anteckning om väderleken. Albin förblev ogift.

☐ s. Johan Alvar född 1907

Alvar kom att förbli ungarl. Han var grovsnickare på byggen till att börja med, men arbetade sedan i förrådet på Järnverket. Han hade då lägenhet på Örnäset, men kom på äldre dar tillbaka till hemgården, där han bodde i det lilla huset till sin död 2002. Alvar hade på äldre dar mycket dålig hörsel.

☐ d. Emma Maria född 1910

Emma gifte sig med Alex Nordström från Avan. Han var också född 1910. De gifte sig 1934 och byggde i mitten av 30-talet ett eget tvåvåningshus längst upp på Axel Nordströms ägor. Paret fick två barn, Brage -39 och Kjell -41. 1950 flyttade familjen till Boden, där Alex var en erkänt skicklig verkmästare hos Yngve Lundströms byggföretag. Emma avled 1984 och Alex 2004.

☐ s. Ivar Sixten född 1912

1941 tog Ivar över jordbruket och fastigheten. Han gifte sig med Ingrid Isaksson från Höhället i Avan. Ivar hade liksom sin far ett stort intresse för skogen. Ingrid hade stora kunskaper om gamla tider i Avan, vilket nedärvdes av sonen Åke -48. Denne, som nu är "Forsbergs" ägare, har också smittas av sin pappas skogsintresse. Ivar och Ingrid fick också en dotter, Gun född 1945. Ivar levde till 2006, Ingrid som var född 1917 levde till 2012.

Ingrid var organist i Ung-logen Trygghet. Hon spelade och medlemmarna sjöng allsång. Det var hurtiga sånger som Spel-Olles gånglåt, Här är käcka

Avan 10 Fabricius Petter Fabricius

Fastigheten ligger på Kläppen vid nedsidan av byavägen mitt emot Forsbergs. Huset, byggt 1895, är väl tilltaget och 1920 var 12 personer skrivna där. Vid folkräkningen 1945 hade antalet halverats. Murarmästare Nils Sundström hade då gift sig med Petters äldsta dotter, Elisabeth, och de hade tre barn. Därtill levde fortfarande Petter. Sigurd och Elina hade byggt eget hus som närmaste granne och John och Karin hade också eget boende.

Vid andra världskrigets utbrott rekvirerade militären övervåningen i skolan och då flyttades småskolan till övervåningen hos Petter. Hösten 1944 kom 11 finska flyktingkvinnor med 70 kor till byn och även fyra karlar med fyra hästar och ett föl. De placerades ut på olika gårdar där det fanns plats. Petter hade utrymme i stallet för hästarna medan karlarna bodde på övervåningen hos Alsterlunds.

Telefonen kom till Avan 1915 (tre år innan elen) och växeln var då placerad hos Petter. Den var öppen några timmar varje dag. Det krävdes två abonnenter för att få växelstation och de första var Handelsföreningen och Garveriet. 1919 övertog grannen Emma Sundström växeln och då hade ytterligare en abonnent tillkommit och de var Petter och Maria. Emma skötte verksamheten till 1940 då dottern Ester tog vid fram till 1958 när automatiseringen kom.

☐ Petter Fabricius hemmansägare född 1860 vigsel 1890

Petter var en betrodd man i Avan, som anlätades till skrivelser och ärenden av mer juridisk art. Petters bror Johan Paulus, "Janne", ärvde stamgården (Gammel)Kall, men avled ung. Ägandeskapet övergick till Petter, som plötsligt stod med två stora gårdar. GammelKall kom att stå tom under en period. Petter råkade ut för en bilolycka. Han blev påkörd utanför snickerifabriken Annandag jul 1948 och avled sedan, förmodligen som en följd av skadorna vid olyckan.

☐ h. Maria Elisabet Nilsson född 1864

Kallgästabud. Maria kom från Sundet i Gäddvik och hon var van med många fester och gäster. Det var något hon tog med sig till Avan, Kallgästabuden blev kända och var under lång tid ett bestående inslag i släkten. Maria avled 1943.

Syster till Petter Anna Helena Fabricius f.d affärsbiträde född 1865

Hon bodde några år hos Petter. Tidigare hade hon varit i Malmberget.

☐ . John Linus Fabricius född 1891

Det är mästern fotografen John som ligger bakom den stora fotoskatten som finns i Avan, ett par tusen foton som han tog i byn från 1905 och livet ut. De är bevarade i 1500 glasplåtar och 500 negativ. I slutet av 1980-talet började arbetet med att framkalla bilderna och att försöka identifiera husen och personerna. Arbetet har gjorts av sonsonen Mats Fabricius samt Åke Fabricius och Per Stenelund.

John utbildade sig till slöjdlärare i Nääs, som ligger nära Göteborg. Det var den enda slöjdlärarskolan i landet och kanske den enda svenska skola vars undervisningsmetoder är kända internationellt. Huvudbudskapet var att handens

arbete bidrog till lärande i vid mening. Syftet var däremot inte att ge eleverna yrkesförberedande hantverkskunskap. Pedagoger ledde lektionerna, inte snickare.

Som utbildad slöjdlärare var John en mycket skicklig möbelsnickare och pedagog och jobbade i många år som slöjdkonsulent med att starta upp slöjd- och snickerikurser ute i bygderna. Han ritade och formgav mängder av möbler som ännu finns i många hus i Avan och då inte minst en fästmansgåva, en vacker spegelbyrå med oval spegel, två lådor på sidan, bord med två utdragslådor. Det berättas om en man i Avan som efter hand gjorde fem sådana spegelbyråer utan att någon av de fem damerna gifte sig med honom, men de behöll byrån. Mannen förblev ogift.

☐ h. Karin Emerentia Svensson Skolkökslärarinna 1887
Masthugget, Göteborg

Gift med John.. Karin var lärarinna för skolköket i Avan, en fortsättningskurs för de flickor som gått ut vanliga skolan. Man tror att skolköket i Avan var det första som Landstinget anordnade. De första åren höll man till i JaniHansch. John och Karin bodde mestadels i Luleå och sista tiden på ett äldreboende nära Västra Skolan i Luleå.

☐ d. Hildur Elisabet född 1893

Elisabet gifte sig med murarmästare Nils Sundström, som var bördig från Norra Gäddvik, men sedan hade flyttat med föräldrarna till Rutvik. Som ung murare flyttade Nils undan nöden och var bosatt några år, från 1923 och till 1928, i Chikago. Genom giftermål bosatte han sig sedan i Avan. Jämsides med muraryrket hade familjen ett eget jordbruk. Vid 60 års ålder skadades han och tvingades upphöra med muraryrket. Nils beskrivs som en "hederspriss", en gentleman. Nils och Elisabet fick tre barn, Per 1931, Anna-Lisa 1932 och Bengt 1935. Per tog över hemgården, Anna-Lisa gifte sig med Sigge Isaksson från Bjurs och de byggde hus intill hemgården och Bengt byggde hus också intill hemgården. Pär, som var rörmokare, vigde sitt liv åt sportklubben. Hans fru Berit brukade med glimten i ögat säga "Det är lika bra att ASK skaffar en säng i klubblokalen åt Per. Det är ju där han är i alla fall, för det mesta". Även Bengt var kraftigt involverad i sportklubbens verksamhet.

Fabriciusland

Anna-Lisa berättar: "Jag var inbäddad av hus bebodda av släktingar.

- Närmaste granne var min morbror Sigurd Fabricius. (nu Fredrikssons)
- Min moster Maja var gift med Harald Östling (Joel Karlsson/Lotta Asker)
- Morbror John hade GammelKall (nu Mats Fabricius)
- Morfars syster Johanna gifte sig med Herman Pettersson i Nyperers.
- Rakt över byavägen bodde Nils Petter Forsberg (Fabricius), som var kusin med min morfar. Henrik Fabricius (Stenelund) och Rubert Fabricius (Nykall) var släkt med oss på litet längre håll, tremänningar med min mamma."

☐ s. Anton Sigurd Fabricius jordbruksbiträde född 1896 vigsel 1920
*Sigurd var alltigenom en mycket sympatisk person. Sigurd och Elina byggde eget hus och blev närmaste granne till Petter. Dottern Elisabeth berättar:
"Farfar (Petter) och pappa hade flera hästar, Bella Donna I och II, Orina efter Bella Donna II. Orina hade ett föl som hette Anton och som såldes till en bonde i Bälinge. När denne körde med Anton till kvarnen i Avan, så smet han under väntetiden och gick hem till oss. Han fick mycket bröd och kramar av oss alla. Sedan tog pappa med honom tillbaka till kvarnen. Pappa körde med Bella donna på travtävlingar. Bland annat på isen i Norra hamn i Luleå. Han vann många pokaler som farmor delade ut till släkten, såväl i Avan som i Gäddivk, varifrån hon kom. Pappa pratade mycket med djuren, speciellt med hästarna.*

Sonen Olle 1924 var en stor idrottstalang i bollsporterna. Han tog över gården, men arbetade som snickare, först på Johanssons snickeri i Fällan och sedan på SJ-verkstan i Malmudden där han också höll sig till hammare och såg. Olle var gift med Onny Aldrin från Sjulsmark. Hon var släkt med Edwin Aldrin. Han som var tvåa att sätta sina fötter på månen 1969. Kanske inte så överraskande att en person med viss piteanknytning hölls sig framme. Möjligen då mer förvånande att det inte redan stod ett par personer ur detta idoga folk och frågade efter arbete när månkraketen landade. "Hava je na arbeit?" Elisabeth 1927, distriktssköterska (se nedan), och Ingeborg 1929, som flyttade till Göteborg, där hon arbetade på barnkrubba och gifte sig med Wehlén, som var ingenjör. Det äldsta barnet var Ingegärd (som kom att kalla sig för Britt), hon flyttade till Boden, arbetade som sjuksköterska, gift med Grahn från Unbyn. Ett sjätte barn var Eva som dog ung.

☐ h. Elina Maria Johansson född 1895
Elina var född på Sandnäsgården, men blev när mamman dog i barnsäng fosterflicka hos Janne Sundström isi LarsJakubs. Janne såg till att Elina fick gå folkhögskola. Elina ansåg sig ha blivit mycket väl behandlad hos Sundströms, vilket hon kom att återgälda. När Jannes barnbarn Sven-Erik och Per-Erik var 15 respektive 17 år dog föräldrarna, Erik och Elise. Pojkarna och farfar Janne bodde då i ett eget hus intill huvudgården. Elina såg till att de alltid hade mat och ställde upp vid sjukdomar. (äggtoody var ett beprövat läkemedel för de flesta sjukdomar).

Elisabeths forskning

"Mor Elina Marias längtan var mycket stor. Längtan efter egna föräldrar och längtan att få veta". Elisabeth intresserade sig för sin mammas historia och Sandnäsgårdens. Hon sökte upp folk som mindes eller hade hört om "gamla tider". Hennes arbete med detta kom att utmynna i ett häfte om 32 sidor, "Sandnäsgården". Elisabeth tillbringade ett år i USA och besökte morbröder i Seattle och Los Angeles. Hon uppsökte också Edvard Sundström, bror till Ester som skötte telefonstationen i Avan och Julius, känd släktforskare och kantor i Gammelstads kyrka. Under tiden i Amerika arbetade Elisabeth på Swedish Hospital i Seattle och på ett kafé i Los Angeles.

var troligen i början av 1900-talet.

På 1940-talet upptäcktes väggmålningar på timret. Några årtionden senare när Aumar Markström renoverade fick muséet hela bräder med mönster från sörkammaren. Birgit Burström, som hade tapetverkstad i Råneå, namngav och tryckte tapeter. Det stora medaljongmönstret blev "Avan 1" och det mindre rutmönstret blev "Avan 2". De finns fortfarande att köpa. Aumar schablonmålade det stora mönstret i salen och tapetserade rutmönstret i köket. PellPers är ett mycket väl bevarat och väl underhållet hus. En prydnad för byn.

☐ Olov Oskar Markström hemmansägare född 1864 Piteå landsförsamling Oskar köpte hemmanet 1891 och flyttade hit från Skottagården i Sjulsmark med sin fru Sofia. Oskars äldre bror Alfred född 1861 förvärvade "Inremarkströms" i Brännlandet och deras syster Maria född 1866 gifte sig med Nils Petter Johansson, Janihansch i Avan. Oskar levde till 1937. I köpet ingick att en änka, "PellPersmora", skulle få bo kvar, s.k. förgång. Hon bodde i ett rum och kök, som låg i nuvarande kök, då sal. Detta var Emma Maria Vikström från granngården Avan 12 född 1832, som 1890 blev änka efter Nils Petter Rutberg född 1830. De var de sista ägarna innan Markströms tog över.

☐ h. Sofia Matilda Nilsson dotter född 1863 Piteå landsförsamling Född Jonsson i Krokvattnet. Hon arbetade som herrgårdspiga på Rosfors bruk fram till giftermålet med Oskar. Sofia gick i gårdarna och lärde avborna att laga köttbullar och sockerkaka. Sofias mormor hette Elsa Norberg från Piteå. Sofia avled samma år som sin man, 1937.

☐ d. Sofia Vilhelmina född 1894 Avan Hon var gift med Sten Jonasson från Småland och hade sönerna Jan-Olof och Stig. Familjen hade "Målarkalles" stuga, som ligger på övre sidan av Kvarnbäcken, som sommarstuga. Vilhelmina dog 1983.

☐ d. Jenny Matilda sömmerska född 1897 Sömmerska i Boden. Gift med Ivan Olsson. Jenny avled 1957.

☐ d. Ellen Ingeborg född 1899 Gift med Gottfrid Swahn från Östergötland. Lokförare bosatt på Backgatan, Östermalm, i Luleå. Söner Staffan och Holger. Ellen avled 1975.

☐ ☐ d. Alma Andrea född 1901 Gift med Tage Hamberg från Luleå, som arbetade på Tullverket. Tage spelade dragspel och komponerade egna låtar. Alma avled 1982.

☐ d. Ida Maria född 1904 Gift med Nils Nordström på granngården i Avan. De hade en dotter, Astrid, gift Nordlander. På grund av olika dygnsrytm kallades de allmänt i byn för "Natt och dag". Maria avled 1963.

☐ d. Rut Valborg född 1911 Gift med Martin Bergman från Avan, Brännbacken, snickare vid SJ bosatt på Solgatan 16 (mitt emot Bergnäsgården på andra sidan Färjvägen) i Bergnäset. Martin byggde tillsammans med sin far Nils Verner född 1882 först det lilla inre

huset, där båda familjerna bodde och där sonen Frank föddes 1936. Sedan byggde de det större tvåvåningshuset och då bodde Nils Verner och hans hustru Augusta "Asta" född Hansson 1877 i Unbyn kvar i det lilla huset. Rut avled 1982 och Martin som var född 1908 avled 1967.

Tre söner.

Oskar och Sofia tre första barn var inte skrivna i Avan när folkräkningen genomfördes 1920. Alla tre anges vara födda i Piteå Landsförsamling:

- John född 1888. Han kom att arbeta som elektriker och var gift med Mina Karlsson från Eriksberg.

- Olof Harald född 1890. Utflyttad till Minnesota, USA.

□

- Nils Hagvid var född 29 mars 1892 och avled 1974. Han var gift med Edit Helena Hansson, som levde till 1972. Hon kom från Kusån/Rasmyran i Överluleå. Hagvid tog över gården efter föräldrarna.

Många "pigor", men inga "drängar"

När folkräkningen gjordes 1920 bodde ingen av de tre sönerna på gården, de var då i 30-årsåldern. Däremot fanns sex döttrar på gården i åldrarna 26-9 år. Det betydde att mamma Sofia hade gott om hjälp med sina bestyr medan pappa Oskar var ensam i sitt arbete, eftersom ingen dräng var skriven på gården. Men det fanns gott unga män i byn som han förmodligen kunde leja in vid behov.

Musikanten Helmer

Oskar hade en brorson som hette Helmer (son till Alfred isi Inremarkströms), som arbetade vid järnvägen och bodde i Boden, men som tillbringade en hel del tid i Avan. Han spelade orgel och piano. Helmer komponerade också och ett par av hans låtar är nedtecknade, bland andra "Bäcksnårspolka" ("Bäcksnåre" ligger efter Betvägen förbi Mårsbäcken där bäcken kröker). Han har också skrivit en vals, som fru Vidman i Unbyn satt text till.

Sergeanten tålde inte kvinnor

Aumar Markström (född några år in på 1900-talet) har många medaljer, skådepenningar kallades de, som familjen fick vid premieringar. De hade en häst som hette Jilly, som tre år i rad fick pris. Sista året fick hon betyget AB, ett ovanligt högt betyg för en fyraåring utan föl. Olyckligtvis dog Jilly samma år. Hon fick någon mystisk sjukdom, som drabbade hjärnan och hon fick svårt med balansen. Bönder kunde få låna en häst, vara fodervärd för en kronhäst från något regemente i Boden. Hästen kunde inkallas till någon manöver.

Markströms kronhäst, Sergeanten, kom från A5, ett regemente för hästanspänt artilleri. Man körde sexspann, hästarna drog kanonerna över mark och moras. Hästarna for illa. När Sergeanten kom tillbaka till Avan efter en manöver hade han glömt bort att dra ensam, han måste tämjas på nytt. Sergeanten hade en egenhet, han tålde inte kvinnor i närheten, han blev elak mot dem (och det var ändå före facebooks tid). 1938-39 började militären att tvångsinkalla bönders hästar. En del ägare fick aldrig tillbaka sina, andra fick tillbaka dem, men de hade farit illa under militärtjänsten.

Avan 11:5 Ollgården I.O. Nordström

Isak Olof Nordström, "Ollfärn", 1832-1915, gifte sig med Anna Lisa Olovsdotter, 1832-1899, från PellPers i Avan och de fick 1856 en son, Nils Johan. Tidens sedvänja var att den nygifta hustrun flyttade till mannens fädernegård. Där bodde fadern, Johan Magnus Nordström, som änkling med flera vuxna barn. Det var hårda år med köld och missväxt och familjen tyngdes av skulder. Den yngste av sönerna, Oskar Nordström, köpte hemmanet, som därigenom skingrades och Isak Olof med hustru och barn tvingades flytta in i en obebyggd soldatstuga som inhysingar. Den lille sonen, Nils Johan, hade som gåva från sin mormor och morfar (Olof Johan Persson Rutberg f.1802) efter Laga skiftet 1860 överkommit en hemmansdel Avan 11 i Brännlandet, 7/128 mantal "alltigenom jungfrulig mark som aldrig kommit i beröring med spade, spett, gräv eller harv". Föräldrarna Isak Olof och Anna Lisa erhöll bruksrätt för hemmanet, som verkar vara det första som etablerades i Brännlandet efter Laga Skiftet och som Ollfärn började bruka 1864, det år då turbulensen runt skiftesfördelningen i byn någorlunda lagt sig. Isak Olof började tänka på att byta ut den slitna soldatstugan mot en gård på sonens hemmansdel. Av "Sakri Lars Olof" i Unbyn köpte Isak Olof för 100 kr en gårdsstomme och försåg den med varmtak och mur. Inga golv fanns i rummen när familjen flyttade in, men allt redde upp sig efterhand, men hårt arbete och "förmågan att försaka och ändå vara nöjd". N-P Forsberg anger i anteckningar att "Brännlandsfärn" var byggechef för skolan som för skänkta medel byggdes 1868.

När Ollfärn gick bort uppstod en litet märklig situation, sonen Isak Olof (Ekström) var inte arvsberättigad eftersom fastigheten ägdes av hans äldre broder, Nils Johan. Ollfärn hade ju bara bruksrätten. Detta hade kunnat leda till osämja, men så blev det inte. Inte minst bidrog säkerligen hustrurna, de två systrarna, Anna och Erika till detta. De var troende och förlåtande. Anna separatist medan Erika höll sig till Missionshuset.

På Stadsarkivets hemsida (lulea.se/stadsarkivet) kan man hitta "Bygdekrönika från lule älvdal", en 16-sidig detaljrik berättelse om bygden, Avan och just Ollgården, som behandlas på de åtta sista sidorna. Krönikan är skriven 1933-34 av Hjalmar Palmgren och ingår i ett större arbete för Nordiska Museet.

☐ Nils Johan Isaksson hemmansägare född 1856 vigsel 1887

Nils Johan ägde redan som barn fastigheten, som hans mormor och morfar givit honom i gåva. Det var dock Nils Johans pappa, Ollfärn, som besatt stor arbetsförmåga, som bröt marken och byggde upp gården. Själv arbetade Nils Johan under 27 år på en brädgård. Nils Johan hade en yngre bror Isak Olof som var född 1862. Denne bytte efternamn till Ekström och etablerade sig nere vid älven på en del av Mårshemmanet. Nils Johan avled 1944.

En personlig händelse för mig som antecknar detta, Jan-Erik Nordström, och bästa kompisen Sigvard Markström i samband med dödsfallet utspelade sig då för oss två 5-åringar. Sigvard bodde mitt emot Oll och vi fick höra att farbrorn låg död i bagarstugan och på ögonlocket hade man lagt en tioöring! Vi tyckte att detta var häpnadsväckande och förstod inte varför. Senare har man ju tänkt att det kanske var en gammal sedvänja, en peng till Karon, färjkarln som skulle föra farbrorns själ över floden till dödsriket. Eller var det så enkelt att ögonlocket inte gick igen? Det senare alternativet torde vara det enda tänkbara då änkan var läsare och varmt troende.

☐ h. Anna Öquist född 1866

Anna kom från Svartsgatan, Ersnäs och var äldre syster till Erika, som var gift med Nils Johans bror Isak Olof. Denne hade bytt efternamn till Ekström. Anna avled 1956, året före sin syster.

☐ d. Emmy Elise född 1893

Hon gifte sig 1929 med Oskar Nilsson från Sandnäset (Sandnässligan) född 1892. Han kom att benämnas "Oll-Oskar". Ollgården gick ur släkten när paret år 1963 sålde bostadshus med bagarstuga och förrådsdelen mot byavägen till Arne Nybom, kusin till Karin Lundmark, som bodde granne med Ollgården. Arnes mamma och Karins pappa var syskon. Ollgården har sedan dess varit sommarställe och ägs nu av Arnes son, Leif Nybom från Solna. Byggnaderna har blivit väl upprustade och omhändertagna. Jordbruksmarken köptes av Ejnar Fjällström och skogsskiftet av Rune Bokvist. Elise och Oskar köpte och flyttade till PerAlbintorpet i Fällan efter Bertil Fjällström, som flyttade över till sin nya tegelvilla uppe vid vägen på samma mark.

☐ fosterd. Ingeborg Viktoria Engman född 1912 Luleå

Fosterdottern "Oll-Inga" uppges ha varit en trevlig och rolig människa. Hon var gift med Bror Cederlund från Hertsön, som var rektor för Flickskolan i Luleå. De bodde på Oskarsvarv och hade stuga på Hertsön. En syster till Bror var mamma till den framstående industrimannen Leif Östling.

☐ Fosterson:

Enligt folkbokföringen hade Nils Johan och Anna en fosterson, som var född 1887 i Luleå, Erik Olof Pettersson.

Lundmarks

före och efter hemmansdelningen

Avan 11 Brännlandet

När Anton Lundmark år 1878 kom till Brännlandet fanns inget odlat på hans ägor fränsett "Gubbstycket", där de satte potatis. Första årets skörd blev en fjärding (ca 30 liter). Med tiden kom lundmarkarna att odla upp ända till bäcken och Betvägen. Anton köpte den övre av de två nuvarande Lundmarksgårdarna, men den var då inte färdigbyggd. Karin Lindström (barnbarn till Anton) tror att det var en man som hette Åström, som hade

påbörjat bygget. Han skall ha kommit från Södra Sunderbyn, där han bodde i ett hus som låg där potatislagret nu finns.

Området hade vid laga skiftet på 1860-talet tildelats PellPers med hemmansnummer 11. De sålde tydligen den del som kom att bli Lundmarks medan den andra delen blev Oll-gården med ett barnbarn från PellPers som ägare (Nils Johan Isaksson). Under tiden Anton och Emma byggde huset färdigt bodde de isi Janihansch inne i byn.

Det skulle dröja 50 år tills det andra, nedre bostadshuset byggdes. Det innebär att ursprungsgården med tiden fick många boende. Allt eftersom Anton och Emmas barn föddes utökades skaran; Hilma, Algot, Lova, Vendela och Johan August. När Johan 1920 gifte sig flyttade hans hustru Anna in och deras dotter Karin föddes också där 1924.

Men det blev förändring när Algot i slutet av 1920-talet gifte sig med Signe Boqvist (född 1929) från Lövnäset. Man bildade två hushåll och då delades hemmanet och husen. Algot behöll stora huset medan bagarstugan och ladugård kom på Johans lott, som sedan byggde det nedre bostadshuset med inflyttning 1932.

☐ Anton Lundmark hemmansägare född 1850 Piteå landsförsamling
Från Sjulsmark. Han avled 1923.

☐ h. Emma Kristina Andersson född 1849 Piteå landsf. vigs. 1876
Från Kopparnäs. Hon avled 1928.

☐ s. Anton Algot jordbruksbiträde född 1883
Se nedan Avan 11:12

☐ s. Johan August Lundmark tegelbruksarbetare 1886
Se nedan Avan 11:13

☐ d. Vendla Eugenia född 1889
Gift i Vassijaure med G. Näslund, rallare som kom söderifrån. De fick inga barn.

Fler barn

Anton och Emma hade ytterligare två barn, som inte var skrivna i Avan år 1920, Hilma och Lova. Den senare var gift med Helmer Åström i Sandnäset. och kom ofta på besök till Avan.

Efter hemmansdelningen

Avan 11:12

☐ s. Anton Algot född 1883

Algot arbetade under sommarsäsongen vid Björns tegelbruk. Han tog som äldste son över gården och delar av arealen med 5,85 ha jordbruksmark. Gift med Signe Bokvist från Lövnäset i Avan, syster till Hjalmar Bokvist. Algot avled 1960, Signe levde 1899-1982. Dottern Saidie tog sedan över gården, som nu under ett antal år inte haft permanent boende, utan använts som sommarställe. Huset är fortfarande i släktens ägo genom ett barnbarnsbarn till Johan och Anna.

Avan 11:13

☐ s. Johan August Lundmark

född 1886 vigsel 1920

Johan arbetade under somrarna vid Björns tegelbruk. 1920 gifte han sig med Anna Nordström från Avan. Han byggde nedre gården, som stod inflyttningsklar 1932, med hjälp av svärfar Albert Nordström. Johan förvärvade i början av 1930-talet Anton Sundströms mark i Ostibyn. Hans ägor kom därmed att omfatta 9 ha jordbruksmark. Johan var väldigt bra på att vissla melodier och fick en låt uppkallad efter sig, "Lundmarkspolketten". Johan avled 1967.

☐ h. Anna Maria Nordström

född 1897

Kom från Avan 6:9. Dotter till Albert Nordström, syster till Nils. Hon var en duktig kvinna och brukade baka vid gårdarna i byn, det kunde bli 10-11 dagar i sträck. Henny Johansson (Fällan) och Beda Sandström (Bränslan) brukade också ingå i den mobila bagersketruppen. Anna tog hand om det gamla svärfolket (Anton och Emma). Johan och Anna fick dottern Karin, som gifte sig med Erik Lindström från gården Womers i Unbyn. De tog sedan över hemmanet. Anna avled 1986, dottern Karin 2021.

Avan 11 Algot Olofsson/ Katolikerna/ Mariebäck

Träskvägen. Fastigheten ligger ovanför bäcken vid första infarten på höger sida. (Den gamla vägen mot Alviksträsk gick ovanför Olofssons). Manbyggnad uppförd 1790, hitflyttad 1868. En annan blev uppförd på 1880-talet. Logen också 1880-tal, ladugård 1918. Gården kom till släkten genom Algots far. Algot tillträdde 1915. Den yngste sonen Egon Olofsson sålde 1967 fastigheten till Artur och Betty Johansson från Svartöstan. Artur dog, men Betty, som hade något släktband med Olofssons, bodde kvar och sålde 1974 till katolikerna som inrättade ett kloster på gården. År 2000 var katolikernas tid i klostret förbi och fastigheten såldes till Sylvia Huuva som kom att starta en hästgård på Mariebäck med ett 20-tal islandshästar.

Katolikerna

För 500 år sedan samlades katoliker för gudstjänst i Gammelstads kyrka. Sedan kom Gustav Vasa och reformationen. 1965 samlades katoliker i en barack i Luleå med två amerikanska präster. Man fick sedan större lokaler på Stationsgatan 72 och 1974 startades verksamheten i Alviksträsk/Avan. Den 1 maj 2000 invigdes den katolska kyrkan i Skurholmen och Mariebäck förlorade sin betydelse.

S:t Josef, Arbetarnas församling grundades av den katolska oblatmissionsorden. Verksamheten i Mariebäck startade 1974 och pågick till den 1 maj 1997 då den katolska kyrkan på Skurholmen invigdes. Under hösten 1974 byggdes en 8-kantig kyrkolokal i Mariebäck och därtill timrades en bastu vid bäcken. Jungfru Maria är en central person inom katolicismen, därav namnet Mariebäck.

Fader Robert, som talade svenska, var ledare 1974-1986, men det fanns även andra präster, till exempel Olof som höll kurser i ikonmålning. En av dem som

deltog i kurserna var Aumar Markström från Avan. Hans målningar finns kvar isi PelPers hos dottern Elisabeth och hennes man Janne Norberg.

De som bodde vid klostret var både män och kvinnor (Josefsystrarna 1975-1991). En av kvinnorna, Hedda, var gift, skilde sig för att kunna bli nunna och följden blev att hon aldrig mer fick träffa sina barn. Allt har sitt pris.

Mariebäck blev ett säte för reträtter, kurser o.s.v.. Stora huset och bagarstugan användes som bostäder för respektive kön. Grannen Harriet Vesterberg var städslad för att sköta mathållningen. För snöröjning av vägen hade munkarna en egen traktor.

☐ Isak Algot Olofsson lägenhetsägare född 1885 vigsel 1916

Algot föddes i Avan och dog i Alviksträsk 1960. Han var son till Olof Johan Åström och Maja Cajsa Sundqvist. Olof Johan var född i Avan 1849 och dog i Avan 1927. Maja Cajsa var född 1847 och dog i Avan 1918 (kräfta). Algots farfar var fältjägare Olof Fredrik Åström Sponton född 1826 i Avan. Algot var bror och granne till Oskar Olofsson.

☐ h. Emma Lovisa Fredriksson född 1891

1916 gifte sig Algot och Emma Lovisa. Hon var från Alviksträsk och hennes föräldrar var Johan Oskar Fredriksson och Matilda Almqvist. Emma Lovisa var född i Alviksträsk och dog i sköldkörtelfel 1949. Alla parets barn hade ett tilltalsnamn som började på "E".

☐ s. Karl Edvin född 1916

Gift 1939 med Astrid. Deras dotter Kerstin bor i Råneå. Edvin arbetade på verkstan och SCA i Karlsvik. Han var reparatör på skogsmaskiner och andra vidunder. Död 1977 i Karlsvik.

☐ d. Elsa Margareta född 1918

Elsa var gift med Gerhard Nordlund som var snickare. De bodde på Malmudden. Elsa blev änka 1992.

d. Ellen Maria född 1922

Ellen blev änka efter Åke Sandqvist 2001. Död i Limhamn 2008.

s. Folke Einar född 1927

Ejnar gifte sig 1948 med Majden Vågberg från Holsvattnet född 1928. De hyrde först, när sonen Birger föddes, på övervåningen isi Nykall i Avan, sedan i disponenthusen i Karlsvik för att sedan flytta till Bergnäset, där familjen hyrde Rudolf Vikströms villa ovanför gamla skolan. Några år in på 1960-talet hyrde de lägenhet på Vinkelgränd i Örnäset. Samtidigt byggde Ejnar en sommarstuga på Brändön. Därefter blev det för gott en egen nybyggd villa, Älvsbyhus, på Snasavägen 3 i Bergnäset.

Einar var en mycket pliktrogen och i sitt yrke kunnig man. Han var chef för Nynäs oljecisterner på Uddebo och för upplaget som Nynäs hade i slutet av Kungsgatan i Luleå, intill kyrkogården. På sin fritid var han en flitig motionär. "Einar möttes av folkets jubel när han i cypriotisk solhatt gick i mål i Lulemarans motionsklass som siste man, absolut siste". Det var bara det att när motionsklassen startade kl 10.00 hade planet från Cypern, med Einar och hustru

Majden i lasten, ännu inte landat, men Einar kastade sig i en taxi och kunde ansluta till den klass som startade kl. 11.00. Så han fick en tid som var en timme sämre än han egentligen sprungit. Den då 57-årige Einar beslutade då att någon gång springa en riktig mara på drygt 4 mil.

Majden vågade ha och stå för sina åsikter och hade alltid nära till skratt. De hade sonen Birger född 1948 som utbildade sig till rörmokare och är gift med Monica Lindgren från Bergnäset (den barnrika familj som bodde i huset ovanför gamla skolan). Einar dog hastigt 2004, Majden dog sju år senare på äldreboendet i Antnäs.

Ejnar hade varit krasslig en längre tid, men tyckte att det var onödigt att kontakta läkare. "Det är bara något virus". Men till slut beslöt han att ta kontakt med sjukvården, men han skottade först av taket på villan. Därefter åkte han till sjukhuset i Sunderbyn och därifrån kom han aldrig tillbaka. Han hade dragits med lunginflammation, som utvecklats till dubbelsidig.

☐ d. Elma Ingegerd född 1928

Död vid 15 års ålder 1943 i kräfta.

☐ d. Essy Helena född 1930

Gift och fränskild i Rutvik från Sture Stenlund, som dog tidigt. Essy bodde därefter på Burströmska i Luleå. Hon blev äldst av alla syskon.

s. Egon Alvar född 1932

Egon var gift med Ingegerd Hagström från Överkalix. De fick tre barn; Inga, Hans och Peter. Familjen bodde i Bälinge, men hade första tiden hyrt på övervåningen hos Egons grannar, Harriet och Alvar Vesterberg (TräksIdas). Egon arbetade först vid Nynäs oljedepå, men omskolade sig för arbete på Dagens, där också Ingegerd arbetade. Egon beskrivs som en mycket behaglig person. Ingegerd drabbades av en hjärnblödning i 60-årsåldern och lever än, men är rullstolsbunden. Det var Egon som sålde fastigheten 1967,

☐ far Olof Johan Åström f.d. lägenhetsäg. Född 1849

Johan Olofs var Algots far. Hans föräldrar var Olof Fredrik Åström och Maja Cajsa Johansdotter. Johan Olof gifte sig 1871 med Maja Cajsa Sundqvist född 1847 i Avan ("Skräddars"). Hon dog 1918 i kräfta. Johan Olof levde till 1927.

Fjällströmmarna (tre fastigheter)

Mårten Olofsson-Fjällström föddes 1756 i Backe, Fjällsjö församling i Jämtland. 1802 arbetade han på Sandö Glasbruk. När Långviks Glasbruk hade grundats 1798 värvades Mårten till Långviken 1803. Han hade då tagit namnet Fjällström. Han blev förste smed på glasbruket. Mårten dog 1831 och hans son blev hyttmästare 1839-1854. Glasbruket upphörde 1880, då den förenklade metoden pressglastillverkning införts i Sverige. Släkten etablerade sig i Avan genom Anton Fjällström, född 1845.

Avan 12:21 August (Widgren)

Fastigheten finns inte längre. Det var här längst upp i Brännlandet som Anton Fjällström född 1845 från Långviken, Piteå etablerade sig med familj, sedan han förvärvat en del av Gustav Vikströms fastighet som blivit utflyttad från byn på 1870-talet vid laga skiftet. August tog över hemgården och ansvaret för de äldre föräldrarna. Hans bröder Linus och Nils med sina familjer kom att bli hans grannar med egna jordbruk. Linus genom att han 1916 köpte halva jordbruksfastigheten av sin far och Nils genom att han på 1910-talet köpte den del som Vikströmmarna behållit i Brännlandet. 1945 var Nils Anton Larsson, "Skrävelläss", från Edefors församling skriven på fastigheten och den siste ägaren utanför släkten blev Vaara från Gällivare. Han bodde inte på fastigheten utan kom bara ned på somrarna för att ta in slåttern och köra höet till Gällivare. 1959 förvärvade Ejnar, sonen till Nils, den del av jordbruksmarken som låg från bäcken ned mot gårdarna. Jörs-Ejnar Andersson köpte markskiftena längst in i Mårsbäcken samt skogsskiftet. Bostadshuset, som från början var en rejäl byggnad, kom att användas som lada, förföll efter hand och rasade så småningom ihop.

☐ Olov August Widgren hemmansägare född 1874 vigsel 1905
August bytte efternamn till Widgren. Han var känd som Avans "kodoktor", en självlärd, mycket duktig sådan, inte minst när det gällde att förlösa kalvar som satt trängt åt. Han kunde till och med ställa i ordning den så kallade "järmt" när något idisslande djur tappat den (hade slutat idissla). Dottern Louise har berättat att det ofta hände att det bankade på fönstret nattetid av bönder som behövde hjälp för sina djur. August var också stenhuggare. Sönerna Ingvar och Gunnar var som unga med honom på Snöberget och lärde sig litet av konsten att tämja sten. August och sonen Ingvar har huggit trappstenarna till huvudingången, vapenhuset, i Gammelstad kyrka. De kan fortfarande betrampas. Suveränt arbete! Vid 1945 års folkbokföring finns August och hustrun Matilda skrivna på Kläppen nere i byn. Som pensionärer hyrde de det hus där NyPerersa-systrarna hade haft sitt kafé. Huset kom under en tid att kallas för "Widgrens". August levde till 1957.

☐ h. Ansa Matilda Vesterberg född 1884
"Tilda" kom från Norra Sunderbyn. Hon var mycket ordningssam till sättet. Ett exempel på denna fallenhet var att hon synade varje glas hon diskat mot ljuset. Ingen fläck, ingen flamma fick förekomma. På vindan fanns en kallmangel som alla familjer i Brännlandet använde, troligen gemensamt ägd. Tilda bjöd alltid på kaffe när någon kom för att mangla. Efter flytten ned till byn installerades mangeln i Inre-Markströms bagarastuga där man manglade vidare. Matilda bodde kvar i det före detta kaféet tills hon dog 1963, men disponerade då bara ett par rum i huset.

☐ s. Otto Ingvar född 1910
Arbetade på förrådet vid Ing 3 i Boden. Gift med Märta Sundkvist från Råbäcken. De uppges ha varit ett trevligt par. Han var social med en stor

passion för trädgård och blomsterodling, Hon hurtig, lite bestämd, men snäll. Ingvar var till skillnad från många i släkten inte tekniskt intresserad. Han hade inte ens bil, även om han tyckte om att köra. Normalt var det cykel som gällde. Ingvar och Märta fick en son, Krister. Ingvar avled 1994.

☐ d. Nancy Ingegerd född 1912

Nancy umgicks mycket med Oll-Inga. På 40-talet arbetade hon (utan examen) på skolor med textilier där hon undervisade eleverna rent praktiskt i ämnet.

Nancy gifte sig 1932 med Halvard Blomkvist från Unbyn. Han verkade som mycket skicklig smed vid Flottningsföreningen i Sunderbyn. I mitten av 1930-talet byggde de en villa på Mortisvägen 6 i centrum av Södra Sunderbyn.

Halvard var vida känd speleman på fiol och hade även stor talang för skidåkning, där han var strax under landets elitskikt. Paret fick två flickor, Maj-Britt och så Harriet som dog ung, 12-13 årsåldern. Maj-Britt född 1932 var gift med Tage Granberg, men de skildes 1974, även om hon fortfarande bär hans efternamn. Hon äger fortfarande huset på Mårtisvägen, men bor på Baggensgatan i Gamla stan i Stockholm. Som byggår för hyreshuset anges 1309. Man får anta att det är renoverat sedan dess. Nancy avled 2002 i Sunderbyn.

☐ s. Olov Gunnar född 1920

Gunnar var gift med Tyra Viklund från Sävastnäs. Han arbetade som fordonstekniker inom militären i Boden där han hade börjat som volontär. Svärfar hade en mekanisk verkstad i Sävastnäs, där Gunnar vid behov hjälpte till. Tyra var liksom sina systrar "hemmakära" och hon arbetade inte utanför hemmet. Hennes stor höjdpunkt var höstens bärplockning och det gillade Gunnar också. Under veckoslut åkte de upp till Storsand i Jokkmokk för att plocka och under veckorna rensade hon och tog hand om bären och så blev det en ny färd följande veckoslut. Sonen Anders bor i Sävastnäs. Gunnar blev änkeman 1991 och avled i Sävastnäs 2005.

☐ d. Louise, född 1924

Louise gifte sig 1945 med Olav Nordström från Axel Nordströms i Avan. De bodde först i ett nybyggt hus på Nordströms tomt (revs 2005), men flyttade i början på 1950-talet till en lägenhet på Skurholmen i Luleå för att 1973 bygga en villa på Mjölkudden. Sedan bodde paret i en lägenhet vid Radiomasten i Mjölkudden. De har en dotter, Ann-Louise född 1947, som bor i Stockholm och där har arbetat vid Polismyndigheten. När Olav och Louise flyttade till Luleå började hon hoppa in som expedit för att sedan fram till pensioneringen vara anställd på H/M med dam- och barnkläder samt tyger som specialité. Något som hon var som "klippt och skuren" för. Louise var född sent på året och föräldrar hade i de fallen möjlighet att låta barnet stå över till nästa årskull med att börja i skolan. Så blev det för Louise, som då kom att gå i samma klass som sin bästa vän och kamrat, Karin Lundmark född 1925. Olav har arbetat som målare.

Louise somnade stilla in klockan åtta på morgonen den 1 februari 2019. Då hade hon tillsammans med Olav bott en månad på omsorgsboendet vid Örnen i Luleå. Olav lever fortfarande.

Dramatisk färd till BB

När det var dags för Louise att 1950 föda sin dotter rådde ett fruktansvärt snöoväder. Den oförvägne Per-Erik Sundström tog på sig att skjutsa till BB i Luleå, men när de kom ut på Sandnässlätten blev det helt stopp. De såg en plogbil som kom från andra hållet, men det tog en evinnerlig tid. Motorerna var inte så starka. Det blev en mycket nervös väntan, men till slut kom plogbilen fram, man gjorde en ficka för taxin så att bilarna skulle kunna mötas. Väl inne i Luleå ropade Louise att nu kommer barnet, men man hann precis fram till lasarettet.

- ☐ Anton Fjällström f.d. hemmansäg. född 1845 Piteå landsförsamling
- ☐ h. Anna Erika Forsberg född 1847 Piteå landsförsamling.

Anna Erika dog när hon blev innebränd vid en olycka.

Föräldrarna till August, Nils och Linus. Se ingressen.

Avan 12:22 Linus

I ett lagfartsprotokoll från 1916 framgår att Anton Fjällström (då 71 år) till sin yngste son Linus säljer hälften, eller 17/512 mantal Avan 12. I köpet ingår stallen med foderbord samt hälften av bagarstugan, logen, sommarlagårn samt vid gården stående hölada. Köpesumman är 1000 kr. Linus ursprungliga bostadshus, en timring från Unbyn 13, "Zachri", är nu ersatt av en ny enplansvilla. Den gamla bagarstugan i två våningar finns kvar.

☐ Axel Linus Fjällström hemmansägare född 1886 vigsel 1914
Den yngste av Anton Fjällströms tre söner. "En stilig karl". Framhålls i boken om Björns Tegelbruk som en skicklig arbetare. När karlar från byn åkte upp i inlandet under vintrarna för avverkning av skog, så var det alltid Linus som välkomna till kojans efter dagens arbete satte sig att se över verktyg och hästarnas remtyg. Avled 1955.

☐ h. Hanna Elisabet Kalin född 1887

"Elise". Hennes mamma, Margareta Johanna Kalin, var syster till snickaren Axel Kalin -72 i Ostibyn och jordbrukaren Johan Wilhelm Kalin -65 i Lillbacken. År 1909 försälde Elise för 225 kr till den sistnämnde den i arvsrätt efter sin avlidna mormor tillkomna hemmansdelen 1/256-dels mantal i Avan 3. På äldre dagar räckte hennes glasögon inte till, så hon brukade springa ned till grannen Karin Lundmark för att få hjälp med att trä tråd i nålsögat. De gjorde oftast ett litet lager av nålar med tråd i olika färger. En viktig uppgift för en bondhustru var att sy, lappa och laga, sticka, virka och brodera. En vävstol fanns också ofta att ta fram. Dotterdottern Irene vävde som 14-åring i slutet av 1950-talet sin första trasmatta hos sin mormor Elise. Mattan är ännu i bruk och Irene intresse för vävning lever än. Elise avled 1979.

Vid ett tillfälle gick Ida Nordström från Fällan upp till Elise för att få sig en liten pratstund. Elise satt och mjölkade och hon var bekymrad över någon sak rörande de dagliga sysslorna på gården, där hon och Linus hade olika åsikter. Ida förslog en lösning. "Ja", sa Elise, "men fa he ini heuvde hansch Linus!"

☐ s. Axel Bertil född 1915

Bertil arbetade vid A8 och NJA. Han hade som ung under några somrar varit dräng på Sundet i Gäddvik. Köpte 1947 Evert Nordströms PerAlbintorp i Fällan. Bertil var en bra berättare, inte minst när det gällde händelser i byn. Han var intresserad av jakt och hade jakthund. En älgkrona, jakttrofé, finns ännu bevarade hos sonen Torbjörn. Gift 1948 med Gun Nordström född 1929, Ale. Hennes pappa dog när hon var två år och mamman kom att ensam få ansvaret för fyra barn. Gun kom fort ut i förvärvslivet för att hjälpa till med försörjningen. Vid arbete i en familj i Boden kom hon att träffa Bertil. 1963 flyttade familjen till den nybyggda villan vid byavägen, men man behöll ladugården och jordbruket. PerAlbintorpet styckades av med en litet tomt omkring och huset köptes av Elise och Oll-Oskar från Ollgården i Brännlandet. Paret fick barnen Ann-Britt -48, Torbjörn -63 och Carina -69. Bertil levde till 1998 och Gun till 2008.

☐ d. Elvi Irene född 1917

Gift med Uno Vikberg född 1910 från Unbyn till yrket målare. Paret hade bondgård i Unbyn (intill "Röd"), men avvecklade verksamheten 1953 varefter Uno helt övergick till målningsarbete i Boden. 1964 flyttade familjen till egen villa vid Trollnäs vägen/Enhörningsvägen i Bergnäset. Uno arbetade då i Luleå för Sandå måleri. Elvi var mycket intresserad vävning. Paret fick två döttrar, Irene -45 och Lena -48. Elvi levde till 1993 medan Uno avled (på Långfredagen) 1983.

☐ s. Rune Signar född 1919

Målare. En charmig man gift med Inga Vikström Ale, "Kvarn-Inga". Paret skildes 1971. Rune var enligt forna arbetskamrater en man kvick i sina rörelser och en mycket skicklig målare, som senare blev arbetsledare. De bodde på Genvägen i Skurholmen. Inga kom från Övre Kvarn i Ale. Hennes föräldrar var Verner Vikström och Frida Utterström. De hade gift sig 1917 och uppförde då ett nytt bostadshus på kvarntomten. Frida dog redan 1925 och Inga var då yngst av fem syskon. Nu finns en utbyggd sommarstuga på kvarntomten, som ägs av tre ättlingar till Verner. En av dessa är Inga och Runes son Håkan -49, civilingenjör som bor och verkar i Skanör där hans fru är delägare i en privat vårdcentral. Rune avled 1999. Övre Kvarn fanns i bruk i nästan 100 år, från 1847 in på 1940- talet för att sedan rivas 1944.

☐ s. Inge Ragnvald född 1922

Inge drev företaget Motorrenoveringar på Malmgatan 11 i Luleå. Han erbjöd renovering bil, båt och traktor och var auktoriserad försäljare av båtmotorer. Han var först gift med Ann-Mari Stoltz från Gyljen i Kalixtrakten och sedan

efter skiljsmessa 1985 med Inga-Lis Lundkvist född 1934. Hon hade arbetat på hotell i Umeå. Med henne hade han två barn, Lars-Inge och Ellinor.

☐ s. Tord Allan född 1926

Med hustrun Birgitta Bergman från Gammelstad hade han sonen Mats född 1960. Paret skildes 1976. Allan var murare. 1952 åkte han till Chicago och blev där några år. 1954 kom Allan hem till Avan och hade i "bagaget" en ny Ford Custonline. Allan var under ungdomsåren bästa kompis med Ivar Boqvist från Lövnäset, son till Hjalmar. Inte minst lekte de murare. Ivar dog som 11-åring i en olycka och Allan kom sedan livet ut att alltid ha ett foto av Ivar i sin plånbok.
Linus syster till Amerika

Anna Matilda Fjellström född 1871 emigrerade 1911, vid 40 års ålder, till Qubeck, Kanada. Hon var gift med Johan Jakob Espling född 1899 i Luleå.

Avan 12:6 Nils

Nils, den äldste sonen, köpte den del som fortfarande ägdes av de ursprungliga ägarna, Vikströms. Bostadshuset låg då ungefär 75 m närmare bäcken än det nuvarande. Sonen Ejnar timrade som 17-åring 1926 upp den nuvarande gården. I samband med detta revs den gamla byggnaden, men kuranta delar från huset användes till nybygget.

☐ Nils Anton Fjällström hemmansägare född 1873 vigsel 1899

Den äldste av Anton Fjällströms tre söner. Avled 1955.

☐ h. Helena Vilhelmina Johansson 1874

Kom från Alvik/Långnäs.

☐ d. Edit Elina född 1903

Edit var en driftig kvinna som hade en tyg- och sybehörsaffär, höll sykurser och sydde på beställning. En klämmig kvinna som var gift med skidåkaren John Vikström Sunderbyn. Han tillhörde den svenska eliten och var en inspirationskälla för många unga pojkar, inte minst i Avan. Sitt första SM-guld tog han 1926 på tremilen efter en rasande spurtduell med Utterström. John kom senare att bli proffscopyklist i Uppsala några år. Under 35 år hade han sportaffär i Sunderbyn. I 70-årsåldern blev John helt blind, men fick efter operation tillbaka ledsyn. Då sålde han prissamlingen och köpte en färg-TV. Det bästa med det var att Edit slapp det eviga putsandet av hans pokaler. Paret hade inga barn. Edit levde till 1996.

☐ d Nanny Helena född 1906

Nanny arbetade på det eleganta och välkända konditoriet Cecil i Luleå. Gift 1941 med Östen Hedman (1908-1999), Skurholmen. Han var kranförare vid hamnen. Östen har berättat att han under kriget arbetade vid malmkajen där mycken malm skeppades till Tyskland. Vid ett tillfälle ställdes ett tågsätt på ett stickspår och stod kvar där sedan malmbåtarna åkt. Vagnarna var täckta med presenningar, men en oförvägen arbetskamrat smög fram och lättade på förlåten. Vagnarna var fyllda med små kanoner som skulle till de tyska styrkorna i Norge. Nanny och Östen fick en son, Lars.

☐ s. Nils Ejnar

född 1909

Tog 1942 över fastigheten som sedan gick över till sonen Ove. Ejnars fru i första giftet var Agda Holm från Norra Sunderbyn, som var mycket musikalisk, spelade orgel och hade bra sångröst. Hon var också skicklig när det gällde handarbete. I sitt andra äktenskap var han gift med Karin Johansson, Altergård. Hon var en ihärdig arbetskvinnna både utomhus och inomhus. Fantastisk på att baka och blomsterintresserad.

Ejnar var med och satte upp Avans Snickerifabrik i Fällan och arbetade också där periodvis. Under kriget arbetade han som vakt vid Luleå hamn. Uniformen hänger fortfarande bevarad i huset. Ejnar utökade jordarealen med att 1959 köpa August Widgrenshemmanet ända upp till bäcken och 1963 genom att köpa Ollgårdens marker, där loge och häbbre ingick. Han var också kunnig i att slakta och anlätades av bönder i byn. Ejnars stora fritidsintressen var jakt och fiske. Ejnar fick två barn, i sitt första gifte Anita (gift med Signar Hammargren) och i sitt andra gifte Ove, som tillsammans med sin fru Viveka bor på gården. Ejnar avled 1980.

☐ d. Rut Elna

född 1912

Rut arbetade vid Lantbruksnämnden. Senare i anställningen ritade hon kartor. I första giftet äktade hon Gunnar Hedman från Sunderbyn som hade åkeri, men han avled 1946 i TBC. Rut gifte om sig med Henry Lindfors, Sunderbyn. Rut hade inga barn. Hon avled 1994.

☐ d. Sally Marie

född 1915

Sally, som levde till 1999, var en snäll och omtänksam kvinna, som skötte bondgården. Hon var mycket intresserad av blomsterodling. Gift med Enar Sundström (1913-1996), Avan. Han var skeppare på färjan och arbetade vintertid vid Vägförvaltningen i Gammelstad. De bodde i ett hus med jordbruk på vägen ned mot laxfisket. Stommen kom från kvarnen vid Fällbäcken. Enar målade tavlor och ett antal motiv från Avan finns bevarade. Sally och Enar efterlämnade inga barn. De testamenterade ett mångmiljonärv till en handikappförening.

Avan 12 Marastein Sigurd Hammargren

Sista gården på Kläppen, (byavägens högsta del), ovensidan av byavägen. Innan motorismens genombrott var det litet oklart hur vägarna skulle dras och några räknade med att landsvägen från Luleå vid Lillbacken skulle dras mot Unbyn rakt fram bakom byakärnan. Omkring 1875 satte Erik Åström från Norrigårn upp sitt nya hus vid skogsbrynet på Starra och den förmodade nya vägen. Huset var i bruk i 13 år och stod sedan obebott till 1898. Men vägen mot Unbyn kom att dras genom byn och någon gång vid sekelskiftet 1800/1900 flyttade Eriks son, Janne Hammargren, ned huset, som var kalkreverterat, till byn. Det var en Norrbottensgård som placerades med långsidan mot byavägen. Den revs så småningom av sonen Sigurd till förmån för det hus som hans son

Signar Hammargren har ägt (nu dennes son Lucas). En del av timret från den gamla gården återanvändes i den nya.

Vid flytten från Starra blev en loge kvar och i den hittades långt senare ett pianoliktande hembyggt instrument, en stor låda med strängar.

Spökerier

I "Hus och teg i Avan" har Åke Fabricius skrivit om gårdarna på Starrbacken. Intill Hammargrens boningshus sattes en bagarstuga upp. Lagården var timrad med gödselrum och algrop under. En bit ovanför denna placerades nätbodan från Norrigårn. Den användes troligen som loge. En brunn med "kilvända" fanns vid lagårn. Smedjan var ett intressant hus. När Erik hade smitt på dagen, var det någon som fortsatte att smida på natten. Folk som hade färdats förbi sent på kvällen påstod sig ha hört att någon arbetade i smedjan. Man menade att det var den så kallade "rån".

När Janne Hammargren flyttade ned boningshuset till byn tog han också med sig lagårn och bagarstugan. Den förhäxade smedjan däremot hamnade vid Norrigårn.

☐ Maria Magdalena Hammargren f. Lindström 1876 hemmansägaränka
Änka 1911 efter John Petter "Janne" Hammargren. Maria kom från Långnäs.
Hon avled 1940.

☐ s. Sigurd Valdemar född 1900

Sigurd tog över gården som äldste son och drev den tillsammans med hjälp av den yngste brodern Axel. Sigurd gifte sig 1942 med Andrea Margareta Öhman född 1906 i Pite Sjulsmark. De fick sonen Signar Valdemar född 1944. Sigurd var en skicklig snickare. Han avled 1958. Hustrun levde till 1977. Efter Sigurds död fortsatte Andrea att sköta hemmanet och kreaturen tillsammans med svågern Axel. Andrea var en av de tre kvinnor som ledde söndagsskolan för EFS. Ester Lindström och Ester Sundström var de två övriga.

☐ s. Egon Ragnar född 1905

Gift 1933 med Ally Elma Maria Bergman 1914, Jukkasjärvi. Frånskild 1949. Paret hade en dotter vid namn Ally Harriet född 1933. Egon var en skicklig snickare. I kompanjonskap med bröderna Emil och Evert Johansson från Höbäcken drev de den första snickerifabriken i Avan. Den uppfördes 1928 där nu Hammargrens bagarstuga står. Fabriken brann i januari 1934, Egon och bröderna blev oense. Emil och Evert byggde en egen snickerifabrik i Fällan, som togs i bruk 1935. Egon, som hade arbetat på snickerifabrik i Bureå och egentligen var den som hade största kunskapen, flyttade till Kiruna. Egon dog i Kiruna, Jukkasjärvi församling, 1967.

☐ s John Efraim född 1908

John flyttade till Amerika, British Columbia (Kanada), där han arbetade vid ett sågverk. Han kom aldrig tillbaka till Sverige. Det är troligt att Johns första anhalt däröver var hos en farbror, Axel Hammargren, som 1907 emigrerat till Vernon i staten Washington. Grannen i Avan, Leo Forsberg, började sin Amerikavistelse med att bo hos John.

☐ s. Axel Ejnar (eller Egnar) född 1910

Axel står 1945 skriven för Avan 9:13 med 5 hektar. När Sigurd dog 1958 tog Axel ansvaret för huvudgården tillsammans med Sigurds hustru.

”Hemmansägare Axel Hammargren, Lulavan, har avlidit i en ålder av 68 år. Han var född i Lulavan. Tillsammans med en broder övertog han föräldrahemmet, som de skötte tillsammans till 1958 då brodern avled. Därefter fortsatte Hammargren att tillsammans med svägerskan driva hemmanet med kreatur. På grund av hälsoskäl avyttrade han i mitten av 1970-talet kreaturen.

Till sin läggning var han omtyckt som en god och fin människa och omtanke om broderns familj har alltid legat honom varmast om hjärtat. Han var även en god människa som månade om byns bästa och inom Intresseföreningen var han mycket aktiv. Inom byns idrottsförening var han stor och trogen supporter.”

Marastein

Gården har fått sitt namn av en stor svart sten som låg nära vägen bakom den nuvarande lagårn. Marastein betyder mährstenen. Det sägs att en häst (en mähr) en gång föll i sken och sprang ihjäl sig mot stenen. Schäsen hamnade i dike, hästen uti Karons rike, men var kusken hamnade vet man inte. Stenen höll i varje fall till dess stenhuggaren ”Starr-August”, August Hansson, slog sina kilar i den. Nu är stenen borta, men finns i en del grunder och källare i Avan.

Avan 12 Alsterlunds

Fastigheten ligger ned mot älven, huset innan Nyperers. Oskar Nordströms två döttrar fick dela på ägorna. Gertrud och ”Stor-Oskar” Johansson från Heden bodde kvar på hemgården medan Otilia och Lars Alsterlund byggde nytt och blev deras grannar. Efter giftemålet bodde Lars och Otilia kvar i hennes hemgård tills de hade byggt sitt eget hus.

Vid ett tillfälle under den perioden lade Karl-Axel Nordström om ett innergolv åt sin farbror Oskar. Under hela tiden satt Oskars fru vid sekretären. K-A frågade Alsterlund efter slutfört arbete: ”Varför satt kärringen vid klaffen”. Jo, svarade Alsterlund, hon har bankboken där.

☐ Lars Anton Alsterlund hemmansägare född 1877 vigsel 1907

Lars var en mycket flitig karl med stor arbetsförmåga. Han byggde bostadshuset och ladugården. Den dag han och Otilia gifte sig var han ut och plogade i byn om morgonen. Han var också en av dem i byn som utförde skrivtjänster.

Lars var högerman och mycket intresserad av politik och han siktade på att bli invald i kommunalfullmäktige, men det lyckades inte. Han agiterade för att man skulle rösta och ordnade med bilskjuts till skolan i Selet där man röstade, inte bara avaborna utan även från andra byar som Ale, Alvik och Antnäs. Lars gick också med en lista mot att det skulle byggas en bro över älven i Avan under början av kriget. Avan var en av tre föreslagna platser för bron, men de blev inte heller Bergnäset utan man valde Gäddvik. Högern var största partiet i Avan liksom i Gäddvik. Man höll hårt på försvaret och kyrkan.

Lars var snäll och hjälpsam, ville vara duktig och omtyckt. Men han hade också en dragning mot rykten där han levde sig in och broderade ut.

Förmodligen hade Lars också ett drag av envishet, tjurighet. Vid ett tillfälle när han kom från Garnis i Boden hade man tagit blodtrycket, men glömt att ta bort "snaran", manschetten. Det gjorde inte Alsterlund heller utan gick ut och arbetade när han kom hem med manschetten som fortsatt klämde över armen och gjorde ont. Ida Nordström, som kom förbi, upptäckte detta och fick honom att ta reson.

Lars kom från Sundom, där pappan var byaskollärare, och han hade bytt efternamn från Engelmark. Han var från samma släkt som engelmarkarna i Lövnäset, men litet annorlunda till sättet. Lars hade brodern Axel i Lövnäset och brodern Felix i Smedsbyn. Lars levde till 1957.

☐ h. Maria Ottilia Nordström 1880

Otilia var inte den dugligaste av husmödrar, men hon var glad, trevlig och snäll och ville alltid "bjuda". Perioder när de inte hade pigor fick Lars göra det mesta, inklusive mjölkningen. Det som Ottilia bestod med i måltidsväg var alltid en och samma välling. Ottilia var mycket för kungahuset. Troligen hade hon dålig balans, hon gick alltid och drog fötterna efter sig så att mattorna följde med. Hon var mycket fäst vid sin katt, som hon bar omkring, det blev hennes "barn". Ottilia dog 1963 på Bredängshemmet i Gammelstad.

Ottilias farmor, Brita Maja Olsdotter, hade gjort en lista, ett testamente, för sina personliga ägodelar fördelat på åtta barnbarn (flickor). "Ottilia Nordström/Pällkorgarna som sitter under taket, 1 par Kenger, 1 brun Sjal, 1 grön underkjol, 1 silverbrosch, alla småsaker som finns på Sjufaniet".

Sammanfattningsvis kan då sägas om Lars och Ottilias äktenskap att Lars tvingades arbeta mycket hårt, inte minst genom att Ottilia inte riktigt räckte till. För Lars innebar ändå äktenskapet att han blev ägare av en jordbruksfasighet mitt i byakärnan. Men det hade sitt pris.

☐ syster Rosa Amanda Engelmark tjänarinna född 1894

Syster till Lars.

Fosterson

Sune Karl Johan Johansson född 1915 i Kungsholmens församling, Stockholm. *Lars och Otilia kom att ta en fosterson. Han var barnhemsbarn och kom från Stockholm via Arvidsjaur som nioåring till Alsterlunds 1924. Sune arbetade på hemmanet, men hade det nog som "invandrare" inte alltid så lätt i byn. Men han hade "koöga" så stockholmare han var. När han gick genom byn med korna till sommarlagårn i Beten, så gick Sune först och efter kom korna lugnt på rad. I lagårn sedan var det lugnt och rofullt. För andra i byn kunde denna promenad med korna vara närmast kaosartad.*

Det var ju vanligt att ungdomarna tände brasor på älven om vinterkvällarna när de åkte skridskor. Vid ett tillfälle hade någon hittat en gammal förfallen roddbåt med mycket tjära, som gav en fin brasa. Bonden som ägde "vraket" blev dock mycket upprörd och skyllde på Sune. Den pojke som i själva verket

hittat båten kom från en respekterad familj i byn och han kurage nog att gå till bonden för att bekänna att det var han, inte Sune, som tagit båten. Men det bet inte på bonden, "det var den där stockholmarn".

Sune höll ihop mycket med Sigurd Fabricius och han gifte sig 1949 med Katrin från Boden. Deras dotter Ann-Chatrine är född 1953 och bor i en villa strax ovanför Lars och Otilias gård, där nu Ann-Chatrines bror Michael född 1958 huserar. Han har under en tid varit bosatt i Enköping och är kock till yrket. Sune dog 1969 i lungcancer.

Pigor som varit städslade hos Alsterlund

☐ *Rosa Amanda Engelmark född 1894*

☐ *Kajsa Sofia Eliasson Hjelm född 1892 i Överkalix*

☐ *Delfi Syrena Pettersson född 1901*

Avan 12 Nordströmmarna

Fastigheten ligger på vänster sida av Fabriciusvägen, längst ned mot älven. Den ursprungliga huvudgården för Avan 12 låg rakt ovanför vid byavägen i kanten av Kläppen. Vid det laga skiftet på 1860-talet flyttades den gården till nya ägor i Brännlandet och det som med tiden kom att bli Fjällströms domäner.

Vid skiftet 1795 hade den nuvarande gården kommit till, men den fanns inte på den gamla kartan från 1762. Den som hade bildat den nya hemmansdelen hette Erik Ersson. Han var bror till Jöns Ersson på stamgården.

Jakob Nordström kom med familj år 1826 till Avan 12. Slakten hade tidigare ned i 1600-talet funnits i Unbyn. Redan efter ett par år tog äldste sonen Johan Magnus över gården. Han var född år 1800 och gifte sig med en flicka från Avan 1, Brita Maja Olsdotter. Fem av deras söner blev kvar i Avan och gav upphov till olika släktled. Den yngste sonen, Oskar född 1844, var den som blev kvar på hemgården. En av hans döttrar, Gertrud, gifte sig med Oskar Johansson, "Stor-Oskar", från Heden i Boden. Deras son Bror blev följande ägare och sista bonde på gården. Man hade då ägor på vänster sida av Betvägen från Fällan, över bäcken och ända upp till Hultvägen (sista biten över backen var skogsskifte). Dessutom fanns jordbruksmark runt bostadshuset och mark köptes senare från Mårshemmanet. Nu ägs gården av dennes systerson Anders Carlqvist som har bildat familj med Lena Jansson från Lassläkten i Stenudden. De har barnen Oskar och Stina.

☐ Oskar Vilhelm Johansson hemmansägare född 1884 Överluleå, vigsel 1916 *Vid ett tillfälle då Stor-Oskar hunnit bli till åren kommen hade han glömt spettet, när de skulle hässa hö i Beten. Sonen Brore var litet upprörd över detta, men Oskar sa att det ordnar sig nog. Och så tog han hässjestolparna med bara händerna och drämde ned dem i marken genom det lösare lagret matjord och sedan, för att få riktig stadga, ned i den hårda pinnmon. Inte behövdes det något spett. Tveklöst var han en mycket stark karl, men en gång vid laxfisket blev det för tungt med en pålkran, han blev skadad och fick ligga på lasarett. Oskar var av Länsman förordnad vakt vid ungdomshelgerna Pingst och Mikaeli i*

Gammelstad. ”Jö sko åt göra ill de, men jö sko kråma de till do blöj snell”. Om Oskar behövde ingripa mot någon bråkstake tog han denne under sin arm, så att han satt som i ett skruvstäd tills han hade lugnat ned sig.

Oskars pappa Per hade det största hemmanet i Heden. ”Hedena äg jö. hdedena äg jö...”. 1940 blev han ihjälsparkad i stallet av en häst. ”He finns ingen jäkel i hela världen som hade stoppa för en sån där spark”, intygade sonsonen Brore.

Oskar hade en annan sida också, han var musikalisk. Han hade fått en fiol av sin pappa i Heden och hade lärt sig spela själv och snart kallades han att spela på danser i byarna runt omkring. Han behärskade också kadrilj. Oskar höll fiolen på ett mindre vanligt sätt, inte under hakan utan stadigt mot bröstet.

I Oskars generation var man i regel inte positivt inställd till idrott, man skulle spara på krafterna, men Oskar var intresserad av kraftporter, boxning och brottnings och såg också gärna på när de yngre spelade fotboll. Fick han tillfälle, så sprakade han tillbaka bollen om den hamnade utanför planen. Fast den krassa sanningen kan ha varit, att han vaktade så inte bollen kom in på hans kornteg. Det sägs att han vid ett tillfälle 1924-25 spelade back, i näbbskor, i Avans lag mot Sunderbyn. Trav låg honom också varmt om hjärtat. Varje söndag tog han bussen till travet i Boden, men talade aldrig om hur han hade satsat. I det fallet var han hemlighetsfull. Stor-Oskar avled 1959.

☐ h. Gertrud Amanda Nordström född 1884

Gertrud, som gifte sig med Stor-Oskar, och hennes syster Otilia, som gifte sig med Lars Alsterlund, ärvde hemmanet efter Oskar Nordström. Det gjordes då en hemmansdelning, vilket innebar att systrarna blev grannar.

Gertrud beskrivs som en mycket snäll människa. Späd och magerlagd. Hon fick sällan lämna gården, Oskar skötte själv inköpen hos Alex Andersson, gärna strax före stängning när inga andra kunder var där. Han hade en liten svart väska, som han tog varorna i. Sedan Oskar avlidit bodde Gertrud i bagarstugan och avled själv 1966.

Gertruds farmor, Brita Maja Olsdotter hade gjort en lista, ett testamente, för sina personliga ägodelar fördelat på åtta barnbarn (flickor). ”Järtrud Nordström/ grå och rosigt siden Sjalet, 2 lakan, 1 par örhängen af guld och en ekt Sjal tillsammans med Otilia”.

I häftet om Sandnäsgården och dess folk berättar Elisabet Fabricius: Herman Johansson född 1886, föräldralös vid 10 år ålder, var dräng hos Gertrud Johanssons (f.d Nordström) föräldrahem i Avan fram till 1903. Där var de snälla med honom. Gertrud framhåller Herman som en glad pojke.

☐ s. Bror Oskar Vilhelm född 1918

Vid ett tillfälle när Brore hade permis från värnplikten skickade han sin syster Borghild till Ester Sundström (telefonstationen) med ett par byxor för att få dem snyggt pressade. Borghild kom hem storgråtande och berättade att Ester råkat bränna byxorna med strykjärnet. ”Det var tur att det inte drabbade en som bara

har ett par byxor”, sa Brore, men tillade: ”Jag har 75 skarpa skott, men dom är i Boden och är inte tillgängliga”.

”Brore” var en underfundig människa, det tålde att tänka på vad han sa och menade såväl i ord och som i gester. Han trodde blint på vissa saker. Brore var också mycket arbetsam. Idrotten gick som en röd tråd genom hans liv. Som ung var han aktiv i Avans sportklubb, i bandylaget, fotbollslaget och i friidrott. Han kom senare att bli en trogen supporter till Lule Hockey livet ut. Han hade säsongskort och hängde med det lite yngre gardet av fans från byn.

Brage Sundqvist har berättat: ”En söndag skulle vi spela en viktig bandymatch mot Notviken på deras hemmaplan. På morgonen anmälde ett par spelare att de var sjuka och Brore behövdes som reserv. Det var bara det att han på lördag cyklat till sin fästmö i Långnäs. Men vi fick tag på honom per telefon och efter övertalning lovade han att cykla hem till Avan. Det var kallt, nedåt 20 grader, men efter kontakt med Notviken hade de givit klartecken, matchen skulle spelas. Men temperaturen föll än mer och matchen ställdes in. Brore satt ju på cykeln och gick inte att nå. Vi stod utanför kafeet och såg honom komma vid kvarnbacken trampande nedkrupen över styrstången. Fårskinnsmössan och överrocken var täckta av rimfrost. Han såg ut som en ren. Vi förklarade för Brore att matchen var inställd. Han sa inte ett ord, greppade cykeln under sadeln och i styrstången, svängde den runt och cyklade tillbaka de två milen till Långnäs”.

Brore kom att gifta sig med fästmön från Långnäs, Margit Hedström. De fick inga barn. Margits pappa tillverkade spinnrockar. ”Spinnrocksmestarn”. Brore avled 1994 och Margit, som var född 1921, levde till 1999.

☐ svärfar Oskar Nordström f.d. hemmansäg. född 1844 vigsel 1879

Oskar var yngste son till Johannes Magnus född 1800, men det blev han som tog över hemgården. De övriga fyra sönerna bildade familjer vid Alviksträskvägen, i Brännlandet, i Lövnäset och inne i byn. Hjalmar Nordström född 1912 berättade att han sett Oskar en gång. ”Han var inte så stor och han hade en yllegördel runt magen”. Oskar blev 80 år, avled 1924.

☐ h. Johanna Maria Bergström född 1850

Oskars hustru Johanna Maria kom från Ersnäs. Hon avled 1927.

Dottern Borghild

Året efter folkräkningen föddes Borghild, en flicka/kvinna med glimten i ögat. Hon hade en musikalisk ådra efter pappa Stor-Oskar. Visserligen säger hon att hon i skolan ”avancerade från BC till B i sång”, men hon tycker ändå att det var litet underligt för det var mycket musik i hemmet. Pappa hade lärt henne att skilja på olika durer och hon kom att medverka i flera körer, där hon med lätthet kunde byta stämman om så krävdes. Av mamma Gertrud hade Borghild fått en cittra, som hon lärde sig att hantera.

Borghild arbetade i hemmet tills hon var 24 år. Då fick hon erbjudande av Ester Sundström att arbeta på telefonstationen i Avan. Pappa Stor-Oskar gick med på det under förutsättning av att Borghild skulle få vara ledig under

slåttern. Hon kom sedan att arbeta som telefonist i 10 år och därefter blev det arbete med utvecklingsstörda på Ingridshem arbetslivet ut. ”Det var många gånger tungt, men det var en bra gemenskap och vi hade väldigt roligt tillsammans”.

Borghild gifte sig år 1956 med Harald Carlqvist som kom från Småland. Han arbetade som snickare och avled år 1978. Sonen Anders är nuvarande ägare av Avan 12. Borghild avled i januari 2019 och jordfästes den 1 februari i Stillhetens kapell, Gammelstad.

Ett skolminne berättat av Bojan:

”Om man inte kunde läxa blev det bakläxa och för pojkarna kunde det bli värre än så, en hurring. Vi flickor kunde möjligen få ett stick med pennan i nacken, det sved. Vid ett tillfälle skulle Ragnar Lundberg från Norra Sunderbyn läsa upp den psalm vi hade i läxa. Väl medveten om lärarens häftiga humör hade han utarbetat en plan...

Vår Gud är oss en väldig borg

han är vårt vapen trygga

På honom i all nöd och sorg

vårt hopp vi vilja bygga

Här tvekade Ragnar avsiktligt och kikade på läraren under lugg. När han såg denne (som beräknat) komma rusande mot honom ned i bänkraden, fortsatte pojken lugnt

Mörkrets furste stiger ned

hotande och vred

Han rustar sig för visst

med våld och argan list.”

BOQVISTS OCH GAMMEL-BOQVISTS

Lövnäset

Släkten kom från Hjortdammen i Bo socken, Närke värvad för arbete för Selets bruk. Gabriel Månsson kom år 1800 och bosatte sig i Alträsk. Hans söner bytte efternamn till Boqvist och två av Gabriels sonsöner kom att flytta till Avan och omkring 1897 förvärva Carl Magnus Nordströms fastighet i Lövnäset. Det var Carl-Johan och Oskar. En delning av fastigheten gjordes omkring 1915, några år efter det att Carl-Johan avlidit. Oskar blev kvar på huvudgården. Det kan ha varit så att uppdelningen av jordbruksmarken gjorts redan tidigare.

Avan 12:17 Boqvists Lövnäset

Gården är, från byn sett, den första på höger hand efter Inremarkströms ödegård. Huset ligger på behörigt avstånd från Bodenvägen, men nära Luleälven. Fastigheten är en delning inom släkten av ”Gammelboqvists” där bagarstugan och en del av ladugården flyttades till nuvarande plats.

☐ Johanna Boquist f. Johansdotter hemmansäg.änka född 1864 Överluleå
Johanna kom från Råbäcksgården och var änka efter Carl Johan född 1845 och som var den som fick lämna huvudgården vid delningen. Av John Fabricius foto kan man bedöma delningen till 1916. Carl Johan dog 1912 i hjärnkramp, Johanna 1933 i lungsot

☐ d. Agnes Karolina född 1893

Hon föddes i Alträsk och dog 1910 på Avan 12.

☐ s. Karl Hjalmar Sigfrid jordbr./skogsarb född 1897
Hjalmar och hans hustru Hildur tog över gården efter föräldrarna. Bagarstugan var på 48 kvm och kom med tiden att härbärgera elva personer. Utöver Hjalmar och Hildur också de sju sönerna samt Hjalmars mamma och Hjalmars yngre broder Sven. Familjen sågs i byn som "alla tiders", skötsamma, arbetsamma, trivsamma och påfallande härdiga. Boendesituationen medförde förmodligen dessutom förmågan att samarbeta.

Hjalmar gifte sig 1921 med Hildur Riström från Orrbyn född 1892. Hon hade varit mjölkerska på Melderstein och sedan kommit som piga först till Höbäcken och sedan till Herman och Edla Sundkvist i Avan. Där träffade hon Hjalmar och det "tände direkt". Hildur arbetade från arla till särla och var en bra fostrare för de sju sönerna. (man kunde kanske ha unnat henne en eller par döttrar som hjälp med gårdens kvinnoysslor). Hjalmar arbetade med lantbruket, kunde skomakeri, arbetade på byggen och i skogen. Han avverkade och den unge Sven körde timret med hästen som hette Linda. Sonen Brage berättar att mycket som pappa tillverkade och gjorde hade närmast konstnärlig snits. Hjalmar kunde mycket, men inte köra traktor. Hästen Jocke blev en bra ersättare. Han blev 28 år gammal och hade funnits i familjen redan som föl. Hästen, den sista Hjalmar hade, blev en extra lekkamrat och vän för familjens pojkar. Hjalmar levde till 1976, Hildur till 1977.

Fjällraskor

Sonen Sune berättar: Vi hade sju kor, en häst, höns, en gris och några kaniner. Korna var fjällraskor, en tålig ras, de klarade sig med lie mat, men mjölkade dåligt. På somrarna hade vi dem på skogsbete i Höhället, där vi hade en sommarlagård. En gång satt pappa vid fönstret och tittade ut. Han ropade till och sa: Nu kommer dom!" Och där uppe vid landsvägen kom hela kohopen vandrande med skällkon i spetsen. Det var dåligt med skogsbete och de gick halvmilen från Höhället hem till gården.

Den där halvmilen till Höhället gick Sunes farmor med skottkärra tidigt varje morgon och sedan på kvällen, för att mjölka, så länge hon orkade. Sedan tog Sunes mamma vid och när hon inte kunde fick pappa Hjalmar hugga in. Han fick sno sig, för klockan sex gick båten som skulle föra honom över älven ill tegelbruket.

☐ d. Hanna Margareta född 1901
Gift Eriksson i Mokkastråk. I tonåren tjänade hon som piga hos Forsbergs på Kläppen. Död 1988 i Ale.

☐ . Sven Konrad född 1905
Bror till Hjalmar (15 år när folkräkningen gjordes). Han gifte sig 1932 med Frida Nilsson född 1910 i Västmark. Där hade de ett mindre jordbruk, men framför allt stora skogsägor, där Sven bland annat hade kolmilor. Sven och Frida var ett mycket aktivt par, de var duktiga och de var vänliga och hjälpsamma. Äktenskapet blev barnlöst.

☐ d. Signe Maria Boqvist född 1899
Hon gifte sig 1929 med Algot Lundmark född 1883 i Avan. Hon hade sonen Karl-Erik född 1929 i Lombäcken.

Hjalmar och Hildurs barn

☐ Ture Herbert född 1921.

Ture studerade i Stockholm till ingenjör. Han kom att ansvara för all VVS i alla fort vid garnisonen i Boden. Vigd 1952 med Elisabeth från Kläppnäset i Unbyn, det första huset på vänster sida efter bäcken nära gränsen mellan Avan och Unbyn. Paret bodde i Boden, men på slutet hade de ett hus vid Gymnastiken i Unbyn, granne med Tures bror Harry. Ture avled i cancer 1981 några månader innan 60-årsdagen.

Idrotten

Ture var ordförande i Unbyns IF 1969-1981. Under de åren var hans yngre broder Sune ordförande i Avans SK. Det hade varit litet samarbetsproblem mellan föreningarna, men med ett brödrapar som ordförande i respektive förening stillades snart vågorna.

I Unbyns IF:s 70-års jubileumsbok framhålls att Ture betytt mycket för föreningens utveckling. Genom stort engagemang och mycket arbete vitaliserade och stärkte han Unbyns IF. Av många engagemang var kanske utbyggnaden av lokalen Gymnastiken den viktigaste. Vid Tures bortgång inrättades "Ture Boqvists minnesfond" som genom åren samlat betydande medel för Unbyns ungdomars idrottsutövande inom Unbyns IF.

Tures kanske bästa kompis var jämnåriga K-G Nordström från Avan, en idrottsledare av samma kaliber.

☐ Åke Hjalmar född 1922.

Åke bodde i Umeå där han under många år var tvättmästare, chef för den stora tvätten i kommunen dit det varje dag kom "tonvis" av tvätt. Vid ett senare tillfälle sköt Åkes barn honom i rullstol genom en korridor på sjukhuset. De mötte ett par män och hörde dem säga: "Var inte det där Åke Boqvist som var chef på tvätteriet.. Då var det ordning och reda, nu är det mest oreda". Åke började som skomakare i Boden åt Kronan. Första tiden som tvättmästare var i Boden. Olav Nordström umgicks mycket med Åke under tiden båda arbetade i Garnisonsstaden. Olav framställer Åke som en händig och mycket trevlig

person. Han var gift med Britta från Hällfors. Hon arbetade på en konfektionsaffär, något som passade henne väl.

☐ Karl Harry född 1923.

Harry var rörmokare och slutade yrkeslivet som kontrollant för Bodens stad gällande VVS. Han beskrivs som snäll och duktig och han byggde fantastiskt vackra fioler. Gift med Anne-Marie Hermansson. Som ung arbetade hon på Edins taxi i Unbyn och hon städade i skolan. Det hus som de bodde i i Unbyn, mitt emot Gymnastiken, var från början någon form av magasin, som de köpt billigt och "gjort ett hus" av.

☐ Nils Holger född 1925. Gift med Christina.

Efter ordinarie skolan gick Nisse fortsättningskolan i snickeri. Sedan blev det Strömbäcka med utbildning till smed och svetsare. Det var bestämt att han skulle börja arbeta på Götaverken, men det blev inget av med det på grund av en storstrejk. I stället fick Nisse anställning vid SJ med utbildning till lokförare. "Jan körde både person- och godståg, söderut till Vännäs och norrut till Gällivare".

Nisse och Christina bodde på Brännagatan i Boden, men vid Nisses pension som 60-åring rustade han ett hus vid bäcken mellan Avan och Unbyn. Det hade stått öde undertid, men tidigare hade "Stinas" mamma, som hette Svea bott där. Boqvistspojarna har för vana att bli gamla men Nisse, som inte brukade ha för vana att vara sjuk dog litet överraskande redan som 92-åring. Stina bodde kvar i huset, men helt blind.

☐ Sune Henric född 1928.

Gift med Elsa. Sune – ordföranden. Han har aldrig innehaft någon annan post i föreningsrörelsen än ordförandens. Sammanlagt 53 år och då tidvis i fler än en förening samtidigt. Samällers med Avans Sportklubb där han tog över klubban på 60-talet och svingade den i 32 år. Nederluleå Södra Trädgårdssällskap 13 år och Pro Nederluleå Södra 8 år.

Efter folkskolan blev han springschas i Boden hos Axelina Sundberg från Avan. Som 17-åring värvning vid F2 i Hägernäs utanför Stockholm där han genom mjölk smittades av TBC med 16 månader på Sandträsk's sanatorium som följd. Sune arbetade i sex år i Kiruna. Där träffade han och gifte sig med Elsa, som var från Harads. De flyttade sedan till Sunes föräldrahem i Avan. Sune hade gått folkhögskola i Burträsk och blev så småningom lagerbokhållare i Boden, Tygstationen med motorer, vapen och liknande. Där blev han kvar till pensioneringen. 1953-1959 hade han liknande uppdrag på Hellmans Rör i Kiruna. Han värvades sedan till olika företag i luletrakten, som önskade ordning och reda på torpet. Elsa har alltid troget stöttat Sune i hans göranden och låtanden, även om hon ibland var orolig för att han hade tagit på sig för mycket.

☐ Ivar Harald född 1927

Ivar blev bara 11 år gammal. Han var hos "Jobben", Johan Sundqvist i Fällan då en ko for ut ur hägnaden. Ivar skulle driva in kon och sprang bland tuvor och

sly. Han fick en slygren i magen, som förstördes och levde bara kort tid efter olyckshändelsen.

Ivar var en duktig och framåt kille. Det var ovanligt med cykel, men han lyckades få ihop delar till en sådan, en cykel som han skötte med stor omsorg. Han var bästa kompis med Allan Fjällström från Brännlandet. Efter Ivars död gick Allan hela livet med ett foto av Ivar i plånboken.

☐ Brage Henry född 1932.

Minstingen som nog kände sig litet ensam som barn. Föräldrarna arbetade och de äldre bröderna sökte sig ut på jobb (oftast Boden) så fort som möjligt. Brage gick fyra år på Strömbäckaskolan i Piteå. Som 17-åring klarade han gesällprovet som möbelsnickare och det var ett prov som ställde stora krav. När Brage gick Folkhögskolan i Sunderbyn hände det att eleverna bjöd in flickor från byn till festerna. Det var så han träffade Eva Isacsson. Föräldrarna ägde bensinstationen, BP, som låg intill affären i byns centrumkurva, nära Folkhögskolan. De blev båda lärare och bodde från 1955 under 50 år i Vadstena. Brage var lärare i metallslöjd medan Eva utbildade sig till folkskollärare i Linköping. ”Ska vi? Är vi klara här?”. Flytt vid pensionering till Boden 2004 och sommarstuga i Sunderbyn.

När juniorerna slog BBK

1947 spelade Avans juniorlag i fotboll mot Bodens Bandyklubbs juniorer. Det samlades efterhand mycket publik inför huvudmatchen där BBK:s mycket starka seniorlag skulle spela. Juniorerna höll 0-0 när Brage Boqvist fick på ett kanonskott från 25-30 meter. Bollen gick spikrakt in i krysset, publiken skrek hejvilt och Avan vann matchen med 1-0.

Avan 12 Gammelbokvists

Gården efter Hjalmar Boqvist från byn sett.

☐ Oskar Boquist hemmansägare född 1861 Överluleå, vigsel 1884 Oskar var född i Alträsk. Föräldrar var Åbon Jonas Vilhelm Boqvist 1812, död 1875 i Alträsk och Britta Cajsa Gustavsdotter Uhr född 1822 i Alvik, död 1915 i Avan. Oskar fick vid delningen av fastigheten den part som innefattade huvudgården. Delningen hade för övrigt granskats av en utomstående part (Petter Fabricius) innan den fastställdes.

Vid laga skiftet 1860 tilldelades Nordströms Avan 12 området och Carl Magnus Nordström (född 1839) byggde upp huset. Han gick i konkurs 1895 och fastigheten köptes då av Boqvists, som etablerade sig i Avan.

1921 försäkrades fastigheten i Nederluleå sockens Brandstodsbolag till ett värde av 4.000 kr. Manbyggnaden anges till 15x3,5 m, en våning träfodrad och rödmålad i ”någorlunda skick”. Ladugård 5x3,5 m, rum för sex kor. Foderbod 6,5x3,5m Båda i ”nytt skick”. Stallbyggnad 7x3 m ”gammalt skick”. Häbbre 7 m långt.

- ☐ h. Sofia Sundqvist född 1862 Överluleå
Sofia kom från Råbäcken. Hennes föräldrar var Åbon Johan Olof Sundqvist 1818, Selet och Greta Fredrica Mattsdotter född 1823 i Svartlå. Sofia avled 1933 på Avan 12.
- ☐ s. Oscar Julius född 1885 Alträsk
Han dog 1949 i Skellefteå.
- ☐ s. Sune Konstantin född 1887 Alträsk
Han dog 1962 i Skellefteå
- ☐ d. Augusta Petrovia född 1889 Alträsk
Ånka Stenlund 1966, död 1969 i Bergnäset. Augusta var mamma till Östen Manfred Arnold född 1911 i Avan, död 1993 i Boden. SE NEDAN.
- ☐ d. Elina Kristina född 1893 Alträsk
Död i lungsot 1912 Avan 12.
- ☐ d. Ebba Theresia född 1896
Utvandrade 1931 till S:t Paul, Minnesota.
- ☐ s. Sven Gustav Ludvig montör född 1898 Överluleå
Gustav utvandrade 1922 till Amerika. Canon Falls, Minnesota. Han åkte till svågern Arthur Bye.
- ☐ d. Hulda Vilhelmina född 1901 Överluleå
Hon gifte sig 1922 med Karl Uno August Vidman 1893 i Jokkmokk. Hulda blev änka 1952 och avled 1981 i Trollhättan. Hon hade dottern Gunhild Sofia Hedvig född 1922.
- Dotterson Östen Manfred Arnold född 1911 Överluleå
Oskar pratade bruksmål, vilket Östen också kom att göra till skillnad från alla andra i byn som talade Nederluleåmål. Harry Boqvist berättar att det egentligen inte var så konstigt. Det var mormor Sofia och morfar Oskar Boqvist som uppfostrade Östen och gav honom språket från Selets Bruk. Hans mor var Augusta Petrovia Boqvist gift Stenlund i Bergnäset. Äganderätten övergick till Petrovia och hennes man Frans August. 1934 köpte Östen fastigheten av föräldrarna för 5.100 kr. 1935 sålde Östen fastigheten vidare till Ida Isaksson, Skräddars för 6.000 kr, men Östen behåller som bostad under tre år köket i sydöstra änden av mangårdsbyggnaden.
- Östen var en mycket storväxt karl, idérik, intelligent och allmänbildad. En ypperlig och framsynt idrottsledare i Avans Sportklubb, med i teaterverksamheten. Han drev kafé, först på Kläppen i Nyperersasystrarnas hus, sedan från 1942 i "Ölunds" intill Föreningshuset, där han också hade cykelverkstad och verksamhet som smed. Östen flyttade i början av 1950-talet till Boden, där han öppnade en cykelverkstad i Lundagård. Han var gift sedan 1939 med Estrid, som var utbildad bagerska och hade haft bageri i Piteå tillsammans med sin syster Serafia.
- Östens kafé blev från 1942 och ett par årtionden framåt en samlingspunkt i byn, framför allt för de unga. Sportklubben fick en omstart just 1942 med Östen, K-G Nordström och Sven Holmström som ledare. Klubbens möten och träffar

hölls i kaféet. Pojkarna knackade med bullarna i bordet och frågade Östen.
”Har du bakat dom eller kommer dom från smedjan”.

Tillsammans med Ragnvald Sandling på andra sidan bäcken byggde Östen en husvagn. Med den tog de sig med sina fruar Estrid och Rakel sommaren 1949 genom ett krigsmärkt Europa till Italien. Förmodligen de första avabor som besökt landet. Bruksmålet tycks ha fungerat eller om det nu var Östens mäktiga kroppshyddas som hjälpte till med förståelsen.

Bandydomare på sparkstötting

Östen Boqvist var en driftig man. Bland annat startade han en Nederluleåserie i bandy. Det krävdes då att varje förening utbildade en domare och Östen ryggade inte för detta. Men sanningen var att Östen inte kunde åka skridskor. Kursen var dock enbart teoretisk. Ungdomarna i sportklubben skrattade i mjugg, men när det var dags för match kom Östen med sparkstötting och visselpipa och så brukade någons hund följa med. För oss småungar var det ett fascinerande skådespel. Östen sparkade efter sidlinjen och när spelet vände, vände Östen med sparken och när Östen vände sparken vände också hunden. Och så böljade det fram och tillbaka, fram och tillbaka.
Östen avled 1993.

Avan 12 NissAnders Nils Lindström

Fastigheten ligger ovanför ”Skräddars” (Isaksson) med infart från Bältingevägen i backens början. Det ligger två torp i bredd, NissAnders och Spont. Där uppe fanns också Avans fotbollsplan, Valhalla. (Se nedan)

☐ Nils Erik Lindström lägenhetsägare född 1862

Stenarbetare. Nils avled 1933 i Avan.

☐ syster Anna Kristina Lindström född 1866

Kristina var ogift och dog 1944 i Avan.

☐ fosterdotter Henny Ingeborg Öman född 1899 Luleå

Hon var gift med Ludvig Sandström, blev änka 1980 och dog 2002 i

Gammelstad. Hennes far var Frans Erik Öhman i Malmberget. Hennys man Ludvig hade tillsammans med sin bror Albin kommit från Krokvattnet till Avan och byggt ett hus nära Holmströms vid Lugnet, Seletvägen. Det var Holmströms bagarstuga som bröderna byggde ut till ett fyrkantigt tvåvåningshus. När Ludvig kom till NissAnders byggde han ut den lilla bostaden/stugan till ett hus typ Per Albintorp. Han byggde också en stor loge. Det faktum att Ludvig var strakbent (kunde inte böja på knäleden) hindrade honom inte från att sköta jordbruk och byggnadsjobb. Att cykla med ett ben var inget problem.

Avans fotbollsplaner

Efter Sportklubbens omstart i början av 1940-talet fick man ett femårskontrakt på mark som ägdes av Ida Isaksson, just vid NissAnders och Sponttorpet. Det senare blev klubbstuga för ASK. Planen hade mått som var godkända för seriespel. Tidigare hade man ingen permanent plats. Den första planen i slutet av 1920-talet låg nära Hammargrens, Norrigårn, och sedan flyttade man från

plats till plats. In på 30-talet fick man använda en glänta vid Höhållet som ägdes av Titus Wallin. Mitt på planen fanns en stor sten, som man lärde sig att undvika. Hjalmar Nordström var ung ledare in på 30-talet och han har berättat att vid ett tillfälle hyrda man en plan som låg intill en lagård. Det hände understundom att bollen slog mot lagårdsväggen och när så en ko vid ett tillfälle kastade sin kalv skyllde bonden på att bollar mot väggen hade skrämt kon och krävde ersättning av klubben. Hjalmar berättade att han sov dåligt på nätterna tills det hela rann ut i sanden.

Så till en fotbollshistoria som nog nästan varje by i landet gjort till sin. På hemväg från en fotbollsmatch cyklade en kvinna omkull och hamnade i diket. "Hur gick det" ropade någon förskräckt. "Avan vann med 4-1" svarade kvinnan.

Torpet Avan 12:10 Träsk-Ida Ida Nordström

Fastigheten ligger 3 km in på vägen mot Alviksträsk, ungefär mitt emot Klostret. Det var Nils Johans far, Johan Jakob Nordström f 1831, d 1881 och hans hustru Anna-Stina Nilsson f 1836, d 1912, som 1864 bröt fastigheten på den sydvästra hörnan av nordströmmarnas skogsskifte.

En modell av byggnaderna och beskrivning av livet på gården fanns under många år som fast utställning på Läns museet i Luleå. Två manbyggnader uppfördes, 1867 och 1928. Ladugård 1910, restaurerad 1938. 1 häst, 4 kor, 2 ungdjur, 1 svin, 3 får, 30 höns. 5 har åker.

☐ Nils Johan Nordström lägenhetsägare född 1867 vigsel 1896

Dog i mars 1922 vid arbete med breddning av vägen mellan Bergnäset och Gäddvik. Under arbete i ett jordschakt råkade han komma mellan en tippvagn och schakten.

☐ h. Ida Severina Sandström född 1874 Älvsbyn. Altervattnet

"Träsk-Ida", eller som hon kallades av grannarna "Nordströms-mora". En stark personlighet, som tog hand om lantbruket och de många barnen efter Nils Johans död. Hon avled 1951 och fick inte uppleva elen, som kom till fastigheten 1959 (Byakärnan fick el 1918). Träsk-Ida åkte gärna bort till andra på besök, ofta självbjuden. "Dom vill att jag skall komma till Nykall". Hon var ofta hos smeden Lindström, hans hustru var också från Altervattnet. Hon tog sig till byn i en trilla som drogs även liten mähr, Oda. Idas besök kunde vara från morgon till kväll, men hästen väntade alltid troget.

☐ d. Edit Kristina född 1897

Gift med Helmer Boström f 1891, d 1948. Paret hade färgaffär i Skellefteå Edit avled 1968.

☐ s. Johan Axel träslipningsarb. född 1899

Gift 1929 med Signe Sandström från Alviksträsk f 1910. Axel hade arbetat som kraftverksbyggare, men fick lungcancer och paret flyttade då till Uppsala där de drev en matsal. På grund av sin sjukdom satt Axel mest i kassan. Han avled

1946 i Uppsala. Sedan flyttade Signe med barnen till Gäddvik och arbetade på Edlings kafé i Bergnäset. Hon avled 2006 i Luleå.

☐ d. Hulda Alida född 1902

Ogift. Folkskollärare. Efter utbildning i Murjek fick hon som nyutexaminerad plats i Västerbottens inland. Flyttade till Bensbyn 1950 och slutade sin lärarbana där vid pensioneringen. Alda avled 1997 i Luleå. Alida tog en fosterdotter, Gunnel Lindström f 1940, d 1990.

☐ d. Frida Amanda född 1904

Gift 1949 med John Löfstedt född 1894. Paret bodde i Övre Bäck, Bureå församling. De hade ett stort jordbruk, där systerdottern Harriet en tid arbetade. John arbetade också med snickeri. Frida avled 1968 i Övre Bäck och John 1972.

☐ d. Rut Ingeborg född 1907

Avled 15 år gammal 1922 i Tuberkler (en sorts tuberkulos som gav bölder och sår på kroppen).

☐ d. Berta Viola Alexandra född 1909

Mamma till Harriet som föddes 1930. Berta avled i november 1936 på sanatoriet i Sandträsk. Harriet som levde till 2011 kom att växa upp med sin mormor Ida och tog med tiden över gården med sin man Alvar Vesterberg från Kroktjärn (ligger mot Klöverträsk) f 1924, d 2003. Harriets far var Einar Pettersson i Holsvattnet.

☐ s. Bror Bertil född 1912

Gift 1945 med Ingrid Fredriksson född 1925 i Alviksträsk. Bertil tog först över gården, men sålde sedan till systerdottern Harriet och hennes man. Bertil och Ingrid bodde sedan på Malmudden i Luleå. Han arbetade då på järnverket. Bertil avled 1990 i Luleå. Ingrid avled 2013 i Björkskatan.

☐ d. Greta Augusta född 1915

Gifte sig 1943 med Sigurd Högberg som föddes 1902 och levde till 1963. Sigurd arbetade som kamrer och Greta drev tvätteri på Skurholmen under 50-talet in på andra halvan av 60-talet. Hon bodde senare ihop med en man i Boden och hade då den "fiskarstuga" (av två) som ligger närmast färjstället i Avan som sommarställe. Därefter förvärvade hon omkring 1970 Magnustorp (Hedqvists) i Alviksträsk som bostad och flyttade slutligen till Jönåker i Södermanland. Hon hade en son i trakten (och en son i Halmstad samt en dotter i Vännäs). Greta avled 1991 i Jönåker.

Avan 13 Roti Sundbergs

Gårdsnamnet kom efter Rotinson som var salpetersjudare. Han hade en stor lada för hanteringen nära laxfisket. Rotinson gick oftast omkring med ett stort läderförkläde. Fastigheten ligger längst ned vid färjstället. Den ursprungliga gården är ersatt med ett nytt bostadshus, ladugården riven, men den så kallade den lillstugan finns kvar och gränsar mot Färjvägen.

Under ett antal somrar -inte så många- fanns ett båtbyggeri i Avan. På Rotinsons, senare Sundbergs, tomt fanns en portalbyggnad. På ena sidan var det matsal för båtbyggarna, på den andra förläggning med sov möjligheter. Johan Axel byggde igen portalen och det blev bostadshus. Inte förrän 1970 revs byggnaden och ersattes av en ny villa.

☐ Johan Axel Sundberg hemmansägare född 1855 vigsel 1881
Johan Axel var född i Måttsund och han tog efternamnet Sundberg. Han kom till Avan med sin far Erik Johan Larsson Sundström. Denne etablerade sig på Kläppen, den fastighet som senare blev Avans telefonstation. Erik Johan kom till Avan för att arbeta på båtvarvet som kvartermästare. Det innebar att han såg till att det fanns erforderlig materiel och att arbetarna fick förläggning och mat. Förläggningen var i ett hus ned mot färjstället, där Alex Sundberg ett par generationer senare kom att driva bondgård.

Erik Johan var gift med Anna Lena Gustavsdotter från Avan 13 (Godegårdare). De hade tre söner som bildade familjer i Avan. Den äldste, Johan Axel, kom att äga Sundbergs. Herman som var född i Avan i början av 1860-talet tog över efter fadern på Kläppen och den yngste, Anton född 1870, byggde det hus som nu (utbyggt) finns i den tvära kurvan ned mot färjstället. Till skillnad från sina bröder blev Anton inte bonde utan sjökaptan.

☐ h. Kristina Johanna f. Eriksson Johansdotter född 1855
Johan Axels hustru var född samma år som sin man, 1855. Hon kom från Avan 9.

☐ *Döttrar med okända födelseår. Äldsta barnet var Alma, som var gift med Otto Engström i Gammelstad. Alida var gift med Bror Lindström i Ale.*

☐ d. Axelina Helena handelsförestånd. Född 1886
Sune Bokvist har berättat: "Efter skoltiden blev jag springpojke hos Axelina Sundberg, som hade matvaruaffär i Boden. Där trivdes jag bra, åkte på min trehjuling med varor till officersfamiljerna på Ing 3. Axelina, som förresten var från Avan, var en fin människa. Hon brydde sig om mig. När jag behövde laga mina trasiga tänder, men inte hade råd, så bekostade Axelina lagningen. Hon ville till och med att jag skulle ta över hennes affär, men det var ju omöjligt". Axelina var ogift, hon dog i Boden 1969.

☐ s. Alex Herman född 1892
Alex född 1892 tog över gården efter sin far. 1924 gifte han sig med Nanny Eriksson från Lass i Stenudden. De fick barnen Ragnar född 1925, Rolf 1928 och Ragnhild 1929. Alex blev 91 år, avled 1983, Nanny som var född 1898 levde till 1974. Sista åren bodde de på somrarna i det hus som nu finns på tomten och på vintrarna isi Alfreds Nyströms, som ju Alex hade köpt. Alex bodde hela sitt liv i Avan frånsett åren 1914-1918 under första världskriget, då han var i Amerika. Gården som han tog över efter Amerikaresan var inte så stor, men den blev med Alex energi och kunskaper förstklassig. Han köpte också till ytterligare ett hemman som han brukade. Bland annat hade han stor potatisodling och hönsskötsel. Alex var en föregångsman inom jordbruksnäringen, den förste i

Avan som hade tröskverk, självbindare och potatisupptagare. Han var aktiv som jordbrukare till över 70 års ålder, då han överlät verksamheten till sonen Ragnar.

Alex hade en mångsidig kunnsighet som togs i anspråk på skilda områden. Han var förtroendevald i kommunalfullmäktige, var skiftesgodeman och under några år brandchef i Avan. Alex var mycket aktiv inom de olika jordbruksorganisationerna och tillhörde bland annat lokala RLF-avdelningen och kretsstyrelsen för dåvarande bondeförbundet. Han fick också hjälpa bybor och andra med upprättande av deklarationer och andra handlingar.

Alex Sundberg gjorde sig känd som en ordhållig och rakryggad man. Han hade en positiv inställning och var alltid nöjd.

Alex barn

Rut var född 1924. Dog ung, 1936.

Ragnar (1925-2014) var liksom sin far långväxt, hade pondus och var kunnig i mycket. Det allt överskuggande intresset var potatisodling. Tillsammans med sin systerson Ingemar Jansson kom han att ha ett bolag för potatisodling.. De odlade bintje och relativt lite mandel beroende på att marknaden för krokpotatisen var så liten. Den äts mest i de nordligaste länen. Bolaget sålde potatis till de södra delarna av Sverige, inte minst till utsäde. Först under ett visst motstånd från sörlänningarna, men det var uppenbart att förutsättningarna för potatis var bättre här uppe. 1954 grävde Per-Erik Sundström, Axel Eriksson, Alex Sundberg och Ragnar Sundberg ut en potatiskällare på bäckkanten vid kvarnen. Den höll plusgrader, men var för fuktig och användes inte så länge. Det fanns lagringsmöjligheter i Boden och i Selet. 1974 uppförde Ragnar och Ingemar Jansson ett lager ovan jord vid Sandnäsgränsen, som rymde 250 ton potatis.

Ragnar var noggrann, hade gott minne inte minst när det gällde byn och var en stor tillgång för "Söndagsskolan" där byns väl och ve behandlades.

Ragnar var en tid i USA, delstaten Idaho, till att börja med i skogshuggning, men sedan som provtagare på en mycket stor fabrik, Delmonte, som producerade "allt" med potatisanknytning, chips, burkpotatis, pommes frites, soffpotatis (?)... Han gick på lantbruksskola i Danmark och på Sånga Säby, en vackert belägen skola på Mälaröarna utanför Stockholm. Ragnar har berättat att han över en vinter arbetade på en engelsk farm som hade 3000 kor. Där hade man kostaterat att korna gav som mest mjölk i förhållande till sitt foderintag när det var 12 plusgrader. Samtidigt pläderade höga vederbörande i Sverige om att göra ladugårdarna ännu mindre och lägre i tak och därmed varmare och fuktigare. Man började senare på försöksgården i Öjebyn (ej Grahns lantbruksskola), trots stora protester från när och fjärran, att låta korna gå ute i kallare väder, något som nu är en självklarhet. Ragnar var onekligen mycket välutbildad när det gällde lantbruk och potatisodling. Han var också öppen för nya idéer inom jordbruket och även när det gällde utveckling av den maskinella utrustningen.

Rolf (1928-2011) hade ett gravt synfel, men ett fenomenalt minne. Det var inte mycket som gick honom förbi och det mesta tycks ha fastnat i hans minne.

Ragnhild (1929-2004) flyttade 1953 till Stockholm, där hon utbildade sig och arbetade som tandsköterska. Hon gifte sig med Karl-Erik Jansson som var lärare. 1960 fick han sin första tjänst i Vilhelmina. Två dagar i veckan undervisade han i Dorotea och resan till och från gick på inlandsbanan med ett godståg, som han bjöds in att åka med. Mellan loket och godsvagnarna fanns en manskapsvagn för godshanterarna och där stod alltid kaffepannan på och en trevlig pratsund väntade. 1964-1974 tjänstgjorde Karl-Erik i Södertälje, dit paret flyttade och 10 år senare, 1975-1982, gick färden till en skola i Boden. Därefter flyttade de in i det nya huset på Sundbergstomten i Avan och det var Karl-Erik och Ragnhild som byggde till den nya delen av huset. Där drev det ett företag "Jansson och Jansson". En tecknarateljé inriktad på trycksaker.

Ragnhild var en frejdig kvinna, en "frisk fläkt". Hon sägs vara den första kvinnan i Avan som körde bil och den första som bar bikini! Hennes son Ingemar hade gått Grans lantbruksskola och han kom 1967 till Stenudden där han tog över Lass-Axels jordbruk. Sedan dess har han bott och verkat som bonde och entreprenör i Stenudden.

☐ d. Anna Bernhardina

född 1896

Ogift. Anna skötte först sina föräldrar och blev sedan föreståndare för Vallens barnkoloni, där för övrigt också Ragnhild arbetade under en period. Anna kom sedan att bli föreståndare för ett barnhem i mellersta Sverige. Hon satte barnen i första hand och hade pli på de anställda flickorna. Gud nåde de pojkar som kom och försökte "fria" till flickorna. Som pensionär flyttade hon hem till Avan och bodde i Lillgården, det hus som står precis intill Färjvägen och en gång i tiden byggdes av hennes pappa Johan Axel. Anna blev med tiden sjuklig och flyttade då till sin syster Axelina på Margaretagatan 8 i Boden, där hon också 1969 fick avsluta sitt liv.

Tröskverket

"Tröskverket dånade. Wrom, wrom lät det när kärven matades in i verket. Det dammade förfärligt, agnar och boss flög i luften och trängde ned innanför min skjortkrage, det stack och det kliade.

Det var höst, jag var 13 år och hade lämnat folkskolan på våren. Jag gick dagsverken hos bönder i byn, som nu med tröskningen, då jag var längst bak i kedjan och bar undan halmen som tröskats.

Kärvar av korn matades in av JahanEmil Isaksson. Han stod på en upphöjd plattform och matade in kärvarna, sedan han först skurit av banden, som höll samman kärven. Det var Alex som ägde tröskverket, ett Thermenius stiftröskverk, som drevs av remmar från en elmotor.

I verket fanns en trumma med stift, som trasade sönder kärven, så att axen lossnade, agnar och boss skakades ut, kornen frigjordes och rann i en ränna med i en säck. Halmen fördes vidare av en halmskakare och där fanns jag, som med en långskaftad grep bar in halmen på loftet.

I arbetslaget fanns dessutom en som bar fram kärvar till Emil. Bonden på gården brukade själv ta hand om säckar med tröskad säd".
(K-G Nordström född 1921).

Avan 13 Öhlunds

(Bälinge, Sandnäset, Avan)

Sandnäset

Huset, en ljusgrön Norrbottensgård, som nu är riven och ersatt med ett tvåvåningshus, det låg snett emot Sandnässkolan, nära landsvägen. Gården byggdes av Nils Petter Sundström på 1860-talet. (Han var son till Isac Sundström, som sålt sin fastighet till Lantbruksskolan och sedan flyttat till Sandön).

Nästa ägare blev brobyggren Erik Johan Öhlund den yngre född 1862 i Bälinge 4. Köpet gjordes 24 juli 1897 med Nils Petter Sundström som säljare. (1916 byggde Erik Johan ny bostad vid trevägskorsningen i Avans byakärna, det hus som sedan blev kafé).

August Johansson från JoanArons i Lillbacken blev sedan ägare. Han köpte av Öhlund den 11 oktober 1920. August flyttade till Amerika 1913 och 1919 kom han tillbaka. 1920 gifte August sig med Erik Johan Öhlunds dotter Anna Eugenia (Jena) -91. De fick dottern Myrtie Maria Johansson född 1921. Mor och dotter emigrerade 1923 till Vernon dit August förmodligen redan tidigare åkt i förväg.

1923, med köpebrev tecknat den 29 juni, förvärvade Isak Aron och Emma Andersson från Ostibyn såväl fastighet som jordbruksmark. När Emma dog 1926 flyttade Isac Aron till sonen Albert i Storbäcken (i princip granngård), som han delade bostad och hushåll med.

1934 köpte John Johansson stället av Isac Aron. 1946 lät John bygga ett nytt bostadshus nedanför det gamla. Karlsson från Norra Sunderbyn hade en mobil såg som drevs av en gammal traktor "munktellare". Karlsson sågade virket och Adolf Fahlén och Ivar Nilsson byggde huset. Efter inflyttningen revs Norrbottensgården. Johns dotter Birgitta född 1939 berättar att Norrbottensgården hade ingången från långsidan mot älven. Till vänster låg köket, i höjd med ingången låg kammaren och till höger salen, som bara användes sparsamt, och där man bodde, sommartid. Det fanns en övervåning med ett större rum med timmerväggar och en kammare med brutet tak där barnen sov under sommarhalvåret. Loge och ladugård stod efter varandra med ett litet mellanrum och med långsidan mot älven. En del av logen finns fortfarande kvar. Johanssons hade nio kor, vilket var mer än det normala.

Öhlundssläkten kom från Bälinge, gården kallades "Öhlunds". Huvudman var Erik Johan Öhlund den äldre, född 1828 och död 1900. Hans son, med samma namn, född 1862, var den som flyttade till Sandnäset. Tre söner, en dotter och en dotterdottertill Erik Johan d,y, emigrerade till Amerika.

☐ Erik Johan Öhlund hemmansägare, brobyggare född 1862 vigsel 1886
I oktober 1905 upplät Erik Johan, som var granne mitt emot skolan, tomten som gåva "för everdelig tid". Om skolan skulle överlåtas till stat eller kommun tillhöll sig Öhlund 100 kr som gratifikation. När skoltomten 1914 utökades köpte Nederluleå skolstyrelse ytterligare mark av Öhlund (och av J.P. Bäckström). 1914 byggde Erik Johan och Erik Sundström från Lars Jakubs Åkerbrokvarnen. Avan

1902 byggde Erik Johan sig ett bostadshus i byakärnan intill nuvarande Föreningshuset. Erik Sundström från Lars Jakubs gifte sig 1913 med Erik Johans Öhlands dotter Elise.

Erik Johan dog 1922 av "växt i magen". Det pratades mycket om "Öhlundshjärtat". Släkten hade ett svagt hjärta och gifte nu in sig med de starka Sundströmarna. Detta satte också sina spår. Erik och Elises fyra barn dog alla i hjärtinfarkt.

☐ h. Anna-Lisa f. Naesvall född 1860
1886 vigdes Erik Johan och Anna-Lisa. Hon kom från Sundom 8, "Grubb". 1903 flyttade Erik Johans mamma, Anna Kristina Jonsdotter Gren, till Anna-Lisa och Erik Johan i Avan.

De äldsta barnen bodde inte hemma vid folkbokföringen 1920.

☐ dotter Ida Elise född 1887. Elise var Erik Johans äldsta barn. Hon var 15 år när familjen flyttade till Avan. 11 år senare, 1913, gifte hon sig med Erik Sundström från Lars Jakubs.

☐ son Sven född 1889. Emigrerade 1909 till Seattle. Kom tillbaka 1914, byggde hus intill födelsegården och brukade hälften av jordbruksmarken. (Se nästa avsnitt om Sven Lund).

☐ dotter Anna Eugenia född 1891. "Jena" flyttade 1923 till Vernon i Amerika och hade då med sig sin 2-åriga dotter Myrtie Maria Johansson född 1923.

☐ son Nils Arvid född 1893. Emigrerade 1913 till Seattle.

☐ s. Aron Algot bageriarbetare född 1896

Algot är en av de sex namngivna elever som 1906 utgjorde första kullen i Sandnäsets skolan. Bland dessa elever finns också Arvid Öhlund född 1893 angiven, Algot gifte sig 1921 med Berta Holmgren född 1897. De hade då byggt det nedre Öhlundshuset mot kvarnen. Berta hade 1921 flyttat till Avan och arbetade där som handelsbiträde. När paret gifte sig drev det ett tag kafé i pappans hus och sedan i sitt nya hus. Men den stora tiden för kaféverksamheten var i pappans hus på 40-talet under Östen Boqvists tid. Inte minst blev det samlingspunkt för sportklubben. Lägg därtill alla militärer som var förlagda i Avan under kriget.

Algot och Berta hade barn, Göta Viola född 1922. Hon var gift med Mauritz Åström, blev änka 2006 och dog 2010. Bror Göran född 1923, orgelbyggare på Grönlunds i Gammelstad, gift med en Sandgren från Bälinge, frånskild 1975 och avliden 1991 i Luleå. Maj-Lis Gunborg 1926 handikappad (döv). Göte Gilbert 1932. Familjen var religiös, kanske ett arv från Sandnäset där

Pingstvännerna var starka. Algot dog 1948 och Berta som kom från Råneå levde till 1997 då hon dog i Boden. Hon var mörkhårig uppfattades som litet barsk. Hon framstår som anonym. Algot dog av hjärtinfarkt på landsvägen, Per-Olov Lundberg hittade honom.

Berta hann bli änka två gånger, hennes andra man, Gustav Adolf Verner Svahn född 1892, död 1980, var försäljare och var född i Ödeshög i Östergötland. 1953 var han skriven i Kolsva i Västmanland. De hade gift sig 1954. Han var då 62 år och Berta 57. De träffades i kyrkan. Svahn kanske var gårdsfarihandlare? Han hade moped och när han färdades med den sjöng han hela tiden med gäll, hög röst. "Man hörde hans starka stämma långt innan han kom och långt efter det han hade passerat".

☐ *son Ruben född 1898. Emigrerade 1923 till Seattle.*

☐ *d. Agda Ottilia född 1900*

Agda Ottilia var ogift och dog i Avan 1921.

☐ *d. Edit Kristina stickerska född 1902*

Edit hade träben efter att ha fallit på skolgården och fått tuberkulos i knäet och tvingades amputera benet. Hon gifte sig med karamellkokare Torsten Nilsson (en mycket kortväxt man) 1945. De flyttade till torpet Byxelkrok på Öland. Paret hade inga barn. Edit dog 1957 i Avan.

Bostadshusets historia

Det nya bostadshuset ned mot kvarnen byggdes inför Algot och Bertas bröllop 1921. Det var ett hus liknande Per-Albintorp (de kom först 1933) med oinredd övervåning. Algot dog 1948 och då hade nog ett par av barnen redan flyttat hemifrån. Berta bodde fortsatt i huset med den yngste sonen född 1932 och en dotter som var handikappad, döv. 1954 gifte hon sig med Gustav Adolf Svahn. Vid mantalsskrivningen 1961 bodde paret fortfarande i huset med den handikappade dottern, men 1966 fanns ingen skriven i bostaden.

Den första familj som Björn Sundström, född 1959 och som bodde mitt emot, kommer ihåg är Valfrid och Dagny Beckman. Owe Törnqvists "Dagny" var mycket populär, så det kan ha rört sig om inflyttning ganska tidigt under 1960-tallet. Valfrid hade varit fanjunkare och frivillig i finska kriget. Dagny var rullstolsbunden och dog före sin man. Valfrid kom sedan att bo med en annan kvinna i huset. När Vidar Kallin tog bort sig 1975, så var det Valfrid som städade upp. Han var van med sådant från tiden i kriget. Valfrid och Dagny sågs som trevliga grannar och han var mycket kapabel. Det fanns inte kommunalt avlopp i huset, något som behövdes för den handikappade hustrun. Valfrid kopplade därvid in sig på Sven-Erik Sundströms avlopp på andra sidan Seletvägen.

1976 köpte Kjell Johansson och hans hustru Eva Henriksson fastigheten för 120.000 kr. Huset stod då tomt och fortfarande med oinredd övervåning, något som paret raskt ändrade på. 1986 byggde de ut till den nuvarande storleken, och utvidgade huset inåt. Kjell var händig och gjorde det mesta själv. Det fanns en timring inne på tomten, där Eva mitten inredde en bagarstuga och gjorde sig

känd för sina goda mjuktunnbröd.

Under åren 1992-2008 bodde sedan Catrin och Håkan Åström i huset. Hon var lärare i Avanskolan. De sålde till Karl-Axel och Birgitta Falk. Han var pensionerad militär och verkade som god man. Hon var enhetschef inom Bodens kommun. Från 2010 bor Roger och Linda Kyrö "isi Öhlunds".

Avan 13:29 Sven Lund

Sandnäset. Huset ligger intill Öhlunds (se ovan). Det byggdes av Sven Lund när han kom hem från Amerika 1914. Bostadshuset är ett tvåvåningshus av ordinär typ, fränsett att det är litet högre och ser spetsigare ut. Jordbruksmarken var en delning av hemgården, Öhlunds. Ägare efter Sven var Stig Berg.

Slakten kom från Bälinge. Erik Johan Öhlund var född i Bälinge 1828 och dog där år 1900. Hans son med samma namn, Erik Johan Öhlund, var född 1862 i Bälinge och dog 1922 i Avan. Han var far till Sven Lund. Sven och tre av hans syskon samt en systerdotter emigrerade till Amerika.

☐ Sven Johan Lund hemmansägare född 1889 vigsel 1914
Sven Öhlund emigrerade 1909 till Seattle i Amerika och kom hem igen 1914 som Sven Lund. Det var väl ont om bokstaven Ö däröver. Sven beskrivs som en lugn och behaglig person, varmt religiös. Han förstod sig på skogen, avverkade årligen, litet men varsamt, gallrade för återväxten. Sven hade under en tid ett sågverk tillsammans med svågern Janihanscha-Egon. Det torde ha varit före 1928 då Egon flyttade till Kanada.

Vid ett senare renoveringsarbete rasade en mängd gömda brukade snusdosor ut ur innerväggen. Hans fru var nog inte lika förtjust i snusandet som Sven själv var. Sven dog i Sandnäset 1957. Han hade cyklat för att hämta mjölk och dog på vägen i Brännbacken. Han hade det "dåliga Öhlundshjärtat". SvenErik Sundstöm ur samma släkt och med samma bane, hittade honom.

☐ h. Rut Ester Margret f. Johansson född 1891
Från Janihansch. Gift med Sven 1914. Hon delade sin mans religiösa tro. Efter Svens död flyttade Ester till sin dotter Gjordis i Boden, där hon avled 1981.

Pingstförsamlingen

De flesta i Sandnäset var involverade i församlingen. I Sandnäsets skolan hölls söndagsskola och efter det att skolan avvecklats våren 1936 bodde där evangelister. Verksamheten för de vuxna flyttades senare till missionshuset i Bälinge.

Man hängav sig inte bara åt det sakrala, utan det blev också som en liten byaförening för Sandnäsets invånare. Man såg sig nog som en liten by för sig med "skola mitt i byn" och stort avstånd och visst avståndstagande till Avan. I botten kanske det låg att man vid laga skiftet på 1860-talet "blivit utkörda" ur byakärnan.

☐ d. Rut Svea född 1916
Rut gifte sig 1946 med Tannerstam. Han var målare, kom från Tornedalen. Paret bodde i Bälinge. Hon dog 2007 på äldreboende i Björkskatan.

☐ d. Gjördis Frideborg född 1925

Gjördis förblev ogift. Hon bodde i Boden, där hon arbetade på Konsumbaren. När pappa Sven dog flyttade mamma Ester till Gjördis och dog där 1981.

Lekstugan

Sven hade byggt en mycket fin lekstuga till Gjördis. Den finns ännu kvar på gården. Närmaste grannen Birgitta Johansson (nu Hedman) berättar mycket entusiastiskt om stugan och alla dockor som fanns där. Det var som en dröm. Melvin Bergmans son Bo, som nu är bosatt i Simlångsdalen, levde en del av sin barndom i Brännbacken, några hundra meter från Lunds. Han beskriver i ett brev för några år sedan ett besök där. "Vi blev stannandes där i flera timmar och en flicka i vår ålder hade ett sånt fantastiskt lekhus, eller lekstuga. Inuti den var massor med hyllor, från tak till golv, och hyllorna var fyllda med, ja kanske 150 små plåtburkar, i vilka väl både godis och nyttosaker funnits. Jag var helt fascinerad, har aldrig sett något liknande sen dess. Alla burkar på den tiden hade ju vackra omslag. Och idag hade detta varit värt en förmögenhet". -Den lilla flickan såg dockorna och inga burkar, den lille pojken såg burkarna men inga dockor.

Avan 13:14 JanJousch Häll

Huset ligger mitt i byn med Lindströms på andra sidan byavägen. Det hade byggts av janjäsafolket, de som hade värvats från Godegård i Östergötland för arbete vid Selets bruk. År 1800 kom Johan Jonasson med familj till Alträsk, men redan 1810 förvärvade han Avan 13 och timrade raskt upp byggnaden. Det sägs att man timrade ett varv om dagen, vilket betraktades som mycket bra. Johan blev snabbt inlemmad i byagemenskapen och blev bland annat byaålderman. Sonen Gustav Johansson Sundström gift med Lisa Greta Persdotter från Avan 2 tog sedan över gården. De fick tio barn. Sammantaget har Johan Jonassons barn och barnbarn lagt grunden för stora avtryck i Avans släktlängder.

Huset brann 1931, men byggdes upp igen. Kanske bageriverksamheten blev murstocken för övermäktig. Under några år på 20-talet hade Alex Andersson sin första diversehandel i Häll-huset.

☐ Johan August Häll jordbrukare född 1869 vigsel 1906

Häll var från Luleå, där han drev ett bageri på Hermelinsgatan. Detta flyttades till Avan. August Häll måste betecknas som ett "stolpskott", hans hustru Hilda fick dra hela lasset, jordbruket, bageriet, barn och hushåll. Det kan inte ha varit så roligt för henne när det plötsligt kom folk för att hämta en ko som han förlorat på kortspel eller någon annan variant av dåliga affärer inne i Luleå. Han avled 1944.

☐ h. Hilda Margreta Pettersson hemmansägarin. född 1866

"Gud sko lön de – och käschi jö också", sa fru häll till en liten pojke, som hjälpte henne hem med varor från affären, kanske i hopp om att få en liten skärv. "Hällan" kunde uppfattas som litet "len", men så var det inte och hon hade dessutom en alternativ intelligens. Hon levde i symbios med naturen,

kunde massor om växter. En följd av detta var att hon umgicks med den mycket kände "Perihanscha-Karl" i Sunderbyn. Karl Nilson, bonde, botaniker, filosof och kulturbevarare. Till yttermera visso var Hällans dotter Berta gift med en son till Perihanscha -Karl, Ivar Nilsson.

När hon besökte släktingar i Antnäs och andra ställen gick hon genom skogen, barfota. Linus Fjällström hade ägor ensligt ovanför Skräddars och en mycket tidig morgon slog han där med lie, det var lättare när daggen låg kvar. Plötsligt kände han en hand på sin axel. Chocken blev stor, men det visade sig vara Hällan ute på sedvanlig tidig barfotapromenad.

"Hällan" hörde mycket illa och hade en lång hörlur, som hon höll till örat. Det var inte utan att hon såg litet häxlik ut. Förmodligen på grund av hörselproblemet tala de hon inte "riktigt rent". Hilda Häll var syster till Algot Pettersson i granngården och hon var dotter till Petter Ulrik Fahlgren, rättare på Lantbruksskolan i Avan. Många kvinnor i byn var tidigt uppe på morgnarna för sina värv, men Hilda var alltid uppe tidigare än de tidigaste.

Hilda skötte bageriet och vid begravningar anlätades hon för att baka och ställa i ordning, även vid större bjudningar. Edit Fahlén övertog senare verksamheten. Hilda avled 1953,

☐ makens i första äkt. d. Edit Maria Häll f.d. hemäg. född 1899
Edit följde med från Luleå till Avan, där hon gifte sig med Olof Adolf Fahlén, som var från Skorped och född 1895. När Edit avled 1941 gifte Fahlén om sig med en ny Edit, Edit Hammargren från Norrigårn i byn, född 1904. Hon var småskollärarinna och har skrivit i "Hus och teg i Avan" om sin barndom i byn. Mycket läsvärt om en annan tid. Adolf och Edit kom att ta över fastigheten efter fru Häll. Adolf var en timid, försynt och kanske litet filosofisk man som arbetade som snickare. Han var också ombud för försäkringsbolaget Framtiden och när folk slarvade med betalningarna stod det på hans lott att driva in skulderna, Edit levde till 1991.

☐ d. Berta Alva Margareta född 1907
Berta gifte sig med Ivar Nilsson, som kom att kallas "Häll-Ivar". De flyttade till Solberget, men med tiden ville Berta tillbaka till byn och flyttade ned. Ivar "rustade ned" och kom efter. De bodde i det som en gång varit Nyperersa-kaféet. Paret hade många barn, minst sju, varav två tvillingpar. Ivar var son till Perihanscha-Karl i Sunderbyn. Ivar var snabb i repliken och var en intresserad schackspelare. Han och Adolf Fahlén har på uppdrag tillsammans byggt ett flertal bostadshus i Avan, Berta avled 1985.

Avan 13 Petterssons Algot och Anselm

Mitt i byn, huset mellan LarsJakubs och Häll. Huset är en delning av den fastighet som kom att kallas Hällgården. År 1800 kom Jonas Jonasson från Godegård i Östergötland till Alträsk. 1810 förvärvade han Avan 13 och byggde upp ett boningshus. Per Ulrik Fahlgren, pappan till Algot Petersson, gifte in sig

i Avan 13. Fastigheten delades och Per Ulrik byggde eget hus intill Godegårdarna (Hällhuset).

☐ Per Algot Petterssonhemmansägare född 1877 vigsel 1902
Algot var bror till den mycket omtalade Hilda Häll. Algot hann uppleva krigsslutet och avled den 20 maj 1945.

☐ h. Amanda Kristina f. Andersson född 1878 Umeå landsförsamling
Hon avled 1942

☐ s. Anshelm Daniel född 1905
Anshelm tog över hemmanet och gifte sig 1935 med Elma Johanna Vilhelmina Ström född 1900 i Stenudden. De hade fyra barn. Hans 1937, Arne 1940, Staffan 1941 och Ulla 1943. Anshelm tycks ha varit en sympatisk person. Han hade hand om utdelning av ransoneringskortet i byn under andra världskriget. Anshelm avled 1976, Elma 1983.

Ladugårdsbranden

Den 9 december 1961 brann ladugården med djuren inne. Ett halvt dussin kor och en häst. Genom fönstren sköt man med gevär kreaturen för att bespara dem lidande. Det var en timrad ladugård, elledningarna var ofta i dåligt skick, det fanns mycket lättantändligt material invändigt.

☐ s. Anders Alvar född 1908
Alvar dog 1927 i TBC.

☐ d. Alida Sofia Karolina född 1911
Alida var gift med Sven Holmström, Ostibyn. Hon blev änka 1978 och avled i Avan 1992. Alida hade en syster, Astrid, som drunknade i bäcken före 1920.

Elma räddade tvättbryggan

I Avan fanns tvättplatser vid ångbåtsbryggan nedanför Hammargrens, vid Mårs och i Ostibyn hos Sundqvists. Det var min pappa Axel Nordström och Algot Pettersson som byggde den vid Mårs har Sally Sundström berättat. Några stockar som flutit iland och legat länge i sälgsbogen fick bli underlag och ett golv med fyrkantigt hål i mitten, så att man kunde nå älvsvatten.

En dag på sensommaren när vi tvättade vid Mårsbryggan kom flottarna, strandrensarna, för att dra stockar som flutit iland ut i älven. De stannade upp vid tvättbryggan och upptäckte stockarna som den var byggd på. De började sticka och peta med sina båtshakar och skulle till att bryta loss brädgolvet. Men då tog det eld i oss tvättkvinnor, vi ställde oss i vägen för karlarna.

-Ni vågar int röra våran tvättbrygga! skrek vi.

Elma Pettersson blev alldeles ursinnig, hon skrek och svor åt flottarna och sa: Kommer ni närmare så slänger jag blötkläderna på er! Hon visste också vilka karlarna var, nämnde dem vid namn, de kom från Unbyn. Efter en stunds palaver fann flottarna för gott att lämna vår tvättbrygga och gick vidare med sina båtshakar.

Avan 13 Jahan Axel Sundström

Gården är en Norrbottensgård som ligger nära Bälinglevägens älvside, mitt i Stenudden. Flera gårdar i Stenudden/Sandnäset blev utflyttade vid Laga skiftet på 1860-talet, men denna gård hade flyttats ut från byakärnan tidigare, möjligen redan vid Storskiftet 1820. Axels pappa, som byggde Norrbottensgården i Stenudden, övertog en del av timret från Sandnäsgården när den revs.

Sundströms kommer ur JanJosha-släkten från Godegård i Östergötland. Men när Axels pappa Johan Erik gifte sig med en Jahan-kvinna kom det släktnamnet i folkmun att övergå till Jahan.

☐ Axel Albert Sundström hemmansäg. Skeppare född 1872 vigsel 1895 "Gud skapade ingen brådska" brukade JahanAxel (uttalas normalt Janaxel) säga om någon klagade på att han inte kom iväg exakt efter tidtabellen med färjan. Men Gud hade i Axel skapat, om inte ett tekniskt geni, så i varje fall näst intill. "Allt he jö hääv, hä jö skäffe me sjölv – till o me blanägglan". Allt hade han skaffat sig själv, till och med naglarna. Han föddes utan sådana nödåret 1873. Fadern ägde en andel i den vattendrivna kvarnen och sågen vid Fällbäcken. När det uppstod tekniska problem, så var det den unge Axel som grep in. Hans tekniska kunnande spred sig i Nederluleå och han fick uppdrag i fråga om kvarnar och sågverk i en rad byar. Vid timmergallringen i Sävast krävdes 5000 arbetstimmar att med handkraft få ned pålar vid gallringsbommarna. Axel konstruerade en flyttbar pålkran och arbetet reducerades till 1200 timmar. Baksidan var att många Sävastbor förlorade jobb. Hans uppdrag var otaliga. Vid mer komplicerade uppdrag gjorde han modeller i miniatyr. En del finns bevarade.

Axel hade en bristfällig skolgång, det fanns inte tillgång till undervisning i någon större grad. Men han läste och skrev hyggligt bra och förde noggranna anteckningar om inkomster och utgifter. Inköp av materiel noteras till sista skruv. 1922 tjänade han utöver skepparlönen 2.425 kr. Som måttstock mot den tidens penningvärde tjänade industriarbetare 1 kr i timmen 1930.

På äldre dagar bar Axel alltid kubb, en rundad svart hatt, som huvudbonad och han cyklade på en damcykel.

Spektakulär död

Axels fränfälle var om inte glansfullt, så i varje fall helt följelig efter ett innehållsrikt liv. På sommaren 1958, vid 86 års ålder, hade han varit ned till färjan för att hjälpa till vid en reparation. På hemvägen sköt han cykeln uppför färjvägsbacken och sedan genom Artur och Arte Lundbergs gårdsplaner. Utanför Arte stöp han. Småflickorna Inger och Kristina Lundberg såg hela förloppet från sitt fönster. Axel bodde på andra sidan vägen, mitt emot Arte, och hustrun Matilda kom utrusande på balkongen och ropade "Hjälp honom, hjälp honom". Grannen Brage Sundkvist råkade komma förbi med sin bil och man satte in Axel i baksätet. Arte satte sig intill och stöttade och så gick färden till lasarettet i Luleå. (Det tvistas litet om huruvida man satte på Axel kubben eller

inte när han satt i bilens baksäte). Men Axel hade ljutit en omedelbar död i Ostibyn och vid lasarettet blev det kalla handen, ”vi tar inte mot döda människor”. Sällskapet åkte då med färjan tillbaka till Bergnäset där Axels dotter Ester bodde, gift med Knut Sjömark. ”Det var trevligt att svärfar kom på besök, men kanske inte i det här tillståndet”. Axel stuvades in i Sjömarks boda och Togo, begravningsentreprenör från Gammelstad, kom sedan och hämtade honom.

☐ h. Evelina Matilda Larsson född 1872

Matilda var ett av de sista barnen i Bälinge som auktionerades ut till lägstbjudande. Det var en bonden Anders Johan Spjut som ”fick henne” för budet 52 kr för ett år, 1 kr i veckan. Matilda var då 9 år. Matildas far var stenhuggaren Lars Gustav Andersson från Skaraborg (”Lilla Tibro” uppges), 1824-1880, och modern var Britta Persdotter 1832-1881. De bodde på Rönntorpet i Bälinge.

”Byja stemman som höls den 21 juli 1881 enligt budkafvel utgången av fattig förre ståndaren om att betinga bort Anderssons flicka för årett för en öfverskommen summa af 52 kronor af A. Johan Spjut från den 21 juli 1881 till den 21 juli 1882.”

De första cyklarna i byn började dyka upp på 1920-talet. Men det var få kvinnor som lärde sig cykla. Bland undantagen fanns Matilda Sundström från Ostibyn och Maria Forsberg från Kläppen, som blev cykelburna i 50-årsåldern. Vid ett tillfälle möttes de på byavägen –och krockade! ”Seola, seola!” ropade Matilda där hon låg på vägen. Solen hade bländat henne.

”Matilda var som en ängel”. Hon var mycket hjälpsam särskilt när det gällde ”fattigbarn” och det hade ju sina skäl. När sonen Elix hustru dog i början av 1940-talet tog hon sig an barnen. Matilda levde till 1960.

Tag betäckning!

Under kriget var militärer förlagda i Avan. Vid en övning vid byavägen ropade befälet ”Tag betäckning”. Soldaterna kastade sig ned på marken. I samma veva råkade Matilda, med sin litet vaggande gång, komma förbi. ”Det gäller er också” sa befälet till Matilda. ”Ja men”, sa Matilda litet osäkert, ”det är väl inte mig ni skall betäcka?”

☐ d. Elin Axelina född 1899

na Farmars Elin blev gift med Axel Nordström på Norra Sunderbyn. Deras son Signar flyttade till Bjässmora och startade ett jordbruk. Elin blev änka 1972 och avled i Sunderbyn 1992.

☐ s. Elix Albert född 1903

Elix blev liksom tidigare hans far skeppare på färjan. Mellan turerna utförde han arbeten åt de boende i byn. Han var kunnig i mycket. I början av 1940-talet dog hans hustru Sanna, yngsta syster till Edla Lundberg (född Johansson) i TBC. Elix mamma Matilda tog då stort ansvar för barnaskaran, Maj-Britt -30, Ingegärd -32, Doris -33, Kjell -35 och Kenneth -39. När Axel och Enar byggde huset i Ostibyn övertog Elix hemmanet i Stenudden.

Sanna var född 1900 och dog 1941. Hon och hennes fem syskon var alla födda i Pålänge, men föräldrarna Nils Olov Johansson (f. Engman) och Amanda Johanna Olofsson Strömbäck kom att bo i Bälunge på Rönntorpet där svärmor, Matilda, var född. Sannas båda föräldrar dog dock i Avan, hon 1931 och han 1940. Nils Olov anges som kolportör, resepredikant. Elix levde till 1987. Dottern Maj-Britt (gift Ruth) har berättat om andra världskriget. Pappa Elix blev inkallad och vaktade Luleå hamn i trekantig landstormshatt. Det fanns inte utrustning för alla soldater. Elix gick till landshövdingen och lyckades att få gå tillbaka till sitt jobb som färjkarl. En sak som Maj-Britt har ett starkt minne av är från 1944 då hon konfirmerades i Gammelstad. Det var bönsöndagen. Flyktingar från Finland kom med tåget till stationen. Unga flickor och gamla gubbar drev sina djur, hästar, kor och annan kreatur ned till färjan till Avan. "Det regnade hela den där djävla dagen". Men det blev fred och flyktingarna kunde åka hem. "Jag minns hur Norrbotten-Kurirens förstasida såg ut. Tidningen var större och bredare på den tiden. Det var en stor svart ram runt sidan och mitt på stod ett enda ord; Fred".

☐ d. Ester Matilda född 1907

Ester var gift Sjömark i Bergnäset. Hon var "glasklar" långt upp i åren och visste det mesta om Bergnäsets historia och förmodligen mycket om Avans. Esters giftemål firades i Axel och Enars hus i Ostibyn, där brudparet traditionsenligt blev utropade av bybor för att visa upp sig på balkongen. Ester levde till 1995

Sista spiken

"Vi klarade bygget på egen hand, trots att alla avrådde oss. Nu känner vi att sommarstugan är vårt eget verk och det är skönt". Ester 70 år och Knut 73 har byggt en egen sommarstuga i Alviksträsk. Allt utom det elektriska har de gjort själva. "Sista spiken" slog de in i juni 1977, på dagen ett år efter byggstarten. Ester berättade att de hade lämnat villan på Solgatan i Bergnäset till sin son och flyttat till lägenhet. Men det blev så trist att hon krävde att paret skulle skaffa en sommarstuga på landet.

☐ s. Per Enar Axel född 1913

Enar var familjens tredje skeppare på färjan och arbetade vintertid vid Vägförvaltningen i Gammelstad. Tillsammans med sin far JahnAxel byggde han 1931 ett tvåvåningshus i Ostibyn, i backkrönet mot laxfisket, där båda sedan bodde med sina hustrur. Husstommen kom från kvarnen i Fällan, som lades ned 1924. Tomten bröts på egen mark och närheten till arbetet på färjan var en fördel.

Enar målade tavlor och många med avamotiv finns bevarade i byn. Han var gift med Sally från Nils Fjällströms i Brännlandet. Hon var en snäll och omtänksam kvinna, som skötte lagårn och djuren. Paret hade inga barn och lämnade ett icke föraktligt (mångmiljon)arv efter sig till en handikapporganisation. Enar avled 1996 och Sally, som var född 1915 levde till 1999.

☐ fosterson Karl Arvid Vidlund född 1909

*Han kom från Vidlunds vid Helmers (nära nya skolan), men blev inte gammal.
Utflyttad före 1920*

☐ Edit född 1896

Edit var gift med Viktor Vidlund född 1892. 1920 flyttade de till Luleå och sedan söderut (Västerbotten?) där han hade fått arbete. Han sägs ha omkommit i någon olycka. Innan flytten hade de bott på Vidlundstorpet i Bränslan, som låg där nu Lars-Erik och Marika Westerberg har sin bostad. Edit blev 99 år.

Vidlunds var en del av Mårsfastigheten och bostadshuset låg nedanför nya skolan, mot Helmers. Viktors far lade ned jordbruket och bostadshuset revs. Viktor började lägga grunden till ett nytt hus efter Åmansvägen på höjden av Betenvägen, nu Anders Carlqvists skogsskifte. Men det blev inte mer, projektet lades ned. Axel och Matilda hade fostersonen Karl Arvid Vidlund (se ovan).

Avan 13 Jonas August Lundberg

☐ Jonas August Lundberg hemmansägare 1866 vigsel 1887

J.A. var född i Korsträsk, Älvsbyn och flyttade till Avan 1888. Föräldrarna var Johan Johansson Stridsman från Korsträsk, född 1827, död 1871 och Sara Greta Emanuelsdotter född 1828 i Kalamark. Paret gifte sig 1848. Jonas August var yngst i en stor syskonskara. Han blev föräldralös som 5-6 åring, togs om hand av en äldre bror tills han blev 11 år. Därefter tvingades han klara sig själv. Han kom att hamna som dräng hos en snickare och JA blev själv snickare. Han verkade i Luleå och övernattade under veckorna på hyvelbänken. På lördagarna gick han hem till Avan. Han sparade då in den 25-öring som båtresan kostade. Anmärkningsvärt är att August lärde sig läsa vid 60 års ålder. Först bodde han hos sin svärfar Johan Erik Sundstöm i Stenudden. Där införskaffade han sig också en del jordbruksmark. JA kom 1897 att av Isak Isaksson förvärva den bondgård som ligger på höger sida i backkrönet ned mot färjstället, där nu sonsondottern Kristina Lundberg och Göran Espling bor. Isaksons gård var liten och sliten. Jonas August byggde då ett nytt hus närmare Färjvägen. Det var inte, som man kanske kunde tänka sig, en Norrbottensgård, utan ett hus i två våningar med en lägenhet i varje våning. Johan August hade föresatt sig att hjälpa till så att alla hans söner skulle få ett jordbrukshemman. Jordbruksdelen tycks ha rört sig om 1/16-del mantal.

☐ h. Johanna Albertina f. Sundström född 1861

Johanna gifte sig 1887. Hon kom från Avan 13. Syster till Jahan-Axel. Föräldrarna var båda från Avan, Johan Eric Gustafsson Sundström född 1838 och Johanna Sophia Isacsdotter född 1838. Johanna och Jonas hade nio söner, varav tre dog inom året.

☐ s. Johan Adde Sigfrid född 1890

Bröderna var driftiga, men Adde var "inte ämnad till bonde". Han drev en porslinsaffär i Falkenberg och var mycket intresserad av porslin. Bjuden på middagar examinerade han först tallriken, som han vred och vände på. Lika

mycket som han var för porslin var han emot nazism. Han var frimurare. Brorsdottern Greta inbjöds till honom och tog realen i Falkenberg.

☐ s. Axel Sigurd Ferdinand född 1893

Axel var synnerligen kort i rocken. Han ägde från början den jordbruksfastighet i Norra Sunderbyn, som sedan brodern Alex tog över. Axel med familj finns längre bak i häftet under egen fastighet.

☐ s. Alfred John Emanuel jordbruksarbetare född 1896

Alfred gifte sig 1921 med Tyra Augusta Sundström född 1895 från Bjässmora, men med rötter i Gäddvik. De hade tre barn (se nedan). Han hade tagit över Gustav Sundströms Norrbottensgård när denne gick i konkurs omkring 1910. JA hjälpte även sin son Alfred när denne skulle uppföra en ny gård på platsen (intill Alex Anderssons affär). Det säjs att syllringen redan var lagd när JA kom in i bilden. Han bestämde att den skulle kortas ned till samma längd som Alex hus på Änget. Broderlig rättvisa. Det här var 1935 och Alvar Forsberg hjälpte till med bygget av gården som fortfarande pryder sin plats vid byavägen. Skiftet var inte bredare än tomten, men å andra sidan sträckte den sig över bäcken och upp mot Hultet på andra sidan, en och en halv kilometer. Alfred hade en avelstjur som kunde "konsulteras" vid behov. Alfred såg litet vresig ut, hade stora krav på sönerna Stig och Sten när det gällde arbete på gården. Det var ett slitsamt arbete att klara av en bondgårds försörjning och alla tvingades från barnsben att delta i gårdens sysslor. Samtidigt var det en orolig tid som kom att utlösa andra världskriget. 1957 övertog Sten och hans fru Gun-Britt gården. Alfred och Tyra bodde på äldre dar i den gamla telefonstationen på Kläppen, som de förvärvat av Ester Sundström. Om Tyra kan sägas att hon var mycket skicklig när det gällde handarbete. Alfred förvärvade Unbyn 1, Jan Pååls, efter Alfrida Vikberg som brukade gården fram till sin bortgång 1950. Hemmanet var mycket stort med mycket skog och tillföll sedan Alfreds son Stig som från 1960 kom att bo på Unbyn 5, Elias där han drev ett KR-jordbruk. Alfred avled 1982.

Sågverket i Kåtakröken

Vid trevägskorsningen i Lillbacken (där någon lapp tidigare haft en kåta) hade Lundbergs under en tid på 50-talet ett sågverk. Sven-Olov Viberg född 1950 berättar: "Som liten pojke hade jag inte några jämnåriga kamrater i Lillbacken, men jag sprang ofta ned till trevägskorsningen där Stig och Sten Lundberg hade ett sågverk. Där fick jag åka med på sågbänken fram och tillbaka, fram och tillbaka när timmer sågades till bräder".

☐ Stig Gilbert Ragnvald född 1925, och som från 1957 bodde på Unbyn 5 med hustrun Margit, en trevlig kvinna från Västerbotten. Gården "Elias" är en imponerande Norrbottensgård, som finns på 1645 års karta. Den kom senare att kallas "Vikbergs" efter handlaren och skeppsbyggaren Per Wikberg född 1824. Stig startade det första KR-jordbruket i Unbyn. (se nedan) Som lundbergskarlarerna var han mycket intresserad av travhästar. Han gifte sig 1954 med Margit Brännström. Hon kom från Skellefteå där hon hade arbetat på mejeriet med kontorsgöromål, bland annat räknade hon ut mjölklikviderna till

bönderna. Hennes föräldrar hade ett småbruk med två kor i Degerbyn, några kilometer från centrum. Margit hade anknytning till Avan. Hon var bästa kompis med Jörs-Ejnar's hustru Kerstin som också kom från Skellefteåtrakten, Degerön. Sonen Ove tror att Stig och Margit träffades på Ejnar och Kjerstins bröllop. Margit hade också anknytning till Inre-Markströms. Sigvards (född 1939) mamma Magda var syster till Margits mamma. Stig avled 2008. Margit lever än och bor kvar på Avan 5 med sonen Ola.

KR-jordbruk. Koncentrerad rationalisering, en jordbruksreform stadsfäst 1960. Mindre bondgårdar slogs ihop till större enheter för att säkerställa jordbruk även i glesbygd. De kom mest att finnas i Norrbotten där 90 % av gårdarna hade en areal som var mindre än tio hektar.

☐ Sten Harald född 1928. Han blev kvar på hemgården och var mycket intresserad och kunnig när det gällde skogsbruk. Han var också en mycket skicklig bandyspelare och ishockeymålvakt (se nedan). Gun-Britt kommer från Haparanda. Hon och Sten träffades där på en dans. Hon arbetade på en fotoaffär och hade ingen erfarenhet av arbete på en bondgård och var rent av rädd för kor i början, men Alfred som var en duktig pedagog och mycket kunnig när det gällde djur, lärde henne mycket. Enligt folk i byn var Gun-Britt "en djäväl på att arbeta", något som hon själv inte förnekar, Gun-Britts flicknamn var Kempainen, hon behärskar både svenska och finska och förstår mycket av det speciella gränsspråket.

☐ Malin Tyra Klarissa. "Clary" född 1934. Hon kom att överta Ester Sundströms gård (telefonstationen) efter sina föräldrar. Clarry var gift/sambo med Per Hugo Nilsson från Nottjärn, där hon fortfarande bor. Per Hugos far Jakob var en mycket känd hästkarl och han var alltid med på premieringarna i Avan och brukade i samband med detta ha en häst sommarbete med avahästarna. Även Per Hugo var hästbiten. Jakob hade en mycket stor bondgård, som togs över av Per-Hugo. Denne beskrivs som en lugn och fin karl. Clarry var utbildad frisörska och hade egen frisersalong i Boden. Den låg i samma hus som hotell Herkules. Anna-Greta Andersson, granne i Avan, skulle börja skolan och Clarry föreslog att hon skulle klippa av flickan den långa flätan. Sagt och gjort. Anna-Greta fick kort hår och en rosett vid sidan. Båda parter var nöjda och kanske det var Clarrys första insats i det blivande yrket.

Sten – en skicklig målvakt

Under 50-talet var Alfreds son Sten målvakt i Avans ishockeylag och en mycket skicklig sådan. Avan hade ett bra lag som spelade i länets näst högsta serie. Bland annat mötte de Kiruna AIF på bortaplan och laget övernattade för övrigt på golvet i ett förråd vid järnvägsstationen. Enligt pressklipp som finns i klubblokalen "spelade Sten Lundberg 4-4 mot Kiruna AIF". Sten själv säger att Avan ju faktiskt gjorde fyra mål. I AIF spelade då Garvis Määttä, han som några år senare gjorde det avgörande målet i VM-finalen mot Sovjet (1957).

☐ s. Algot Bernhard Eusebius studerande född 1898

Utbildad till bergsingenjör i Filipstad. Lärare, rektor och skolchef i Uddevalla. Han var mycket språkkunnig. Gift 1927, död 1981 i Uddevalla. Algot har intervjuat gammalt folk och samlat uppgifter om Nederluleåmålet och bondekulturens redskap. Algot har 1934 berättat: "När min faster badade min broders nyfödda flicka (Greta gift Sundström, dotter till Alex), lade han ett glödande kol i tvättvattnet för att flickan inte skulle komma ut för elakt". När folk i Luletrakten råkade ut för något som de inte trodde uppkommit på naturlig väg ansågs man "råkat ut för elakt". Tron på detta var synnerligen utbredd långt in på 1900-talet. Enligt en vanlig föreställning kunde elden skydda mot elakt. För att skydda barn skulle man lägga ett glödande kol i badvattnet.

☐ s. Alex Julis född 1903

Gift 1925 med Alma Alida Olsson född 1901 i Alviksträsk. Död 1982 i Sunderbyn. De hade barnen Margareta (Greta) Mary född 1926, Per Olov född 1928, Bo Alex Ingemar född 1932.

1936 vidareutbildade sig Alex till virkesmästare vid Skogs- och sågverksskolan i Härnösand. Han fick därefter anställning vid Norrbottens läns virkesmätningssällskap och arbetade vintertid med virkesmätning. Alex levde med drömmen om en egen gård med mark och det var först tänkt att den skulle ligga i backen nedanför Lundbergsgården i färjbacken, men det var ont om mark och valet föll på Änget. Jonas August hjälpte sin son att uppföra byggnaderna på Lundbergsmark och de odlade dessutom upp myran. Alex och Alma lade sina krafter på gården, men det var ett tämligen fruktlöst slit, vattensjukt och ständigt växande sly. Man fick lägga slånor att gå på mellan bostadshus och lagård, det var myrvatten i brunnen och motigt på många vis. Ändå belönades han 1940 av Hushållningssällskapet för sitt välskötta jordbruk. Familjen förvärvade 1942 den stora gård på Norra Sunderbyn som är belägen högst upp på Färjvägen mot gamla Bodenvägen. Det var ett större jordbruk, som han drev ända till slutet av 1970-talet. Alex var en slitvarg av extraordinär art, "Jö vär så åll när jö kom heim, så jö kom åt ihåg bo na Alma hett" (jag var så trött när jag kom hem att jag inte kom ihåg vad Alma(hustrun) hette). I skidåkning visade han samma förmåga att ta ut sig. Det hände att man fick bära honom ut från målområdet. Men så skuggade han också de bästa skidåkarna i landet. Alex hyste ett stort intresse för hästar och travsport och noterade under åren många segrar med egna hästar.

Hustrun Alma var utbildad småskollärare, men fick inte verka som sådan när hon gifte sig. När hon kom till åren skolade hon dock ibland annat Gunnarsbyn och i Brännberg, där hon också bodde under terminerna.

Sonen Per-Olov född gick i skolan i Avan, i samma klass som Sten Lundberg. Sten berättar att deras klass tillhörde de första som fick lära sig att räkna med x, men läraren, Östlingen, hade litet svårt att förklara. Per-Olov som var mycket begåvad gjorde då ett exempel att utgå ifrån, fast det resulterade bara i att han fick sänkt betyg. Per-Olov bodde i Boden, där han var högstadielärare på

Sandens skola i matematik och fysik. Vid fyllda 90 flyttade Per-Olov till Växjö, där han har en son.

(NSD 1953) "Bo Lundberg, född 1932 Avans SK har uttagits till Norrbottens Länslag för matcher i Narvik mot Nordnorska bandymästarna och mot Västerbotten i Boden." Ända sedan 40-talet hade Avan bra bandylag, strax under länseliten. I början av 1950-talet var Bosse en av de bästa spelarna i laget. 1952 vann Avan Nederluleå-Cupen- 1953 och 1954 blev Avans SK Nederluleåmästare. Bosse utbildade sig i Uppsala och blev docent i fysik, materielfysik. Han verkade i Umeå, men kom att flytta till Stockholm där han arbetade som gymnasielärare.

Sonen Lasse född 1938 och död 2015 hade läst nationalekonomi och var lärare på universitetet i Linköping.

Alex och Almas dotter Margareta, "Greta", kom att bli Avan trogen hela sitt liv. Hon gifte sig med Per-Erik Sundström från Lars Jakubs. Han avled redan 1976 vid 52 års ålder. Greta född 1926 avled i sitt hus i Avan 2019. "1939 hade jag slutfört skolgången i Avan. Min farbror Adde var i Avan på besök den sommaren och han frågade om jag ville komma till honom i Falkenberg för att gå i realskolan. I augusti var det dags för den långa färden. När vi kom till Boden stod där ett stort monster av järn. Jag stod som förstenad, jag hade aldrig sett ett lok förut".

Under sitt yrkesverksamma liv var Greta anställd på Länsstyrelsen. Greta berättade att hon vid ett tillfälle åkt fast för fortkörning i Bälinge. Det kan man ju inte tycka vara allt för förfärligt. "Men du förstår", sa Greta, "det var inte Polismyndigheten som bestämde var och när fartkontroller skulle göras. Det var Länsstyrelsen. Och på Länsstyrelsen var det en person som bestämde om kontrollerna. Och det var jag".

.....

Fosterdotter Anna Maria Sundqvist	1882	
Piga Agda Teresia Sundström	1894	Avan 12
Piga Signe Maria Bergman	1901	
Hulda Regina Jonsson	1899	Piteå landsförsamling

Avan 13 Berglunds

Fastigheten ligger på backkrönet före Stenudden, på nedsidan åt älven. Från början var det två lika stora torp på tomten, de två första ägarna hade samma namn, far och son Carl och Karl Berglund och båda var skomakare.

Carl var född 1834 och hustrun Stina Cajsa Holmström 1839. Sonen Karl föddes 1873 och han tog i slutet av 1800-talet över ägandet, gifte sig med Maria Larsson och de fick fem barn. Familjen var hårt drabbad av TBC och samma år som det yngsta barnet föddes, 1920, dog Karl i sjukdomen. Sonen Hilding, som byggde ut huset, gick samma öde till mötes och på slutet bodde mamma Maria förmodligen ensam på torpet.

Under 1950-talet kom huset att stå tomt en tid, men köptes i mitten av årtiondet av landsfogden Hans Fjelner, som hade stället som sommarstuga ända in i mitten av 90-talet.

☐ Maria Berglund f. Larsson lägenhetsägarinna född 1877

Maria kom från Måttsund. Hon gifte sig 1898 med Karl Johan Berglund född 1873. Han var son till Karl Berglund och Stina Cajsa Holmström. Karl Johan dog i vattusot och TBC 1920. Självt levde Maria till 1953.

☐ s. Karl Hilding järnverksarbetare född 1901

Hilding byggde ut huset, men "gick samma öde till mötes som sin far". I januari 1929 skriver sig Hilding i Luleå. Förmodligen för att arbeta och tjäna pengar. Han hade tankar om att köpa mark på Änglet i Avan för att skapa ett litet jordbruk. Hilding avlider dock redan 1931 efter "varaktig inflammation i svalg". Han anges som trävaruarbetare.

☐ d. Berta Maria Evelina född 1905

Gift 1932 med handlaren Hugo Hansson i Rutvik född 1896. Berta blev änka 1975 och avled själv 1982 i Rutvik.

☐ d. Hilda Kristina Elisabet född 1909

Hilda hade också varit drabbad av tuberkulosen. Gift Edvin Isaksson Unbyn 8:5, Kläppnåset (nära Sandlings). Hilda avled 1960 i Unbyn.

☐ d. Hilly Regina Katarina född 1913

Avled 1997 i Nederkalix.

☐ d. Karla Ann-Marie född 1920

Karla föddes samma år som hennes pappa Karl avled och hon kom att få föra hans namn vidare. Hon gifte sig med Erik Pettersson som arbetade vid SJ. De fick en dotter, Yvonne, född i mitten av 40-talet. Erik och Karla byggde en fastighet på Furulundsgatan 3 i Bergnåset. De flyttade några år in på 50-talet till Norrköping och sålde huset till Bertil (Lina) och Doris (Jörs) Andersson från Avan. Familjerna umgicks privat och de båda karlarna arbetade båda vid SJ. Karla blev änka 2004 och avled i Norrköping 2006.

Landfogden

Hans Fjelner (bördig från Fjelkinge nära Kristianstad) hade Berglunds som sommarställe i 40 år. Han blev en känd profil i Avan, deltog i höstens älgjakt och skötte köttkvarn vid slakten. Fjelner var mycket botanisk kunnig när det gällde den svenska floran. Han hade tjänstgjort i Gällivare och lärde sig både finska och samiska. Hans befattning som landsfogde innebar att han var överåklagare för Norrbottens län och tillika Länspolismästare.

Fjelner stakade ut en tomt på ovansidan av vägen för att bygga ett stort hus, men 1965 omorganiserades rättsväsendet och han sökte tjänsten som länspolismästare i Kristianstad (men behöll sommarhuset i Avan). I Skåne fick Fjelner på sitt bord de första riktigt stora idrottskravallerna i Sverige, "Fältslaget 1968", som DC-matchen i tennis mot Rhodesia kom att kallas, och sedan rysaren Sverige-Chile. Det kom 6000 demonstranter och Fjelner kommandrade ut 1200 poliser. Tävlingen kunde fullföljas, Sverige vann

matchen, gick till final i Davis Cup och vann tävlingen för första gången. Hans Fjelner avled 2010, 98 år gammal.

Johan Berg

Eftersom Johans pappa var sinnesjuk tyder det mest på att Johan blev kvar i hemmet och tog hand om gården. Dit tog han också hustrun efter giftermålet 1916, Han stod också som ägare av "Magnus". Johan kom att gå i personlig konkurs, något som inte verkar ha berört själva gården. Familjen bodde i Avan vid folkräkningen 1920. De kan ha bott på flera ställen, men ett man säkert vet är i Bränslan, Fritiof Hanssons. Sedan gick flytten till Alviksträsk, längst ut vid Nitz, där de troligen bodde i ett mindre hus. Barnen gick i skola i Alviksträsk. Johan köpte i september 1935 Per Albin-torpet på Sandnäsetvägen 227 i Bälinge.

☐ Johan Berg lägenhetsinnehav/pappersskär. född 1889 Piteå landsförsamling

Johan arbetade som pappersskärare i Karlshäll. På äldre dar sålde han fröer/utsäde till bondgårdar. Hans mor var Ulrica Lovisa Berg född 1866. Johan var född i Rosfors och dog 1973 i Bälinge. Johan tog sig till och från arbetet med moped.

☐ h. Emma Kristina f. Åström född 1887 vigsel 1916

Född i Avan, syster till Algot Olofsson isi Katolikernas, Marieberg vid Alviksträsksvägen. De skaffade telefon i Bälinge, men Emma Kristina vågade aldrig svara när det ringde. Hon var helt enkelt rädd för telefonen. Hon dog i Bälinge 1954 och sörjdes djupt av Johan.

☐ hustruns utom äktensk d. Jenny Viola född 1908

Vigd 1939 med Algot Kanon i Marsliden, Västerbotten där de fick två barn. På 1950-talet flyttade de till Sandnäset, Avan (där nu glasmästeriet håller till). Död 1972 i Sandnäset.

Bådas barn

☐ s. Johan Sixten född 1917

Arbetade på Järnverket, bodde i Luleå. Änkeman 1983, avled 1988 i Luleå.

☐ s. Nils Valdemar född 1918

Kvar på gården, köpebrev 1974. Valdemar arbetade vid SJ. Frånskild 1969, död 2000 i Bälinge.

☐ s. Eric Allan född 1921

Änkeman 1997, död 2001 i Arnemark

☐ d. Inga Maria född 1924

Änka Beckman 1995. Dog i Boden 2012.

☐ d. Greta Augusta född 1927

Hon var gift Svantesson i Borås. Mannen tillverkade vackra fönster med infattningar. Greta Augusta hade mycket och stort hår, yvigt och lockigt. Det berättas att en kråka landade på hennes huvud en gång. Den kanske sökte bostad.

Efter att Johan blivit änkeman 1954 blev han ”sambo”/skaffade sig en hushållerska, Sofia Åstöm född 1902 i Överluleå. Hon hade varit gift och blivit änka 1956. Sofia avled 1995 på Björkskatan.

Avan Lidström ”Magnus”, Oskar Olovsson

☐ Karl Magnus Lidström f.d. lägenhetsin. 1858 sinnessjuk, vigsel 1902
Karl Magnus hade tvångstankar. Bara att gå ut på vägen måste följa ett visst komplicerat mönster. Han hade tidigare varit gift (vigsel 1890) och hade flera barn med sin första fru Emma Maria Åström -57 från Avan 13, som dog i barnsäng 1899.

Deras barn:

Carl Robert 1890, till Nordamerika 1910

Hilma Maria 1892 i Långnäs, änka Edlund 1930, död i Österåla 1895.

Johan Fredrik 1894 i Avan 13. Till Nordamerika, död 1923.

Ida Kristina 1897 i Avan 13, änka Stjernborg 1949, död 1975 i Luleå.

(dess oäkta son Nils Lennart född 1919 vars far var Nils Mårtensson Dahl, Luleå).

Nils Albert 1899 – 1899.

Magnus kom från Ersnäs och hade två syskon i Avan, Emma, gift med Isak Aron Andersson (och mamma till Alex Andersson) samt Albert Lidström i Lövnäset (nu Engelmars). Magnus avled 1931 i Avan.

Carl Magnus andra hustru:

☐ Ulrika Lovisa Berg född 1866 Piteå landsförsamling

Ulrika Lovisa var född i Bränträsk. Hon avled i Bälinge 1964, 98 år gammal.

Paret hade ett barn gemensamt Nanny Josefina född 1902.

Ulrika Lovisa hade tre barn i bagaget:

Johan Berg född 1889 i Rosfors

Lovisa Augusta född 1893 i Rosfors

Nils Arvid Berg född 1897 i Rosfors. Död 1989 i Gäddvik

”Det hade vari lättare om det vari hustrun”, sa Arvid när han med tunga steg gick med hästen till slakthuset. Arvid var en mycket rolig man, men man kan förstå förtvivlan i att gå med sin häst till slakt. Arvid hade häståkeri i Bergnäset. Bilplåtslagare August Sundström köpte 1939 för 7000 kr fastigheten på Färjvägen 29 i Bergnäset. Arvid flyttade då sin verksamhet till Gäddvik i en fastighet, som ligger i höjd med fartkameran.

Oskar Olofsson (efter folkräkningen 1920). Född 1881.

1927 förvärvade Karl Oskar Olofsson fastigheten. Han var bror till och blev granne med Algot Olofsson (Katolikerna). Oskar var född 1881 och gift 1907 med Amalia Lindbäck. Oskar dog 1948 i Avan. Manbyggnaden var från början av 1800-talet, ombyggd 1930. Ekonomibyggnaderna från 1934. 6 hektar åker. 1 häst, 5 kor, 1 ungdjur. Oskar och Amalia hade 9 barn; Melvin -11, Arne -12, Rickard -14, Anny -15, Harry -18, Allis -20, Rune -21 och Majlis -26.

Luleå. Axel gifte sig 1927 med Anna Amalia Åström från Stensele född 1899. Paret hade en dotter, Eva Maria född 1927.

☐ d. Ellen Elisabet född 1900

"Sandnäs-Ellen". Gift 1922 Nordqvist, änka 1969 död 1980 Bredängshemmet.

☐ s. Erik Evald född 1903

Trädgårdsmästare. Gift 1936 med Doris Olsson bördig från Småland, Paret fostrade fyra barn. Död 1981 i Spånga. Efter utbildning till trädgårdsmästare flyttade Evald till Bodträskfors/Harads och tillsammans med makan drev han där handelsträdgård i 36 år. Företaget låg ned mot älven. År 1975 flyttade han till Spånga där han bodde vid sitt fränfälle. Sedan unga år hade Evald en varm Gudstro och under tidigare år var han ansluten till Sionförsamlingen i Svartlå. Norrbotten säljer trädgårdar söderut

Evald sysslade i många år med trädgårdar i Harads med omnejd. 1957 vidgade han vyerna och blev entreprenör. De första stora jobben var att ordna grönytor runt kraftverken. Företaget utvecklades och han hade arbeten från Kiruna till Luleå. Ett par år in på 60-talet fick han jobb med miljonsättningar i Värmland och Västmanland. Det gällde ytor runt nya hyreshus och stora byggnader där man lade gräsmattor, planterade buskar, byggde dammar och fontäner etc. Byggarna tänkte för sent på grönytor, ofta fanns det inte ens pengar för dessa. Evald gick in redan i tidigt skede, redan när byggena planerades. Ett 70-tal mannar jobbade på somrarna och han tog helst folk från kommunen (Edefors) som kunde jobba självständigt. Detta trots resekostnader och traktamenten.

☐ d. Elma Eugenia född 1905

Änka Lundqvist 1952, död 1981 i Hortlax.

☐ d. Anny Alida född 1909

"RåhagaAnny". Gift Vikstrand 1938, död 1955 i Svartbyn, Överkalix

☐ s. John Edvin född 1913

Polis i Stockholm.

Mårshemmanet

Där nu Avans skola ligger låg stamhemmanet för Mårs. Namnet kommer troligen från bonden Måns Jönsson i mitten av 1600-talet. En av ägarna genom tiderna var bruksherren vid Selet, friherren Samuel Gustav Hermelin. Vid Laga skiftet på 1860-talet hade en stor familj vuxit upp på Mårshemmanet. Erik Johans pappa och hans syskon blev den sista generationen i det mäktiga Mårshemmanet, som sedan fick sin upplösning. Den sista synliga resten av hemmanet är Paulinas (1847-1936) stuga i änden av Dalvägen. Hon var yngre syster till Erik Johans pappa.

Mårsgubben (Från "Hus och teg i Avan").

Erik Johans pappa, Petter, kallades för Mårsgubben. Han sägs ha helt tagit avstånd från nykterheten och det kan ha bidragit något till det ofredande han var utsatt för. Det hör väl också till en gammal gårds historia att det "spökar" ibland. Mårsgubben blev störd av att saker och ting flyttades omkring i rummet,

ibland var det oväsen på vinden, det lät som om kättingar drogs efter taket. Till sist tog han ned sin bössa och sköt mot de osynliga fridstörarna. Det blev bara värre oväsen efter salvan.

Då tog han sig till "Finn" Johansson för att bli hjälpt. Denne kunde inte lova att stoppa spökeriet, men tog fram en flaska brännvin för att se i den. Omsider så visade sig en rödhårig kvinna klädd i svart, den kvinnan kommer du att möta på hemvägen.

Så skedde också, han mötte kvinnan och sedan upphörde spökerierna. Orsaken till spökeriet skulle ha varit, att en lappgumma bett husbonden om litet hö men blev nekad. Kvinnan skulle då ha hotat läsa "okytt" på honom.

Avan 13 Karlandersa

Sista lilla huset på höger sida innan färjstället i Karlandersabacken. På tomten fanns en bagarstuga som även fungerade som café och senare har det funnits en vedbod där det gavs utrymme för en gris. Nu står i stället där en gäststuga.

☐ Karl Johan Andersson stuveriarb/skomakare född 1869 vigsel 1908 "Lapp-Kalle". Karl var av sameblod, men han tyckte definitivt inte om att bli kallad för "Lapp-Kalle". Han var skomakare i grunden. Han köpte tomt av Artur Lundberg och gränserna fastställdes efter domstolstvist. Karl avled 1921 i magkräfta. Han hade tidigare varit gift med Johanna Karolina Åström. Deras son Oskar Cesar Karl Petter var född 1895 i Uppsala och han följde pappan upp till Avan, men avled redan 1899.

☐ h. Emma Edit Eugenia Öström född 1889

Edit var en trevlig och belevad människa, en klippa. Hon var född Öström och kom från Hertsön (Brändön). Edit var 18 år när hon gifte sig. Föräldrarna såg till att hon gifte sig med Karl då hon var med barn. Edit var skicklig att sticka, hon hade stickmaskin. Hon drev också ett litet bageri och visste hur man bakar mjukkaka, vedugn var ett måste. Under kriget med många soldater förlagda i Avan drev Edit ett kafé, Kafé Edit Andersson. Familjen var ombud för veckotidningar. Edit brukade också städa i skolan. Maken dog 1921 och hon fick ta hand om fem minderåriga barn, en uppgift som krävde stora uppoffringar. Edit avled 1970 i Avan.

☐ d. Emma Märta Lovisa född 1909

Märta var en mycket vacker kvinna, mörkt hår, gift med en kapten på LV7, Oscar Pettersson. Han kan ha bidragit till att Märtas bröder Axel och Sven fick arbete på Luftvärnsregementet. Märta blev änka 1955 och avled 1986 i Luleå. Paret fick två döttrar, Siv och Margot.

☐ s. Karl Axel Folke född 1910

Axel arbetade under kriget med bygget av flygplatsen i Unbyn. Han var också med och byggde vägen till Alviksträsk. Sedan hade han anställning vid persedelutlämningen på LV7 i Luleå dit han färdades med en motorcykel, NV 125-kubikare. (NV=Nymans Verkstäder i Uppsala). Han ordnade också så att Kurt Ahlström i Lillbacken fick arbete på samma ställe. Det sägs att Axel inte

hade en enda sjukdag vid arbetet på LV7. Axel hade också arbetat vid bröderna Johanssons snickerifabrik i Fällan. En alldeles speciell sak var att han tillfölje en olycka bara hade lillfingret kvar på vänster hand. Men det var desto starkare. Det berättas att han nere vid färjan lyfte en vikt på 50 eller 100 kg med fingret. Axel slog i sin ungdom på en patron som exploderade och förlorade fyra fingrar och ett öga. Axel sågs som begåvad och hade talang för att teckna. Till yttermera visso hade han gått en kurs i konstarten genom Hermods. Han gjorde fina porträtt, mest med blyerts. Men Axels stora intresse var fiske. (se nedan). Axel var ogift och avled 1993 i Avan.

☐ d. Ida Maria Elisabet född 1912

”Maja” var gift Larsson i Buddbyn. Maken hade ett stort åkeri med mycket arbete åt militären. Det sägs att han brukade sitta på en stol och vänta på att Systemet skulle öppna. Alkoholen var ej för eget bruk utan användes som smörjmedel. Paret hade två barn, Bengt-Arne, tandläkare, bosatt på Udden i Luleå och Berit, nu avliden. Maja blev änka 1986 och avled 1999.

☐ s. Johan Hjalmar Bertil 1914-1917

☐ s. Sven Johan Gustav född 1917

Chaufför. Gift för andra gången 1968 och död 1996 i Burträsk. Sven var en mycket stor talang i fotboll och bandy, väldigt duktig på skridskorna. ”Nästa år, då djäklar skall jag träna”. Men det var inte så enkelt, det gällde ju att arbeta för att överleva också. Sven arbetade på förrådet vid LV7, där hans bror Axel också fick anställning. Sven hade två söner, en som är gift i Bälinge, Bo, med en dotter till Martin och Anna Larsson. Den andre, Kent, bor i Siknäs. Mamman till pojkarna avled och Sven gifte sedan om sig.

☐ d. Edit Signe Gunhild född 1920

Fick sonen Thord 1945 med Alve Eriksson. Tillsammans med sin mamma Edit uppfostrade hon sonen. Denne tog studenten, fortsatte studier i Uppsala, fick bra utbildning och kom med tiden att bosätta sig i i Örsundsbro, Uppland.

Thord har varit politiskt verksam i Enköping bland annat som ordförande i miljönämnden och har haft uppdrag i Landstingsstyrelse och Kommunstyrelse. han är (fortfarande) bemyndigad att förrätta borgliga vigslar och planerar att hålla sådana under Höslaget, en återvändarfest i Avan. Skolkamrater har berättat att Thord vid läroverket i Luleå var känd och uppskattad bland övriga elever, inte minst för hans anordnande av skoldanser, Thord äger fortfarande stugan i Avan, som han besöker på somrarna. Signe var ogift och dog 2006. Hon hade under en period arbetat som kallskänka på Bodensia.

Thord gifte sig med Maria Carlsson och fick dottern Jessica. Jessica har en son och två döttrar, Albin, Elvira och Agnes. Thord gifte sig efter separation med Elisabet Brodd och har där en dotter Karin och två söner Martin och Henrik. Karin gifte sig och har en son Alfred och en dotter Betty och tiderna rullar på... Karlandersafisket (av Thord Andersson)

Våren kommer och isen börjar försvinna från Åkerbäcken. Mellan stenblocken vid gamla Sundsbron går smala forsar och där placeras tinor, en

fångstanordning som stänger hela fåran. På morgonen är det dags att vittja och vid rätt tid kan tinan vara fylld med abborre.

Sedan är det dags att ta ett långspö med lina och ett blankdrag som svingas efter bäcken. Några gäddor blir det. När solen värmer mer kan man se gäddor nästan stå stilla och sola sig. Med litet försiktighet och tålmod kan man använda långspö med lina som har snara längst ned och föra snaran över gäddan för att rycka till.

Nu börjar våren närma sig och båten ros till mynningen av bäcken. Ovan laxfisket är det dags att lägga långrev och med litet tur kommer ett antal fina braxen upp.

Sommaren har nu kommit. Ryssjan och mjärdarna skall ut. Gädda, mört, abborre kommer upp.

När det blivit varmare är det dags att palka. Det går till så att ett nät läggs ungefär 15 meter ut från stranden på ängen och så går någon efter strandkanten och plaskar så gäddorna går som projektiler ut i nätet. Har de ätit märkt laxyngel kan det bli en rejäl förtjänst.

På den tiden fanns inte trolling utan det handlade om att ro drag efter gädda. Atomdragen var bäst och på Sunderbysidan fanns präktiga gäddor.

Man fick väl inte ro med utterbräda, en anordning som kunde hålla ut ett antal flugor, men gjorde man nu det i alla fall kunde man få harr, särskilt vid Sandnäsudden.

Hösten började komma och det blev dags att skaffa nätting. Nättingar sattes ut i en stor låda med hål och användes som bete.

När första isen lagt sig var det dags att klubba gädda och lake. De stod under isen och med en smäll med baksidan av en yxa blev de bedövade och kunde tas upp genom att vända på yxan och hugga ett hål.

När isen blev tjockare var det dags för vinterfisket. Borrade hål och linor med krok och nätting som bete fick ligga vid botten och upp kom lake. Lakasoppa blev en vanlig vinterrätt.

Det förekom att någon ibland gjorde en brasa vid älven och när det dök upp fisk lockade av ljuset så kunde de fångas med ljuster.

I tjärnarna i Avan finns mycket abborre. Det var nästan som tusenbröder och de tog villigt på små spinnare. Mete med mask på ett par meters djup vid färjstället gav också en del abborre. Största abborren Axel tog vägde mellan ett och två kilo. Ål togs någon gång i ryssjan.

Avan 3 Mauritz Ahlquist

Bränslan på höger sida av Seletvägen, mellan Bränslan och Hultet.

Huset var på 40 kvm med ett kök och två kamrar, där åtta personer skulle samsas. På vinden fanns ett rum där Mauritz pappa bodde. Det fanns också ett mindre hus som stod närmare vägen och en ladugård med en ko, ibland två, dessutom några får och höns. Familjen hade ingen jordbruksmark utan fick köpa hö.

☐ Karl Mauritz Ahlquist grovarbetare född 1898

Mauritz föräldrar:

Smeden Mikael Sandström, far till Elof och Karl-August Sandström i Bränslan, var gift Maja Lena Sundqvists från "Skräddars i Höhället (Isaksson). Hon hade sedan tidigare en dotter Emma Maria född 1874, som gifte sig med Karl Ludvig Ahlquist och blev Mauritz mamma. Mauritz pappa, Karl Ludvig, var född 1862 i Västmanland och kom till Avan från Arboga. Han hade arbetat på Selets Bruk.

Mauritz son Göran född 1932 berättar

Pappa var en arbetsmyra. Han var skomakare vid I 19 i Boden, senare i Luleå på LV 7. Han var slaktare och gjorde ibland arbetsbyten med bönder för att få hö till vår ko. Varje måndagmorgon åkte han med bussen till Boden och kom hem på lördagkväll. Mauritz var bra på att laga mat, särskilt minns jag struvorna som han gräddade. Varje midsommar köpte han en stor lax och då var det fest hemma hos oss.

Pappa hade varit gift tidigare, men hustrun dog i barnsäng och barnet också. De båda finns inte med i Folkräkningen från 31 december 1920. Gravstenen är från 1921. Sedan gifte pappa om sig med min mamma Syster Ahlkvist, född Olovsson 1906 i Hundsjö, Åskogen. Hon fick sex barn, skötte hus och hem, barn och lagård. Mamma var bra på att sjunga, spelade gitarr och sjöng visor, så kallade skillingtryck som I låga ryttartorpet, Alfred och Alfhilda, Lilla Anna och liknande. När hon var 85 år sjöng hon visor i Norrbottensradion. Mamma blev 90 år.

Som jag minns det var vi lyckliga och glada över det lilla vi hade, vi som växte upp i Bränslan. Vi ordnade våra lekar själva. Skogen var vår lekplats. Jag är också glad över att det gått så bra i livet för många Bränslanbarn.

☐ Göran Ahlqvist t född 1932

Son till Mauritz och Syster.

Göran var Kooperativa (Konsum) trogen från tonåren och kom att vara föreståndare för flera olika Konsumbutiker. Han hade stort förtroende inom rörelsen och fick redan i relativt unga år jobbet som förståndare för Konsum 1, som låg där nu Smedjan är belägen, mitt emot Fritz Olsson. Tillsammans med hustrun Vilma ivrade han för varpasporten och var ordförande i Norrbottens Varpaförbund. Göran var också ordförande för PRO Nederluleå Norra med 600 medlemmar.

Skyddsrummet

Vid andra världskriget, 1939-1945, pratades det mycket om hur viktigt det var med skyddsrum om vi skulle bli bombade, berättar Göran. Min kompis Sigurd (Sandström) och jag bestämde oss för att bygga ett eget skyddsrum. Vi grävde en hel dag och skulle fortsätta nästa. Men när vi kom dit nästa morgon hade det regnat under natten och vår grop var helt fylld med vatten. Vi la ner projektet. 34 år senare köpte jag en tomt i Bränslan för att bygga en sommarstuga. När vi grävde för grunden upptäckte vi en grop där. Det var skyddsrummet som Sigurd och jag försökte bygga.

Isolerad i 132 dagar

Scharlakansfeber och difteri var svåra och allvarliga sjukdomar på 1930/40-talen. I början av 1940-talet fick alla mina syskon, men inte jag, scharlakansfeber. De fick ont i halsen, hög feber och rodnader på huden. Det värsta var att mina syskon inte fick vara kvar hemma, de isolerades på Ingridshem i Gammelstad. Där insjuknade de på nytt, i difteri. Min bror Gustav var isolerad i 80 dagar. Gudmar, som var 3 år, flyttades till Luleå lasarett och blev isolerad i totalt 132 dagar.

☐ Johan Albert Andersson född 1863 Umeå landsförsamling "Ume-Andersson". Han kom till Avan ett år vid juletid. Ej gift. Enligt folkräkningen bodde han tillsammans med Mauritz i hushållet 1920. Tidigare hade han bott i en stuga nedanför Hammargrens, ned mot älven. Han arbetade på Björns Tegelbruk, högg kastved på vintern. "Man kunde läsa av klockan, han vred mössan efter solen". (Beaktat att det nog var mycket ovanligt i början 1900-talet att man hade klocka, så får uttalandet en litet djupare, praktisk, innebörd). Justina Nordström ropade in en schiffonie efter honom. Den finns ännu kvar isi Flodströms. Anderssons stuga kom senare att användas som sommarstuga av Oskar Markströms dotter "Jena" och hennes man. Dock blev man oenig med Sven Hammargren om tomtmarken, som tillhörde Hammargrens. Stugan revs.

☐ Erik Anton Andersson f.d. gästgivare född 1848

Avan Lina "Knorr"

Första gården på vänster sida av Alviksträskvägen.

Lina-Johans föräldrar var Anders Johan Andersson född 1846 och Anna Paulina Sundqvist född 1840. Gårdsnamnet Lina kommer från Paulina.

Johan (1886-1952) och Emmy (1889-1972) kom från Malmfälten. De hade bott i Gellivare 1911-1916. Emmy kom ursprungligen från Holmsund. Ett äldre, något skämtsamt namn på gården, är "Knorr". Det kom sig av att en von Knorring, som arbetade på Lantbruksskolan skall ha "friet" på gården.

Bostadshuset var från början litet. Genom regeringens "Bidrag för trångbodda" kunde Johan bygga ut huset på längden och med en övervåning. Undervåningen var kanske något hög i tak, övervåningen onödigt låg.

När Johan dog 1952 disponerade Emmy huset tills hon dog 1972. Det blev då ett sterbhus. Det var mest sonen Gösta som kom att bo i gården. 1972 köpte Johans dotterson Folke och hans hustru Hilly Linagården som sommarställe och började rusta upp huset. Samtidigt rustade Folke upp bagarstugan som bostad åt Gösta. 2001 flyttade Folke och Hilly in permanent. Efter Folkes död 2005 lade Hilly under ett par år ned stort arbete på att ytterligare modernisera Linagården.

☐ Johan Ludvig Andersson grovarbetare född 1886 vigsel 1912 Lina-Johan kände sig inte helt kurant och åkte därför till doktorn i Gammelstan. Denne konstaterade hjärtflimmer, forskrev medicin och uppmanade till

återbesök om en månad. Vid hemfärden efter återbesöket berättade Johan för färjkarln om hur detta hade förlöpt.

”Ja”, sa doktorn, ”Andersson är mycket bättre nu”.

”Det får vi tacka vår Herre för”, sa Lina-Johan.

”Jaså”, sa doktorn litet stött, ”är det vår Herre vi skall tacka?”.

”Ja, tacka fan för det!”

Johan var en sällskapsmänniska, en stilig karl, med ett utvecklat språkbruk, en blandning av nederlulemål, rikssvenska och bibliska fraser.

I skolan hade lärare Östling bestraffat en av Johans söner, Harry, med kvarsittning men glömt pojken som blev inlåst i skolans övervåning, där han upptäcktes efter flera timmar av Ester Lindström som såg att det lyste i skolsalen. När Johan fick veta detta blev han oerhört upprörd, började ta på sig sin cheviotrock och skulle iväg. Hustrun, Emmy, slet i rocken och försökte att få Johan att lugna ned sig och stanna. ”Nä, nu sko jö iveg å drep Östlingen”. Det dröjde innan han kom tillbaka. Emmy frågade hur det hade gått. ”Jo^o, sa Johan, ”Östlingen var en fin karl, han bjöd på konjak.” Sedan klappade han Harry på huvudet och sa ”Du har varit mig till glädje min son, du har bringat mig konjak”.

Johan dog 1952.

o h. Emilia Katarina Öbergson född 1889 Holmsund, Västerbotten

Det finns ett foto, ett porträtt av Emmy, som visar en kraftfull, ståtlig kvinna, ett ansikte klätt med vackra örhängen och därtill ett fint ett halssmycke. Hennes hår är mörkt liksom hennes ögon. I dessa skulle man kunna tolka in en viss sorg.

Hon tvingades föra ett mycket slitsamt liv, även om hon också hade glädjeämnen, inte minst i musiken och dansen. Och så rökte hon –pipa!

De flesta familjerna i Bränslan var egendomslösa, de hade inga jordbruksmarker. Männen hade svårt att få arbete och det ställdes stora krav på kvinnorna. Emilia, ”Emmy” var en av dessa som kämpade för sin familj. Hon var mycket duktig, sydde vackra hattar, vävde mattor, band kvastar (Johans pappa var kvastmakare). Produkterna sålde hon i Luleå, Det berättas att Emmy och grannen Beda Sandström på vintern tog sig de två milen till Luleå med sparkstötting. Emmy liksom Beda tvättade åt andra och de hade en tvättbrygga i bäcken, ovanför Nottjärn. De kunde gå dit rakt genom skogen. Ett tungt arbete som gav en slant för familjens uppehälle.

Men hon hade en annan sida också, hon var musikalisk. Emmy och Beda brukade spela gitarr och sjunga skillingtryck och psalmer. Emmy med sin vackra, fina kropp kunde dansa som få andra. Hon och Johan vann danstävlingar. Sune Bokvist har berättade om när paret dansade: ”Du skall inte tro att de gjorde som vi pojkar, började dansa med en gång. Nä, Johan gick stiligt promenerande vid sidan av Emmy några steg så att båda var inne i rytm. Sen började dom dansa. Och som dom dansade!”

Emmy och Johan gifte sig 1912. Hon dog 1972 på Bredängshemmet i Gammelstad.

☐ h. utom äkt. d. Linnéa.

Linnéa blev nära 100 år gammal.

☐ h. utom äkt. d. Lilian Teskinda Öbergson född 1907 Umeå stad

Lilian var mycket vacker. Gifte sig med någon som hade ett tivoli, där hon uppträdde. Han var troligen en man från Boden, Berglund, som skrev oerhört roliga nyårsrevyer och själv framträdde som skådespelare med "häftig" mimik.

☐ h. utom äkt. s. Hilding Teodor född 1908 Gellivare

Hilding hade fallandesot. Han beskrivs som en fin kille, men kom på anstalt för smårackartyg, bönderna satte dit honom. Hilding talade inte bondmål, utan svenska. Som så många barn i Bränslan, blev han mobbad i skolan.

☐ s. Ernst Ludvig Gösta född 1914

Lina-Gösta var en vida känd gårdsfarihandlare. Besöken hos kunderna kunde bli långa, han fabulerade ihop de mest fantastiska historier. Till exempel: Gösta skulle sälja hos en mycket rik man, men alla sa att det var omöjligt, mannen köpte aldrig av någon. Gösta gick ändå dit, knackade på och frågade: "Är vederbörande hemma?" Och det var vederbörande. Gösta sa att han fått en stororder då mannen fattat tycke för honom. Och det berodde på, sa Gösta, att han tackade nej till en konjak.

Gösta besökte sina kunder per cykel, en stor pakethållare fram för väskan med varorna. Han kom dock, efter att ha vunnit pengar, att köpa bil. Självt beskriver han det så att han gick in på Volvo, men de såg tydligen inte honom som en potentiell kund, gav honom inte uppmärksamhet. Då besökte han Mercedes och blev bemött på ett bättre sätt. Gösta pekade på en brun Mercedes och sa, den köper jag. Det blev den första i raden av många Mercedesbilar.

Gösta hade varit gift, men frånskild 1956. Hustrun hette Svea Maria Hansson, född 1922 i Vilhelmina. Hon var syster till Hildurs (syster till Gösta) man Bengt Hansson. Gösta dog 2004 i Gammelstad.

☐ d. Hildur Eleonora född 1915

Folkes (se nedan) mamma, ensamstående, pappan sjöman. Enlig alla var Hildur en fantastisk människa. Hon hade kafé i Bränslan under kriget. Hon var sömmerska när Folke var liten. Hildur träffade en man, Bengt Hansson, och de köpte en stor gård i Åsele och startade tvätteri. Huset brann senare. Paret skildes 1978 och Hildur dog 1995 i Luleå.

☐ s. Johan Bertil Andreas född 1916

Bertil var en mycket duktig man. Han var från en av de fattigaste familjerna i byn, som 1948 gifte sig med Doris från Jörs, den kanske rikaste familjen. Det väckte säkert visst uppseende, men Doris kunde inte fått rejälare man. De bodde först i Abisko där dottern Britten föddes 1949 och sedan i Bergnäset i ett hus på Furulundsgatan 3, som Karla Berglund från Höhålle i Avan ägde. Bertil och Doris köpte sedan huset. Bertil arbetade vid SJ, Doris på posten i Bergnäset. Bertil avled 1985 i Luleå.

☐ d. Tyri Katarina Anna-Maj född 1919
Tyri flyttade till Stockholm. 1975 blev hon änka efter en Sandgren. Tyri dog 1996 i Västerås.

☐ s. Frans Peder Alexander född 1920
Peder var en spelevink som sin pappa. Rolig. Han arbetade vid SCA i Munksund. Dog ung. Han bodde med sin trevliga fru Astrid uppe på hos Gösta och köpte sedan Målar-Kalles hus nere vid Åkerbäcksbbron, Huset brann och de flyttade sedan till Piteå. Peder och Astrid vigdes 1943, de hade inga egna barn, men en fosterflicka som blev lärare i Stockholm. Peder dog 1977 i Piteå, Sjöhagevägen 2. Hustrun Astrid Margareta Karolina Eriksson var född 1920 i Hortlax

☐ d. Ala Selma Margret född 1922
Mycket duktig. TBC i ett knä, men cyklade och hon dansade mycket bra ändå. Hon var nära vän med Maj Lind från Tälltjärn. Ala var gift Wedberg i Stockholm. Paret hade två döttrar. Frånskild 1955. Dog 2013 i Norrfjärden.

☐ s. Harry Karl Konrad född 1925
Harry flyttade mycket ofta i anledning av kvinnor han umgicks med. Han var glad och "en djäkel på att jobba mellan varven" Han var mycket förtjust i mopeder, som han hade upp i åren. Harry dog i lungkräfta

☐ d. Maj Elvira Vivianne född 1934
Vivianne bor i Bergnäset. Hon har varit gift två gånger. Först med Rolf Vestman. De har en son, Jan-Peder, som bor i Thailand stora delar av året. Sedan gifte hon sig med Berne Nordblad från Piteå.

Dotterson

Lina-Johans dotterson Folke (mamma Hildur) var född 1938 och blev tillsammans med hustrun Hilly ägare av Linagården. Folke, som avled 2005 var en mycket trevlig man. Han hade varit svetsare på Lule Varv och förman på Saab/Scania. Hilly, som också är född Andersson, har verkat som lärare och rektor. Folke och Hilly hade tidigare bott i villa i Bergnäset. De fick fyra barn, två flickor som arbetar inom sjukvården och två pojkar som mer jobbar inom "järnvården".

BERGMANS

Ett fastighetsbyte mellan LarsPers och Avan 6 (Flodströms) i mitten av 1800-talet gör att Carl Olof Christoffer Bergman, född 1817 i Piteå kom att bo på Avan 6 medan Lars Åström flyttade till LarsPers. Bergman var gift med Anna Maglena Michaelsdotter född 1817 i Luleå, De hade fyra barn, Carl 1846, Johannes 1849, Nils Anton 1852 och Frans Oskar 1855.

Den äldste sonen Carl tog blev nästa ägare på Avan 6. Han gifte sig 1868 med Cajsa Fredrika Sundling född 1844 i Råneå. De får barnen Maria 1868, Carl-Hugo 1870-1875, Augusta 1871, Sofia Amalia 1873, Lydia 1877 och Emma Charlotta 1878-1879. Den 26 januari 1882 flyttar familjen till Amerika.

(Nästa ägare av Avan 6 blev Karl-Fredrik Flodström. Det är han som givit namn åt fastigheten, "Flodströms"). Carls tre bröder blev alla Avan trogna. Se nedan.

Avan 3 Ostibyn "Fiskarstugorna" Johannes Bergman (Albert)

Fastigheten ligger vid älven, den inre av de två stugorna närmast färjstället. Huset hade tidigare stått på Flodströms tomt (senare Axel Nordström).

☐ Johan Albert Bergman malmarbetare född 1873 vigsel 1900
Albert arbetade i Luleå och kom hem över veckosluten. Han talade långsamt, astmatiskt, Albert avled 1963 i Sunderbyn.

☐ h. Maria Åström född 1873
"Mia" Från Sundom. Dog 1937 i Avan.

☐ d. Signe Maria född 1901
Signe vigdes 1929 med Julius Bernhard Ström, Stenudden.

☐ d. Anna Amanda född 1903
Gift 1930 med Arvid Rutberg i Lillbacken. Till en början tog Arvid tillsammans med brodern Axel över huvudgården, men 1936 byggde Arvid och Amanda eget vid nuvarande ridbanan i trevägskorsningen i Lillbacken. De fick barnen Maria född 1931 och Eric Ragnar född 1936. Amanda dog 1939 i lungshot.

☐ d. Dagny född 1904
Dagny dog i TBC 1934.

☐ d. Hulda Elonora född 1906
Hulda var gift i Luleå. (slapp TBC.). Gift Larsson, änka 1978, död 1992 i Luleå.

☐ s. Bror Albert född 1908
Evert Nordström, som delade kyrkstuga med Bror vid konfirmationen, har berättat: "Bror Bergman gick i samma klass som jag. Han talade otydligt. – Lind-tararan hå sött pöte is a tunbärsla'on. (Lind-karlarna har sett spöke i Sundbergs loge). Bror dog tidigt i lungshot. Han avled 1925.

☐ d. Emma Margareta född 1911
Emma var gift med Ade Johansson. De fick fem barn. Emma blev änka 1967 och avled 2002 i Gammelstad.

☐ far Johannes Bergman jordbruksarb född 1849 vigsel 1870
Evert Nordström berättar: "Johannes skötte vedhuggningen i skolan. Han var mycket fattig, ovårdad, lössen kryllade i huvudet på honom. Min mamma var omtänksam mot dom som hade det svårt i byn. Bergmans-farfar brukade komma hem till oss på väg till skolan och vedhuggningen. Då fick han kaffe. Han hade långt skägg, drack kaffe på bit och jag kommer ihåg skägget i kaffefatet och hans hand som darrade, när han höll i fatet".

Johannes spelade fiol med grannen Axel Nordström. Bergman hade ett torrt ljud i fiolen, han spelade ofta andra stämman, han sekunderade som man sa. En vinter hade han varit i Jokkmokkstrakten i skogsarbete. Fram på vårvintern, när arbete var klart, gick han hem till Avan, 15 mil. På hemvägen stannade han i Unbyn hos Per-Ersa-Nils-Erik, en temperamentsfull spelman, mycket duktig.

☐ Lydia Margareta Bergman f. Andersson fisk.änka född 1876 svärdotter Lydia var syster till Lina-Johan. Gift med Hugo Persson, Alviksträsk som dog tidigt i spanskan. Hon var otroligt arbetsam, hon gick dagsverken hos bönder, tog upp potatis och hjälpte till med skörden. Dessutom hjälpte hon till i höst- och vårbaket av riska och tunnbröd.

☐ d. Agnes Linnea född 1906
Agnes dog tidigt, 1925 i lunginflammation.

☐ s. John Arvid född 1909
Arvid hade fallandesjukan. Var liksom Agnes sjuklig. De klarade ej skolgången. Gångvägen från färjan till byn gick förbi fiskarstugorna, över Alfred Nyströms tomt, Axel Nordströms och vidare till LarsPers och sedan efter nuvarande Dalvägen upp till byavägen. Man brukade skicka Arvid att handla och då upprepade han högt för sig själv hela vägen det som han skulle handla; för fem öre socker, för tre öre mjöl etc. Om och om igen. Arvid svängde med nedåtböjt huvud när han gick. Ibland kom han in till grannen Justina och blev bjuden på kaffe. Då satt han på en stol och vickade med huvudet. Han liksom prövade orden ljudlöst först, innan han fick fram vad hans skulle säga. Han var snäll, men missbrukades som arbetskraft. Arvid avled 1980 i Gammelstad (Lundqvist).

☐ d. Alma Alfrida född 1911
Jörs-Jenny har berättat att under kriget när militärer var förlagda i byn, i bagarstugor och logar, mötte Jenny två militärer som gick med Lind-Alma mellan sig. Jenny blev arg och sa till Alma: "No gä do heim" och sedan sa hon till militärerna: "I bord stjömmes!". Alma dog i början av 1940-talet.

☐ d. Elisabet född 1914
Elisabet var den mest friska av syskonen. Hon var gift med PerErsa-drängen Ejnar Olofsson. De bodde i Boden. Elisabet dog i Gammelstad 1975.

Avan 1 Brännbacken Nils Anton Bergman

Huset ligger uppe i skogen mellan Stenudden och Sandnäset, strax innan Sandnässlätten. Det är den näst sista uppfarten, med en rejäl väg, där man ser ett bostadshus längst upp. Intill ligger uppfarten till Ahlströms. De äldre grannarna kallar Bermans fastighet "Ahlströmstorpet", då marken från början kom från Ahlströms. En del av det ursprungliga huset finns kvar. Den andra delen blev flyttad och blev troligen "Målarkalles" bostad nära Åkerbäcksbrom (nu sommarställe).

☐ Nils Anton Bergman timmerräknare, styrman född 1852 vigsel 1874
Nils Anton var en av de åtta Sandnäsetbor som 1905 byggde och ägde skolan i Sandnäset. Han arbetade på gallringen i Sävast och hade ett litet jordbruk hemmavid. Han gifte sig 1874 med Erica Sandström.

Nils Anton kom senare att arbeta som styrman på hjulångaren Aros, som gick med passagerare mellan Luleå och Grubban i Boden. Aros var 44 meter lång och tog 128 personer i salongen. Hon var i trafik mellan 1872 och 1896, alltså

även efter det att järnvägen tagits i bruk. Ombord fanns också en poststation. Kaptenen hette Lars Vilhelm Dalbom.

Det fanns ytterligare en hjulångare på sträckan, "Gellivare". Lägg därtill de fyra bogserare som var knutna till timmersorteringen i Sävast; Björn, Axel, Prinsen och Hilma samt alla privata båtar som fanns på bondgårdarna, så förstår man att det var en livlig trafik på älven. Det var ju inte så mycket bevänt med landsvägarna vid den här tiden.

Nils Anton dog 1935 på kommunalhemmet i Rutvik.

☐ h. Erika f. Sandström född 1848

Erika avled 1929.

☐ fosters. Gustav Henry Eriksson född 1915

Henry arbetade vid SJ. Han blev änkeman 1988 och dog 2002 i Örebro.

☐ s. Nils Verner Bergman träarbetare, läg.äg. född 1882 vigsel 1906

Verner tog sig till arbetet med en moped som hade en påhängsmotor på framhjulet. Verner avled 1958 i Bergnäset.

☐ h. Augusta Vilhelmina Hansson född 1877 Överluleå

Hon avled 1964 i Bergnäset.

☐ s. Melvin Verner född 1907

Fil.kand. Gifte sig 1935, avled 1966 i Jukkasjärvi.

☐ s. Gustav Martin född 1908

Avled 1967 i Bergnäset.

☐ fosterdotter Birgit Vilhelmina Nilsson född 1916 Luleå

Nils Anton och Erika Bergman hade sonen Nils Verner född 1882 och sonsönerna Martin och Melvin. Martin och pappan Nils Verner byggde hus i Bergnäset, granne med Dahls affär. Ett mindre hus där Nils Verner och hans hustru Augusta "Asta" född Hansson 1877 i Unbyn bodde och ett senare byggt tvåvåningshus där Martin och Rut (Markström) från PellPers bodde med sonen Frank född 1936. Rut avled 1982 och Martin som var född 1908 avled 1967.

Melvin blev bildningskonsulent. Han hade arbetat som lärare i skolor och Folkhögskolor. Han kom också att skriva boken "Mitt Bottniska landskap". Som pojk läste han tillsammans med Yngve Åström och Julius Sundström extra hos Oskar Vennblad i Unbyn.

Avan 3:19 Rosa

Vänster sida av Nyströmsvägen, efter Sven-Olov Vikberg.

På tomten står nu en enplansvilla. Rosas hus är förvandlat till garage.

☐ Rosa Viktoria Holmqvist småskollärlarinna född 1885 ogift

"Hon gjorde skäl för namnet Rosa" berättar Louise Widgren född 1924, "Vår lärare Rosa Holmqvist var en rundnätt, snäll dam. Ingen hade en så slät och vacker hy som hon. Hon satt framme på en upphöjd pulpet och började dagens lektioner med att plocka upp en stor handväska av mjukaste skinn, fylld till

bredden med vita stora näsdukar, ibland också andra grejor. När lösgommen blev för besvärlig plockade hon ut löständerna och stoppade ner dem i väskan.

Rosa hade en fantastisk skrivstil. En stor bokstav, till exempel R, kunde vara fylld av vackra snirkclar. När hon skulle betygsätta sång fick vi gemensamt sjunga sånger stående i bänkraderna. Hon gick runt till var och en och lyssnade. Hon var en bra pedagog på den tiden.

Rosa var en snäll lärarinna, om någon hade gjort ofog (alltid pojkar) blev bestraffningen kollektiv om ingen tog på sig skulden. Händerna på locket, sedan använde hon pekpinnen som verktyg. De som hade snabb reaktionsförmåga hann dra undan händerna och klarade sig”.

Evert Nordström född 1908 berättar: ”1913 då jag var fem år gammal, vaknade jag en natt av ett ljust sken i köket där jag låg. Vi hade en rullgardin med en bild av en häst och gardinen lyste alldeles röd. Mamma och pappa gick till fönstret och drog upp gardinen. Skolan brann! Under några år inhystes skolan i olika gårdar och när jag 1915 började ettan hade vi småskolan i salen hemma hos oss. Rosa Holmqvist var lärare och hon bodde hos oss, hyrde kammaren. Ibland hände det att hon låste sig ute. Om inte pappa var hemma måste vi kalla på smeden. När hon var ledig gjorde hon ofta natt till dag. Rosa hade en kamrat, Henny Öman från Höhället, som ibland kom och hälsade på i skolan. När Rosa gick in till sig för att koka kaffe skulle Henny hålla ordning på oss, men det blev kaos. Hilding Andersson och Helge Ahlkvist gömde sig i vedbänken, minns jag”.

Även om ordet ”allergisk” kanske inte fanns för 100 år sedan, så verkar det klart att Rosa var allergisk för någonting. Många har berättat om väskan med näsdukar och det ideliga snyttandet. Klart är att hon var lärare 1915 och då bodde inneboende hos Axel Nordström. Hon har också bott inneboende hos Öhlunds (kaféet), men lät senare bygga eget hus. När militären rekvirerade övervåningen i skolhuset 1939 flyttades småskolan till murarmästare Sundström på Kläppen, då var hon fortfarande småskollärare och 55 år.

Ester Lindström som varit lärare i Sandnässskolan 1921 till 1936 hade till att börja med klass 3-4 i nya skolan, men övertog sedan klasserna 1-2. Sven-Ove Engemark började småskolan 1943 och hade då Ester som lärare och då fanns inte Rosa kvar i skolan. Hon skulle normalt ha gått i pension 1951, men har uppenbarligen slutat i förtid. När Rosa avled 1949 kom släktingar från Björnsbyn, som under flera dagar gick igenom hennes tillhörigheter och sökte efter förmodat gömda pengar.

Avan Isaksson Ursprungliga Jahan

Ostibyn. Den lilla stugan vänster sida Jahansvägen innan backen.

Kan stå på byamark, byggd på tänkt väg. Byggdes enligt handlingar 1912, troligen av byn. Huset stod på ofri grund, hade två våningar, men den övre beboddes aldrig. Det ärvdes 1952 av Emils yngste bror Alfred och hans fru Hilda. De nyttjade huset som sommarställe och det gjorde också deras son

Alvar efter dem. Denne tog dock strid om äganderätten till tomten och vann. Därigenom slogs två fastigheter samman till en yta av 174 kvm. 1983 köpte Kristina och Göran Espling fastigheten, som inte haft någon fast boende sedan 1940-talet.

Isakssons släktnamn var "Jahan", men det kom att tas över av en Sundströms-släkt. När Johan Erik Sundström, godegårdare och far till Jahan-Axel, gifte sig med en Jahanskinna gick släktnamnet över till Sundströms. Ägorna fanns i huvudsak i Ostibyn, senare i Enar Sundströms ägo.

☐ Fredrika Isaksson f. Gustavsdotter Sundström grovarbetaränka
född 1853 i Avan 13 vigd 1879

Fredrika dog 1938 som krympling, hon hade blivit lam efter en hjärnblödning. Hon var änka efter Isak Johan Isaksson, 1852-1902. De hade från början ägt den fastighet, som förvärvades 1897 av familjen Lundberg genom Jonas August Lundberg född 1866. Isacs fru var J.A Lundbergs hustrus moster. På grund av svaghet för varor i flytande form förmådde inte Isak att behålla hemmanet utan tvingades lämna detta för skuld. Bostadshuset, som var litet och i dåligt skick revs av Lundberg, som byggde ett nytt tvåvåningshus på tomten. Det sägs att familjen Isakson först en tid tvingades bo i Sundqvists ladugård, men senare gavs möjlighet till det lilla huset uppe på backen. Man frågar sig var familjen kan ha bott under de 15 åren mellan utköpet från hemgården 1897 till dess att lilla stugan byggdes 1912. Emellertid är familjen enligt folkbokföringen år 1900 samlad och skriven tillsammans: Isak, Fredrika, Emil 18 år, Albin 17år, Arvid 14 år, Hugo 11 år och Alfrid 6 år. År 1910 är familjen reducerad med pappa Isak som var avliden och Albin som emigrerat till Amerika. Det framgår inte var de bott. Kan det lilla huset vara byggt tidigare än angivna 1912?

☐ d. Ida Fredrika Emerentia född 1880 den 29 oktober

Ida dog den 13 november 1880, 24 dagar gammal, i lunginflammation.

☐ s. Isak Emil tegelbruksarb född 1882 ogift

Emil blev kvar hemma och skötte om sin mamma, som var lam och sängliggande i åtta år. Själv var han handikappad av barnförlamning när han var liten och fick klumpfot. På 1940-talet blev han lam i högra sidan och armen. Efter ha legat åtta år i reumatisk värk drabbades han av fel även i den vänstra armen. Emil bodde då hos i sin bror Alfred och dennes fru i Svartöstad. De tog hand om honom. Emil testamenterade huset i Avan till Alfred, men inte utan en viss dramatik. Den 5 dec 1951 avled Emil. Den 4 mars 1952 tog Rådusrätten ställning till vittnesmål om arvet och den 21 april bekräftades Alfreds och Hildas rätt till fastigheten.

Ensittarförrättning (lösa ut mark för fastighet som står på ofri grund).

Rådhusrätten 4 mars 1952. Gårdsplanen var 40 kvm och trappan gick in på Enar Sundströms tomt. Emil hade begärt ensittarförrättning, men inget resultat nåddes. Lantmätaren övertalade Emil att ta tillbaka begäran. Då ville Enar Sundström köpa stugan, det var bara 12 meter mellan de båda husen. NEJ, sa Emil, huset skall tillfalla min bror Alfred och hans hustru Hilda, som har skött

mig under så många år. Finns testamentet? Nej. Genom sin svåra sjukdom klarade inte Emil att ens skriva sitt namn. Testamentet lämnades då muntligt i vittnens närvaro. Distriktslantmätare Lindgren och Häradsdomaren Perersa-Emil (Johansson) från Avan intygade Emils sista vilja. I april bekräftade Rådhusrätten det muntliga testamentet. Huset tillföll Alfred och Hilda.

Tröskverket

Alex Sundberg hade på 30-talet anskaffat ett tröskverk, Thermenius stifttröskverk. Det krävdes ett arbetslag på fyra personer vid tröskning och där hade Emil sin givna plats. Han stod på en upphöjd plattform där han matade in kärvar av korn, sedan han först skurit av banden, som höll samman kärven. Trots att Emil var handikappad fanns uppgifter han klarade.

Hunden Hej

Emil hade en hund, en ivrig byracka i mellanstorlek. Hunden hette Hej. Den "högg" på allt och var nog inte så lätt att tas med, att rasta, inte minst som Emil var handikappad av klumpfot. Vid ett tillfälle blev det extra problematiskt då en löptik dök upp. Hej sprang runt, runt och till slut var Emils ben inlindade i kopplet ungefär som en mumie i sina lindor. Man kan undra på hur han tog sig ur denna knipa. Emil hade senare en hanhund vid namnet Krona.

☐ s. Knut Gustav Albin född 1883

Albin emigrerade före 1910 till USA där han tog sig efternamnet Bloom. Han var gift med Zelma Erickson, som var född 1888 i Sims, Norton i delstaten North Dakota och dog i Miles City, Montana 1946. Zelmans far var svensk, från trakten av Elfsborg och hennes mor från Oslo. De hade två barn, Alfreda Mari 1909-1997 och Alton född 1908, död 1986 i Arizona. Albin arbetade vid järnvägen, Northern Pacific Railway i Miles City, Montana. Där dog han 1954.

Amerikabrev

Det finns ett brev bevarat, odaterat, som Albin skrivit till sin mor Fredrika under första världskriget, ganska säkert 1917, för han sänder gratulationer till brodern Hugos giftermål (1917). Albin torde haft en kort skolgång, men skriver hygglig svenska. Han beklagar att han inte skrivit tidigare. Han sände 25 kr till julen och ställer i utsikt att göra ett besök till Avan, men han nämner också kriget i Europa (USA gick inte med i full kraft förrän 2018). Färden blev inte av genom minerade vatten, men han hade uppenbarligen ansett sig ha råd med resan. Albin hade tidigare haft kontakt med avabon Alfred Pettersson, men "tappat adressen". Han hade sett i en svenskspråkig tidning i USA att Algots syster drunknat i bäcken. Det pratas i byn om att Alfred, född 1894, hade varit i Amerika. Det var kanske där herrarna träffades.

☐ s. Johan Arvid malmarbetare född 1886 vigd 1912

Arvid bosatte sig uppe vid Råtjärn. Han var gift med en kvinna som hette Emilia Petrovia Olofsson född i Ale 1892. Paret hade många barn. Bostaden var ursprungligen en torpstuga och den var tillbyggd. Delarna hade olika golvhöjd och den var låg i tak. Huset hade inte el om än ledningar fanns dragna genom området. Arvid dog 1951 i Selet.

☐ s. Hugo född 1889 vigd 1917

Hugo gifte sig 1917 med Ida Andersson från granngården i Ostibyn, Isak Arons. Fattig granne äktade mer välbeställd. Det väckte nog uppseende och Idas pappa Isak Aron Andersson var inte glad. Men brudens mage putade något vid bröllopet, så det var inte mycket att diskutera. Hugo och Ida kom att förvärva "Skräddars", fastigheten vid Heohålle redan året de gifte sig. Det gick bra för familjen trots att Hugo omkom i en arbetsplatsolycka redan 1926. Se följande avsnitt nedan (Avan 1 Skräddars).

☐ s. Algot född 1889

Tvillingbror till Hugo. Dog 2 timmar gammal.

☐ s. Alfred född 1894 vigd 1925 (Midsommarafton)

Alfred gifte sig med Hildur (Hilda) Lovisa Lundström född 1899. Hon var från Bälinge (Alviksträsk) och tjänade som piga hos Aron och Emilia Andersson i Ostibyn, i slutet av backen nedanför den lilla stugan. (Aron och Emilia flyttade 1923 till Sandnäset). Paret kom med tiden att bo på Uddebövägen 29 i Svartöstan, där de tog hand om den svårt handikappade Emil. De fick 1952 ärvat Emil efter dennes bortgång och använde huset som sommarställe. Hildur Lovisa var syster till Edit född 1903, gift med Fritiof Hansson i Bränslan, Avan, och brodern Bror Lundström bodde i Alviksträsk, på Bälingsidan. Dennes son Lars-Åke äger nu den fastigheten.

Alfred avled 1972 i Luleå och hustrun 1969, Stationsgatan i Luleå.

Avan 1 Skräddars Isakssons

På höger sida av vägen mot Bälinge, på höjden efter Änget ligger "Skräddars" där nu Kerstin Isaksson residerar. Hennes svärmor Ida har haft stor betydelse för gården. När Idas man Hugo omkom i en olycka på Svartön 1926 stod hon ensam med fyra barn, men lyckades inte bara behålla gården utan också utvidga ägorna.

1875 säljer Johan Larsson utsöndringsjord till skräddaren Nils Sundqvist och fastigheten får av honom sitt namn "Skräddars". Sonen tar över ägarskapet och efter 30 år säljer han till Elof Sandström som inte förmår betala (det var svårt att få jobb och förtjänst) och 1917 köper Hugo Isaksson fastigheten på exekutiv auktion för 1410 kr. Efter ett par år köper han ytterligare mark för 3.500 kr. 1935 köpte Ida till mark i Lövnäset och i början av andra världskriget förvärvade hon ännu fem hektar. Kriget satte för övrigt stor prägel på Avan, så och på Skräddars. Ovanför fastigheten fanns en liten äng (nu igenvuxen) där militären hade ett marketenteri. Manskapet tältade i skogen. Samma år som Hugo förolyckades, 1926, tecknade han en försäkring i Brandstodsbolaget. Mangården anges till 13x5,5 m med tre inredda rum på undervåningen och två oinredda på övervåningen. De anges "Nytt skick". Ladugården 4x 4,5m, tröskverksbyggnad 4,5x4,5 och vedhus 3x4,5 m, allt i "Gott skick".

☐ Hugo Isaksson grovarbetare född 1889 vigsel 1917

Hugo var född i Avan, Jahanshemmanet (Lundbergs) i Ostibyn.. Föräldrar var Isac Johan Isacson och och Fredrica Sundström. Hugo dog 1926 i en arbetsplatsolycka på Svartön i Luleå. Malmen lastades på båtarna med kärror. Landgången tippade och Hugo klämdes. Hans ena ben amputerades, men han avled.

☐ h. Ida Georgina Eufrosyna f. Andersson född 1888

Ida var dotter till Isac Aron Andersson och Emilia Lidström på Avan 1. Ida gifte sig 1917 med Hugo. Hon levde till 1967. Ida fick en pension efter Hugo, ett tillskott som blev viktigt för henne. Hon var utbildad herrsömmerska med gesällbrev och sydde åt stadsborna. Rent allmänt hade hon affärssinne.

Luther illa ute

Ida var som många andra i Avan separatist. Det innebar att man utövade en strängare religion än kyrkan och följde den äldre bibeln, katekesen och psalmboken. Naturligtvis hade Ida ett porträtt av Luther på väggen i sin kammare. Vid ett tillfälle skulle sönerna spränga bort en sten på tomten. De dämpade med bland annat en drög (låg kälke för att släpa undan sten), laddade utav helsike och tände på. Av drögen blev bara spjälkved kvar och en bit flög genom ett fönster och in i väggen där Luthers porträtt satt. Med Guds försyn, får man tro, klarade sig reformatorn med några hårsmåns bredd från att bli fullständigt massakrerad. När Ida vid något tillfälle var borta kunde sönerna ägna sig åt saker som inte ingick i mammans levnadsmönster, till exempel spela kort. Då vände man helt enkelt på reformatorns porträtt.

Ormskinn

Det kanske inte är så vanligt att man ser huggormar i Avan, men på Skräddarstomten brukar de finnas. Där är torrt och litet stenigt. Närhelst man lyckade slå ihjäl en orm flådde Ida den och använde skinnet som helande omslag vid sårskador.

Ur "Skrock och skrönor". Ormen har i folktron ansetts vara användbar vid tillverkning av olika medikamenter. I norra Sverige skulle man fånga skarormen som uppenbarade sig på skaren innan snön tinat bort för att användas till medicin.

☐ d. Ida Ingrid född 1917

Ingrid gifte sig med Ivar Fabricius (Forsberg) på Kläppen. Hon blev änka 2006 och avled 2012. Ingrid arbetade från tonåren på Alex Anderssons affär fram till giftermålet med Ivar.

☐ s. Per Hugo Ingvar född 1918

"Per Hugo Ingvar Isaksson har avlidit 64 år gammal. Han föddes i Stenudden, Lulavan på det hemman han sedan bodde hela sitt liv. Tidigt faderlös ägnade han sig från unga år åt skötsel av fädernegården och utförde också under några år nyodlingsarbeten åt Egnahemsnämnden på olika håll i Norr- och Västerbotten. Så småningom kom han till Luleå Varv och Verkstäder som metallarbetare. Sedan varvet lagts ned verkade han som reparatör på SCA. Under de sista åren har han varit byggmed hos ABV.

Skolhuset Umemoran

☐ Anna Sofia Johansson f. Sjölund snickareänka född 1852 Umeå
landsförsamling

”Umemoran”. Anna Sofia var mor till Axel Nordströms första fru, Anna Augusta. Denna var från Flurkmark i Västerbotten och de hade träffats när Axel gick en kurs i konsten att bygga trappor. Kursen hölls i Umeå. Paret fick två barn, Uno född 1901 och Birger född 1904. Hustrun dog i TBC 1906.

Umemoran följde med vid Axels återflytt till Avan. Hon torde ha dragit sig fram med diverse arbeten. Under en period bodde hon i skolhuset. Hon blev änka 1903 efter August Johansson från Flurkmark och hon dog 1923 i Avan.

Avan 8 Skärgården Aug. Markström

Fällan. Huset byggdes 1917-18 av August Markström, men han bodde där bara något år och huset, som bara hade ett par rum inredda, kom sedan att princip stå tomt i flera årtionden. Efter några sporadiska hyresgäster köpte arkitekterna Erling och Anneli Qvarnström fastigheten 1984 och rustade upp detta vackra hus. De bodde kvar till 2002 då Dan Jåma och Anna Björk blev nya ägare. Namnet ”Skärgården” emanerar ur husets färg.

2018 hittades en ”brevskatt” från 1920-1940 talen i ett ödehus i Karesouando. I ett av breven kan man läsa om en jägmästare från Mattisudden, som åkte genom Avan och då uppmärksammade Augusts hus som stod öde. Jägmästaren försökte få köpa huset, men utan framgång. På samma vis gick det senare med Markströmmarnas hus i Brännlandet. Många har önskat köpa det, men icke. Det har nu stått tomt i årtionden.

Breven var ställda till två olika adressater varav den ena var Agnes Nordberg från Alviksträsk. Hon är moster till Lisbeth Jakobsson i Bälinge. Lisbeth har bidragit med mycket arbete för denna skrift genom att ta fram ”födslar och dödselar” för i stort sett alla personer som omnämns och detta både ur 1920 års och 1945 års folkbokföringar.

☐ Nils August Markström maskinskötare född 1887

August byggde huset då han gifte sig med Emma Rutberg från Lillbacken. Hon dog på hösten 1918 i spanska sjukan och det barn hon födde dog också. ”Gud har tagit min hustru och mitt barn! Det finns ingen Gud”. August kom ur en troende familj (EFS), men blev ateist. August flyttade därefter tillbaka till sina tre syskon vid Inremarkströms i Brännlandet.

August, som var något av ett tekniskt självlärt geni, körde på somrarna loket vid Björns tegelbruk. Hening Johansson skriver i sin bok om tegelbruket att ”det fanns inte ett tekniskt problem vid bruket som inte August Markström kunde lösa”. ”Agge” byggde också vid Inemarkströms en snickeriverkstad där han tillverkade all utrustning själv.

August haltade på ena benet. Det sägs att vid slåttern, när man slog med lie och gick i rad efter varandra, kom någon av bröderna (det sägs Helmer) i sin arbetsiver för nära bakifrån och råkade skada August. Det kan ha varit

hälsenan som kapades. August avled 1955. - Som barn var jag mycket hos Inre-Markströms med Sigvard. Vi hade i hemlighet roligt åt Agge, för han brukade prata för sig själv. Numer ser jag mig själv i det avseendet som värdig arvtagare till Agge.

Avan 13 Arthur Lundberg

Fastigheten ligger 100 m in från Färjvägen, på höger sida precis där nedförsbacken mot färjstället tar vid. Artur hade 1902 köpt fastigheten av sin far Jonas August Lundberg, som 1897 köpt den av sin hustrus morbror Isak Isaksson. Denne hade tillfölje mindre skötsamt leverne (brännvin) inte kunnat hålla skutan på kurs. Mangårdsbyggnaden uppfördes 1914, ladugård och stall 1928. Fastigheten omfattade 2 skälland åker.

☐ August Artur Lundberg båtmaskinist född 1888 vigsel 1912
På lördagskvällarna sågs Arthur komma cyklande genom byn till Rubert Fabricius för en stunds avkoppling. Det låg litet i tiden med spökerier och det övernaturliga. Olav Nordström som var "bästis" med sonen Arte har berättat att de satt mer eller mindre skräckslagan under bordet när Artur berättade spökhistorier. Han var en baddare i den grenen. Om än inte en baddare så provade Artur vid ett tillfälle på backhoppning. Nordströmspojarna hade i mitten av 1930-talet byggt en brunk för backhoppning bakom lagårn ned mot älven. Artur provade på och gjorde ett elegant hopp – med pipan i munnen.
Isen håller

Ångfärjan Vega som gick mellan Avan och Norra sköttes i flera generationer av familjerna Sundström och Lundberg i Ostibyn. Huruvida Vega var ättling till Nordpolsbetvingaren Nordenskiölds Vega framgår inte, men besättningen förstod sig i varje fall på isars bärighet. Färjan gick som ett urverk från det isen sprack upp på våren och till maskinisten Artur på hösten studerat blankisen, stampat litet och förklarat "För fan nu håll e, he er bar å köör"! (nu förstår man var Stenmark fick allt ifrån). "He börjar bli lite svagt". Arte gick igenom isen med cykeln. Arthur såg vad som hände och kunde rädda cykeln. (Arte överlevde också). Arthur satte på hösten ut stickbuskar på isen för gående. Arthur och hustrun Edla bodde på övervåningen i Lundbergsgården. Där fanns en telefon som gick till färjstället i Avan och på Norra. Det gick att beställa extraturer på natten 24 – 02 och 04, men Arthur var tjänstvillig, han körde när folk än ville. Vid tjänstgöring sov han i färjans maskinrum. Arthur var "frisör" på fritiden. Han hade en liten brun väska med full uppsättning för att kunna utföra klippningar.

Artur avled 1977

☐ h. Edla Amanda f. Johansson född 1889 Nederkalix
Edla och Artur gifte sig 1912. Hon var en mycket intressant person. När Edla fyllde 100 år framhöll hon att hon alltid ätit grädde och smör, aldrig margarin. Ett framgångsrecept. Edla var duktig på att laga mat, hon lagade all mat själv

till sin 90-årsdag. Dansant, regelbunden motion. Diplom från gymnastiken, när hon var över 80 år. Alltid fina kläder och skor. Höglackat vid besök. "Rävbo" (rävboa) runt halsen. Speciell dräkt i Husmodersföreningen. Hjälpsam, skötte sin mor när hon blev åderförkalkad. Söndagen var vilodag. "Det är ingen välsignelse med arbete på en söndag". Söndagskläder var ett måste. Arthur dog ung, nära 90 år. Edla ville till Sundsgården, där hon hade bekanta, men hennes anförvanter tyckte att hon som klarade sig så bra skulle bo kvar hemma. Då ringde hon själv till Sundsgården, fick flytta in, träffade vänner och hjälpte som 95-åring till i köket.

☐ s. Martin

född 1913

Martin var en spjuver. När han hade köpt en ny radio, en sådan som var i form av en möbel, tyckte han att unghästen skulle få se och lyssna på radion. Han lyckades baxa hästen uppför farstutrappan och in i köket. Hästen var rädd och valsade runt i köket. Än värre blev det när Martin skruvade upp radion, som hade ett musikprogram. Edla hoppade upp på en bänk och skrek av rädsla. Olav Nordström, som var på besök, visste inte vart han skulle ta vägen när hästen skräckslagen klampade runt. Martin lyckades få ut hästen igen, men det var svårare än att få in den. Martin var långväxt och han tyckte om att åka skidor. Han gifte sig med Ester Olsson från Sandnäset (Ox-Axel). De bodde först i lundbergshuset på Änget, men flyttade sedan till Skurholmen och bodde ett tag i stationshuset på Norra. Martin arbetade som tågmästare vid Järnvägen. Sedan gick färden till Kiruna, där de blev kvar till Martin gick i pension. Därefter gick flytten till Lingonstigen i Luleå. Martin hade en sommarstugetomt på svärfars mark nära stranden på Sandnäsudden. Till att börja med bestod "stugan" i en järnvägsvagn (personvagn). Paret fick dottern Irene född 1938. Ester blev änka 1998 och avled 2008 i Luleå.

☐ s. Arne

född 1915

Arne gifte sig 1940 med Sanny Sandström från Bränslan i Avan.. De övertog familjens bondgård. Arne var intresserad av djur och hade gärna velat bli jägmästare. Han hade ett litet menageri med en tam kråka som hette Krax och som varje morgon utfodrades med gröt. Under en period hade han en tam ren, som han tolkade efter. På ägorna i Mårsbäcken hittade han en harunge som han tog hem och hade i lagårn i flera år. Den blev stor och välgödd. Han hade sumpbäver i burar i bäcken (sådana med två gula stora tänder). Det var pälsen, nutria, som var begärligt. Under kriget höll han kaniner som föda. Tillsammans med Jörs-Ejnar och Bengt Landfors hade Arne den första skördetröskan i byn. Först en som man kopplade efter traktorn, sedan en självgående. Man tröskade åt många i byn. Arne och Sanny var i slutet av kriget drabbade av TBC och låg på Sandträsk's sanatorium. Deras dotter Inger var då ett par, tre år gammal. Sannys yngre syster, Sigrid f. 1929, var under den tiden piga på gården och tog hand om barnet. In på 50-talet utökades familjen med ännu en dotter, Kristina, som nu residerar i hemgården.

Arne satt i sportklubbens styrelse efter omstarten i början av 40-talet och han var lagledare för Avans första ishockeylag efter kriget. Ishockeybanan som låg nära älven nere vid färjstället lutade och krävde mycket vatten, men Arne kom på att använda en gödselpump för att pumpa upp vatten från älven. Utöver alla sysslor på gården brukade han ibland hjälpa sin far att köra färjan, även om det inte var något han gillade precis. Arne och Sanny dog med sju veckors mellanrum 1987.

☐ d. Mirjam

född 1917

Mimmi dog 1 år och 10 månader gammal i difteri. Mamman, Edla, sörjde henne livet ut.

☐ s. Folke

född 1921

Folke och Arte fick 1926 eller 1927 följa mamma Edla till släktingar i Hällan, som låg en bit utanför Älvsbyn. Färden började med Erik Sundströms taxi till järnvägsstationen på Norra. Därefter tåget till Boden, där de skulle göra tågbyte till Älvsbyn. Det bar sig inte bättre än att Folke, som var en liten filosof, tappade bort Edla i vimlet på Bodens station. Han hade aldrig sett så många människor samtidigt förr. De lyckades dock återförenas innan avfärden till Älvsbyn. Därifrån taxi till Hällan för besök ett par dagar. Men det blev längre än så, en av pojkarna smittades av mässling, så de blev kvar en hel vecka. K-G Nordström gick i samma klass som Folke och umgicks mycket med honom. K-G har berättat att Folke var oerhört väl fysiskt begåvad. Han och Arte hade en standardrätt, havregryn, mjölk och socker, Ingen kokning. Snabbt tillredd och nog ganska nyttig. Folke var svetsare vid SJ-verkstaden i Notviken, där han påverkad av en arbetskamrat och blev religiös livet ut. Under en tid var han också maskinist på färjan.

Folke gifte sig 1944 med Elma Åkerlund född 1923 och de fick dottern Harriet 1945 samt söner Hardy 1951 och Roger 1955. Till att börja med hyrde de övervåningen hos Hälls. Vid folkbokföringen 1950 bodde familjen i en lägenhet som fanns i Avanskolan (gaveln mot Bodenhället). Elma, en fantastisk arbetsmänniska, var vaktmästare i skolan och städade den varje kväll. I skolan hade också distriktssköterskan Laina Johanna Matilainen en lägenhet. Paret byggde sedan ett hus i Bergviken, där Elma städade Bergviksskolan. Hon kom sedan att genom facket bli anställd för att beräkna städytor och städning för alla skolor i Luleå. Olav Nordström träffade henne när hon mätte upp ytorna i Luleå Högre Allmänna Läroverk. Elma dog 52 år gammal i kräfta.

☐ s. Artur

född 1923

Edla födde "Arte" för tidigt, hon hade lunginflammation och var svag. Man trodde inte att barnet skulle överleva. Murarmästare Rutberg från Lillbacken tillkallades för nöddop. Men barnet måste ju ha ett namn. "Kåll 'n Artur", sa pappan, som ju själv hette Artur. Men barnet överlede och blev en redig karl. Han kom att kallas Arte.

"Arte" (Artur d.y.) gifte sig med Sigröd Sandström från Bränlsan, Avan. Han var bror till Arne, som hade gift sig med Sigröds äldre syster Sanny. De byggde

eget hus på Lundbergs mark, "50-talsvillan" som står efter Jahansvägen på backkrönet. Paret fick tre barn, Alf, Siw och Monica. Arte arbetade som svetsare på SJ:s Notviksverkstad, Han var målvakt i Avans första ishockeylag. Att ett brödrapar gifter sig med ett systerpar var inte helt ovanligt vid den här tiden, då de flesta familjer hade många barn. Emellertid blev det skilsmässa i början av 60-talet. Arte var skicklig svetsare specialiserad på brobyggen och var långa perioder borta på jobb bland annat i Ångermanland. Han byggde sig också 1967 en egen stålbat, 10,5 m lång, döpt efter dottern Siw. Kristina Lundberg (nu Espling) och Artes yngsta dotter Monica var 1969 med på en resa med båten efter kuststäderna ned till Härnösand där Artes son Alf var i det militära (torde varit Kustartilleriet) Arte själv hade gjort värnplikten i Flottan, Karlskrona. Arte gjorde också 1981 en resa med båten till Göta kanal i sällskap med brodern Arne och dennes hustru Sanny. Hon blev dock så sjösjuk, så hon tog tåget hem. Båten såldes senare till Ragnar Sundberg och finns kvar i den släkten genom Ingemar Jansson. Båten är omdöpt efter Ingemars dotter Lena, men har inte blötlagts nu på ett par år.

"Det är tur att det finns reservdelar". Arte höll igång med motion, åkte skidor och cyklade, men han fick med åren stora problem med artros. Det blev många operationer, knän, höfter armbåge, axel och felställning i händerna. Han hade drabbats av reumatoid artrit. Det fanns på manssidan i båda föräldrarnas släkt. Arte avled under en höftoperation nästan 91 år gammal 2014.

Sjödrabbningar

Under ungdomsåren umgicks Arte mycket med Olav Nordström och Folke med K-G Nordström. De bildade en fyrkant med förbilder från Allers veckotidning, K-G var Sir Richard, Folke var Starke John, Olav var Topsy och Arte var Spinken. Det var vanligt att pojkar byggde flottor av löstimmer vid stränderna, något som strandrensarna förbannade. På de fyra pojkarnas flotta var Sir Richard kapten, Starke John stakade och de mindre pojkarna Topsy och Spinken var spanare. En oinbjuden besättningsman var Nordströms fruktade schäfer Don, han simmade ut till flotten, tog sig upp och skakade av pälsen varvid han blötte ned hela besättningen. Emellanåt flaggades för drabbning och en fiendeflotte kom uppifrån byn med Karl-Åke Fabricius som härförare och en besättning bestående av Ansgar och Ellen Forsberg samt Olle Fabricius.

Under vattenlinjen

K-G Nordström och Folke Lundberg födda 1921 har berättat om färjan: För oss barn var färjstället och färjan Vega spännande miljöer. Mest spännande var det att få gå ned i färjans maskinrum. Egentligen var det inte tillåtet, men maskinisten Artur Lundberg var snäll och lät oss komma ner, om vi lovade att inte vara i vägen när han skulle arbeta. Han öppnade en järnlucka på däck och så klättrade vi ned för en lejdare, en stege med nötta stålpinnar, kletiga av olja. Det var varmt, luften där nere var mättad av ånga och olja, en het sötaktig lukt som brände i luftrören. Artur öppnade eldsluckan och langade in några meterslängder bakaved. Han kollade manometern för ångtrycket. Så hördes en

skarp ringsignal från kapten i styrhytten och texten SAKTA FRAM blev synlig. Kolvarna pumpade fram och tillbaka, maskinen larmade, vi hörde det dova ljudet från propellern.

När maskinen gick full fart framåt hörde vi dunsar av timmer mot fartygsplåten. VI BEFANN OSS UNDER VATTENLINJEN! Vi närmad oss färjstället på andra sidan. Då kom signalen BACK och vi hörde hur färjan gnisslade mot pålarmen.

Avan 13 Axel Lundberg

☐ Axel Sigurd Ferdinand Lundberg grovarbet född 1893 vigsel 1914
Axel var född i Avan. Hans far var Jonas August Lundberg 1866-1945, som kom från Korsträsk i Älvsbyn. Hans mor var Johanna Albertina Sundström 1861-1934 från Avan 13. Familjen bodde vid folkräkningen 1920 tillsammans med brodern Arthur Lundbergs familj och också deras föräldrar Jonas och Johanna i färjvägsbacken i Avan. Pappa Jonas August köpte i början av 1920-talet av handlaren Lars Johan Sundqvist det mäktiga huset längst upp på Färjvägen i Norra Sunderbyn och Axel arrenderade detta från 1923. Med tiden tog Axel över ägandeskapet och när han senare kom på obestånd gick huset förlorat. Jonas var behjälplig att skaffa Axels med familj en ny fastighet ett par hus längre bort på vänstra sidan mot Bodenhållet. Bostadshuset kom senare att totalrenoveras av dottern Margits man. Det var ett jordbruk med en stor ladugård med ganska många kor och en häst som hette Svante. En traktor fanns också. Axel övergick med tiden allt mer till en ganska omfattande potatisodling. Under höstarna kom folk från byn till potatisupptagning. Sonen Bengt-Olov, som bodde hemma, fortsatte med verksamheten. Försöksgården i Sunderbyn var i stort behov av mark och tog sedan vid potatisodlingen genom arrende. Axel var liten till växten, spinkig och upplevdes mindre än sin hustru, som nog var av samma längd, runt 1.65. Det var en snäll, glad och trevlig man, kanske litet tystare än hustrun. Barnbarn uppfattade honom som de önskade att en farfar skall vara. Han var dock inte lika närvarande som Hilda då han hade alla utesysslor att sköta. Axel avled 1968.

☐ h. Hilda Amalia f. Forsberg född 1894 Piteå landsförsamling
Hilda kom från Brännträsk. Upplevdes av barnbarnen som en glad, rar och snäll människa. Hon vävde flitigt, det var dukar, mattor och tyger till husmodersföreningens dräkter, som sedan sonhustrun Maria sydde. Hilda och Axel hade alltid tid för sina barn och barnbarn. Vid jularna var det fullt hus och under sommarloven kunde en del barnbarn vara på gården närmast dagligen. Sondottern Margaretha var mycket med sin farmor när alla kor skulle mjölkas. Hilda brukade sitta på en liten pall och eftermjölka för hand då mjölkmaskinen gjort sitt. Hon hade en fin sångröst och sjöng ofta, även när hon satt bakom korumpan. Ofta gnolade hon på "Små nära ting". Hilda avled 1984.

Julafton

Huset fullständigt kokade av förväntningsfulla barnbarn. Farmor Hilda hade

lagat god, traditionell julmat. Bengt-Olov skulle plötsligt ut för att mjölka, men återkom i tomtedräkt. ”Finns det några snälla barn här?”.Jaaa! Tomtesäcken med julklappar öppnades... Helge spelade orgel, julsånger sjöngs.

☐ före äktensap. s. Helge Sigfrid Ferdinand född 1913

De bodde från Färjvägen räknat någon kilometer mot Bodenhållet. Området kallades Vallen. Helge byggde huset 1956.

Helge var ”jättegullig”, snäll och arbetsam, mån om familjen. Han var intresserad av bilar, hade amerikanare och höll mycket ihop med brodern Henning, som hade samma intressen. Pappa Axel hade en såg i mindre skala där sönerna hjälpte till. Särskilt Helge var väl insatt i verksamheten. Helge jobbade i skogen på vintern och i flottningen på sommaren. När Järnverket startade kom han att arbeta där i masugnen fram till pensionen. På sin fritid hade han lastbil, köpte in matjord och sålde.

Helge var gift med Majlis Andersson från Vitå (1921). Majlis var en ”gudomligt fin människa” och omtänksam. Paret hade sex barn och de hade nära kontakt med dessa och det stora antalet barnbarn. Helge avled 1996 och Majlis 1991.

Barnen: Kjell 1940 arbetade som administratör inom Polisen, Vita Duvan (fängelset). Gun 1943 äldreomsorgen, undersköterska och sedan assistent/arbetsledare. Flyttade 1964 till Sundsvall. Majvor 1946 Barnomsorg och förskola, till Umeå, Rolf 1950 egen traktor, arbetsledare och inspektör av bland annat vägar. Roland 1954 ”Globetrotter”, bor utanför Sollefteå. Ove 1956 arbetade på somrarna vid flottningen, så läge den fanns sedan vid NJA arbetslivet ut..

I likhet med Hennings familj brukade de handla hos Alex Andersson i Avan, men förmodligen också i affären på Norra. Dottern Gun kan påminna sig fyra ägare till affären. Först en privat ägare, P-O Svensson. På 1940-talet var han en gammal man, så han kan ha haft affären länge. Inredningen var också därefter. Efter P-O tog Kooperativa över, som sedan Doris Berg övertog i privat regi. Därefter byggde Beda och Erik Lundström en ny affärsbyggnad. Eftersom järnvägen kom 1888 torde det ha funnits diversehandel på Norra redan på 1800-talet. Det fanns också en kiosk vid järnvägsstationen, men den kanske lades ned när bussfabriken kom igång på 1930-talet.

Affären låg på vänster sida i början av vägen upp till järnvägsstationen. Den nya affär som Lundströms byggde låg ett par hundra meter längre bort efter Bodenvägen, mitt emot Vikströms bondgård (med silo). Posten, som sköttes av en kvinna, låg från Luleå sett ett par hundra meter före avtagsvägen till järnvägsstationen, på nedsidan av Bodenvägen. Telefonstationen låg i en mindre gård precis efter Vikströms. Den sköttes av Astrid Isaksson. Skolan låg några hundra meter mot Boden bortom Telefonstationen och byggnaden finns kvar än som privatbostad. Det fanns tre gårdar i området. Skolan låg på tvären med gavlarna mot älven och mot Bodenvägen. På övervåningen var skolbespisningen med mattanten Elvira. Lotten Eriksson hade på 1950-talet klasserna 1-5 i samma klassrum. Gun, född 1943, gick klass 6 och 7 i Södra

Sunderbyn. Hon åkte reguljärbussen dit och skoltaxi med Isaksson vid ratten hem. 300-400 m efter skolan låg Vallen, där Helge bodde, med fyra gårdar.

Asphyddan

Området där Alex och Henning bodde, hörnan mot Luleå av Färjvägen/Bodenvägen låg fyra gårdar. Där fanns också en mycket känd dansloge, Asphyddan, som brukades fram till 1966 och som ännu står kvar. Den drevs av Sunderbyns Sportklubb, men på slutet köpte Henning Lundberg logen. Det började dock bli litet stökigt och verksamheten lades ned. Övriga gårdar var Gunnar och Sigrid Holmberg och Rudolf och Onerva Ström. På vänstra sidan av Färjvägen låg Åströms, Edvin och Mia och därefter Axel och Hilda Lundberg.

Gun har berättat att i slutet av 50-talet, när hon var 15-16 år var hon i Asphyddan på sin första dans. Litet blyg och nervös. Kvinnorna stod på ena sidan och männen på den andra. Orkestern spelade upp till den första dansen, "Du svaret zigenare". Med raska steg gick Kort-Kurt från Avan fram och bjöd upp Gun. De blev det första paret ut på dansgolvet. Gun glömmer aldrig vare sig dansen eller melodin. Kurt var en trevlig kille, bror till åkaren Valle Wikström, som stack över havsnivån ungefär lika högt som Kurt.

s. Henning Hugo Axel

född 1915

Henning var en mycket snäll man, en solstråle, en man som trodde gott om alla människor. Han verkade inom bilbranschen hela sitt liv. Först som anställd på Bil och Traktor i Boden, sedan med egen bilverkstad i Heden (brann 1956) och därefter i Trångfors. 1958 startade han bilverkstad hemma i Norra Sunderbyn, en verksamhet som efterhand alltmer kom att handla om bilskrot, där han tog rätt på bildelar och sålde. Verkstan brann 1966, men byggdes upp igen.

Hans fru hette Maria (Mari) Persson, dotter till Nils och Alma Persson från Börjelslandet, han predikant inom EFS. Marie var snäll och duktig, inte minst med nål och tråd. Hon sydde kläder på beställning till folk i byn. Hon kom också att arbeta fram till pensionen på Försöksgården i Norra Sunderbyn, inte långt från järnvägsstationen. Det kan nämnas att familjen varje lördag handlade i Avan, hos Alex och Aina Anderssons diversehandel, men det fanns affär på Norra där man vid behov kunde komplettera. Paret hade döttrarna Gerd och Margaretha. Gerd född 1937 bor i Södra Bredåker och arbetade på kontor inom Bodens Kommun. Margaretha född 1949 bor på Porsön och har verkat inom förskoleverksamheten i 35 år. Henning avled 1996 och Maria 2005. De ligger i Hennings farfars och farmors grav.

Familjens fastighet på Norra var en avstyckning från det stora huset 14:14 då ägt av Adde Lundberg. Avstyckningen gjordes 1938 och kostnaden var 1000 kr.

Hyss

Bröderna Helge och Henning höll ihop hela livet. Det skilde bara 1 år och 3 månader i ålder och de kom att avlida med tre veckors mellanrum. Som vuxna hade de ett gemensamt intresse i bilar, som barn hade de många upptåg och hyss för sig. Vid ett tillfälle hade mamma Hilda sytt upp fina sjömanskostymer

till dem, för de skulle på kalas. Medan Hilda gjorde sig i ordning fick gossarna gå ut på gården med förmaning om att inte smutsa ned sig. Men de hittade andra roligheter att sysselsätta sig med. En tunna med tjära stod vid ladugården och den var intressant, så där kunde de leka och kliva ned i tunnan. När så mamma kom ut fick hon se två bruna pojkar nedkletade av tjära och vad Hilda sa vet väl ingen. Men inte var hon glad i varje fall. Så det blev att ta av sig de fina kostymerna, de gick nog aldrig mer att få rena, och sedan försöka skrubba själva pojkarna rena.

☐ d. Margit Linnea

född 1917

Margit blev 100 år. Likt sin kusin Greta åkte hon till farbror Adde, som hade porslinsaffär i Falkenberg. Greta för att ta realexamen, men Margit blev kvar till början av kriget, 1941-42. Vid återkosten till Luleå arbetade hon på Wulcans porslinsaffär innan hon blev "inventarium" på Länsstyrelsen fram till pensioneringen. Beträffande arbetet på Wulcans porslinsaffär (bytte senare namn till Klingvalls), så kan man gissa att hon i Falkenberg hade arbetat på farbror Addes porslinsaffär. Margit gifte sig med en militär från Bohuslän, Ansgar Karlberg. De fick två barn, båda gifte sig. Birgitta och Rune som gifte sig med Britt-Mari Karlberg.

☐ s. Erik Ragnar

född 1919

Ragnar var urmakare med egen affär, först i Sunderbyn, sedan i Boden. Han gick en del av sin skolgång i Avan, troligen sjätte klass. Som lundbergana plägar hade Ragnar lätt för matematik. Han var också duktig att spela orgel. Kyrkan hade hårt grepp om skolan och det var psalmer som gällde. Läraren i Avan, Östlingen, var dock så imponerad av Ragnar att denne fick spela profan musik till övriga elevers ohöljda glädje. Han spelade också vid skolavslutningen. Brorsdottern Gun berättar att fick gå sista klassen i Södra Sunderbyn och hon var litet stolt över att hennes farbror hade urmakeri där. Han var snäll, hade alltid litet godis i beredskap och kunde sticka till Gun någon enkrona.

Ragnar var lik sin pappa i kroppsbyggnad, han var gift med en kvinna som hette Sigrid. De skildes tidigt. Tillsammans hade de en son.

☐ s. Bengt-Olov

född 1929

Bengt-Olov kom att sköta sina åldriga föräldrar och övertog sedan gården. Parallellt med jordbruket arbetade han som väktare och övergick till heltid när han lade ned jordbruket. I sitt väktararbete på Domus i Boden fick han många vänner. Bengt-Olov var snäll och godhjärtad person som ville alla väl. Tillsammans med Siri Jönsson f.1933 hade han dottern Madeleine. Bengt-Olov och Siri var inte gifta och deras vägar skildes tidigt. Bengt-Olov avled 2012 i en olycka. Han ramlade när han steg ur bilen för att besöka sin dotter. Han fick en inre blödning i huvudet och avled efter några dagar på sjukhuset Siri avled bara något år efter och Madeleine ordnade så att de båda ligger i samma grav i Gammelstad som Axel och Hilda.

???

☐ Nils Johan Nilsson d.ä. grovarbetare född 1846
I nästa avsnitt om Spont finns en namne Nils Johans Nilsson d.y. född 1852. Det kan alltså inte vara far och son.

Avan 13 Spont Spont-Greta

☐ ”Spont” var ett soldattorp, eller mer exakt en backstuga. Det fanns tre ställen i Avan med namnet Spont. Det mest kända av dessa låg i Höhället, uppe där fotbollsplanen en tid fanns. Detta soldattorp var när folkräkningen gjordes 1920 inte bebott, men ägdes av Hugo och Ida Isaksson.

Elin Nordström f. Sundström har berättat om familjen Spont i Stenudden.

”Huset låg nedanför Sundströms Norrbottensgård på vänster sida av Bälinglevägen. Huset var en liten stuga med kök och kammare. Därtill fanns ekonomibyggnader. Där bodde änkan Britta Cajsa Johansdotter med sonen Nils Johan och dottern Greta Maria. Avskedade (pensionerade) soldaten Nils Petter Spnton dog 1879. Han var då 88 år. Britta Cajsa var hans andra hustru. Hon var född 1817 och blev nära 100 år. I denna lilla stuga var det blommor överallt, inne och ute, inte i fina krukor utan i plåtburkar och liknande, men de trivdes som i växthus”.

Anmärkningsvärt: Nils Peter Sponton 1791-1879 gifte sig med Britta Cajsa vid 60 års ålder, 1851. Han var då 60 år. Året efter fick han sonen Nils Johan, 1855 Greta och 1859 vid 68 års ålder sitt tredje barn, Emma.

Fastigheten förvärvades av Otto Ahlman från Boden och ägs nu av Inge Vikström från Bodentrakten.

☐ Nils Johan Nilsson d.y. träarbetare född 1852
”Nils Johan var träarbetare På gamla dar gjorde han laggkärl och smörkärnor m.m. Han kunde också rista in glas, vi barn var fulla av beundran när han skar diamanten genom glaset”.

☐ syster Greta Maria Nilsson född 1855

”SpontGreta var en märklig kvinna i många sammanhang. Greta var synsk, såg saker och ting som skulle ske. Ett par exempel. 1921 var hon till en granne och då visade hon på ett ställe, där det skulle hända något. Far i huset dog sedan på detta ställe. 1926 kom hon till min farbrors hem och sa:” Det händer här något, jag har sett en kista med militärfilt på gården. Den 8 mars blev yngsta sonen vådaskjuten. Hon berättade också om den tid hon hade ett par kor. Om Råa, som alltid var verksam om natten. När kon skulle kalva ställdes en stäva på pallen och en kvast intill. På morgonen var kalven i kätten och mjölken i stävan”. Liksom många andra kvinnor i Avan hade Greta varit utsatt för Bergtjellinga, Bergkärringen. Det var alltid samma tema. Någon kvinna hade sluntit med yxan och träffat en tuva och/eller hållt ut hett vatten på marken. På kvällen uppenbarade sig Bergkärringen med två döda barn i sin famn, ett med kluvet huvud och ett sönderbränt. Hon anklagade den aktuella kvinnan för att ha förorsakat deras död. – Ja, människorna för 100 år sedan upplevde spökerier

och onaturliga händelser av olika slag.

Men Gud vilka amatörer dom ändå var. Vi som lever ett sekel senare har verkligen visat vår överlägsenhet i det avseendet. TV-tablåerna vimlar av inslag om hemsökta hus, spöken och dödingar som går igen, trollkarlar, vampyrer och elaka clowner. Ett ovanligt ljusfenomen på himlen misstänks vara ett Ufo som färdats hundratals eller tusentals ljusår genom galaxerna. Utomjordingar finns på Tellus och amerikanerna har fångat några som hålls instängda i ett fort i Nevadaöknen. Ja, så har vi ju också Storsjöodjuret i Jämtland, inte att förglömma. Och synsk – det är väl varenda politiker.

☐ hennes utom äkt s. Johan Fridolf sinnesslö 1895

”Fattig, sedd över axeln, ständigt retad av sina skolkamrater. Man glömmer aldrig tårarna, när barnavårdsmanen hämtade honom till Kommunalhemmet i Rutvik där han fick fortsätta skolan. Efter skolgång fick Fridolf komma hem till Stenudden, där han blev allas postbud, ”man kunde ställa klockan efter honom”. När han blev inkallad till militärtjänstgöring kom han på handräckning och tack vare sin ärlighet och plikttrogenhet fick han vara kvar ytterligare något år.

Efter det att Greta och morbrodern Nils Johan inte orkade längre fördes de till Rutviks kommunalhem. Fridolf följde med de gamla och var där tills de gick bort. När Greta dog var Fridolf ensam efter kistan, Ingen hade meddelats om dödsfallet. Hedervärt var att kyrkoherde Lindgren och kantor Sundström (från Avan) gick med den ensamme till kyrkogården.

Fridolf levde sina sista 20 år på Holmens vårdhem i Öjebyn. Vid hans jordfästning i november 1969 följde honom 23 avabor. Min bror Elix Sundström sade ”Skall vi kalla någon för en gentleman, nog är det Fridolf”. Det var sol över hans sista färd”.

Ja, det var en initierad och medkännande berättelse av grannen Elin.

Ner Flämna bränn

Det uppstod vid tillfälle en brand i ett uthus på gården och Greta var alldeles förtvivlad. Fridolf ville trösta: ”Ånt jer heken nänting jämfört med ner Flämna bränn” (Attentatet mot Norsskensflamman). Fridolf hade en hund (Banjo?) som han var mycket stolt över. När någon frågade om rasen svarade han: Moura jer hålv silverrev och färn jer fra stän”.

Fridolf talade givetvis Nederluleåmål, men också (vårdad) svenska. Kanske något han hade med sig från det militära.

Rodd färjkarln

Stugan låg vid färjstället ungefär vid den övre delen av uppläggningsplatsen för båtar. Den revs strax efter att hustrun Fredrika dött 1947.

☐ Oskar Valfrid Nilsson färjkarl 1865 Överkalix, vigsel 1897

”Ska de va patn eller pirja?” skrek han tillbaka när någon ropade efter honom på norra sidan av älven. Båten för folk eller färjan för fä och vagn. Han rodde

på anmodan. I 20 år verkade Oskar fram till 1912 då den propellerdrivna Vega tog vid. Beslutet om motordriven färja togs redan 1907, men det dröjde fem år innan de juridiska turerna var överstökade. 1907 hade Oskar, som var analfabet, dikterat ett brev undertecknat med hans bomärke och bevittnat, där han föreslår ett bättre kommunikationsmedel än roddfärja. Trafiken hade ökat ”till i medeltal minst 18 hestar per dag, de flesta med lass, och dessutom 15 gångare eller personer utan lass och fordon”. Väntetiderna kunde bli långa och vid hårt väder blev turerna inställda. Vega var råoljedriven, men 1914 byggde den tekniskt begåvade Jahan-Axel om färjan till ångdrift. Första världskriget gjorde att olja till bristvara medan det var gott om skog i Avan. När bilarna började komma flyttade han också styrhytten från mitten till ena sidan. 1952 blev det övergång till linfärja, den första –färjan utan namn- tog sex bilar. 1987 kom en större färja som tog 10 bilar och som döptes till Ava Gardner. In på 2000-talet blev det åter en uppgradering. Theresia tar 14 bilar. Vegas första skeppare var Karl Rutberg med Holmén som maskinist och Oskar Nilsson som däckskarl. Sedan blev Jahan-Axel Sundström skeppare med Artur Lundberg som maskinist. Befattningar som med tiden fortsatte inom de två släkterna så länge Vega var i drift. Jahan-Axel hade gjort arbetsbesparande ändringar så att en däckskarl inte längre krävdes,

Oskar var puckelryggig, kanske en yrkesskada efter alla roddturer över älven, han var svarthårig och hade hakskägg. Han tillverkade sköljor, stora flätade korgar, som han sålde. Oskar gick gärna upp till Axel Nordströms för att spela kortspelet Mariage (giftermål). Det gick ut på att ”gifta” drottning och kung i samma färg. Oskar övergav aldrig helt sitt Överkalixmål. Han blev änklingsman gifte 1897 om sig med Fredrika Carlsdotter från Alviksträsk. Oskar avled 1944. Kloka i trakten (Ur Skrock och skrönor av Beatrice Norberg)

”Under 1930-talet hände det att folk vände sig till färjkarlen i Avan om de behövde hjälp. Han skall ha åtnjutit stor aktning i angränsande byar att uppåtdaga tjuvar genom att ha skådat i en brännvinsflaska”.

□ h. Fredrika f. Karlsson

född 1864

Det började illa med fängelse för barnamord, men slutade bra med ett, som det tycks, lyckligt äktenskap med färjkarln, Oskar Nilsson. Fredrika föddes i Alviksträsk, hennes mamma bodde inhyses och hade sju ”oäkta” barn. Mamman dog när Fredrika var två år och hon kom att växa upp hos en hemmansägare i Alviksträsk. Vid 20 års ålder blev Fredrika piga hos en annan bonde i byn. 1888 blev hon med barn med bonden, som försökte tvinga henne att ta livet av barnet. Det sägs att hon inte förmådde göra detta och att bonden i stället stod för det hemska dådet. Det blev ändå Fredrika som dömdes. Hon fick fyra år på kvinnofängelset på Norrmalm i Stockholm. Egentligen var straffet inte särskilt hårt, tidigare hade man utdömt dödsstraff för samma brott.

Efter avtjänat straff 1892 återvände hon till Alviksträsk (det var modigt gjort) och fem år senare gifte hon sig med färjkarln. De skötte på äldre dagar städning och eldning i skolan som då var inrymd i Föreningshuset. De brukade ha sin

vita hund Dolly med sig. Elever har berättat, att när de kom till skolan tidigt på morgonen sprakade björkvedsbrasan i kaminen och då kunde Oskar och Fredrika, hon med glittrande bruna ögon, sitta på vedlåren tätt intill varandra, som nyförälskade.

☐ makens i första äkt. s. Gustav Birger Gotthard född 1893

Han dog 1955 i Luleå.

☐ s. Johan Fredrik Bernhard f.d. dräng född 1901

Oskar och Fredrika fick tillsammans sex barn, två tvillingpar, varav bara ett barn överlevde. Av de tre som nådde vuxen ålder dog en flicka 22 år gammal. De två överlevade barnen, en pojke och en flicka, flyttade till Chikago. Anna Lovisa Fredrica född 1898 flyttade till "Norra Amerika" 1922 och Oscar Fredrik Bernhard född 1901 flyttade efter 1924. Oskar och Fredrika var mycket stolta över dessa två. "Nu ha han Bernhard blivi president" (förmodligen ordförande i någon förening) och flickan "var enda bagersk i Chicago". Det kan ligga en viss sanning i det, för vid den här tiden var det mycket vanligt att just svenskar verkade som bagare i Chicago och dottern kan ha varit en av kanske få kvinnor i branschen.

Paulina Mårsstugan

Där nu skolan ligger låg stamhemmanet för Mårs. Namnet kommer troligen från bonden Måns Jönsson i mitten av 1600-talet. En av ägarna genom tiderna var bruksherren vid Selet, friherre Samuel Gustav Hermelin. Vid Laga skiftet på 1860-talet hade en stor familj vuxit upp på Mårshemmanet. Erik Ersson från Mårdsel och hans hustru Anna Greta Persdotter fick sex barn. Yngsta dottern Paulina och hennes man bodde i Lövnäset. Maken. PG. Nilsson (bror till Nits-Olle) drunknade 1891 och änkan tvingades lämna sin hemmansdel för skuld. Hon fick sedan bo i en stuga som Johan Erik Rutberg satte upp 1892. Han var gift med Paulinas äldsta syster Margareta Johanna, född 1836. Paret hade bondgård på Lillbacken.

Det lilla huset vid älven byggdes på byamark intill en av byns tvättbryggor. Det närmare innehållet i byamännens lämnade tillstånd för bygget är okänt då protokollet fanns i byakistan som brann 1913. Efter Paulinas död 1936 ärvdes stugan av hennes dotter Maria (Mia) Nilsson, som nyttjade stugan 14 dagar varje sommar. 1944 ansökte Mia om att få köpa mark till stugan. Denna begäran avslogs av byamännen, men man kom överens om att hon skulle få bruka mark till stugan under sin livstid. Hon avled 1946. Därefter stod stugan tom utom två månader 1948, då den användes som sommarbostad av lokföraren S.G. Sinclair i Luleå.

1949 ansökte Paulinas son Fritz Nilsson hos Landskansliet om att man skulle pröva hans rätt att lösa in tomtmarken på runt 1000 kvm. Han skulle bo där och söka arbete i Luleå. I en skrivelse till förrättningsmännen motsätter sig byamännen detta av flera skäl. Ett är den uppgörelse man överenskommit med Mia Nilsson om, att hon skulle få nyttja mark till stugan under sin livstid, ett

annat är att brodern Fritz Nilsson 1949 ålagts att flytta stugan. Ett tredje att Fritz aldrig bott i stugan och nu var bosatt i Långträsk. Han skulle knappast flytta till Avan utan sälja stugan.

Men Landskansliet ger Fritz rätt. Han får tillgång till marken. Ett skäl är att man inte vet vad som stod i den ursprungliga uppgörelsen. Något nytt kontrakt har inte upprättats. Det faktum att Fritz bor på annan ort har ingen betydelse. Stugan är i sådant skick att två personer väl kan bo där.

Byamännens misstankar besannades

Fritz kom aldrig att bo i stugan, som han sålde till Rolf Åkerlund från Västmark. De var en stor syskonskara. En av bröderna var "Klover-Kalle", han som körde bussen mellan Klöverträsk och Luleå via Avan. LarsPersa-Unos (Uno Andersson) fru Nanna var en syster till Rolf och hustrun till lokförare Sinclair som sommaren 1948 hyrde stugan var också en syster till Rolf.

Rolf hade en hushållerska som hette Ida och var från Kalix. De blev ett par, om ej gifta, och hon skötte Rolf ända tills han avled. Efter det bodde hon kvar i stugan till sin egen död i slutet på 1970-talet. Rolf arbetade på järnverket och var duktig på att laga klockor. Ingemar Bokvist berättar att både Rolf och Ida var mycket snälla. Ett litet kök låg till höger innanför dörren och där på en hylla stod karamellburken! Det räckte att snegla på den för att bli bjuden. Rolf tyckte om att spela på tipset och bokvistspojnkarna bistod med kunskap om hur man uttalade de engelska lagens namn. Ida var rund och god (stor och tjock).

Stugan stod sedan tom några år till 1982 då Sven-Olov och Margit Lundberg köpte stället i förstone som sommarställe, men sedan från 1988 som permanentbostad. Utöver tomträten ingår vattenrätt. Säljare var två bröder till Ida. Hon hade stått som ägare efter Rolfs bortgång.

□ Paulina Nilsson f. Eriksdotter hemmansäg.änka född 1847

Förutom sin syster Margareta Johanna som var gift Rutberg i Lilbacken hade Paulina ytterligare en syster i Avan, Lisa Cajsa som var gift med "Loma", Nils Johan Eriksson. "Mårsmora" Paulina fick två barn, Oskar 1879-1959 och Mari 1885-1946.. Oskar hade i ett första gifte med Johanna Amalia Jonsson 1878-1914 två barn födda i Koskullskulle, Fritz 1907 och död 1982 i Öjebyn. och Roland född 1912 och död 1982 i Åmål. Ett andra gifte i Avan med Elin (Ellen) Kristina Johansson (änka efter Lars August Holmström) varade inte så lång tid. Oskar och pojkarne bodde därefter hos Paulina i Mårsstugan. Paulina blev 89 år, levde till 1936. Oskar bodde sedan ensam. Hjalmar Nordström såg vid ett tillfälle att det inte stod rätt till i stugan och fann Oskar sjuk. Oskars yngste pojke Roland beskrivs som en svärmorsdröm, han såg bra ut och var trevlig. Dock flyttade han ganska tidigt söderut, förmodligen till sorg för många avaflickor. Den äldre sonen Fritz var jämnårig och kamrat med Alvar Forsberg. Fritz flyttade till Piteå-Långträsk.

☐ fosterson Elis Nyström född 1906 Överluleå
Elis kom från Unbyn. Hans far var Erik Axel Nyström i "Gamla Staden". Elis gifte sig 1928 och avled 1978 i Luleå. Han verkade som typograf på Norrbottens Kuriren.

Avan Karl Rutberg

Familjen bodde i den andra färjstugan som låg tvärs över Färjvägen där ishockeybanan senare kom att finnas..

☐ Karl Rutberg motorfärjeförare född 1859 Umeå, vigsel 1916
Karl var den förste skepparen på färjan Vega som ersatte roddfärjan 1912. En man vid namn Holmén var maskinist och roddfärjkarlen Oskar Nilsson var däckskar. Karl avled 1936 på Rutviks kommunalhem.

☐ h. Johanna Kristina f. Bergström född 1875 Piteå
landsförsamling

Karls andra hustru. Död 1932.

☐ d. Elsa Kristina född 1916 Piteå landsförsamling
God vän med Ida Nordström (gift Evert Nordström).

☐ makens i 1:a äkt s. Sven Axel Eugen f.d.korpral född 1897 Piteå stad
Till Partille i Göteborg 1922 där han avled 1953.

☐ (står antecknad vid Rutbergs familj) Edla Pettersson. tvilling med Hilda Häll och syster till Algot Pettersson född 1876 i Avan, gift Andersson 1937, död 1948 i Porjus. Föräldrar Lars Fredrik Pettersson och Greta Johanna Sundström.

Avan 1 Adolf Sandström

Sandnässlingen, andra uppfarten. Fastigheten ägs nu av Johan Jansson, Familjen kom från Altvattnet till Avan 1918 och flyttade efter konkurs 1931 vidare till Luleå. Det var Helmer Åström som 1918 sålde stället till Adolf Sandström. Släkten hade i ett tidigare skede varit bosatt i Avan, intill LarsJakubs, men då med efternamnet Andersson, Nils och Hans.

☐ Gustav Adolf Sandström jordbrukare född 1885 Älvsbyn, vigsel 1906
Avled 1963. Föräldrar: August Sandström född 1854 i Älvsbyn, död 1941 i Avan. Karin Lovisa Sandström född 1855 i Älvsbyn, död 1922.

☐ h. Anna Lovisa f. Lundman född 1875 Älvsbyn
Från Storfinnträsk. Avliden 1952.

☐ s. Karl Elof Sällfrid född 1907 Älvsbyn
Död 1941 i Notviken, Luleå.

☐ d. Elna Ingeborg född 1909 Älvsbyn
Änka Eriksson 1991. Död 1994 i Älvsbyn.

☐ s. John Valdemar född 1913 Älvsbyn
Änkeman i januari 1994. Avled i augusti 1994 i Eskilstuna. Affärsman.

☐ d. Selma Linnea född 1916 Älvsbyn
Vigd Eriksson 1939. Död 1944 i Bollnäs.

- ☐ August Sandström födorådstagare född 1854 Älvsbyn, vigsel 1875
Far till Gustav Adolf. Från Altvattnet. Änkeman 1922, Död 1941 i Avan.
- ☐ h. Maria Lovisa Sandström födorådstagare född 1855 Älvsbyn
Född i Bredträsk. Död i magkräfta 1922 i Avan.
- ☐ Hilma Amanda Johansson tjänarinna född 1900 Älvsbyn
Avflyttad till Råneå 1921.

Avan 3 Elof Sandström

Bränslan. Ett litet hus som nu är rivet. Det låg nedanför Lars-Erik Westerberg. Huset var dåligt byggt, dragigt och inte bra för hälsan. De sista som bodde där var Bengt och Märta (se nedan).

☐ Elof Teodor Sandström livförsäkringsagent född 1884 Älvsbyn, vigsel 1908
"Har du lite kött i grytan Karl-August?". Elof och Karl-August var bröder och grannar, men inte alltid såta vänner. Elof var förtretad när Karl-August hade skjutit hans katt. Elof avled 1943.

Elof var socialt och politiskt engagerad. Tillsammans med Hildur Sundström i Hultet lyckades ha få den rikskända agitatorn för socialdemokratiska partiet och ivraren för folkbildning och nykterhet, Kata Dahlström, att hålla föredrag i Avan. Då byn var högerstyrd blev det inget tillträde till Föreningshuset, men Axel och Justina Nordström upplät salen sitt hus. Det kom mycket folk, hela salen och farstun fylldes med åhörare.

Evert Nordström (född 1908) berättar att han strax efter första världskriget plockade mossa och kottar (från tall) i skogen. Elof var uppköpare och sålde sedan dessa vidare till Tyskland. (Anm. Ida, som Evert sedan kom att gifta sig med plockade efter andra världskriget mossa, vitmossa, som såldes till Tyskland).

Kottar och vitmossa

När man nyplanterar skog använder man frön från träd som vuxit längre norrut. Sydsvenskar använder frön från Norrland och vi här använder frön långt norrifrån. En gissning är att man någonstans på vägen vrängde fröna ut kottarna och att dessa frön användes i Tyskland för att återställa skogar. Henry Willman, född i Tornedalen under andra världskriget, bekräftar att man plockade kottar för att tillvarata fröna. Han plockade också kottar, men rodde sedan över älven och sålde dem i Finland.

Det har genom tiderna plockats oerhört mycket vitmossa, till exempel på Kallaxheden ovanför Bergnäset. Där kom det, kanske in på 1960-talet, bli förbjudet att plocka. Vitmossan har antiseptiska egenskaper. Under första världskriget – och kanske under andra också – användes vitmossa som förband, den är mer absorberande än bomull, man behöver inte byta så ofta. Billigare och bättre än bomull. Kanske vitmossan Evert och Ida plockade användes just inom sjukvården.

- ☐ h. Augusta f. Olofsdotter född 1875 Örträsk, Västerbotten
Avled 1955 i Avan.

☐ d. Elvira Agnes Viola idiot född 1909 Gellivare
Till Råneå.

☐ s. Sven Elof Fabian född 1910 Malmberget
Vigd 1942 med Gunhild Gotthold född 1918 i Bälinge. De bodde först i Svens födelsehem i Bränslan, Avan och sedan i Bälinge hos Ronnebo. 1949 förvärvade de Bälinge 3:25. Fastigheten ligger bara en bit in i Bälinge, sett från Avan. På vänster sida ligger en liten bondgård som på lagårdslängan har en stor skylt "Gulf". Bostadsbyggnaden kommer 1927 från Gubbudden i Alviksträsk och är 1937-38 tillbyggt. Det kan man se på att fönstren är olika. Samtidigt byggdes ladugården, delvis av tegel. Stället kallades "Bertil Larssons" från den tidigare ägaren (som också stod för byggnadsarbetena 1937-38).

Sven körde lastbil åt Titus Wallin från Avan och familjen drev också ett småbruk. Han arbetade också åt kommunen, där han körde lastbil. Vid ett tillfälle åkte Sven iväg på morgonen med lastbilen för någon uppgift, men han kom inte tillbaka förrän klockan fem. Arbetskamraterna visste inte var han hade varit och Sven förklarade: "Det stod ett par i Mjölkudden och liftade, de skulle till Haparanda, så jag skjutsade dem dit". Sven var litet krökt i ryggen, kanske av all lastning och lossning på lastbilen. Under depressionen hade kommunerna i Norrbotten inte råd att betala ut understöd till fattiga arbetare. De skickades söderut, bland dem arbetare från Avan. Sven skickades till Bohuslän, där han fick hugga gatsten för 5 kr om dagen. Gatstenen skulle till Nazi-Tyskland.

Gunhild var Jehovas Vittne. Hon och Sven hade tre barn. Sven-Olof född 1942, Gun-Iris född 1945 och Roger född 1958, de två senare i Bälinge. Sven-Olof kunde man in på 2000-talet se cyklande långa sträckor. Han tittade alltid rakt ned i marken. Sven dog 1980, Gunhild 2010, båda i Bälinge.

☐ s. Göte Anettin Eugen född 1914
Göte arbetade ett tiotal år i oljehamnen innan han på grund av nedsatt hälsa var tvungen att dra sig tillbaka. Under 15 år drev han kioskrörelse på Örnäset. Denna och familjen blev hans stora intresse. Hans stora hobby var fiske och schack, där han var medlem i Svartöstadens schackklubb. Till sin läggning var han en glad och trevlig medmänniska. Göte blev 59 år. Han dog 1974 i Luleå..

☐ s. Bengt Albin Ferdinand född 1917
Vigd 1940 med Märta Angelica Brännvall född 1917 i Nedertorneå. De fick en dotter, Märta Gunnel född 1940. Paret skildes 1974. Bengt dog 1994 i Järfälla, Margaretavägen 17 och Märta 2010, Storstigen 28 i Luleå. Bengt och Märta var de sista som bodde i föräldrahemmet innan det revs. Familjen flyttade från Avan omkring 1950.

☐ d. Sigrid Göta Magdalena född 1919

☐ Johan Mikael Sandström f.d. smed född 1841 Burträsk, Västerbotten
Mikael Sandström född 1841 kom till Avan från Burträsk i Västerbotten. Hans pappa Natanael var fjärdingsman där. Mikael gifte sig 1883 med Maja Lena, född Sundqvist 1844. Sönerna Elof och Karl-August kom att bo grannar i Bränslan. Mikael var klensmed vilket innebär att han kunde tillverka husgeråd

och han var efterfrågad i byn för arbete. Inte för inte kallades han "Kaffekvarns-Sandström" då han tillverkat kaffekvarnar till snart sagt varje hushåll i byn. Han hade ingen egen smedja, utan höll till i den som fanns isi Nykall (nu Per Stenelund). Den smedja som låg på andra sidan av Seletvägen nära Mikael's bostad i Bränslan var inte hans, utan smeden Stenströms. Denne hade varit knuten till verksamheten i Selet och flyttade sedan med familjen till Malmfälten.

☐ h. Maria Helena f. Sundqvist född 1844 vigsel 1883
"Maja Lena" var dotter till Nils Sundqvist från "Skräddars" i Höhället (Isakssons) och hon fick innan giftet med Mikael en dotter, Emma Maria född 1874. Emma gifte sig med Karl Ludvig Ahlquist och blev Mauritz Ahlquists mamma. Karl Ludvig var född 1862 i Västmanland och kom till Avan från Arboga för arbete vid Selets bruk.

Avan 3 Karl August Sandström

Bränslan. Bostaden bestod av ett litet hus som nu är utbyggt av och bebos av familjen Vestola. Av det gamla huset återstår endast en vägg, möjligen ett krav för att det skulle klassas som ombyggnad och inte nybyggnad. Det ligger i hörnan Seletvägen och Alviksträskvägen. Mikael Sandström född 1841 kom till Avan från Burträsk i Västerbotten. Hans pappa Natanael var fjärdingsman där. Mikael gifte sig 1883 med Maja Lena, född Sundqvist 1844. Hon var dotter till Nils Sundqvist från "Skräddars" i Höhället (Isakssons). Sönerna Elof och Karl-August kom att bo grannar i Bränslan. Mikael var klensmed vilket innebär att han kunde tillverka husgeråd och han var efterfrågad i byn för arbete. Inte för inte kallades han "Kaffekvarns-Sandström" då han tillverkat kaffekvarnar till snart sagt varje hushåll i byn. Han hade ingen egen smedja, utan höll till i den som fanns isi Nykall (nu Per Stenelund). Den smedja som låg på andra sidan av Seletvägen nära Mikael's bostad i Bränslan var inte hans, utan smeden Stenströms. Denne hade varit knuten till verksamheten i Selet och flyttade sedan med familjen till Malmfälten.

☐ Karl August Sandström grovarbetare född 1886 vigsel 1912
Ett genomgående drag i familjen var att alla barnen hade ett tilltalsnamn som började på S. Ett brev som kom till S. Sandström i Lulavan hade följaktligen ett stort antal möjliga mottagare. Ett annat genomgående drag som ärvdes ned genom generationerna var musikalitet. Det yppersta beviset på detta var en sonson till Karl-August som blev soloflöjtist och kom att uppträda "världen över", Yngve Sandström. Karl-Augusts och Bedas barn var musikaliska, hade bra sångröst och var dansanta.

Karl-August själv hade absolut gehör och var en mycket skicklig dragspelare. Han var medveten om detta, visste sitt värde, och fick ofta krusas när han anlätades till någon "spontandans" i Avan. Någon fick cykla upp till Bränslan för att hämta honom och när han väl infunnit sig hade han en liten ceremoni, dragspelet skulle värmas över kaminen. Men folk väntade så gärna, de visste

vad som skulle komma och under väntetiden kunde till exempel "Lina-Johan", grannen i Bränslan, agera förspelare med sitt munspel. Efter dansen samlade man in pengar till spelmannen innan man skildes åt.

Karl-August avled den 3 juni 1931, nära sju månader innan hans yngsta son Sigurd föddes, 28 december.

□ h. Beda Kristina född Sandström (släkten Boman) 1892 Altersbruk, Älvsbyn
En gladlynt och mycket duktig hustru och mor som utförde ett enastående livsverk. Hon var lugn, harmonisk, ödmjuk och arbetsam. Alla hennes barn kom också att bli arbetsamma. Hon fick tio barn på 18 år, två pojkar dog vid späda ålder och en vid en olycka som 17-åring. Beda kom med tiden att begåvas med 27 barnbarn. Även Beda var musikalisk, hon spelade gitarr och cittra. Det berättas att hon och grannen Emmy Andersson brukade sitta på farstubron sommarsöndagar och spela gitarr och sjunga skillingtryck och psalmer ur Sions toner.

Beda var bara 38 år när hon blev änka med sju barn där den yngsta, Sigurd, inte var född. Sonen Stig frågade henne på äldre dar varför hon inte gifte om sig. "Nej, jag ville klara mig själv, jag skulle ta hand om mina barn". Denna till växten lilla kvinna gick dagsverken i gårdarna, skurade, tvättade, tog upp potatis, utförde lagårdsarbete och inte minst bakade hon bröd. Stig kan inte minnas att han gick till sängs hungrig en enda kväll, "men nog tror jag mamma gjorde det". 1976 vid 84 års ålder satt Beda hemma vid köksbordet och drack kaffe, lutade sig tillbaka mot ryggstödet och dog. Efter väl förrättat värv måste man säga.

□ s. Karl Sanfrid född 1913

Sanfrid ville köpa sig ett dragspel på avbetalning hos Hagströms i Älvdalen, men Beda var mycket tveksam till köpet, "vi har ju knappt pengar till mat". Karl-August som låg på soffan och hörde på diskussionen hostade till och sa: "Köp nå nyttigt, köp ett dragspel". Och så blev det.

Så hände sig en vår i början av 30-talet att en våg av pingströrelsens väckelse svepte in över Avan. Ett par vackra och skönsjungande predikanter tilldrog sig ungdomarnas intresse. Många blev frälsta. De nyfikna, de ännu inte frälsta, stod på gården, lyssnade på sången och musiken och väntade på att nyfrälsta skulle komma ut. En av dem var Sanfrid. När han stod där på den höga farstubron, allvarlig och nyfrälst hördes han syster Sanny ropa: "Men Sanfri, draspele, draspele". Hur skulle han nu kunna klara avbetalningarna om han inte fick spela på danser. Dragspelet kallades i frikyrkokretsar för "djävulens instrument". Man kan väl anta att övertygelsen falnade och avbetalningarna kunde skötas för Sanfrid kom att bli en skicklig dragspelare. Bland annat spelade han mycket med de vida kända bröderna Halvard och Helge Blomkvist.

Sanfrid tog värvning vid A8 i Boden. Han var gift med Ester Johansson (1913-1975). De hade tre barn, Yngve, Ann-Mari och Gerd. Paret skilde sig och Ester bodde sedan med barnen i en stuga efter Färjvägen, den stuga som tidigare fanns längst ned på höger sida, nedanför "KarlAndersa" och mitt emot

Färjkarlns. Huset var mycket litet och efter det att Ester flyttat därifrån använde Sportklubbens ishockeyspelare det för omklädning. Ester hade under en tid varit piga hos Ida Isaksson isi "Skräddars".

I ett andra gifte med Kerstin (1917-2009) bördig från Skellefteå hade Sanfrid också tre barn, Gun, Kent och Ulla-Britt. De bodde i många år i Jokkmokk där han jobbade vid Telegrafan. Sandfrid var döpt till Karl Sandfrid och Kerstin kallade honom alltid för Kalle, medan övriga i släkten sade Sanfrid. På äldre dar flyttade paret till Ursviken i Skellefteå, där Sanfrid avled 1984. Sonen Yngve blev soloflöjtist och turnerade "världen runt". Mer om honom på annan plats.

☐ s. Nils Sixten Tyko

född 1915

Sixten vådasköt sig till döds vid jakt. Vintern 1932 var en riktig flenvinter. Trots att det var veckan före jul fanns ingen snö. Två tonåringar, Sixten och Bertil Andersson från granngården Lina, förberedde sig för att gå ut på jakt. Beda avrådde dem, det var isigt och halkigt, men de gav sig iväg. De hade för vana att gå åt var sitt håll för att sedan möts vid en samlingsplats, en stor sten. Den som kom först till stenen skulle vissla efter den andre. Vad som sedan hände är oklart. Bertil hörde ett skott dåna i skogen. Sedan var det tyst, ingen vissling. Han gick till storstenen och där på marken låg Sixten. Laddningen i det dubbelpipiga geväret hade träffat honom i underlivet. Han var döende. Ingen vet hur olyckan hade gått till, men kanske hade Sixten stått på storstenen och tappat greppet om geväret, som rutschat utför stenen och skottet hade gått av.

Sixten var 17 år då han dog. Han höll på att utbilda sig till skomakare i Luleå och var nästan klar med gesällprovet. När Sixten åkte med arbetarbussen till Luleå brukade han ha dragspelet med sig och spela för passagerarna. Jobbarna brukade samla ihop litet slantar till honom som tack för underhållningen.

Sixtens dödsdag blev den 18 december 1932.

☐ d. Sanny Maria Kristina

född 1917

En gång när Sanny i vuxen ålder fyllde år, fick hon i present en tavla, en reproduktion av den berömda "Grindslanten". "Den här bilden väcker minnen från när jag var barn och vi vaktade grinden på landsvägen i Bränslan. Det hände att någon bilist kastade ut några kopparslantar åt oss och vi kappades om att få tag på tvåöringar och femöringar". Det låg sommarladugårdar i övre delen av Bränslan och det fanns två grindar som måste hållas stängda för att inte korna skulle ta sig ut, en grind på vägen mot ladugårdarna och en på Seletvägen. Ibland hände det att någon glömde stänga, men barnen i Bränslan vaktade grindarna.

Sanny gifte sig 1940 med Arne Lundberg från Avan. De övertog familjens bondgård. Arne och Sanny var i slutet av kriget drabbade av TBC och låg på Sandträsk's sanatorium. Deras dotter Inger var då ett par, tre år gammal. Sannys yngre syster, Sigrid f. 1929, var under den tiden piga på gården och tog hand om barnet. In på 50-talet utökades familjen med ännu en dotter, Kristina, som nu residerar i hemgården.

Arne satt i sportklubbens styrelse efter omstarten i början av 40-talet och han var lagledare för Avans första ishockeylag efter kriget. Ishockeybanan som låg nära älven nere vid färjstället lutade och krävde mycket vatten, men Arne kom på att använda en gödselpump för att pumpa upp vatten från älven. Utöver alla sysslor på gården brukade han ibland hjälpa sin far att köra färjan, även om det inte var något han gillade precis. Innan Sanny gifte sig var hon piga på olika ställen. Arne och Sanny dog med sju veckors mellanrum 1987.

☐ Signar född 1921

Signar var en fenomenal dragspelare, som klarade av de flesta musikarter, inte minst jazz. Han arbetade 17 år som bilmekaniker åt Kronan i Boden och blev sedan yrkeslärare i Voullerim. Skolan kom sedan att flyttas till Jokkmokk och med den också Signar med familj. Han sägs ha varit en hejare på att köra bil snabbt. Signar var gift med Margareta Vikström född 1924 från Boden. En snäll och hjälpsam kvinna, som arbetade på elevhemmet i Voullerim och som på fritiden ofta ägnade sig åt handarbete. Paret fick två barn, Jan och Anita. Margareta lever än medan Signar avled i Boden 1996.

☐ Sivert född 1927

Siewerth (så stavade han sitt namn) växte upp i Lövnäset hos Hugo och Signhild Sundsröm. Han spelade gitarr och sjöng bra, men kunde också hantera ett dragspel. Han var duktig jägare och älgjakten var viktig. Siewerth arbetade i hamnen i Luleå, bodde i Luleå och var gift med Inger. De fick fyra barn, Maiden, Gunilla, Lennart och Rolf. Inger hade problem med astma och på äldre dar köpte de ett ställe i Alviksträsk (norra sidan). Luften där var bättre än i Luleå med tanke på Ingers besvär. Ett astmaanfall ändade ändå hennes liv 1987. Siewerth avled 1996 i Kalix.

☐ Stig född 1928

Stigs instrument var ståbas, men sandströmare som han var spelade även han dragspel. Efter sju år i Avans skola fick han arbete på Producentföreningen. Han lastade och körde omkring med mjölkflaskor som vägde 50 kg, ett tungt arbete för en tonåring. 1947 blev Stig anställd på Järnverket i Luleå och blev kvar där i 38 år. Priset han fick betala för det var starkt nedsatt hörsel av allt slammer. Stig var gift med Gun och de fick två döttrar, Jeanette och Ingela. Under den tid Gun gick kvällskurser för att bli ingenjör föll mycket hemarbete på Stigs lott. Gun blev Luleås första kvinnliga ingenjör. Båda lever ännu.

☐ Sigrid född 1929

Sigrid gifte sig med "Arte" (Arthur d.y.) Lundberg i Avan. Han var bror till Arne, som hade gift sig med Sigrids äldre syster Sanny. De byggde eget hus på Lundbergs mark, "50-talsvillan" som står efter Jahansvägen på backkrönet. Paret fick tre barn, Alf, Siw och Monica. Arte arbetade på SJ:s Notviksverkstad, Han var målvakt i Avans första ishockeylag. Att ett brödrapar gifter sig med ett systerpar var inte helt ovanligt vid den här tiden, då de flesta familjer hade många barn. Emellertid blev det skilsmässa i början av 60-talet och Sigrid fick ytterligare tre barn, Mats, Håkan och Susanne. Det blev flytt till Vittjärv,

Älvsbyn, Luleå och sist Älvsbyn igen. I ungdomen hade Sigrid diverse jobb som piga och senare arbetade hon som städerska och som kontorist. Hon lever än och bor i Älvsbyn.

☐ Sigurd född 1931 den 28 december

Sigurd, som ännu inte var född när pappa Karl-August avled (3 juni), utbildade sig till busschaufför i Stockholm, men flyttade tillbaka till Norrbotten. Han var gift först med Vera vilket resulterade i tre barn, Ragnhild, Ingrid och Henry. Efter skilsmässa gifte han sig sedan med Vanja Stjerna och de fick två barn, Carola och Rickard. Det var Sigurd och Vanja som tog över hemgården. De byggde om redan när Beda fortfarande bodde kvar. Sedan sålde de till Vestolas. Sigurd avled 2006.

En framgångsrik sonson till Karl-August och Beda. Yngve Sandström f. 1934.

”Ja, det har varit en lång väg från Bränslan till konsertsalongerna ute i världen. Jag har haft tur, tur att jag råkat träffa bra människor, som hjälpt mig framåt vid rätt tillfälle. Och så har jag varit envis...”

Yngve växte upp i Bränslan, gick den sjuåriga folkskolan, spelade bandy i Avans Sportklubb och sökte direkt efter skolan som volontär vid I 19:s musikkår i Boden. Yngve blev antagen, men bara på prov. Han var bara 13 år gammal. Där följde den vanliga drillen för en volontär, spela trummor och signalhorn. Ruben Lindvall var flöjtist i kåren. Han var välutbildad, hade gått Musikaliska akademien. ”En dag ville han att jag skulle prova på flöjt. Han såg att jag var intresserad och hade anlag och tog sig an mig. Han brukade komma tidigt på morgonen till kompaniet för att öva eget flöjtspel och ville att jag skulle vara med honom och öva”. Lindvall var en krävande lärare, men det gav resultat. Han blev också något av en reservpappa för Yngve. ”Egentligen har jag Ruben Lindvall att tacka för det mest i min yrkeskarriär”.

I Boden fanns dansorkestrar av hög standard, mycket tack vare militärmusikerna. Yngve kom att spela trummor och flöjt med bland andra Rune Lindstedts orkester. Vid ett tillfälle kom Povel Ramel till Boden och behövde förstärkning till sin orkester och fick tips om den unge Yngve. Med på turnen var också den kände orkesterledaren Karl Olov Finnberg, som erbjöd Yngve arbete i sin orkester i Stockholm. Efter sex år lämnade Yngve musikkåren i Boden och flyttade till Stockholm och dansbandet. Men Yngve nöjde sig inte med det, han sökte och fick inträde på Musikaliska Akademien. Man kan nog säga att det minst sagt blev snärjigt att klara både jobb på kvällarna och utbildning på dagarna.

1965 fick Yngve plats som andre flöjtist i Radiosymfonikerna. Två år senare var han förste flöjtist i orkestern, som leddes av rumänen Sergiu Celibidache, en världsdirigent. Nu tog sig rumänen an Yngve. Han ville att Yngve skulle bli soloflöjtist. Klockan åtta om morgnarna drillade han Yngve innan de andra musikerna kom. ”Med radions symfoniorkester turnerade vi i hela Europa, i Japan, USA och flera länder. Jag fick alternera som soloflöjtist. Särskilt minns jag våra konserter i Wien och Berlin. Vi gjorde enorm succé. Det var underbara upplevelser”.

Ur det gamla kommer det nya...

